

Karkerên hemû welatan û gelên bindest yekbîn.!

NEWROZ PÎROZ BE

NEWROZ

ATESİ

AYLIK TEORİK HABER YORUM DERGİSİ

SAL: 1 HEJMAR: 10 ADAR 993 10.000 TL

Newroz Ateşi

Yüzlerce joplu pislik
Üzerimize geldiler
Çene yüz ağız demeden kırıp
geçtiler
Kinlerini kustular
Zulmün bittiği
Dahak'ın öldüğü
Baskının son bulduğu andır
Newroz ateşi

Baharın geldiği
Çiçeklerin açtığı
Ağaçların yalnızlıktan
kurtulduğu andır
Newroz ateşi

Dağdaki gerillanın mücadele
ettiği
Şehirdeki militanın yeter artık
dediği
Kürdistan halkının ulusallaştığı
andır
Newroz ateşi

Özgürlüğün diğer adıdır
Başkaldırının simgesidir
Kawa'nın
örse çekiç salladığı andır
Newroz ateşi

**Med İletişim, Yayın, Tanıtım Sanayi ve Ticaret
Limited Şirketi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:**

Nedime Tunç

Yönetim Yeri: Alayköşkü Caddesi,
Sıdka Batu İşhanı 12/5 Çağaloğlu-İstanbul

Tel:-Fax 513 60 41

Adana İrtibat Bürosu

Cemal Gürsel Cad. Vakıf İşhanı Kat: 4 No: 407
Adana, Tel: 520 520

Dizgi ve Teknik Hazırlık:

Rosa Ajans, 522 97 72

Baskı:

Aydınlar Matbaacılık

Abone Koşulları: Yıllık 100.000.- TL, Yurtdışı 50 DM.
Diğer ülkelerin abone bedelleri Alman Markına göre
belirlenecektir.

Abone bedellerini *Nedime Tunç* adına aşağıdaki banka
hesap numarasına yatırıp fotokopisini açık adresinizle
birlikte gönderiniz.

T.İş Bankası Çağaloğlu Şubesi,
Hesop No: 1095 300 398484

Sunu

Sömürgecilerin bütün çabalarına rağmen, Kürdistan Ulusal Kurtuluş tarihinde Mart ayının önemli bir yeri vardır. Ve Kürdistan halkı baharı 21 Martı, Newroz kutlamaları ile karşılar, yeni yaşam, yeni yıla, yeni güne Newroz ile girerler.

Newroz artık sömürgecilere karşı, kitlesel direnişlerin ve taleplerin haykırıldığı ve sömürgecilere dayatıldığı bir gün olmuştur. Newroz artık Kürdistan'da kazanılmış bir mezidir. Newroz sömürge yasalarını, yasaklarını hükümsüz kılan, kitlesel bir coşkuyla ve kararlıca kutlanmaktadır. Ve bu Newroz'la birlikte Kürdistan sorunu yeni boyutlar kazanıyor. Eskiden varlığı dahi "inkar" edilen kürt ve Kürdistan gerçekliği şimdi bir hayalet olarak Türkiye üzerinde dolaşüyor. Başta TC olmak üzere, dört sömürgeci güç ve emperyalistlerin tarihe gömemediği, yer altına itilen, üzeri toprakla örtülen Kürdistan sorunu, "yeryüzünün lanetlileri" olarak kuyunun dibine atılan Kürdistan halkı yeniden dirilişle yeryüzüne çıkarken, KUKM bu kezde otonomcu, reformist güçlerin eliyle, kültürel bazı tavizlerle boğdurılmaya çalışılmaktadır. Emperyalistlerin ve klasik sömürgecilerin Kürt reformcu, teslimiyetçi, otonomcu ve milliyetçi güçleri yedekleyerek dayatmak istedikleri böylesi bir çözüm teslimiyetçi bir çözümdür.

Kürdistan devrimi ML bağımsız, birleşik, sosyalist bir çözümden yana güçlerin eliyle gerçekleştirilebilir ancak. Bir yandan bağımsızlıktan dem vururken, öbür yandan Kürdistan'ı sömürgeleştiren ülkelerle her türlü ilişkiye girmekle bağımsızlık kazanılmaz. Dünya konjektüründeki değişiklikler tüm dünyayı etkilediği gibi ülkemizde etkileyebilir. Ancak bu değişikliklerle, Kürdistan Bağımsızlık ve Sosyalizm isteğinden vazgeçmek veya çağımızın temel çelişkilerinin değiştiğini vurgulamak saçmalaktır. Kürdistan ulusal sorununun çözümü bizlere çok dikkatli davranmamızı ve reformcu çözümlerden uzak durmamızı gerektirmektedir. Ne emperyalistlerin, ne sömürgecilerin, ne de Kürt reformcu, otonomcu ve milliyetçilerinin hilekarca iki yüzül vaatleri artık Kürt halkının Bağımsızlık yolundan sapıramayacaktır.

Kürdistan'da revizyonizmin değişik varyantlarına iman getirenler bugün sağa kaymış bulunuyorlar. Devrim ve sosyalizm davasını terk etmek, mevcut karşı-devrimci duruma boyun eğmek, burjuva liberal dünyaya entegre olmak neredeyse bir erdem halinde yüceltilmek istenildiği bu dönemde NEWROZ ATEŞİ, bu sağa kayışa Kürdistan'da büyük emekçi-işçi çoğunluğu çıkarlarına denk düşen devrim ve sosyalizm davasına bağlılığın bayraktarı olacaktır. Devlet-i aliyenin tüm toplatılmalarına rağmen (6, 7, 8, 9 sayılar aynı gerekçelerle toplatılmıştır.) büyük ülküler ve tarihsel amaçlar yanında küçük kalkan, ilerletmeyen, bölüp güçten düşüren davranış ve düşünceler itibar etmeyecek ve gerçekleri siz okuyucularına (aksamalar olsada) iletmeyi bir görev olarak görüp ona uygun davranacaktır.

Belki bugün bütün Kürdistan parçalarında "milliyetçi, otonomcu, reformist" güçlerin önderliği daha fazla ağır basıyor olabilir ama, Bağımsız, Birleşik-Demokratik ve Sosyalist bir Kürdistan şiarı her geçen gün daha fazla stratejik bir önem kazanıyor. Siyasal tutarlılığımıza devrimci ilkeler koyan, Kürdistan kıvrıdayan Bağımsız, Birleşik-Demokratik ve Sosyalist bir Kürdistan için Kürdistan cephesinde yeni bir şeyler var.

Öyleyse KAWA'nın tutuşturduğu NEWROZ ATEŞİ'yle, sömürgeciliği, her türden ve her renkten gericiliği yaşam alanımızdan sürüp inlerine kapamak için, bugüne kadar hep birlikte haykırdığımız Bağımsız, Birleşik-Demokratik ve Sosyalist Kürdistan şiarını bu kez daha gürlü bir şekilde haykıralım:

YAŞASIN KAWA'NIN TUTUŞTURDUĞU NEWROZ ATEŞİ!

YAŞASIN KÜRDİSTAN HALKININ ULUSAL BAYRAMI OLAN NEWROZ!

İçindekiler

Başyazı.....	4
"İç hareket"ten, dış harekete.....	9
Dünyayı özümlemenin iki farklı tarzı.....	13
Teritoryal birlikler.....	17
Lenin ve Kürt meselesi.....	20
Ortadoğu, TC gericiliği ve militarizm.....	22
Revizyonizm yenilgiye, ML zafere götürür.....	24
Stalin yoldaşın ölümünün 40. yıldönümü üzerine.....	27
Enternasyonal konferans gerçekleşti.....	29
Newroz yaklaşırken, kontrgerilla cinayetleri.....	31
Kürdistan sorunu ve bakış açıları.....	32
8 Mart.....	34
Kadın.....	41
Kürdistan kadınına şan olsun.....	42
Uluslararası emekçi kadınlar günü kutlamalarından.....	43
KAWA basın sözcüsü Kerim Adar ile röportaj.....	44
KAWA Savaş ve Parti İnşa Kongresi.....	53
Seminerlerden izlenimler.....	56
"Kalemimden Sayfalar".....	58
Mem û Zin'in Devrimci Damarları (4).....	60
İç Anadolu'da unutulmuş Bir Kürt Kolonisi.....	70
Cezaevlerine "topyekün" saldırı.....	77
Basın ve Kamuoyuna.....	79
İki yüzlülüğe bakın.....	81
Nivisar û Rasti.....	82

Ulusal birlik ve demokrasi platformu 93 Newroz'unda, sömürgecileri renk cümbüşüne boğmalıdır

Kürdistan halkı bağımsızlık ve sosyalizm yolunda önemli mevziler elde ederek 21 Mart'ta bir Newroz yılını daha geride bırakmış oluyor. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin tüm kayıplarına rağmen hızla geliştiği, Kürdistan halkının geleceğe daha da umutla baktığı bir dönemden geçiyoruz. Kürdistan halkı yüzlerce yıllık tecrübelerinin ışığında bu yılda tüm Kürdistan kentlerinde bağımsızlık, özgürlük ve zulme karşı isyan geleneği olan Newroz'u görkemli bir şekilde kutlayacaktır. Her Newroz'da olduğu gibi bu yılki Newroz'da da devrim ve bağımsızlık şehitlerinin anısı yaşatılacak, başta Halepçe katliamı olmak üzere, Türk, Fars ve Arap sömürgecilerinin halkımıza ve insanlığa karşı işledikleri suçlar başta Ortadoğu ve dünya kamuoyuna anlatılacaktır. Newroz geleneği gelinen ortamda gittikçe enternasyonalize olmaktadır. Newroz'un gittikçe uluslararasılaşması KUKM'ın önemli bir kazanımıdır. Kürt ulusunun bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğrunda kararlılığı düşman cephesinde panik ve korku yaratırken, emekçi bölge halklarının işini kolaylaştırmaktadır. Komşu halkların iki yıl öncesi Güney Kürdistan'da meydana gelen Newroz devriminden öğrenecekleri çok şey vardır. Yüzyılın sonuna doğru yaklaşırken, Newroz ve Kawa geleneği, artık yalnızca Kürt ulusunun değil, aynı zamanda Ortadoğu halklarının da kurtuluş umudu olmaya başlamıştır. Bu tarihi gelişim iyi kavranmalı, iyi değerlendirilmelidir. Böylesine fırsatları yakalamak için bazen 50, bazen 100 sene beklemek dahi gerekebilir.

Dünyada, bölgede ve ülkemizdeki yeni gelişmeler KUKM'a yeni görevler yüklemektedir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi her yeni gelişmeyi yakından takip edip ona göre önlemler almak zorundadır. Son dönemlerde Kürdistan'ı işgalleri altında tutan "kurtlar" birbirleriyle yeniden aktif bir şekilde flört ve dansa başladılar. Ankara'da kurulan kurtlar sofrası, Şam'daki dansla devam etti. TC'nin 6 Mart 1993 cumartesi günü Bağdat'taki elçiliğini yeniden açmasıyla birlikte anlaşılıyor ki, yeni bir CENTO ruhuyla Irak Basas sömürgecileride kurtların bu yeni dansına tabi kılı-

nacak(!) Sömürgeci Türk burjuvazisi ve Türk askeri yetkilileri arasında Kürdistan ve Irak sorununda yapılan tartışmalar, şimdilik sömürgeci Türk faşizminin geleneksel takipçisi ve devamcısı olan Ecevit çizgisinin galip gelmesiyle sonuçlanmış bulunuyor. Körfez savaşı öncesi, körfez savaşı dönemi ve savaş sonrası dönemde, anti-emperyalistlik maskesi altında Ecevit'in traditsiyonel çizgisinde karar kılan Türk faşist güçleri, maalesef sol geçinen bazı güçleride propaganda cephesinde yanlarına çekerek, Irak Arap halkıyla olan "komşuluk ve kardeşlik ilişkilerinden", "din kardeşliğinden", "Saddam'ın bir üç dünya ülkesinin başını çeken anti-emperyalist bir güç olduğundan" bolca dem vurdular. Türk ulusçularının ve Türk-İslam tezini savunanların, Ecevit çizgisinde karar kılmaları oldukça anlaşılır bir şeydir. Fakat sol geçinen bazı çevrelerin, Kürdistan'da kendilerine taraf bazı kafadarlarda bulup, KUKM'a, Güney Kürdistan hükümetine, Kürt halkının güneydeki özgür iradesine veryansın etmeleri neyle açıklanabilir?!?! Böylesine bir mantık neye hizmet ediyor?! Bu güçler bolca "anti-emperyalistlik" propagandası yaparken yoksa esas niteliklerine ilişkin bir şey mi saklamak istiyorlar?! Yoksa bu güçler yeniden dansa başlayan kurtların hizmetindeler mi?! Şunu şimdiden altını çizerek rahatlıkla söyleyebiliriz; bu güçlerden devrimci olup bu sorunda derin siyasi yanılığ içerisinde olanlar korkunç tarihi bir hata izlemektedirler. Mustafa Suphi TKP'sinin Kemalistlerin dümen suyuna girip kendilerine teslim edilen Osmanlı ordusunu Kemalistlerin hizmetine vermesi ve nihayetinde kendi elleriyle kendilerini Kemalistlerin tuzağına düşürmeleri ne kadar korkunçtuysa, bunların Ecevit çizgisinde karar kılmaları bir o kadar korkunçtur. Bu sefer kurulan kurtlar sofrasına yenilip yok edilmek istenen yalnızca KUKM değildir, aynı zamanda Türkiye devrimci hareketidir. İstanbul-Kartal'da Dev-Sol'un önderlerinden Bedri Yağan ve arkadaşlarına karşı gerçekleştirilen insanlık dışı barbarca infaz, başta İstanbul ve Ankara olmak üzere devletin resmi ve karanlık güçlerince Türkiye ve Kuzey Kürdistan kentlerinde devam etmekte olan

siyasi cinayetler zinciri, İran İslam Cumhuriyetinin, Güney Kürdistan, Türkiye ve Avrupa'da cüretkar bir tarzda milletlerarası hukuk kurallarını da hiçe sayarak giriştiği terör hareketleri, Suriye'de, Suriye muhaberatının yardımıyla kurulan karanlık pusular, kurtların bu yönlü planlarının somut ve açık delilleridir. KUKM yanında, aynı zamanda yokedilmek istenen Türkiye devrimci hareketi ve İran muhalefet güçleridir. Kurtlar Kürdistan Ulusal Hareketi karşısında yıllarca birbirlerinin ayıplarını örttüler. Irak-İran savaşı ve körfez krizi ile birlikte ayıplar üzerindeki örtü yeterince vazife göremeyince, Kürt ulusu kendi derdini dünya kamuoyuna kısmende olsa anlatabildi. Yaralı kan kaybeden bir kurdun; diğer kurtlar tarafından parçalanmaması çok zordur. Günümüzde Kürdistan'ı işgal altında tutup yaralı durumda olan sömürgeci kurtlar birbirlerini parçalamamak ve yememek için ne kadar sabredebilecektir(!) KUKM onları birbirlerine ne kadar yakınlaştıracaktır?!

CENTO ruhunun hayata geçirilip geçirilmemesi bir yana Suriye yönetiminden, Irak Baas sömürgeciliğinden veya İran İslam Cumhuriyeti gericiliğinden "anti-emperyalistlik" özelliği arayanlar büyü bir hataya düşmektedirler. Bunlar yeniden düşünüp kendi politik çizgilerini gözden geçirmek zorundadırlar. Aksi taktirde daha onlarca Mustafa Suphi onlarca Bedri Yağan Türk, Fars ve Arap sömürgeci kurtlarınca imha edilecektir.

Kurtların Ankara sofrası ve Şam dansı onları dinazorlaşmadan daha ne kadar kurtaracaktır?! Kurtların hangisi 2000 yılına dinazor olarak varacaktır?! Türkiye'de Özal, gerek başbakan olduğu dönemde, gerekse Cumhurbaşkanlığı döneminde yoğun bir şekilde yorulmak bilmez bir enerjyle(!), TC'yi dinazorlaşmadan kurtarma savaşı verdi/veriyor. Fakat gelinen ortamda Özal bir arpa boyu olsun yol katedemedi. Çünkü İttihatçı geleneğin "kararlı" takipçisi olan Türk burjuvazisi eski traditsiyonel çizgisinde ayak direktmektedir. Özal Türk askeri yetkilileri, Türk parlamenterleri, Türk devlet kurumları tarafından büyük ölçüde yalnızlığa itilmiştir. Özal başbakanlığı döneminde ve Cumhurbaşkanı olduktan sonra, bağımsızlıkçı Kürdistan ulusal hareketini bitirip reform yapma planını hayata geçirmeye çalıştı. Onun bu planı baştan beri hayat hakkı bulma şansından yoksun olduğu halde, sömürgeci Türk burjuvazisinin bölünmesine, devletin giderek bir kriz içerisine girmesine neden oldu. TC'nin dinazorlaşmada vardığı boyut, Özal'ın hiçbir temeli olmayan planının hazmedilmesini dahi olanaksız kıldı.

İnönü-Demirel koalisyon hükümeti devlet krizinden kurtulmak için Türk burjuvazisinin kurdurttuğu ulusal mutabakat hükümetidir. Sömürgeci geleneğinde direnen Türk burjuvazisi Demirel'i, "kurtarıcı baba" rolünde yeniden sahneye çıkardı. Sözümona

Demirel ulusu birleştirecek, devlet krizini bitirecek, KUKM'a son verecekti. Demirel her zamanki demagog haliyle bir çok sorunun üstesinden 500 günde geleceğinin propagandasını yaptı. İktidarda olduğu süre zarfında devlet krizinin çözülmesi bir yana "şeffaflaşma" ve "enflasyon" sorununda dahi sözünü tutamadı. "Kutsal ilahların" köhnemiş düzeni sanki Demirel'e rağmen(!) işkencelere, barbar infazlara ve Kürdistan da aralıksız jenosid hareketine devam etti. Tümbunlardan birinci derecede sorumlu olan Demirel-İnönü hükümetinin gerçek yüzünün tümüyle açığa çıkmasından sonra, sömürgeci Türk burjuvazisi daha kimleri kurtarıcı olarak sahneye çıkaracaktır? Baykal'ı mı? Erbakan'ı mı? Yoksa yeniden Ecevit'i mi? Veya şu anda burada düşünemediğimiz başka birilerini?!! Şu bir gerçek ki; TC'nin başına kim gelirse gelsin TC'nin YY. dinazoru olmasını enelleyemeyecektir. KUKM'u bitirmenin hesabını yapan sömürgeci kurtlar ve onların hizmetinde olan "kutsal ilahlar" insanlık tarihinin en büyük beyninsizliğini yapmaktadır.

Halkımız Güney Kürdistan'da; 5 binin üzerinde köylünün yerle bir edilmesi pahasına Barzan, Qeladizê ve Halepçe'de yaşanan tüm sürgün ve jenosid hareketine rağmen, bir nebze olsun geri adım atmayarak, mücadelesini 91 Newroz'unda, nerdeyse tüm nüfusun katıldığı yüzde yüzlük bir katılım oranıyla, büyük bir halk ayaklanmasını gerçekleştirdi. Bugün Kerkük, Xanîkin ve Musul gibi Kürdistan'ın önemli yerleşim merkezleri Kürdistan Federe Delveti'nin denetiminde olmasada, güneyde halkımız kurtarabildiği alanda 2 yıla yakındır özgür bir ortam içerisinde yaşıyor. 19 Mayıs 1992 gerçekleşen parlamento seçimleriyle, Kürdistan halkı güneyde demokrasi sınavını adına layık bir şekilde verdi. Güney Kürdistan'daki bu seçimlerden sonra abartmasız Ortadoğu'nun en demokratik yönetimi böylelikle kurulmuş oldu. en modern ülkelerdeki politik kurumlara dahi parmak ısırtacak şekilde, "tolerans ve karşılıklı anlayış içerisinde gerçekleşen seçimleri, Kürt ulusunun yüzlerce yıllık özlem ve tutkusunu dile getirdi. Yüzyılımızda Mehabat'tan sonra ilk kez yeniden Kürtler için bir kıble belirlemeye başladı; "Paytaxi Kurd Hewler", Arap, Fars ve Türk sömürgecileri, giriştikleri saldırılar, yaptıkları terörist tehdit hareketleri ve gerçekleştirdikleri ekonomik ambargoyla, Güney Kürdistan'da, Kürdistan halkının Kürdüyle, Asurisiyle, Türkmeniyle, Arabıyla ortak yarattığı özgür vatan parçasının yok edilmesinin hesabını yapıyorlar. TC sömürgecileri ve Ecevitgillerin dümen suyunda yürüyen politik güçler, Saddam'a anti-emperyalistlik atfedenden, Kürdistan'da yaratılacak bir kuzey-güney çatışmasında uzun dönem medet umdular. PKK'nın örgüt şövenizmi, onun ülke, bölge ve sömürgeci devletlere ilişkin yaptığı olumsuz, yanlış tespitler; onu, kuzey-güney

çatışmasının yaratılmasında sorumlu bir duruma getirdi. Kürdistan hükümetinin sağduyulu girişimleri neticesinde sömürgecilerin ve Ecevit'in dümensuyunda gidenlerin hevesleri geçte olsa kursaklarında kaldı.

93 Newroz'unda, Newroz devriminin kazanımları, kitlelere iyi kavratılmalıdır. Kuzey'de halen yöresel aşiret mantığından, lokalcilikten kurtulamayan siyasi eğilimlerin teşhiri süratle yapılmak zorundadır. Güney Kürdistan'a ilişkin kuzeyde ve Türkiye'de bilinçli-bilinçsiz oldukça yanlış ve tehlikeli propagandalar geliştiriliyor. Kürdistan devrimci hareketi ve Newroz geleneği, Güneye ilişkin hem kuzey Kürdistan hem de Türkiye kamuoyunu doğru ve zamanında bilgilendirmek zorundadır. Kürdistan halkının güneydeki kazanımlarına, onlarca yıldır özgürlük ve bağımsızlık savaşı içerisinde olan peşmerge ordusuna dil uzatılmaz; ne Kürdistan, ne de Türkiye halkının dostu olabilirler. Kürdistan halkının kutsal değerlerine saldırarak bir yerlere varacaklarını umanlar hem Kürt hem de Türk halkına düşmanlık yapmaktadırlar.

Türkiye'de birçok çevre devrimciliği yozlaştırarak, halkımızın Güneydeki kazanımlarına oldukça seviyesiz bir şekilde dil uzatmaktadır. Geçmişte Vietnam'ın, Küba'nın, Arnavutluk'un, bugün Eritre ve Etiyopya'nın, Peru'nun şakşakçılığını yapanlar, her ne hikmetse(!) çifte standardı terketmiyorlar. Kürdistan ulusal hareketinin dışında, başka bir ulusal kurtuluş hareketinin İngiltere, Fransa, ABD veya başka emperyalist bir güçle masaya oturması yahut onlarla anlaşması, onların anti-emperyalistliğine leke getiriyor. Veya II. Dünya savaşı esnasında komünist Yunan, Arnavut ve Yugoslav partizanlarının emperyalist müttefik devletlerle işbirliği yapıp aynı cephede Hitler faşizmine karşı omuz omuza savaşmaları bu güçler nezdinde onların komünistliklerine ve anti-emperyalistliklerine leke sürülmüyor. ANC'nin Namibya ve Güney Afrika sorununda habire Birleşmiş Milletler'den müdahale etmesi doğrultusundaki talebi, yine bu güçler nezdinde onun anti-sömürgeci, anti-ırkçı ve anti-emperyalist niteliğine gölge düşürmüyor. Durum böyleyken, Ecevit'giller gibi sömürgeci-ırkçı güçlerin yanında aynı koroya katılan, halkımızın güney Kürdistan'da kanı ve canı pahasına yarattığı değerlere yapılan bu saldırılar ne ile izah edilebilir?! Emperyalizmin ve sömürgeci burjuvazinin hizmetinde olanlar kimlerdir?! Her şeyleriyle dejenere olup kendi ulusal burjuvazilerinin hizmetinde olan politik güçler mi, yoksa 200 yıldan beri kesintisiz bir şekilde sömürgecilik ve emperyalizm ile aralıksız bir şekilde çatışma içerisinde olan Kürdistan halkı mı?! 93 Newroz'uyla birlikte kimsenin tarihi gerçekleri çarpıtmasına, Kürdistan halkının kutsal değerlerine saldırmasına mücadele edilmemelidir. Bu cüreti işleyenler, nerde olurlarsa olsunlar, halkla karşı karşıya bırakılarak dinazorlaşmaya terk edilmelidirler. Ulusal birlik

ve demokrasi platformu bir tarafta, Kuzey'deki halkımıza, güney Kürdistan'daki değerlerimizi anlatırken, diğer tarafta bu değerlerimizi Anadolu-Trakya halkına en iyi bir şekilde anlatmasını bilmelidir. Anadolu-Trakya halkının birçok sorunda aldatıldığı gibi burnunun dibindeki bu sorunda da aldatılmaması, ulusal birlik ve demokrasi platformunun boynunun borcu olmalıdır.

Bir ulusal kurtuluş mücadelesinin içerisine düşeceği en büyük hatalardan bir tanesi; başta komşu halklar olmak üzere, dünya kamuoyuna kendisini yeterince doğru bir şekilde anlatamamasıdır. Bugüne kadar KUKM kendisini Anadolu-Trakya halkına yeterince anlatamamış, meşruluğunu onlara kabul ettirememiştir. Bırakalım halk kitleleri bir yana, devrimci yelpazede olan hareketler dahi, ne yazık ki; Kürdistan devrimine kuşku(!) içerisinde bakmaktadırlar. "Bunların hepsi şovendir!", "TKP'nin devamcısı, Türk sömürgeciliğinin dümen suyundadırlar(!)" açıklamaları; kolaycılığa ve oradanda gerici milliyetçi zemine düşmenin teorisidir. Kürdistan cephesinde bu türden iddialara sarılıp yol katetme tavrı eninde sonunda insanı milliyetçilik bataklığına götürür. Türkiye'de kitleler 70 yılı aşkın bir süredir, şoven-milliyetçi ideolojiyle yoğrulmuştur. Bugün Anadolu ve Trakya'da, Türk-İslam sentezinin ve bu sentezin değişik varyantları olarak Turanizmin ve dini köktencilüğün fanatik derin kökleri vardır. Türk-İslam sentezi tezini savunanlar şüphesiz tam anlamıyla birlik içerisinde değiller, ama Kürdistan sorununda en kanlı bıçaklı oldukları dönemde dahi birleşebilmektedirler. İnönü, Demirel koalasyon hükmü bu politikanın bir ürünüdür. Türk burjuvazisi, ve Türk Genelkurmayının Ecevit'i, gazeteci kılığında müteakip defalar Saddam'a elçi olarak yollaması bu politikanın ürünüdür. Bu politika uzun yıllardan beri birçok sol siyasi hareketin başını yemiştir. Başta TKP olmak üzere birçok sol siyasi hareket bu politikanın vantuzları arasına alınıp yutulmuştur. Yutulamayanlar girdikleri yanlış rayda yaşadıkları evrim sonucu ona benzemek zorunda kalmışlardır. Türkiye devrimci hareketi geline ortamda büyük ölçüde kitlelerden kopmuş, marjinalleşmiş, kitlelerle birleşip toplumu değiştirme ve giderek devrime yönelme çabası yerine tarikatçılığın yolunu tutmuştur. Toplumu değiştirme çabası yerine, süreç içerisinde birer tarikat haline gelen örgütlerin devrim ve demokrasi çıkarlarına rağmen korunması gelenek haline gelmiştir. Bu hastalık yalnızca Türkiye devrimci-demokratik hareketinin müzdarip olduğu bir hastalık değildir. II. Enternasyonalin bölünmesinden bu yana, sol hareketin tarikatlaşma tehlikesi dünya ölçüsünde yaşanmıştır. Bu hastalık geline ortamda Türkiye devrimci hareketinin tüm hücrelerine nüfuz etmiştir. Kısa bir süre içerisinde tarikatçılıktan kurtulup, ölü toprağını üzerinden atıp, örgütü korumayı amaç hali-

ne getirmek için değil, toplumu değiştirmeyi kendisine amaç edinen sağlıklı devrimci yapıların oluşması oldukça zordur. Sağlıklı yapı muhtemelen yeni zorlu bir evrim neticesinde ortaya çıkacaktır.

Bugün Kürdistan Devrimci Hareketinin kendisini Türkiye halklarına anlatırken yalnızca birkaç sol grupla ilişkiye geçip, böylesine ağır bir görevin altında başarıyla çıkması mümkün değildir. Türkiye'de kitleler biz istesekde istemesekte, Türk-İslam sentezi ve bu sentezin çeşitli varyantlarının etkisi altındadır. Fakat asla karamsarlığa düşmeksizin Anadolu-Trakya halklarına, Kürdistan halkının haklı davasının anlatılmasının araç ve yolları, ulusal birlik ve demokrasi platformunun güçlerince bulunmalıdır.

"Bu görev Türkiye devrimci hareketinin görevidir(!)", "Ezen ulus solunun görevidir(!)" deyip işin içinden sıyrılmak, KUKM'un boynuna kement geçirmekle özdeştir. Türk burjuvazisi varolan solun beceriksizliğinden hareketle def vurup dans etmektedir. Klasik bir takım sol beylik vezirleri tekrar edilerek bu doğrultuda önemli ciddi adımlar atılamaz. Anadolu-Trakya halklarına derdimizi anlatmamız, iğnenin ucuyula kuyu kazmaya da benzese, yorulmak bilmez bir enerjiyle haklı davamızı anlatmaya devam etmek zorundayız. Kürdistan'da Türk sömürgecileri gözü dönmüş bir şekilde, sivil insanlara yönelik çocuk, genç, yaşlı farkı gözetmeksizin, bir imha hareketi yürütmektedirler. Kuzey Kürdistan'da gün geçmiyor ki 3-4 kişi devletin resmi ve sivil karanlık güçleri tarafından ketledilmesin. Gün geçmiyor ki, sorgusuz, sualsiz infazlar gerçekleşmesin. Hepsi değersiz, dinazorlaşma yolunda olan, peş paralık köhne bir devlet yapısının kurtarılması adına yapıyor. Tüm bu yapılanlara cevaben; Türk sömürgecileri çocuk öldürüyor diye bizim çocuk öldürmemiz meşru olamaz! Türk sömürgecileri kimyasal silahlar kullanıyor diye Kürdistan devrimci hareketinin sivil yerleşim merkezlerinde, sömürgeciliğe karşı savaşıyorum adı altında kimyasal silah kullanması doğru olamaz! Türk sömürgeciliği köylerimizi imha edip, doğamızı bombalıyor diye buna misilleme adı altında, devrimcilik adına Bolu'nun Karadeniz'in güzelim ormanlarını yakmamız, bombalamamız meşru olamaz! Keza yine Türk sömürgeciliği sivil Kürdistan halkına yönelik terörist eylemlere başvuruyor diye bizlerin devrimcilik adına kardeş Anadolu Trakya halklarına karşı terör hareketlerine girişmemiz doğru olamaz, böyle bir şeyi düşünmek dahi çilgünlük olur!! Kürdistan devrimci hareketi de onların Kürdistan halkına karşı kullandığı yöntemlerle Türk halkına yönelirse; o zaman bizlerin onlardan farkı ne olur?! Kendisini özgürlük, demokrasi ve insanlık için adanmış bir hareketin emperyalistler ve sömürgecilerle aynı metodlara başvurması doğru değildir. Böyle bir mantığın devrimcilikle bir alakası yoktur/olamaz. 93 Newroz'uyla birlikte KUKM kendisini

Türk ve diğer kardeş halklara anlatmasının yollarını bulma çabası içerisine girmelidir.

Günümüzde sadece ezilen ulusun sol devrimci hareketiyle ilişki içerisinde bu görevin üstesinden gelinemez. Koşullar buna müsait değildir. Ulusal birlik ve demokrasi platformu müslüman olanla islami dilde(!) hıristiyan olanla hıristiyanlık diliyle(!), müsevi olanla musevilik diliyle(!), devrimci ve sosyalist olanla devrimci sosyalist bir dilde kendisini anlatmasını araç ve yollarını bulmak zorundadır. Aksi taktirde Kürt-Türk düşmanlığı yapanların önüne geçmek mümkün değildir. KUKM'un havaya, suya ve ekmeğe ihtiyacı olduğu kadar; Türk ve diğer komşu halkların dostluğuna da ihtiyacı vardır. Geline ortamda ulusal birlik ve demokrasi platformu bu gerçeği kendi künyesine kazımak zorundadır. Aksi taktirde KUKM'a "bölücülük" suçlaması getiren sömürgeci bölücü devletin politikasını teşhir etmek, onun Türk, Kürt ve diğer komşu halklara olan düşman yüzünü göstermek mümkün olmayacaktır...

93 Newroz'u Kürdistan'lı örgütlerin, örgüt şovenizmi ile kendi aralarına tamamıyla Çin seddi çektikleri, ulusal kurtuluş mücadelesinin ortak paydaları etrafında güçlerini birleştirdikleri, örgütlü oldukları her alanda ulusal birlik ve demokrasi platformu etrafında hareket ettikleri bir dönemin başlangıcı olmalıdır. 1980 öncesi mevcut örgüt şovenizmi ulusal devrimci güçler arasındaki yakınlaşmayı engellemiştir. en gelişmiş kapitalist ülkelerin birbirlerinden oldukça farklı hatta ve hatta ideolojik olarak farklı kamplarda bulunan örgütlerin dahi işgal şartlarında birlikte hareket ettiklerini anımsayarak, bizim gibi parçalanmış birden fazla işgalci gücün sömürgeci durumunda olan, dünyada yok denecek kadar az dostu sahip bir ülkenin kurtuluş hareketine mensup örgütlerin güçlerini birleştirmeleri doğrultusunda ciddi çabalar içerisine girmemeleri; ülkemizin her akli selim insanını düşünmeye zorlamalıdır. Gelecek için sağlam adımların atılması aynı zamanda geçmişin iyi irdelenmesine bağlıdır. Kuzey Kürdistan'da devrimci hareketin yeniden gelişmeye başladığı 1970'li yıllardan günümüze değin ulusal devrimci güçlerimizin ortak bir platform etrafında birleşmemelerinin esas olarak iki ana nedeni vardır. Bunlardan birincisi, sosyalizmi ve onun genel çıkarlarını savunuyorum maskesi altında Kürdistan devriminin çıkarlarının SSCB'nin, Çin'in veya Arnavutluk'un çıkarlarına kurban etme tavrıdır. Bu tavrın en seçkin temsilcisi uzun yıllar Moskova'ya kendisine kible yapan PSK idi (eski adıyla PSKT) PSK yani diğer adıyla "Özgürlük Yolu", uzun yıllar Kürdistan ulusal güçlerinin birliğini Sovyet politikasına kurban etti. Akli başında bir politikayla "Özgürlük Yolu" nun yapabileceği çok şey vardı. Ama maalesef "Özgürlük Yolu" kendisinden beklenilene yapamadı. Başta örgüt kadrolarını olmak üzere, ülke devrimini

krize soktu. İkincisi ise, kendisini ulusla eşit sayan, ülkedeki her şeyin üstüne kendisini oturtmaya çalışan, hayatın her alanında ulusal kurtuluşun çıkarlarına rağmen örgüt şövenizmini ön plana çıkarıp, daha ülke kurtulmadan halka rağmen yeni bir diktatörlük peşinde koşan, örgüt diktatörlüğü anlayışını sınıf ve halkın diktatörlüğü anlayışıyla özdeşleştirme zavallılığı içerisine giren, ve bir dizi ülkede iflas etmiş, halkın nefretini kazanmış, hatta ve hatta eski Doğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, halkın yeniden kapitalizme yönelmesine sebebiyet vermiş bir mantık biçimidir. Kuzey Kürdistan'da bir çok örgütte olan bu mantık, gerek geçmişte gerekse günümüzde en belirgin şekilde PKK tarafından savunuldu. PKK, 80 öncesi bu mantığından hareketle bir dizi ulusal devrimci güçle çatıştı, bir hareket devrimin ve ulusal kurtuluşun olumlular hanesine yazılabilecek bir dizi devrimci faaliyet gösterirken, diğer taraftan devrimin ve ulusal kurtuluşun olumsuzlar hanesine bir o kadar olumsuzluk işletti. PKK'nın olumsuzlukları olumluluklarını dengelediği için, 80 öncesi müflis konuma düştü.

1984 sonrası Kürdistan halkı PKK'dan çok şey beklemeye başladı, "her kes" 1984 sonrası gelişmelere umutla baktı. Ne yazık ki; PKK 80 öncesi sahip olduğu örgüt şövenizmini terk etme yerine, onu kendi bünyesinde kronikleştirdi. 1990 sonrasına gelindiğinde, Kürdistan halkı ulusal birlik ve demokrasi platformu'nun arayışı içerisine düştü. 1991 seçimlerinde Kürdistan halkının tek yumruk olup, TC sömürgeciliğini uluslararası ve Türkiye platformunda rezil ve rüsva etme olanağı varken, Kuzey Kürdistan'da kitlelerin buna psikolojik olarak hazır olduğu bir dönemde; PKK, SHP ile işbirliğini dayatma bahtsızlığına düştü. Dolayısıyla seçimler öncesi Kürdistan'a gelip propaganda etmekte dahi çekinen sömürgeci güçler, seçimler sonrası Kürdistan'da yeniden "meşruluk" kazanmaya başladılar. PKK'nın bu bahtsızlığı HEP sorununda da sürdü. Ulusun yediden yetmişe hep beraber hareket etme eğilimi içerisine olduğu bir dönemde, PKK her şeyi ben yapıyorum histerisine kapıldı. Diğer güçlerle başlanan yakınlaşmanın temeli bu örgüt şövenisti tavrıyla yeniden dinamitlendi. Bu nedenledir ki; daha sonrası yapılan belediye seçimlerinde Kürdistan ulusal güçleri istenileni elde edemediler. Bu yanlış politika HEP etrafında birleşmeye başlayan ulusal yurtsever güçleri dağıttı. Bugün HEP milletvekillerine küfrediyorlar(!) Bunların adam olmadığı söyleniliyor(!) İlk bunları al SHP gibi sömürgeci bir gücün denetimine sokmanın çabası içerisine gir. Hovarda bir tavrıyla ülkemizin devrimci dinamiklerini bozuk para gibi kullanma tavrı içerisine düş, sonradan küfret. Bu doğru mudur? Hangi ahlaki değerlere sığınılarak böylesine bir tavrı içerisine giriliyor? Hangi hakla ne cüretle böyle bir yola başvuruluyor. Günümüze kadar izlenen zararın boyutu ne olursa ol-

sun, akli başında olan her güç, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi dinamiklerini 93 Newroz'uyla birlikte, ulusal birlik ve demokrasi platformu çerçevesinde birleştirilenin uğraşı içerisine girmelidir. Ulusun çıkarları tek tek örgütlerin çıkarları ile özdeş değildir. Ulusun çıkarları bu dönem her şeyin üstünde tutulmak zorundadır.

Örgüt şövenizmine hangi güç bulaşırsa bulaşsın, eninde sonunda kendi dışındaki diğer güçlere düşmanlık(!) yapmak zorunda kalır. Bu düşmanlık onun ülkenin diğer devrimci dinamiklerinden soyutlanmasına neden olur. Bu soyutlanma iki büyük tehlikeyi örgüt şövenizmine düşen yapı için gündeme getirir. Bu tehlikelerden birincisi; örgüt şövenizmine düşen örgütün düşmanla savaşta tek başına kalıp ezilmesi tehlikesidir. İkinci tehlike ise; düşmanla savaşta yorulup tüm değerleri ayaklar altına alarak, ulusa rağmen düşmanla uzlaşma tavrıdır. PKK, günümüzde maalesef bu iki tehlike ile karşı karşıya kalmış durumdadır. PKK'nın kendi dışındaki ulusal devrimci dinamikleri görmemezlikten gelen tavrı onu yalnızlığa iterken, savaşın uzaması onu uzlaşma zeminine çekmektedir. Babiâlinin kiralık basını, PKK'nın TC ile uzlaşmak istediği açıklamasını yaptı. bunun ne derece doğru olduğunu önümüzdeki dönem gösterecektir. PKK'nın, TC güçlerince böyle bir zemine çekilmesi Kürdistan halkı açısından tarifi imkansız büyük bir kayıptır. PKK'nın kendi ülkesinin devrimci dinamikleriyle uzlaşma çabası yerine TC ile uzlaşma çabası içerisine girmesi gibi bir tavrı, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi açısından büyük bir talihsizlik olur. Sömürgeci basının bu açıklamalarından hareketle kimsenin saflarında yılgınlık ve güvensizlik yaratmaya hakkı yoktur. Ki böyle olsa dahi bu halk en kısa zamanda yaralarını sarmasını bilecektir. Kürdistan halkı kendi bağımsızlığını elde etmediği ve özgür milletler camiasına kendi özgür iradesiyle üye olmadığı müddetçe haklarının kararlı savunucusu olmaya devam edecektir. Böyle bir aşamada PKK güçleri için en doğru tavrı örgüt şövenizminden kurtulup ulusun genel çıkarları doğrultusunda politika üretme ve kendi pratiklerinde de samimi bir şekilde buna uyma tavrıdır.

93 Newroz'u ortak sloganların haykırıldığı, her alanda eylem ve güç birliği koşullarının arandığı bir dönüm noktası olmalıdır. Bugüne kadar birlik üzerine çok şey yazıldı ve çizildi, ama her nedense hiç kimse bir türlü cesaretsiz adımlar atmaya yanaşmıyor. Daha ne kadar beklenilecek? Kuzeyde yeni Qeladizê ve Halepçe'ler mi bekleniliyor?! Şımak'ta yapılanlar yetmiyor mu? Şimdiden Kuzey Kürdistan'ın dağları ve taşları bombalanmaya başlandı, sözümona bitireceklermiş(!) Kimi neyi bitiriyorlar?

Sömürgecileri kes, sor û zer'in renk cümbüşüne boğmak için elele!

"İç Hareket"ten, Dış Harekete

S.ÇİYA

TC'nin resmi ve gayri-resmi sözcüleri, ulusal kurtuluş hareketine karşı yürüttükleri dizginsiz terörün eşliğindeki özel savaşlarını, hep belli dönemlere yayılmış, siyasal sloganlarla ifade edilmiş kampanyalar halinde sürdürüyorlar. Bir bütün olarak yürütülen savaşın amacı, ulusal kurtuluş hareketini ezme ve tasfiye etme, Kürt ulusal sorununun üzerini bir kez daha betonlama olmasına rağmen, insiyatifi kazanabilme, kitleleri ve uluslararası kamuoyunda etkileyebilmek için, bunu siyasal kampanyaların özgün slogan ve hedefleri halinde bir nevi dalgalar halinde yürütmek istiyorlar. Gerçi, amaçları ve çabaları sorunu en kısa sürede "halletmek"tir. Ne var ki, bunu başaramayacaklarını anladıkları için, her saldırı hareketi bir ölüm-kalım mantığı ve içeriği ile yürütülmesine rağmen, başarısızlıklarını yeni kampanyalarla aşmak istiyorlar. Bu bakımdan, "Bahar hareketini", "yaz hareketi" izliyor, ardından "dış hareket" geliyor, bunu "iç hareket"le devam ettirdiklerini görüyoruz. Daha şimdiden, yeni bir Newroz kampanyasını ve "Bahar hareketi" hazırlıklarını hummalı bir şekilde yürüttükleri görülüyor. Dikkat edilirse, her saldırı hareketine, her çok yönlü kampanyaya, "bitireceğiz", "kesin çözeceğiz" diye başlanıyor, ama bu yeni saldırı ve imha hareketleri ile birlikte monoton olarak devam ediyor.

Neki, TC'nin yürüttüğü ideolojik-siyasi kampanyaların monoton bir biçim kazandığı söylenemez. Aksine rejim, askeri çözümü esas almakla birlikte, askeri çözümünde imkanlarını hazırlamak için, siyasal kampanyaları aralıksız olarak "yeniliyor", taktik açılımlar geliştirmek istiyor. Bunu görüp, rejimin yönelimini boşa çıkarmak için karşı kampanyaların örgütlenmesi gereklidir.

TC'nin yürüttüğü ideolojik-siyasi kampanyaların monoton bir biçim kazandığı söylenemez. Aksine rejim, askeri çözümü esas almakla birlikte, askeri çözümünde imkanlarını hazırlamak için, siyasal kampanyaları aralıksız olarak "yeniliyor", taktik açılımlar geliştirmek istiyor.

Bunu görüp, rejimin yönelimini boşa çıkarmak için karşı kampanyaların örgütlenmesi gereklidir.

Oncesi bir yana, Ozal'ın ifade ettiği "Kürt realitesi", DYP-SHP hükümetinin "Demokratikleşme paketleri", Özal'ın "göç plan"ı ve arkasından "iç hareket" adı altında köylerin boşaltılması, yoğun bombardıman, devamında ise başlangıcı daha gerilere sarkan, Mumcu'nun öldürülmesi ile doruğa tırmanan, "Kemalist laiklik-dinci gericilik" ayrımı, "İran aleyhtarlığı" hep birbirini tamamlıyor, dönemin ihtiyaçlarını karşılamak için gündeme getiriliyor. Rejim, kendi dışında ortaya çıkan gelişmelere dahi bir anlamda kendisini uyduruyor, toplumu sürekli kendi yönlendirmesi ve denetimi altında tutmak istiyor.

Tüm bu siyasal kampanyaların ortak bir özelliği var. Sömürgecilik, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi karşısındaki açmazını, tıkanmışlığını, gerileyen konumunu aşmak için, kitle desteğini, uluslararası desteği genişletmek istiyor. Başarısızlığının üstünü örtüp, gündemi ihtiyaçlarına göre belirlemek için ne lazımsa yapılıyor. Yanısıra, yanılısama yaratıp muhalif güçleri, tarafsız hale getirerek, hedefi daraltmak, tüm bu imkanların verdiği destekle askeri çözümün önünü açmak pratiğinin içine giriliyor.

Yakın dönem baz alınarak bir tahlil yapmak gerekirse, iki konuda kısmen başarılı oldukları söylenebilir. İlki, SHP-DYP koalisyonunun "Demokratikleşme paketi" adı altında, zaman ve kitle desteği kazanmak için gündeme getirdiği demagojik kampanya,

Türkiye kamuoyunda başlangıçta önemli bir destek görmekle kalmıyor, Kürdistan'lı reformistlerde bu kampanyanın gerçek hedefini-içeriğini kavrayamıyorlar. Hatta, PKK dahi "demokratik çözüm için belki bir olanak olabilir" diye belli bir beklentiye giriyor, kısmi destek verdiklerinde söylenebilir.

TC'nin tüm kurumları bu fırsatı çok iyi kullandılar. Uluslararası arenadaki kötü

imajı silmek için başta Avrupa'da olmak üzere yoğun bir kampanya geliştirerek, tepkileri yumuşatmak istediler. Türkiye'de ise, sallantılı, tutarsızda olsa özel savaşa muhalefet eden, rahatsızlıklarını gündeme getiren, zaman zaman farklı çözüm önerileri sunan kesimleri yeniden tam destekle rejime yedekleyip, "ulusal mutabakat"ı sağladılar.

Siyasal ve psikolojik yönden oldukça başarılı yürütülen bu kampanya, gerçek içeriği, rejimin saldırgan terörist niteliğini gizleyen yanılsamalı yüzü, daha barbar, daha imhacı yeni bir saldırının başlangıcı olduğu yönünde, başarılı karşı kampanyalarla, Kürdistan'dan cevap almadığı için, kitle hareketlerinde nispi bir düşüşe ve beklentiye yol açtı. Çok geçmeden sömürgecilerin azgın saldırıları, Newroz katliamı, Şirnak, Lice, Kulp, Dargeçit provakasyon ve toplu kıyımları, TC'nin saldırgan ve imhacı karakterini bir kez daha gösterdi. Kitlelerin, yavaş yavaşta olsa rejimin bu yönelimini kendi tecrübeleri ile kavradıklarını ve olgunlaştıklarını, rejimle aralarındaki her türlü köprüyü attıklarını söyleyebiliriz. Aynı kavrayışı ve siyasal stratejilerdeki netliği reformist kesimde göremiyoruz. "Demokratik açılım" deyip duruyorlar.

İkincisi ise, Mumcu'nun öldürülmesinden sonra gündeme geldi. TC'nin kendisinin beslediği, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı beşinci kol olarak kullandığı, kontr-gerillanın bir türevi olan Hizbullah ve benzeri örgütlenmelerin sözde karşıya alınması adı altında, Kemalizme, resmi ideolojiye soluk aldırılmak isteniyor. Mumcu'nun öldürülmesindeki rejimi adres gösteren bir dizi kanıt bir yana, devlet bu "imkanı" çok iyi değerlendirdi. Türkiye çapında kitlelerle birleşmenin, Kemalizmi, onun sahte laikliğini canlandırmanın aracı haline getirdi. Öyleki, "sosyalist", devrimci çevreler dahi bu kampanyaya değişik gerekçelerle olsa katıldılar. Niyetleri bir yana, devletin Kemalizm kampanyasına ortak oldular. Bu ortaklığı, 2000'e Doğru ve GERÇEK dergilerinde somut olarak görmek mümkündür.

Bir yandan Kürdistan'da en barbar katliamlar yürütülüyor, yüzlerce köy boşaltılıyor, insanlar işkencelerde öldürülüyor, sadece Batman'da TC'nin kiralık taşeron örgütü olduğu herkesçe kabul edilen Hizbi-Kontra yüzlerce yurtsever ve devrimciyi öldürüyor,

Hizbi-Kontra elemanları askeri tesislerde eğitilip-silahlandırılıyor, aynı ortamda TC sözüm ona bu gibi örgütlenmelere karşı, "operasyon" düzenliyor, birkaç piyonu yakalıyor, kitlelerin dikkatini farklı yönlere çekiyor, bunda kısmen başarılı da oluyor. Kemalizmin yeniden diriltilmesi için çok yoğun kampanyalar bu vesile ile örgütleniyor, bir kontrgerilla cumhuriyetine dönüşen, özel kirli savaşın yürütücüsü TC, aniden "tarafsız" oluyor ve "sükunu sağlamaya" çalışıyor.

Türkiye'deki devrimci-demokratik çevreler bu gerçeği görmez, taktiklerini, söylemlerini buna göre değiştirmezlerse, zaten oldukça güçlü olan şovenizmin kitleler üzerindeki etkisinde yardımıyla, devlete soldan koltuk değneği görevi yapmış olurlar.

Son yürütülen kampanyanın bir başka yönünü ise dış politikadan kaynaklanan ihtiyaç belirliyor. TC

ve İran bugün bölgede kıyasıya bir rekabetin içindedir. Rekabetin asıl alanı, Kafkasya, eski Sovyetler Birliği'nin çevresindeki bugünkü "bağımsız devletler"dir. Çok yoğun olarak, Ermenistan, Azerbaycan, Türkmenistan üzerinde birbirleri ile rakebet ediyorlar. Bu durum her iki ülkede direktmen iç politikayada yansıyor. TC kaynaklarının hem içerde, hem de dışarda artan "İran tehditinden" bahsetmesi tesadüfi değildir. Bilindiği gibi Demirel, patronu Clinton'a İran'ı "şikayet" etmiştir. Bu rekabetin

daha arka planında, öncelikli olarak Rusya-Çin, kısmen Almanya ve ABD rekabeti vardır. Zira bugün İran'ın silahlanması esas olarak, Rusya ve Çin üzerinden yürütülmektedir. Yanısıra, Almanya ile İran arasında artan bir ekonomik işbirliği ve siyasi yakınlıkta görülüyor. Almanya'nın bu yönelimi, önce ABD karşısında bölgede inisiyatif kazanmak için iyi bir araçtır. Ayrıca Türkiye'deki çıkarlarını ABD karşısında koruması, geliştirmesi için bir nevi dengeleme rolüde görmektedir.

Bu alanda TC ve İran yalnızca emperyalist devletlere taşeronluk yapmakla kalmıyorlar, aynı zamanda güçleri oranında ekonomik-siyasi ayrıcalık peşinde de koşuyorlar. TC için, ABD ağırlıklı olmakla birlikte, bölgede Almanya ve Japonya'nın yayılmacılığına da ortaklık etmek, bu olanakları kullanarak büyüme istediğini de eklemek gerekiyor.

Son yılların sıcak pratiği daha rahat olarak görülmesine pratik veri sundu, ama gerçekte Kemalist dönemden beri rejimin her temel yönelişinde dikkate aldığı asıl konu, Kürt sorunu olmuştur. Günümüzde, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin öteki parçalarda pratik başarılar elde etmesi, Kuzey'de sürekli bir mücadeleye ve örgütlü ifadeye kavuşmuş olması, sorunu daha hayati kılmış, tüm yönelimini, taktiğini bu noktada kilitlemiştir.

Son yönelimi, içteki ve dıştaki bu gelişmeleri göz önünde tutarak değerlendirirsek; bir yönü, bu tür örgütlerin denetim dışına çıkmasını engellemek "biraz terbiye etmek"; öteki yönü ise, bu örgütlenmeler üzerindeki İran'ın etkisini, kontrolünü sınırlandırmak ve yok etmektir. Zira Hizbi-kontra'nın bir ayağında İran'da olduğu iyi biliniyor.

İran, ekonomik-siyasi çıkarlarını, yayılmacılığını garanti altına almak, gerektiğinde rakiplerine karşı tehdit unsuru olarak kullanmak için, bölgede İslami görünüşlü, silahlı örgütlenmelere gitmektedir. Suudi Arabistan'da Lübnan'a, Irak'a, Türkiye, Kürdistan ve Azerbaycan'a kadar geniş bir çerçevede bu yönde girişimleri ve örgütlenmeleri vardır.

TC'de hem kendi içindeki İslami hareketleri kontrol altına almak, İran'ın etkisini sınırlamak, gerekirse kendi yayılmasına, ekonomik ilişkilerine dayanak yapmak-özellikle Arap ülkeleri ve Kürdistan için-, ama daha çok Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı savaşmak, içten parçalamak için İslami görünüşlü örgütlenmelere baş vurmaktadır. Bu çabasının 12 Eylül yönetimi döneminde bir devlet politikası haline getirmiştir. Aynı anlayış, ANAP hükümetleri döneminde devam ettirilmiş, Hizbi-kontra örgütlenmesi, kamuoyuna yansıdığı kadarıyla bu dönem devletle iç içe geçmiştir. TC bugün Kürdistan'da "yerli ayak" olarak korucular ve Hizbi-kontra'ya oynamaktadır.

Son yılların sıcak pratiği daha rahat olarak görülmesine pratik veri sundu, ama gerçekte Kemalist dönemden beri rejimin her temel yönelişinde dikkate aldığı asıl konu, Kürt sorunu olmuştur. Günümüzde, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin öteki parçalarda pratik başarılar elde etmesi, Kuzey'de sürekli bir mücadeleye ve örgütlü ifadeye kavuşmuş olması, sorunu daha hayati kılmış, tüm yönelimini, taktiğini bu noktada kilitlemiştir.

İran ve Türkiye arasında bölgesel etki, ekonomik çıkar yüzünden derin bir rekabet olmasına rağmen, Kürt sorununda konsensus vardır. ikisi birden, Güney Kürdistan Federe Devletinden rahatsızlıklarını ifade etmekte, burayı "çıban başı" olarak değerlendirmekteler. Aynı şekilde, İran ve Türkiye, en güçlü "iç" muhalefeti Kürdistan'dan görmektedirler. Şu anda Doğu Kürdistan'da İran'a karşı, Kuzey-Batı Kürdistan'da TC'ye karşı, bir ulusal kurtuluş savaşı var-

dır. Dolayısıyla da bu iki devlet-gerçekte Irak ve Suriye'de rekabet halinde olmalarına rağmen, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı birlikte hareket etmekte, ittifak yapmaktadırlar. Bunun kanıtları kamuoyuna da yansımaktadır. "Güvenlik toplantıları" adı altında, sömürgeciler sürekli bir araya gelmekte, ortak hareketin, işbirliğinin devamını sağlamaktadırlar.

Sömürgeciler açısından Kürt sorunu öylesine bir yaradır ki, bu yarayı hangi parçada "kaşısan", öteki parçalara da sirayet etmekte, bulaşıcı bir karakter kazanmaktadır. Bu durum onları kutsal anti-Kürt ittifaka götürmüştür. Her ne kadar, İran ve Irak arasındaki rekabet ve savaşta, ayrıksı bir durum olarak birbirlerine karşı, Kürtleri "destekleyip" kullanmak istemişlerse de, bunu daha iyi kontrol etmek, bağımsız gelişmesini engellemek, başarıya doğru ilerlediği takdirde, nefes borularını kesmek, mevcut statükonun içine çekmek için yapmışlardır. Dahası, Kürdistan tarihinin gösterdiği gibi, bu "çelişmeli" durumlar çok kısa sürmüş, yerini süreklilik arzeden işbirliği almıştır.

Sorunun öteki yönü ise, sömürgecilerin söz konusu pratiği, Kürt ulusunun bölünmesini derinleştirmiş, ulusal kurtuluş güçlerinin birleşmesinin önünde engel oluşturmuştur.

Ancak, bugün için gelecekte hangi boyutu alacağı tam olarak belli olmamakla birlikte, özellikle ABD ve uşakları ile İran arasındaki gelişkinin derinleşmesi, Kür-

distan ulusal kurtuluşu için yeni bir dönemi gündeme getirebilir. İran gerçi, Irak pratiğinden de dersler çıkararak, ABD ile olan çelişkinin çatışmaya vardırmadan çözmeye çalışmaktadır. Emperyalistler için önemli olan bölgedeki çıkarları ve sadık uşaklarının güvenliğidir. Bu açıdan İran'la sorunlarını, çıkarları tatmin edildiği oranda çözüme kavuşturacaklardır. İran yönetiminin evrimi ise, kapitalist dünyanın çıkarlarının tatmin edilmesi yönündedir. Zayıf bir ihtimal olmakla birlikte, İran'la başta ABD olmak üzere emperyalist kampın çelişkilerinin derinleşmesi ihtimali de vardır. Bunu zayıflatan birinci etmen olarak, İran'ın Batı çıkarlarını tatmin etmesi yönündeki eğilimine, gelişmeye değindim. İkincisi ise, Rusya'nın bölgede yeniden ağırlık kazanmak istemesi, ABD karşısında kendi çıkarlarını öne çıkarması, böylece ABD'nin hareketlerini sınırlamasını gösterebiliriz. Al-

Türkiye'de hangi kurum ve kuruluş olursa olsun, Kürdistan'daki kirli savaşa karşı çıkmadan, Kürt baskının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini desteklemeden başka bir yerde, ulusal zulme karşı çıkmaz. Çıkar görünürse, sabtekarlık yapmış olur. Şövenist ve katliamcı yüzünü gizleyip, hedef şaşırtmak istediğini kitlelere açıklamak gereklidir.

manya'nında giderek böylesi bir yönelime girdiğini ilave etmek gerekiyor. Unutmamak gerekirken, burda gündeme gelen siyasal-askeri yönelimlerin hepsinin güçlü ekonomik nedenleri var. Son tahlilde, siyasal stratejinin yönünün belirlenmesinde, taktiğin hızının, şiddetinin oluşmasında ekonomik çıkarlar belirleyici olmaktadır.

TC açısından dış siyasetin yönü İran ve Kafkaslarla sınırlı değil. Yoğun ilgi gösterilen bir diğer alan Balkanlardır. Aslında şu anda dünya çapında aktif olarak yürütülen rekabetin sıcak noktalarından birisi olan Balkanlarda, Türkiye kendi kozlarını oynamak istemektedir. Balkanlardaki ulusal çelişkinin derinleşip, bugünkü seviyeye ulaşmasında emperyalistlerin önemli bir rolü var. Örneğin Almanya, başta açıkça Hırvat ve Slovenlerden yana tavır takınarak, Yugoslavya'nın bölünmesini hızlandırdı. Rusya ise daha çok Sırlardan yana tavır sergilemektedir. ABD'nin yöneliminde esas olarak, Almanya gibi olduğunu belirtmek gerekiyor. Emperyalistler, Yugoslavya'daki iç karışıklığın devam etmesini, böylece kendilerine olan "ihtiyaç ve kurtarıcı rolünün" artmasını istemekte, bu yönde bir politika yürütmektedirler. Yugoslavya'nın parçalanması süreci, daha önce var olan ulusal eşitsizlikleri, sürtüşmeleri derinleştirdi. Milliyetçiler için şaha kalktı. Öncelikle, egemen ulus durumundaki Sırp burjuvazisi, daha çok kendinden zayıf ulus ve halkları egemenliği altında tutmak için, vahşet derecesine varan bir politika ve pratik içindedir. Sırlar ayrıcalıklarını kaybetmemek için, sürgün, etnik arındırma, toplu kıyım, toplama kampları dahil her yola başvuruyorlar. Burda, bu tür uygulamaların sadece, Sırlarla sınırlı olmadığını, güçleri oranında Hırvat, Sloven, Bosna-Hersek egemenlerinde benzer uygulamalar içine girdiğini belirtmek gerekiyor. Zira, emperyalist-kapitalist dünyanın medyası tek yanlı bir kampanya yürüterek, gerçeklerin tüm yanları ile görülmesini engellemek istemektedir.

Türkiye'de kamuoyu islami inanışında etkisiyle, Bosna-Herkes üzerinde yoğunlaşıyor. Türk burjuva-ırkçı basını Bosna için sahte gözyaşları döküyor, sözüm ona ırkçılığa karşı çıkıyor. Kitlelerdeki şövenist duygularada oynayarak, kitlesele destek kazanmak istiyor. Aynı şekilde, Kürdistan'da yürüttüğü insanlık dışı savaşa karşı gelişen tepkileri barajlamak ve dikkatleri "dış sorunlara" çekmek istiyor. Tabii, Balkanlardaki çatışmalardan yararlanarak, ekonomik-siyasi ayrıcalık elde etmek, Bosna ve Makedonya gibi yerlere girmek içinde çabalıyor. Bunun için, emperyalistlere davetiye çıkartıyor, emperyalist senaryolarda figüranlık yapmak istiyor.

Bosna'daki ulusal zulme, katliama mutlaka karşı çıkmak gereklidir. Burjuvazi nerede olursa-olsun ay-

rıcalık peşinde koşuyor. Bu amaçla öteki halkları bo-yunduruk altına almak istiyor. Pratik gelişmeler gösteriyor, özel mülkiyet ilişkileri üzerine kurulan bir dünyada, gerçek anlamda ulusal sorunda çözülemez. Uluslar ve devletler arasında ekonomik-siyasi farklar, gelişme derecelerinin farklılığı vs. gibi etmenler varlığını sürdürdükçe, ulusal sorunlarda canlılığını sürdürecektir.

Nevarki, Bosna ve Balkanlar'daki duruma karşı tavır takınırken, TC'nin sahte kampanyaları, ırkçı niteliği kitlelere anlatılmalıdır. Dahası, ulusal zulme tavır alınmak isteniyorsa, son yılların en barbar, en katliamcı pratiği Kürdistan'da yürütülmektedir. Türkiye'de hangi kurum ve kuruluş olursa olsun, Kürdistan'daki kirli savaşa karşı çıkmadan, Kürt halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini desteklemeden başka bir yerde, ulusal zulme karşı çıkamaz. Çıkar görünürse, sahtekarlık yapmış olur. Şövenist ve katliamcı yüzünü gizleyip, hedef şaşırtmak istediğini kitlelere açıklamak gereklidir.

Kuraldır, kapitalist ekonomilerde dış siyaset, iç siyasetin devamıdır. TC'de yaşanan da bundan başka bir şey değildir. "Ulusal çıkar"lar denilen, sömürgeciliğin iç ve dış yayılma, hegemonya, ekonomik çıkar dürtüsü, istikrarını koruma, gerekirse genişletme siyaseti bir bütünün parçaları olarak, iç ve dış siyasete yansıyor. Çoğu yerde bu iki yön iç-içe geçiyor. Daha çok içten dışa doğru genişleyen bir eğilim gösterdiği söylenebilir.

Türk egemenlerinin her zaman yaptığı ve belli bir sonuçta aldıkları, "dış düşman" söylemi var. Bu duruma göre, "Ermeniler", "Rumlar", "İran" vs. olabiliyor. Bununla rejim, içteki sınıf mücadelesindeki tansiyonu düşürüp, şövenist bir kampanyayla dikkatleri dışarıya çekmek istiyor. Güya, "milli menfaatler" diyerek, iç sorunlarından kurtulmanın bir yolunu bulmuş oluyor. Kürdistan sorununda da sürekli tekrarlanan, "dış güçler bizi bölmek istiyor" söyleminin böylesi bir yönüde vardır.

Sömürgeciler, içte ve dışta yoğun bir hareketlilik içindeler. Dışarda öncelikle İran, Yunanistan ve Suriye ile derinleşen bir rekabet içindeler. İhtiyaca göre, bazen bu rekabeti yumuşatma, taviz verme politikalarını gündeme getiriyorlar. Özellikle, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi karşısındaki çıkmazlarını aşmak için, dış sorunların fazla derinleşmesini de şimdilik istemiyorlar.

"İçerde" ise, Bahar'da Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı çok yönlü bir saldırı içinde olduklarını, "iç hareketi", "bahar saldırısı" ile tamamlamak istediklerini, Kürdistan halkının ve örgütlü güçlerinin Newroz atılımını boğmak istediklerini söyleyebiliriz.

Eninde sonunda her Kürt bireyinin beyininde derin etkiler yaratarak, daha çok ve asli olarakda sosyolojik bir anlam yüklü olduğu şekliyle Kürt bireyini şizofrenik çarpıtmalara uğratan Kürdistan'ın parçalanmışlığını ortadan kaldırmayı ve bunun için dışımızdaki herşeyi ve bütün süreçleri bu amaç bağlamında anlamlandırmayı, bir yandan Kürtler'in daha da insanlaşmasının ve öte yandan da insanlığın

genel kurtuluşuna önemli bir katkı sağlamasının ön şartı olarak alıyoruz. Bu, hangi düzeyden bakarsak bakalım, parçalanmış ve tümünden anlamsız kılınmış ulusal ve demokratik hakları ve değerleriyle Kürtlerin yeniden kurulmasını, kendisini yeniden ve her bakımdan keşfetmesini ve kendi içerisinde farklılaştığı şekliyle ulusal varlığını kendisinin kılmasını gerektirir. Bunun için, sadece genel bir ulusal kurtuluş ideolojisi ve politikası yeterli değildir, ama bununla birlikte halkımızın sosyal kurtuluşunu da gerçekleştirecek doğru ideoloji ve politikalar da gerekli olmakla kalmaz bizzat bunların maddi bir güç haline gelmesi de bir zorunluluktur.

Her zaman ve ısrarla tekrarlamak gerekiyor, kendisine yabancı kılınmakla kalınmayan Kürtler, bunun doğal bir sonucu olarak, tüm insanlığa da yabancı kılındılar ve bunun çok daha acı bir sonucu olarak, tarihsel olarak oluşmuş derin anlamlarıyla genel insansal değerleri de özümleyemediler, ya da yeterince kendilerini kılamadılar. Öyleyse Kürtler, sözcüğün aşınmamış anlamıyla ve tüm içeriğiyle, sadece günümüze ilişkin sorunlarla değil, bütün bir tarihle hesaplaşmak ve bu temelde geleceklerini kurmak zorundalar. O zaman, burada, sistem kurucu, parçaları biraraya getirip organik bir bütün oluşturma ve yeniden ve yeniden kurma

Dünyayı özümlemenin iki farklı tarzı

yetkinliğine ve dinamiğine sahip olarak ideoloji ve politikanın önemi açığa çıkıyor.

Eğer tarih en genel anlamda, temeli iktisadi nedenlerle belirlenen sınıflar mücadelesiyse ve geçmişte neler olup bittiğini araştırmakla sınırlıysa, o zaman tarihi bu kadarıyla anlamak için, doğru bir ideoloji ve politika prizmasından bakmak yeterli olabilir. Ama bu tarih bilinci yeterli olur mu? Ve bu tarih bilinciyle, bizzat tarih içinde yitip giden insanın yeri ve geleceği hakkında çok

somut yargılara ulaşabilir miyiz?

Kürtler'in, tarih içinde yitip gittikleri dönemleri oldu; ezenle ezilenin, sömürenle sömürülenin, sömürgeci ile sömürgelerin katı ve acımasız mücadele öyküsü içinde Kürtler, bu yitik halleri içinde, diğer ezilenlere göre belli özgünlüklere sahiptirler. O halde, bu kadarıyla oluşan tarih bilinci, diğerleri için olduğu gibi Kürtler için de en genel ve kapsayıcı yargılara götürülebilir. Ama, eğer tarihi tüm bunların ötesinde, genel olarak aydınlık ile karanlığın, iyilik ile kötülüğün, güzellikle çirkinliğin bütün bir tarihsel dönem içindeki eylemsel, düşünsel, etik, felsefi, siyasi, kültürel ve estetik alanlardaki çatışması olarak da kavarsak, ancak böylece gerçek bir tarih bilinci oluşturabilir ve Kürtler'in geçmişi, bugünü ve geleceği hakkında somut yargılara varabiliriz.

Eğer Marks'ın şu çok önemli felsefi düşüncesi

Marks'ın anlatımından çıkarabiliyoruz, insan kafası ya soyut-mantıksal işlemlerin yardımıyla, beyine ulaşan algıların işlenip kavramlaştırılması yoluyla kuramsal bilgi şeklinde, ya da sanatsal, dinsel, pratik-zibinsel şekilde dünyayı özümleyebilir; yalnız akıl yetileriyle değil, bütün güçlerini kullanarak dünyayı kendine maledebilir.

Kürt milli kurtuluşçuları tarafından gerekli önem verilerek değerlendirilebilseydi, bu mutlaka yapılması gerekli tarihsel hesaplaşmanın içeriği nasıl olurdu? İlerici ve gerici yanlarıyla, mutlaka korunup geliştirilmesi gerekli olanlarla tarihe gömülmesi gereken özellikleriyle tarih içinde yitip gidenler ve hala korunmakta olanlarına ilişkin tarih bilinci nasıl olurdu? "İnsan yalnız düşünceyle değil, bütün duyularıyla da kendini madde dünyası-

na sokar." diyordu Marks, Ekonomi Politik'in Eleştirisine Giriş'i'nde. Devamla, böylece "**dünyanın sanatsal-dini-pratik manevi tarzda özümlemesiyle, düşünen bir zihin tarafından**" özümlemesi arasında bir ayırım yapıyordu.

Burada, kuşkusuz ki, dünyanın özümlemesinden anlaşılması gereken, onun bilgisine ulaşılması, yasallığının ve somutun mal edinilmesi, eskilerin değimiyle temellüküdür. Dolayısıyla, özümlenen dünya, doğa ve toplum olarak özümlediği kadarıyla ve aynı zamanda değiştirilmenin, kendinin kılınmanın ve yeniden kurmanın konusudur. Konumuzla ilişkisini hemen kurmaya çalışırsak, Kürtler, Kürdistan ve geçmiş ve gelecek içindeki şekillenmeleriyle tanındığı ve çok yönlü olarak kavranıldığı kadarıyla belli değer yargılarının konusu olabilir ve ancak bu kadarıyla değiştirmenin ve yeniden kurmanın nesnesi olabilir. Tabii ki bu, Kürtleri anlamak kadar ileriye doğru değiştirmeyi yaşamlarının anlamı haline getirmiş milli kurtuluşçular açısından çok daha anlamlı bir süreçtir. O halde onlara doğru somutlamak gerekiyor konuyu, ancak daha önce dünyanın özümlemesinin bu iki tarzına daha yakından bakmalıyız.

Marks'ın anlatımından çıkarabiliyoruz, insan kafası ya soyut-mantıksal işlemlerin yardımıyla, beyine ulaşan algıların işlenip kavramlaştırılması yoluyla kuramsal bilgi şeklinde, ya da sanatsal, dinsel, pratik-zihinsel şekilde dünyayı özümleyebilir; yalnız akıl yetileriyle değil, bütün güçlerini kullanarak dünyayı kendine maledebilir. Bu malediş, dünyayı, çok yanlılığı ve karmaşık yapısı içerisinde anlamak, yasallıklarını açığa çıkarmak ve bu temel üzerinde dönüştürmek gibi birbirinden önemli süreçleri gerektirir. Bu bakımdan, kuramsal bilginin, insan bilincinin, varlığın özünü ve nesnel yasalarını kavrama çabalarının bir ürünü olarak gelişmesi içerisinde bilimsel bilginin kendi bağımsız varlığına ulaşmasına götürdüğünü anlayabiliriz. Böylece, kuramsal bilgi mekanizmasının gelişmesi ve yetkinleşmesiyle yoğunlaşan bilimsel bilgi, insana, toplumun ve doğanın kendi yararına dönüştürülmesinde sınırsız olanaklar kazandırır. **İdeoloji ve politikanın**, bu bağlam içinde, dünyanın özümlemesinin birinci tarzı içerisinde değerlendirilmesi gerektiği ve dolayısıyla, değiştirici ve dönüştürücü gücünün de bilimsel bilgiye dayandığı ya da bilimi temel aldığı ölçüde olacağını da böylece anlayabiliriz.

Dünyanın, insanlar tarafından kendine mal edilmesinin birbirinden farklı biçimlerinden ikincisi, estetik biliminde, insanın dünyayla olan **değer-yönlendirici** ilintisi olarak kavramlaştırılır. (Bkz. Güzellik Bilimi Olarak Estetik ve Sanat, Kagan, s. 46 ve sonrası). Bu ilintide, bilimsel bilgide olduğu gibi varlığın yasal-

lığının **ne ve nasıl** olduğu sorularına yanıt aranmaktadır; insanın pratik faaliyetinin bir başka ihtiyacına cevap vermek üzere, bir nesnenin kendisi ve toplum için **ne gibi bir önemi olduğu ve taşıdığı değeri** belirleyecek soruların yanıtı aranmaktadır. Böylece, nesnel dünya, değer ölçüsü olan özellikleriyle maledilmeye çalışılır; nesnelere, insanların ihtiyaçlarına ve işlevlerine göre değerlendirilir ve insan ancak böylece belirli bir değer yönlendirmeye amaçlarını etkileme olanağını elde eder.

Hiç kuşkusuz, nesnelere karşı bu tavır alış bir toplumsal bilinç biçimidir; dolayısıyla, bir öncelik-sonralık sorunu olarak ele alındığında, daha bilimsel bilgiden söz etmenin olanaksız olduğu insanlığın ilk dönemlerinde egemen olan ilintidir. Bu toplumsal bilinç biçimi, etik (ahlaki), dinsel ve konumuz açısından önemli olarak estetik karakterdeki öğeleri içeriyordu. dolayısıyla, burada da nesnelere bilgisi parçacıklar halinde de olsa yer almaktadır ve insan zihninin bilimsel doğrultusu arasındaki görece fark da buradan kaynaklanmaktadır.

O halde, bu toplumsal bilinç biçimiyle, bilimsel bilgi ve buraya dayandığı kadarıyla ideoloji ve politika arasında karşılıklı etkide bulunmayı ve aralarındaki sıkı bağları kavramak önem taşımaktadır. Zaten diyalektik anlayış da kesin olarak bunu gerektirmektedir; çünkü eninde sonunda bu anlayış, bir karşılıklı etki, bir karşılıklı eylem anlayışıdır. Bağıntılı bir bütün oluşturan doğa ve topluma ilişkin bütün olgular hem etkiler hem etkilenirler. Gelişmenin belli bir evresinde oluşan insan ve bilinç de bu diyalektiğe katılmış, kendi tarihini bizzat kendisi yapmaya başladığı noktada da, kendisini değiştiren ve oluşturan koşulları, karşı etkisiyle değiştirmeye ve oluşturmaya başlamıştır.

Öte yandan, değer-yönlendirmenin içerdiği öğeler de, gelişmeleri içerisinde kendilerini belirlemiş ve ayrımlara uğramıştır, bu arada estetiksel ilinti de dinsel ve ahlaki alanlardan ayrılmakla kalmamış kendi içinde de farklılaşarak giderek zenginleşmiş ve yeni kategoriler de kazanarak bir sistem oluşturabilmiştir. Bugün, estetik olarak bilinen alan, dünyanın estetiksel özümlemesinin bağlı olduğu yasaları araştırıp genelleştirerek, gerçeklik karşısında insanın koyduğu estetik tavrı bütün yönleriyle inceleyerek ve tüm bu estetik yasallıklar sanatta tam olarak ortaya çıktığı için, sanatın özünü ve yasallıklarını inceleyen ve bir bilimsel disipline dönüşme yolundadır.

Hala önemli ölçüde felsefeye dayanan ama gitgide kendi yasallığını belirleme yolunda adımlar atan estetik'in bir bilimsel disiplin olup olmadığı tartışma konusudur ve bu kadarıyla bizim için pek önem taşımamaktadır burada. Ancak bilimsel disiplin olma ka-

tına yükselme sınırlarını böylesine zorlayan estetik'in, insanın dünyayla olan estetiksel ilintisini başlıbaşına ve bütünü kapsayıcı olarak inceleme konusu yapması, bir başka boyutta ve genel olarak politika, politik yaşam ve mücadeleyi etkileme ve zenginleştirme yanıyla da bizleri ilgilendirmelidir.

Bir başka yanıyla da, estetiksel ilintinin aynı zamanda edebiyat ve sanatın toplumdaki yeri, toplumun dönüştürülmesindeki işlevi ve politik yaşama olan sıkı bağları bakımından ele alınması gerekmektedir. Her alanda olduğu gibi burada da, idealist tezlerle diyalektik maddeci tezlerin çatıştığını görürüz. Bu bakımdan bu aşamada diğer alanlarda olduğu gibi edebiyat ve sanat alanının da toplumun ulusal ve sosyal kurtuluşunu sağlayacak mücadeleye **tabi** kılınması ve gerçek anlamda dönüştürücü gücü olan

politika alanının düzenleyiciliğine sunulması önem taşımaktadır. Çünkü, yine her alanda olduğu gibi, bu alanı da sadece kendi içine hapsedmek ve amaçsız kılmak ve böylece dönüştürücü gücünden soyutlamak isteyecekler bulunacaktır, oysa belki de her zamankinden daha fazla şimdi kendi dışındaki tüm süreçleri bile Kürtler'in kurtuluşuna göre anlamlandırmak ve düzenlemek büyük önem taşımaktadır.

Toplumun maddi yanının, önemlilik sıralamasında daha aşağılarda görüldüğü idealizmin aksine, diyalektik maddecilikte, en aşağıda olan şeyin bütün üst yapının temeli olduğu tezi, bu alanda da

önemini ve belirleyiciliğini korumaktadır. Çünkü böylece, toplumsal gerçeklik ve bilincin tüm görünümünün gelişmesi, maddi üretimin kendi gelişmesi tarafından belirlendiği tezi estetik ilintinin tarihine de uygulanabilmektedir. Öte yandan, nasıl ki, hukuk ve devletin ideologların beyinleri dışında bağımsız bir tarihleri yoksa (Marks), sanat ve edebiyatın da bağımsız bir tarihleri yoktur; gerçekte, bunlar, toplumun **bütün** tarihi gelişmesi tarafından koşulludur. **Böylece**, bu tezlere bağlı ve ek olarak, genel çerçevesi içerisinde, insanın dünyayla olan estetiksel ilintisinin, daha başından itibaren, bağımsız bir faaliyet biçimi olmadığı, **toplumsal bilincin** gelişmesi ve mükemmelleşmesi süreci içerisinde oluştuğunu saptayabiliriz.

O halde, insanların estetiksel bilinci, içinde yaşadığı ülkenin sosyo-ekonomik koşullarının gelişmişlik düzeyiyle koşulludur. Ayrıca bu bilinç, ülke özgünlüğündeki şekillenmişliği ve organik bir parçası haline geldiği kadarıyla, dönerek toplumsal bilincin diğer biçimleri üzerinde **etkide** bulunmadan edemez. Çünkü, toplumsal faaliyetlerdeki çeşitli doğrultuların birbirlerinden ayrılaşmasına karşın, örneğin etik, din ve politikanın belli sınırlar içindeki yapılarına karşın, estetiksel bilinç ve değerler böyle bir sınırlanmışlık içinde olmadığını görüyoruz.

Bu doğrultuların da birbirlerini az ya da çok etkilediğini biliyoruz ancak dönerek tüm alanları kapsayıcı bir özellik göstermezler. İnsanların, çeşitli toplumsal olaylar karşısında iyi, soylu ve haklı gibi değerlerle belli nitelendirmelerde bulunarak etiksel değerleri oluşturması, sınıfsal ilişkilerin kimi görünümünün siyasal değerleri oluşturması böyledir. Oysa, estetiksel bilinç tüm alanları kapsayıcı bir özellik göstermektedir; insan, estetiksel yönlendirmeleri doğada, insanda, yapılan işlerde, siyasal, sanatsal, bilimsel ve teknik faaliyetlerinde bulabilmektedir.

Böylece, estetiksel bilincin bu kapsayıcı özelliğinden hareketle, tüm doğrultulara uzanacak şekilde, ancak şimdi çok önemli olarak "**estetize edilmiş yaşam ve mücadele**" kavramlaştırmasına ulaşıyoruz. Herşeyden önce, bu, bütünsel kılınmış bir Kürdistanda olduğu kadar bizzat bu amaca ulaş-

mak için sürdürülen Kürt ulusal kurtuluş hareketinde, Kürt insanının dönüştürülmesi ve her bakımdan yetkinleştirilmesi için gerekli bir kavram oluyor.

Önemli ve temel bir öncülden, sömürgeciliğin tümünden insandılaştırdığı ve insan olarak kendini gerçekleştirme yetisini dumura uğrattığı Kürtler'in, en azından çağdaş insan topluluklarının düzeyine gelmesi, ama bu da yetmez, insanlığın ulaştığı en son uygarlık düzeyine ulaşma ve onu **aşma** istencine ulaşmasının, yeni-insan tipi yaratmayı gerektirdiği öncülünden hareket ediyoruz. Ancak, bu insan tipi milli kurtuluş hareketini mantıki sonuçlarına ulaştırmakla kalmayıp, Kürtler'in şimdiki ve gelecekteki durumunu yargılamak ve belli yargılara ulaşmak için tarihi ile hesaplaşabilir. Bu, aynı zamanda **tarihsel**

Önemli ve temel bir öncülden, sömürgeciliğin tümünden insandılaştırdığı ve insan olarak kendini gerçekleştirme yetisini dumura uğrattığı Kürtler'in, en azından çağdaş insan topluluklarının düzeyine gelmesi, ama bu da yetmez, insanlığın ulaştığı en son uygarlık düzeyine ulaşma ve onu aşma istencine ulaşmasının, yeni-insan tipi yaratmayı gerektirdiği öncülünden hareket ediyoruz. Ancak, bu insan tipi milli kurtuluş hareketini mantıki sonuçlarına ulaştırmakla kalmayıp, Kürtler'in şimdiki ve gelecekteki durumunu yargılamak ve belli yargılara ulaşmak için tarihi ile hesaplaşabilir. Bu, aynı zamanda tarihsel

eleştiri demektir; oysa, Engels'in bir yerde yazdığı gibi, estetik eleştiri olmadan tarihsel eleştiri ve tarihsel eleştiri olmadan estetiksel eleştiri tek yanlı ve yanıltıcı olmaya mahkumdur.

Tarihsel-olan, diyalektik materyalizmin önemli bir bileşeni olarak ortaya çıkıyor ve nesnelere ve fenomenleri kendi doğuş ve gelişim süreçleri içerisinde, onları belirleyen somut tarihsel şartlarla bağıntıları içinde irdelemek gibi çok önemli bir işlev görüyor. Marks, mantıksal ve tarihsel araştırma yöntemlerinin birliğini, maddeciliğin temel ilkelerinden biri olarak ilan ederken, dolaylı olarak buna da işaret ediyordu.

Bu bakımdan da, Kürtler'in bugünüden geriye doğru bir projeksiyonda münhasıran maddi temel baz alınamaz, aynı zamanda manevi alanın da incelenmesi gerekir. Yaşamın her alanını kapsayan özelliğiyle estetik bilincin önemi burada işte böylece açığa çıkmaktadır. Böylece, maddi ve manevi süreçlerin alt olandan üst olana doğru eleştirel incelenmesini günümüze kadar getirebilir, tarihsel olarak ilerici olanı gerici olandan ayırarak Kürtler için bir gelecek kategorisinin içeriğini doldurabiliriz. Dolayısıyla, dünyayı anlamak ve dönüştürmek diyalektiği içerisinde, Kürt insanının, daha çok da Kürt milli kurtuluşçularının, çok yönlü eğitimlerini estetiksel bilinçle güçlendirmek ve tüm faaliyetlerinde, aynı zamanda bu bilincin kuşatıcı yanı sıra da davranmalarını sağlamak bir zorunluluktur.

Soyut-mantıksal düşünceyle, ideoloji ve politika yoluyla dünyanın ve Kürtlerin özümlemesi çabaları, estetiksel-sanatsal özümlemeleriyle birleştirilmedikçe ve karşılıklı eklemlenmeleri ve birbirlerini etkilemeleri sağlanmadıkça ve tüm bunların akışkan birliği içerisinde yaşam ve toplumsal gelişim ivmesi çok boyutluluğu içerisinde ele alınmadıkça, şimdi ya da gelecekte Kürtler hep birşeylerin eksikliğini duyacak ve bir türlü bütünleşememenin sancılarını çekeceklerdir. Bu durumda Kürt yeni insan tipi de oluşamaz, hep eksikli kalmaya mahkum olur. Oysa ki, politik bilincin yanı sıra ve aslında dönerek onu güçlendirecek olan estetiksel bilinç Kürt insanında yoğunlaştıkça, bu köhne koşullardan kurtulmak ve yeni koşullar yaratmak mümkün olabilecektir, çünkü böylece sanat ve estetik de toplumun dönüşüme uğratılmasının hizmetine sunulabilecek ve ona bağlanabilecektir.

Tüm bunlar aynı zamanda yeni bir Kürdistan kurmak isteyenler için sağlam ve ileriye dönük olarak yaratıcı bir tarihsel bilinç kazandıracaktır. Tarihsel eleştiri işte bu bakımdan önem kazanmakta, Kürtler'in tüm maddi ve manevi yaşamından soyutlanarak maledinilen bu tarihsel bilinçle, aynı zamanda mevcut tarihsel sürecin **aşılması** imkanları yaratılmış

olmaktadır. Burada tarihsel olan ile güncel olanın birliği ve özellikle bunun sentezini sağlayarak sömürgeciliği ve yarattığı tüm olumsuzlukları aşarak yeni bir tarihsel süreç yaratacak olan tarihsel özneler olan Kürt milli kurtuluşçuları açısından çok önem kazanan bir kavrama, **aşma** kavramına daha yakından bakmak gerekiyor.

Kısaca açacak olursak, aşma kavramı, herhangi birşeyin veya bir sürecin olumsuz yanını eleyip olumlu yanını daha üstün bir düzeyde gerçekleştirme anlamına geliyor. Aşılmış olan, aştığının olumsuz yanını elemiş ve olumlu yanını koruyup geliştirerek daha üstün bir düzeyde gerçekleştirmiştir, biçiminde de tanımlayabileceğimiz ve bu kavram, Marksizmde, aynı zamanda alt olanla üst olan arasındaki bağlantıyı dile getirir ve gelişmenin kesintisiz sürekliliğini dile getirir.

Bir süreç sözkonusu olduğu kadarıyla, eğer konumuz açısından da belli olduğu gibi bir tarihsel süreçten ve belli bir evresinin aşılmasından söz ediyorsak, o zaman bunu sağlayacak olan tarihsel öznelerden de söz etmek zorundayız. Tekrar edecek olursak, hiç kuşkusuz bunlar Kürt milli kurtuluşçularıdır, halkımızı ve ulusumuzu asla layık olmadığı bu kölece geçmişten ve günümüzden çok yönlü ve her bakımdan kurtaracak ve yeni bir geleceğe taşıyacak olan Kürdistanlı komünistlerdir. Ancak, tümünden yadsınacak bir tarihimizin olmadığı çok açık, bugün en genel olsa da insanın onlarsız olamayacağı değerlere hiçbir şey katmadığımız söylenemeyeceği gibi kültürel ve sanatsal yaratılarda bulunmadığımız vb. de iddia edilemez. Ne olursa olsun, tarihimizin komünist ideoloji ve politika ışığında estetiksel eleştirisi, aynı zamanda, bu süreci aşmaya çalışırken neleri ve hangi tarihsel eylemlilik ve kişileri ne kadarıyla olumlayacağımızı göstereceği gibi, sanatsal edebi ve folklorik alanda da gerekli ayrışmayı sağlayacaktır.

Burada çok yönlü eğitilmişliği içindeki tarihsel öznenin, bu tarihsel bilinçle, Kürtleri ve Kürdistanı nasıl yeniden kuracağı sorunu asıl belirleyici olandır. Eğer en yetkin sanatçılar kimlerdir diye bir sorunun cevabı arasındaydı, özellikle Kürtler ve parçalanmış Kürdistan'ın bu kaba ve özünde insanlık dışı gerçekliğinin acısını derinden yaşayan ve bunu bilince çıkaran herkesin, bu soruya yanıtı, yaşamın her alanının eleştirisi temelinde onu yeniden kuran devrimcilerdir, ya da devrimciliği aynı zamanda bir sanatçı duyarlılığı ile yaşam biçimi haline getirenlerdir olurdu. **Sadece Kürt milli kurtuluşçuları değil, bizzat bunların faaliyetleriyle Kürtler kendilerini yeniden kurma ve yeniden gerçekleştirme alanı içerisine işte bu bakışla girmelidirler.**

TERİTORYAL BİRLİKLER

B.HELİN

29-30 Aralık 1992 tarihli Cumhuriyet ve 9 Ocak 1992 tarihli Ö.Gündem gazetelerinde bir konuya ilişkin haber ve habere yönelik tepkiler yayınlandı.

İşin özü; 7 Ağustos 1944 tarih ve 4654 sayılı yasadı. Ya da güncel deyişle, "Teritoryal Birlikler Yasası"ydı.

Aynı yasa, ANAP iktidarı döneminde gündeme getirilmiş, SHP ve DYP'nin muhalefeti nedeniyle çıkarılmamıştı. Şimdiyse yeniden gündeme getiriliyor.

Haber önemli ve büyüktü. İlgisizlik anlamında ilgisiz; önemsiz ve küçük. Oysa tam tersi olmalıydı. Çünkü üç habere de kaynaklık eden yasa tasarısı ve onun üzerine oturtulacak örgüt; tüm demokratik gelişmelerin geleceğiyle doğrudan ilintiliydi. Demokratik hak ve özgürlüklerin, onun sahiplerinin idam kararıydı. Dolayısıyla tepkilerin de bir o denli büyük ve yaptırımcı olması beklenirdi. Beklenen olmadı.

Yasayı hazırlamayı ve sunmayı üstlenen, Milli Savunma Bakanlığıydı. (MSB). Oysa yasanın içeriği ve amacı İçişleri Bakanlığının görev alanı içindeydi. MSB'nin olayda başrolü oynaması, gösterilen, gösterilmesi gereken tepkilerin boyutunda, dolaylı da olsa, etkisini göstermişti. Ek olarak, 7 Ağustos 1944 tarih ve 4654 sayılı yasanın yenileştirilmesi gerekçesinin de tepkilerin boyutunun küçük ve sınırlı olmasında payı var gibi gözüküyor. Çünkü sunuluş biçiminden çıkan sonuç; yeni bir şey yapılmıyor, eski olan yenileniyordu.

Bu nedenle tepkilerin çoğu, "dış tehdit" olgusuna karşı alınan bir önlemin, içteki olası etkilerine yöneliyor. Böylesi bir şeye ihtiyaç duyulmasına, "dış" dayatmaların uzantısı olarak bakılıyor ve tepki bu yöne gösteriliyor. İçeride yönelik olumsuzluklarına da değiniliyor ama, belirleyici yan, "dış" etmen oluyor. "Dış tehdit" ya da "dış"ın dayatması tepkilerin merkezi oluyor.

Konunun açıklık kazanması için, öncelikle tepkileri aktarmak istiyorum.

D.PERİNÇEK, olayı her zamanki hastalığı gereği, önce dış etmene, ABD'ye bağlıyor. ABD istedi

TC yaptı diyor. Aynı belirlemeye T.TURHAN'da katılıyor. PERİNÇEK, ek olarak; sivil faşist güçlerin devlet eliyle örgütlenmesi aracılığıyla kontrgerillanın yasallaştırılması ve bununla "işçi sınıfı ve Kürt" dinamiğine karşı bir kalkan oluşturulması biçiminde değerlendiriyor. M.ALINAK; "illegal devletin legalleştirilmesi" çalışmasıyla bağlantılı olarak, "kontrgerillanın yasallaştırılması" belirlemesini yapıyor. M.KAYNAK; "ABD ve Almanya"nın çıkarlarını korumak amacıyla oluşturulmasının TC'ye dayatıldığını ve TC'nin "İran-İrak"la olan sorunlarını gerekçe gösteriyor. Eski ANAP Milletvekili R.ERGÜN, "dış tehdit" unsurunu esas alıyor. (9 Ocak '93 Ö.Gündem)

CHP Milletvekili U.GÜRKAN; "kamplaşmalara yol açacak" gelişme biçiminde belirleme yaptıktan sonra, "kontrgerillanın legalize" edilmesi yönüne de vurgu yapıyor. Kamplaşmalara yol açacağı kaygısına, U.MUMCU da katılıyordu. DYP Grup Başkanvekili G.MÜFTÜOĞLU, kontrgerillanın yasallaştırılması savını kabul etmiyor. Ardından "bu tür birliklerin kurulmasına karşıyız" diyor. Ve "...bana yeni birlik kurmaktan öte, yasanın dilinin yenileştirilmesi gibi geldi" diyerek, iyi bir çarpıtmacı rolünü eksiksiz olarak yerine getiriyor. (30 Aralık 1992, Cumhuriyet)

Habere ilişkin tepkiler böyle. Görülebileceği gibi, tepkilerde ortak yönler olduğu gibi, birbirini yadsıyan yönler de var. Tepkilerden olayı anlamak olanaklı. Ama yarım yamalak bir anlamının ötesine geçmiyor. "Kontrgerillanın yasallaştırılması", "dış tehdit" ve "dış" dayatma, istek öne çıkarılıyor.

Ancak, gerçek böyle mi? Çıkarılacak yasa ve ona dayanılarak oluşturulacak örgütün amacı bununla sınırlı mı? Bir de buna bakalım.

Yasayı sunan ve hazırlayan olarak MSB'nin öne çıkarılması, artı 7 Ağustos 1944 tarih ve 4654 sayılı yasanın yenilenmesi olarak gösterilmesinin tepkilere olumsuz anlamda etki yaptığını yukarıda değinmiştim. Yenileştirileceği söylenen yasayla, amaçlanan 'örgütlü toplum'u yaratma arasında birebir bir bağlantı var. Bununla birlikte amaçlanan çok daha farklı. 1944 tarihli yasanın 1. maddesiyle MSB'nin sunduğu gerçek karşı karşıya getirildiğinde, bu farklılık çok daha kolay görülür. Bu nedenle 1944 tarihli yasanın 1. maddesini aktarıyorum.

"-Fevkâlede hallerde ve seferde havadan kıta indirmelerine, paraşütçülere ve denizden çıkartma-

lara ve huduttan sızmalara karşı o mahallin 15 km. çevresi içinde bulunan 16 yaşını bitirmiş 60 yaşını ikmâl ekmemiş-bitirmemiş, b.-vatandaşlar, ihtiyaca göre silahlı mukavemet etmekle-karşı koymakla, b.-mükellef tutulurlar-yükümlüdürler, b.-. Yaş sınırı kadınlarda 20 ile 45 arasındadır." (U.MUMCU; 30 Aralık '92 Cumhuriyet)

Yasanın 1. maddesinden de anlaşılacağı gibi, esas yan: dıştan gelebilecek saldırganlıkları yaygın bir örgütlülük ağı içinde boğmadır. 1944 yılında çıkarılan yasanın, o günün dünya koşullarında sosyalizmin faşist Alman emperyalizmini yenmesi ve kırılmasıyla doğrudan emperyalist zincirin halkalarının doğrudan bağlantıdır. Sosyalizmin zafer kazanması, emperyalist blokta bir korku yaratmış, emperyalist kampın bir üyesi olan TC de, "komünizm bu kış gelecek" propagandası eşliğinde, bu örgütlülüğü, 'gelecek komünizmi' boğmanın, karşılamının 'dal-gakıran'ı olarak düşünmüş ve gerçekleştirmiştir. İkinci yan: Alman faşizminin yenilmesi sonucu, Doğu ve Orta Avrupa'da kurulan Halk Demokrasilerini -özellikle Balkanlardakilerini- vurma zeminini hazırlama amaçlıdır. Yani "Kıbrıs Çıkarması" benzeri işgal harekâtlarında, TC'nin işgalci ordularının ayaklarını basacağı kurtarılmış ileri uçlar yaratma amaçlıdır.

Bu amaç, bugün de geçerlidir. "Balkanları Karıştırmak Lâzım" diyen T.ÖZAL ve "Adriyatikten Orta-Asya'ya kadar uzanan topraklar Türk yurdudur" diyen S.DEMİREL'in kafalarından silemedikleri 'uç kıtada at koşturma' hayalleri, bunun tartışmasız kanıtlarıdır. Hazırlanacak olan yasa ise; bunun "Misak-ı Milli" çapta iç ayağını oluşturmayı hedeflemektedir.

Gelelim hazırlanacak olan yasa ve onun uzantısı örgütün amaçlarına: Elde yasanın somut bir maddesi yok. Dolayısıyla birebir karşılaştırma olanağı da yok. Bununla birlikte, MSB'nin hazırlanacak yasaya ilişkin açıklaması var. Hareket noktam, bu açıklamalardır.

Milli Savunma Bakanı Nevzat AYZAZ, 1944 tarihli yasaya atıfta bulunduktan sonra, "... günün ihtiyaçlarını karşılamak bakımından yetersiz kalıyordu. Bunun güncelleştirilmesi söz konusu. **Tabii ki tehdit unsuru yönünden bir değişiklik yok. Memleket içi düşmana karşı korunma**" diyor. (abç), (29 Aralık '92 Cumhuriyet)

Görüldüğü gibi, 1944 tarihli yasaya atıfta bulunulması ve onunla ilintilendirilmesi tümüyle aldatma ve hedef şaşırtma amaçlıdır. Çünkü yukarıda aktarılan 1944 tarihli yasanın 1. maddesi, bir işgal anında karşı koymak için örgütlenmeyi temellendiriyor. Oysa MSB'nin açıklaması, yasanın ve örgütün amacını

180 derece ters bir zemine oturtacaklarının ilanıdır.

Peki kimdir "Memleket içi düşman"?

MSB'nin "Memleket içi düşmana karşı korunma" belirlemesindeki son sözcük olan "korunma"nın yerine saldırıyı; ve "düşman" sözcüğünün yerine Kürt sözcüğünü koyduğumuzda, amaç kendiliğinden ve olanca çıplaklığıyla anlaşılır:

Hedef Kürtlerdir.

İddia, bazılarına aşırı gelebilir. Hatta TC'nin paranoyası eleştirilirken, aynı duruma düşülüyor denilebilir.

Bunun böyle olmadığı aşağı aktaracağım sözlerle çok belirgin olarak görülecek.

E.ÖZKÖK, 18 Ocak 1993 tarihli Hürriyet gazetesindeki köşesinde, S.DEMİREL'den şu sözleri aktarıyor.

"Türk milliyetçiliğinin ateşlenmesinden fev-kâlede endişeliyim. (.....) Yarın daha zor tedbirler gelebilir. (.....) Biz halkın karşısına çıkıp 'sabırlı olun' dersek, halk bizi dinler. Ama bu iş böyle devam ederse, bölge dışında yaşayan Kürt vatandaşlarımız oralarda barınamazlar." diyor. (abç)

Bu sözler HEP Genel Başkanı A.TÜRK'e söyleniyor. Biraz gecikmeli de olsa, S.DEMİREL'in söyledikleri, MSB N.AYAZ'ı ve yukarıdaki savımı doğrular niteliktedir.

Amaç, Kürdistan halkının hak ve özgürlük isteklerini kanla boğacak örgütlülüğün oluşturulmasıdır. Hazırlanacak yasa da, bunun 'hukuk devleti' kılıfı.

Amaç, Kürdistan'daki tepeden tırnağa silahlanmış katliamcı örgütlülüğü Türkiye'de de gerçekleştirmektir. Tüm şövenist kışkırtmalara rağmen Türk halkını Kürt halkına düşman edememesini, parasal çözümler, devlet güvencesi (?) yoluyla elde etmeye çalışmaktır. Yani Türkiye'yi de Kürdistanlaştırmaktır. 055 numaralı telefonlar, muhbirliği meşrulaştırıp yasallaştırmak ve özendirici kılmak vb. uygulamalar, halka "gönüllü" yaptıramadıklarını yasa gücüyle yaptırmaktır.

S.DEMİREL, Kürdistan halkına, hak ve özgürlüklerinizden, bu yönlü isteklerinizden vazgeçin diyor. Vazgeçmezseniz "Türk milliyetçiliği ateşle"dir. Yalnızca Kürdistan coğrafyasında yaşayanlar değil, Anadolu ve Trakya topraklarında yaşayan Kürdistanlılar da "ateş"te yanarlar diyor.

"Türk milliyetçiliğini ateşle'yen kimdir diye sormak gerekiyor.

Yanıt açık; "Biz... 'sabırlı olun' dersek, halk bizi dinler" diyenlerdir. "Sakin olun" demeyenlerdir. Yani TC'dir.

TC'nin başbakanı, "sabırlı olun dersek halk bizi dinler" diyor. Hemen ardından da, "ama bu böyle sürerse"yi ekliyor. "Bu böyle sürerse"yle anlatmak

istediği, hak ve özgürlük istekleridir. Bundan vazgeçin diyor vazgeçmezseniz "biz"de "ateşlen"miş "Türk Milliyetçiliği"ne "sakin olun" demeyeceğiz diyor açıkça. Salt Kürdistan'da terör estirmekle yetinmeyeceğini, Kürdistanlı olan ve "Misak-ı Milli" coğrafya üzerinde yaşayan herkesin avlanacağını ilan ediyor. Zaten MSB N.AYAZ'da, hazırlık çalışmalarını yürüttüğü örgütün "Türkiye genelinde olacak" açıklaması, tam da bunu onaylıyor.

Hemen belirtmem gerekiyor: Tek hedef elbette Kürtler değil. Öncelikli olanıdır. Komünist, devrimci, demokrat ve ilerici kesimler de hedeftirler.

Bir süreden beri polis-asker cenazelerinin, Kürtleri lanetleme mitinglerine dönüşmesine sıkça rastlanıyor. Bunu örgütleyen devlettir. Polisin devrimcileri katletme operasyonlarını bir milli maç havasına büründüren ve devlet-polis-lehine tezahürat yapıp, katliamları alkışlayan da devlettir. Bunlar, Bigadiç, İzmir ve ilçelerinde, Fethiye, Alanya vb. Kürt düşmanlığı temelinde yükselen devlet güdümlü toplumsal terörle birleştirildiğinde, hazırlanacak yasa, oluşturulacak örgütün çerçevesi apaçık ortaya çıkıyor. ve 'örgütlü toplum' demagojisinin altında yatan özün ne olduğu....

Ordusunu, polisini ve diğer 'yasal' kurumlarını bir yana bırakalım. Özel Jandarma Kolordusu, Özel Harekât Timi, Köy Koruculuğu, Hizbulkontrasi-elbette kontrgerillası da-, "Olağanüstü Hal Bölgesi"nin burjuva hukuk normlarının asgarisini bile dışlayan 'idari' merkezli uygulamalarına karşın, TC, böyle bir yasaya-örgüte-neden gerek duyuyor? Ya da TC, neden "memleket içi düşman" olarak belirlediği Kürtlere karşı, bunca özel yasa ve katliamcı örgütlere rağmen, yeni bir özel yasa-örgüt-hazırlama gereği duyuyor?

Nedenlerini kısaca şöyle belirleyebilirim:

-Günlük konuşma diliyle, 'Berlin Duvarının Yıkılması' ve 'Doğu Bloku'nun dağılması; komünist, sosyalist, devrimci, demokrat ve ilerici kesimleri geçici de olsa, "düşman" statüsünden çıkardı. Buna rağmen, Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri, gün günden ileri adımlar atıyor olmasıdır.

-Birleşik Avrupa'nın gerçekleştirilmesi aracılığıyla uluslararası tekelleri burjuvazinin çıkarları garantiye alınırken; Kürdistan'ın sömürgeci ve emperyalist burjuvazinin çıkarları açısından tehlike çanlarının çalma merkezi olma adaylığıdır.

-Tüm dünya egemenlerinin 'Kürt devleti istemez' çığıllıklarına karşın, Kürdistan halkının özgürlük ve bağımsızlık uğruna ayağa kalkışıdır. Bu uğurda ödemesi gereken bedelleri ödemeyi göze almasıdır.

-Kürt ulusu, Kürdistan toplumu ve ulusal kurtuluş güçlerinin, "Yeni Dünya Düzeni"nin 'ruhuna fati-

ha' okutacak odak olmalarıdır. Bir başka deyişle; denetim dışı toplum, halk ve güç olmanın öncelikli adaylığıdır.

-Bir çırpıda gündemden çıkarılan Ermeni ve Rum sorununun aksine, budanmaya çalışıldıkça, daha gür filizler verip yeşeren direngen niteliğidir. TC başbakanının deyişle, "28 İsyân"ı kanla boğulmasına karşın, "29. İsyân" dedikleri yeni başkaldırıcı, her tür olanak, yöntem ve güç seferberliklerine rağmen bastıramamaları, bastıramayacaklarını anlamalarıdır. Kısacası; Kürdistan'ın elden gidiyor oluşunu görüp anlamalarının telaşındır... vb. vb.

Belli başlılarına yukarda değindiğim nedenlerle, TC, kurulduğu günden beri, bu amaçla, çokça özel yasa ve örgütler oluşturdu. Bu tür özel örgütlerin oluşması için her tür olanaklardan yararlandı. Ama korkusundan kurtulmadı. Kurtulamadı.

Bu yönlü ilk adım, Türk-Yunan savaşı döneminde kurulan İstiklal Mahkemeleri ve "Hıyanet-i Vataniye Kanunu"dur. Buna, TC ve Kürt-Kürdistan halklarıyla, Türkiye halklarının yaşamına, günümüze kadar rengini ve tonunu veren ilk adım da diyebilirim. "Tahrir-i Sükun Kanunu" ikinci adımdır. 25 Aralık 1935 tarih ve 2884 sayılı "Tunceli Kanunu", 7 Haziran 1939 tarih ve 3684 sayılı "Milli Müdafâ Mükellefiyeti Kanunu", yazıya kaynaklık eden Teritoryal Birlikler yasının önceli olan 7 Ağustos 1944 tarih ve 4654 sayılı kanun ve yine, 9 Haziran 1958 tarih ve 7126 sayılı "Sivil Müdafaa Kanunu", aynı anlayışın birbiri peşisıra atılan adımlar zincirinin halkalarıdır.

Köy Koruculuğu, Özel Jandarma Kolordusu, Özel Harekât Timi, Hizbulkontra, Kontrgerilla, "Olağanüstü Hal Bölgesi"nin özel yasalarını da unutmamak gerekiyor.

TC'yi yeni bir özel adım atmaya iten şey; bu kadar özel ve yaygın örgütlü kuşatmaya rağmen, Kürt ve Kürdistan'ı tarihten düşürememesidir. Son özel yasa ve örgüt hazırlığı, kendilerince bu eksikliği gidermenin, amacı gerçekleştirmenin adımdır.

Peki, bu, TC'yi "memleket içi düşman"dan, ya da korkularından kurtarmaya yetecek mi?

İşte yanıt:

Sömürgeci Osmanlı imparatorluğu çöküşe yollandığında, Ermeni düşmanlığı temelinde "Hamidiye Alayları"nı oluşturdu. Alman faşizmi, II. emperyalist paylaşım savaşı döneminde Orta ve Doğu Avrupa'da Yahudi düşmanlığı temelinde "smalcowniks"ler diye bilinen özel birlikler oluşturdu.

"Hamidiye Alayları" Osmanlı imparatorluğunu yok olmaktan kurtarmadı. "Smalcowniks"ler Alman Faşizmini. "Vatan Cephesi" de Demokrat Partiyi...

Lenin ve Kürt Meselesi

KADİR-NADİR-KADİR

Çeviren: Serhat Alihan Zerşati

Riya Kürdistan Hejmar: 43

Büyük Ekim Devriminin Rusya'da zafer kazanması ile birlikte insanlık tarihinde büyük bir değişim oldu ve yeni bir dönem açıldı. Bunun ile birlikte dünyanın 6/1'inde sermayenin zinciri kırıldı. Ekim Devrimi ile beraber işçiler ve ezilen halklar için bir kale oluştu. Lenin'in dediği gibi; Çarlık Rusya'sı bir halklar hapishanesiydi. Çünkü bu memlekette 120 ulus ve azınlık milliyet vardı. Lenin'in önderliğinde bolşevikler iktidar olduğu zaman, insanın insan tarafından sömürülmediği sosyalist bir düzen kurmak istiyordu. Karşılaştıkları en zor sorunların başında ulus ve azınlık milliyetlerinki geliyordu. Zira, Lenin ulusların kendi kaderini tayin hakkını bağımsız devlet kurma hakkı olarak kavrayıp ve öngörüyordu. Daha sonra Lenin döneminde Finlandiya'nın Rusya'dan ayrılıp ayrı devlet kurması bir delildir ve Rusya'nın diğer halkları da kendi özgür iradelerini konuşarak geleceklerini tayin ettiler. Örnek: Özbekistan'ın kızılkum bölgesinde 6 bin Araba dahi otonomi verildi. (1)

Kürdistan halkının bir kesimi de Osmanlı ve İran şahının yanı sıra Çarlık Rusyasının denetimi altına girmişti. (2) Rusya'daki Kürtler Ekim Devrimi öncesi ezilen bir halk olarak baskı altında tutuluyorlardı. Hem Çarlık yönetimi hem de Musawarklar döneminde, özellikle Musawarklar yönetimindeki Azerbaycan'da Kürtler, İran ve Türkiye'ye kaçtılar. Bokşiyan'ın dediği gibi; "Musawark dönemindeki Kürt emekçileri üzerindeki baskı siyaseti Çarlık Rusya'sından daha kötüydü." Yine Bokşiyanın belirttiği gibi, "Kürt göçü devam ediyordu ve Kürtler alay konusu haline gelmişlerdi geri halk kitleleri de Musawarkların bu politikasına alet edilmişti. O dönem Laçın mıntıkası ve Kemali köyü halkı, Kürt ahlakını, dilini ve kültürünü korumaya ant içip harekete geçtiler." (3)

Ekim Devriminden sonra Lenin diğer ulus ve azınlık milliyetler gibi Kürtlere de yardımcı oldu ve desteğini sundu. O zor dönemde Lenin 30 bin Kürdü unutmamıştı. Bolşevik yönetimi döneminde Azerbaycan'da Kürt meselesine bir çözüm getirildi, çünkü Kürtlerin durumu çok kötüydü. Bundan dolayıdır ki Lenin; Azerbaycan Devlet başkanı olan Neriman Nerimov'a bir telgraf göndererek Kürtlerin durumu ile ilgilenmesi için uyarıyor. Lenin belkide birinci insandirki Sovyetler Birliğinde Kürt mıntıkasına Kürdistan demıştır. 17 Kasım 1921'de Nerimov'a gönder-

miş olduğu telgrafta: "Yeni ekonomik politikasına uygun olarak kardeş işçi ve emekçilerin cumhuriyeti olan Azerbaycan'da yeni kurulan devlet bankası, Volga ve Kürdistan yoksullarına 40 milyon Ruble emekçilerin kızıl enternasyonal dayanışmasının belirtisi olarak verilmesini diliyorum." (4) Ekonomik olarak çok kötü bir durumda olan Sovyetler'de 40 milyon Ruble büyük bir paraydı. Nerimov'un 40 milyon Rubleyi Kürdistan ve Volga yoksullarına vermesi Kafkasya ve Rusya proletaryasının dayanışmasının yeni bir belgesi idi. (5)

Prof. Nadir Nadirof bir yazısında Lenin'in 1923'te Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti Başkanı olan Nerimov'a göndermiş olduğu bir başka telgrafta: "Kürdistan halkının durumu çok kötüdür. İnsanlar açlıktan ölüyor. Onlara yardım etmek gerekiyor." (6) Buna paralel olarak; Azerbaycan parlamentosu bir karar alarak Azerbaycan'ın 6 bölgesinde bulunan Kürtleri bir araya toplayarak Sovyet Kürdistan otonom bölgesini oluşturdu. Ve aynı yıl Azerbaycan Devlet Başkanı Nerimov alınan kararı (parlamentonun otonomi kararı) imzaladı. Böylece otonom Kürdistan bölgesi kuruldu ve başkent olarak Şuşe şehri belirlendi. Bir kaç ay sonra başkent olarak Laçın seçildi. Aynı dönemde gerekli ihtiyaçlar yavaş yavaş düzeltilmeye çalışıldı ve "Sovyet Kürdistan'ı" adlı gazete yayın hayatına sokuldu. Ardından ilk, orta ve lise dereceli okullar (kürtçe) açıldı. Kürt tiyatrosu kuruldu ve geliştirildi. Şehir, kasaba yöneticileri atandı ve belediyeler sistemi kuruldu ve Kürdistan parlamentosu tüzüğü oluşturuldu. Başkan olarak, Gusif Gacif seçildi. (7) Gacif Sovyet Kürdistan halkından olup parlamento başkanlığı yanı sıra Sovyet Kürdistan otonom bölgesinin de Başkanı idi.

Buna karşılık, bolşevikler Ermenistan'da iktidarı ele geçirdikten sonra Kürt bölgelerinde 5 okul açtılar, okuma yazma bilmeyenler için özel kurslar verdiler. Bir kaç yıl içinde okul sayısı 13'e çıkarıldı. (8) Ve birçok özel eğitimciler atandı. 1921'de Kürt alfabesi oluşturuldu ve "Şems" adlı eğitim kitabı okullar için çıkarıldı. (9) Kafkas ötesi KP'ler 1930'lara kadar Kürtlerin durumu ile yakından ilgilendiler. Kürtlerin uyanmasına katkıda bulunmak için bir çok toplantı yaptılar (KP'ler), eğitim ve sağlık sorunlarını çözmek için girişimlerde bulundular. Özellikle Kürt kadınının özgürlüğü üzerine önemle durdular ve göçebe Kürt aşiretlerinin yerleşik hayata geçmesi için Çaba sarf ettiler. vs.

Belge olarak gösterebilirizki, 1921'de Ermenis-

tan da Aragaş dağının civarındaki Kürtler, bir toplantı yaptılar. Daha sonra, aynı yılın Kanuni yekem de 2000 Kürt çiftçisinin delegeleri Batı-Ermenistan çiftçilerinin genel toplantısına katıldılar. Bu toplantıda çeşitli sosyal sorunlar üzerinde duruldu. Kız kaçırma, başlık parası, Ağalara evlenme vergisi, eğitim-öğretim ve göçebelerin yaşamına ilişkin tartışmalar oldu. Fakat en acil ve çözülmesi zor olan sorun göçmen Kürtlerin meselesiydi. Çözüm için göçerlere bedava topraklar tapulandı, 1500 kişilik göçmen için 40 bin Ruble (11) bir yıla mahsus olmak üzere harcandı. Kürtlerin durumunun iyileştirilmesi bolşevikler döneminde yalnız ve yalnız sınıf ve tabakalara ilişkin olan problemlerle yetinmeyip diğer tüm toplumsal sorunlarla da ilgilenildi. İlk defa Kürt kadını; fabrikalarda, sinemada tiyatrodaki ve parlamentoya katılma kadar erkekler ile eşit bir şekilde tüm toplumsal alanlara birlikte katıldılar. (12)

Eğer biz Kürt kadınının geri kalmışlığı üzerinde durursak, bizim için bir önem arz ediyor. Örneğin 1921'de Ermenistan kadınlar kongresine yalnızca Kürt kadını olarak NURÊ POLAT katıldı. Fakat bir kaç ay sonra zorlu çalışmalar neticesinde Nurê Polat'ın inisiyatifi ile bir Kürt köyünde Kürt kadınlarının özel toplantısı oldu. (13) Prof. Dr. Kemal Mazhar'ın belirttiği gibi: "Kürt yazarı Erebe Şemo devlet (Sovyet) nezdinde büyük bir itibar sahibi idi, sık sık Lenin ile görüşüyor ve Kürt meselesi üzerinde konuşuyordu. Erebe Şemo Komintern'in (14) 3. kongresine katılan tek Kürt idi. Doğu halkları kurultayı Lenin'in desteği ve teşviki ile 20 Eylül 1920'de Bakü'de toplandı ve onlarca doğu halkları delegesi toplantıya katıldılar. Toplantıda günlerce kendi halklarının problemleri üzerinde durdular. Bu toplantıya 8 Kürt delegesi katılmıştı. Açıktır ki 8 delege Kürtlerin o dönemdeki durumu ile kıyaslandığında önemli bir rakam idi. Özellikle büyük bir nüfusa sahip olan Arapların 3 delege ile temsil edilmeleri gözönüne getirildiğinde durum daha da anlaşılır. Kürt yazarı İsmail Şaweis'in bir yazısında belirttiği gibi: "Bir çok Türkiye Kürdü bu toplantıya katılmak istemelerine rağmen Türkiye devleti tarafından gidişleri engellendi." Yine Yazar İsmail Şaweis'in vurguladığı gibi "bu toplantı bütün Kürtleri derinden etkiledi." (15)

Lenin'in Kürt meselesine önem verdiğine dair belgelerden biride Sovyet Dışişleri Bakanı'nın M. Kemal Atatürk'e göndermiş olduğu telgraftır. O dönemde Kemalistler kendilerini ilerici, proletarya ve ezilen halkların dostu, emepraylizmin düşmanı olarak gösteriyordu. Bu yüzden Bolşevikler, Kemalistler ile bir anlaşma yapmışlardı. Bu telgraf 3 Haziran 1920 tarihlidir. Lenin, yoldaşı ve Sovyet dış işleri Bakanı Çiçerin ile özel bir mektup M.K. Atatürk'e gönderdi. Mektupta Sovyet Devleti adına Türk Hükümeti'nin Türkiye Kürdistanı ve Ermenistan halklarının kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi" yönünde almış olduğu kararı desteklediğini bildiriyordu. Yazıda da

ifade edildiği gibi Kürdistan ve Ermenistan da serbest bir yaşamın oluşturulacağı, zor ve baskıdan dolayı vatanlarını terk eden insanların ülkelerine dönmeleri ve desteklenmelerinin gerektiği şeklinde karar alınıyordu. (16)

Fakat büyük insan Lenin'in ölümünden beş yıl sonra yani 1929'da Kızıl Kürdistan (Kürdistanı sor) Kürtlerin kaderleri arasında yıkıldı. Özellikle Azerbaycan Komünist Partisinin genel sekreteri Bamirof Eflak ve Kemalistler gibi enfal etti. Gerçekten Lenin Sovyetler Birliğindeki Kürtlerin tüm haklarını tanımıştı. Fakat, genel olarak Kürt ulusu özel olarak Kürt komünistlerinin sormaya haklarıdır; Niçin Lenin Kürt meselesine daha çok önem vermedi ve Doğu Halkları Kurultayında Kürt meselesini sömürge ve parçalanmış bir ülke sorunu olarak ele almadı. Lenin döneminde Türkiye ve İran ile girilen ilişkilerde Kürt halkının hiç bir kazancı olmadığı gibi, Kürt ve Ermeni Ulusal Kurtuluş hareketlerine zarar vermiştir. 1923'te ölümsüz Şeyh Mahmut Berzenci'nin Lenin'e göndermiş olduğu mektuba cevap verilmemeside Kürt hareketine karşı sessiz kalmasıdır. Fakat olayın diğer bir gerçeği vardır, ki Ekim Devrimi çok nazik bir dönemden geçmekte idi. Ve tarihin bu aşamasını bilimsel olarak irdelemek ve tartmak gerekir.

KAYNAKÇA

- 1- Celal al-wurde, Vejinî Kurd Li Yekitî Sovyet da Kovara revşenbiri Hejmar: 10
- 2- Vekî peymana Gülistan 1813, Peymana Türkmençay 1828, Peymana Sanstefano 1876
- 3- Kemal Mazhar Prestroika û Kurd beşi duyem Rojnama Hewkarî hejmar: 1141 01.01.1990
- 4- Kemal Mazhar age.
- 5- age.
- 6- Kemal Mazhar Soreja Oktober û Mesele Kurd Kovarî brayetî hejmar: 9
- 7- Binerin Kitaba Derbara Kurden Sovyet rupel 73 Kom-Civîna kiteba yen. Abbas süleyman İsmail, Çavpekev tîne Dr. Dilawer Alladin Lı gel Prof. Nadir Nadirof û Rehana Avdul
- 8- Kemal Mazhar, Kijan rê Kovarî Bayan Hejmari: 3
- 9- Kemal Mazhar, Prestroika û Mesele Kurd beşi duyem Rojnama Hevkarî Hejmar: 1141
- 10- Kemal Mazhar, kijan Rê Kovara Bayan Hejmar: 3, Sala 1972
- 11- age.
- 12- Suskî Xiduke'nın, Ermeni Parlamentosunun 6. oturumuna katılması gibi.
- 13- Kemal Mazhar age.
- 14- Kemal Mazhar, Kijan rê Kovara Bayan Hejmar: 8, Sala 1973
- 15- Kemal Mazhar, oktober û Mesele kural Kovara Brayetî Hejmar: 9 rupel: 12
- 16- age.

Emperyalist cephe zincirinin en zayıf halkası:

Ortadoğu, TC gericiliği ve militarizm

Okan HALİL

ABD imparatorluğunun dünyayı "yeniden" bir düzene sokma çabasının önündeki en büyük risk Ortadoğu'dur. Bir başka deyişle, onlara göre muhtemel -bize göre mutlak- Yeni Dünya Düzensizliği'nin merkez üssü Orta-doğudur. ABD politika ve güvenlik uzmanlarının tespitine göre **"Bu bölgede istikrarı bozmak istiyorsanız, en kritik halkayı kırmak gerekir. Bölgede dengeleri en şiddetle sarsacak olan halkada Türkiye değil midir?"**

Türk hakim sınıflarının, politikacı, güvenlik uzmanları ve askeri çevrelerinin yaptığı tespitler de hem yukardaki görüşlerle çakışmakta ve hem de onu tamamlamaktadır. Bir süre önce Genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş şöyle diyordu: **"Türkiye bugün bir kanat ülkesi olmaktan çıkmış bir risk ülkesi haline gelmiştir."**

Söylenenler ve anlamları alt alta getirildiğinde çıkan sonuçlar açıktır. Özellikle de Sovyetler Birliği'nin dağılması ve kendi iç sorunlarına çekilmesinin yarattığı boşluğun en çok hissedildiği bölge Ortadoğu'dur. Yine, ABD ve Batılı emperyalistlerin tam olarak denetleyemedikleri, nüfuz edemedikleri alanların başında burası gelmektedir. Bölgede rejimler, etnik ve dinsel gruplar arasındaki tarihsel olarak devralınan en büyük çatışmalar, sorunlar, çelişkiler çok yoğun olarak yaşanmaktadır. Ortadoğu bir çelişkiler yumağı ve bir barut fıçısıdır. Çıkan önemli sonuçlardan birisi budur. Diğer ise, bu bölgede istikrarı "yeni" dünya nizamını sağlamada en büyük görev ABD ve batılı emperyalistlerin en uysal ve sadık müttefiki

Türk devletine ve militarizmine düşmektedir. Son Körfez olayları ve Irak'a yeniden saldırıda bu daha da belirgin hale gelmiştir. ABD güvenlik uzmanlarının yukardaki sözlerinde Türk gericiliğine verilen "değer" -yada rol- açıkça belirtilmekle beraber bu sözler son derece açık bir endişeyi dile getirmektedir. Bu "en kritik halka" daha da zayıflarsa ne olacak? Ya da daha açık deyimle ifade edersek, bu halka -yani Türk devleti kırılmaya yüz tutarsa ne olacak? Olacak şey şimdiden bellidir. ABD ve Batılı emperyalistlerin Türk devleti ile ilgili son dönemlerde daha da artan hassasiyetinin altında ya-

tan çok belirgin gerçek budur. yine, en önemli risk bölgesi -zayıf halka- Ortadoğu dışında, Sovyetlerden arta kalan Cumhuriyetler ve Balkanlarda politik, ekonomik ve askeri yayılmada en önemli sıçrama tahtası ve bekçilerden birisi Türk devletidir. Tüm hizmet ve işlevleri nedeniyle Türk devletinin "istikrarının" sağlanması emperyalist çıkarlar açısından son derece önemlidir.

Ortadoğu yeni Ekim 17 dalgalarının odağıdır. Ortadoğu, Kürdistan ve Türkiye'de devrim geleceğe ait bir özlem değil çözmek üzere ele alınmaz gereken bir sorundur.

Bahar geldi. Bu "bahar" sadece çok şeylere değil, güzel şeylere de gebedir.

dir. Bu ne pahasına olacaktır? Daha fazla silahlanma, toplum yaşamının her alanını daha da militarize etme ve daha fazla kan gölleri.

Varşova Paktı'nın ortadan kalkmasından hemen sonra emperyalistlerin egemen olduğu bir dünyada atılan "barış" çığıkları çabuk kesildi. NATO'nun Güneydoğu kanadı'nın bekçisi Türk devleti ve militarizminin önemi zayıflamak bir yana önem ve silahlanması daha da arttı. Yine, bu çılgınca ve pervasızca artan silahlanmanın en önemli nedeni, başta Kürt devrimci halk dalgası olmak üzere muhtemel iç patlamalardır. Bu konuda sürdürülen hummalı ideolojik bombardıman, politik saldırıların yanı sıra milli savunma ve güvenlik so-

runlarına ayrılan paylar ve dış-ekonomik özellikle de askeri- yardımlar savaş endekslidir. Türk devleti büyük emperyalistlerin -başta ABD- savaş arabasına bağlanmıştır. "En Büyük Türkiye!" nidaları arasında aslan mehmetçik Somali'den, Balkanlara, "el altından" Türki cumhuriyetlere marş marşlanırken Türk savaş ordularının ve güvenlik birimlerinin en eğitilmiş ve en büyük bölümü Kürdistan'da sadece mevzilendirilmemekte, fiilen savaşmaktadır. Son yıllarda gayri safi milli hasıla ve devlet bütçesinden savunma -siz saldırı anlayın-payı korkunç oranlarda artmıştır.

Daha somut veriler ve rakamlarla verecek olursak örneğin, 1993 devlet bütçesinin üçte birinden fazlası "savunma" ve güvenlik harcamalarına ayrıldı. Milli savunma bakanlığına 1992 bütçesinde 23 trilyon 904,5 milyar ayrılmışken bu 1993 bütçesinde 41 trilyon 398,4 milyara çıkarıldı. Milli savunma bakanlığı dışında diğer güvenlik birimlerine ayrılan pay % 20'ye yakındır. **Karşılaştırmalı olarak ele alacak olursak: İçişleri Bakanlığı 1992'de 2 trilyon 154.2 milyar, 1993'de 3 trilyon 772.2 milyar. Emniyet Genel Müdürlüğü: 1992'de 7 trilyon 0,36 milyar, 1993'de 11 trilyon 534,9 milyar. Jandarma teşkilatı 1992'de 3 trilyon 926,2 milyar, 1993'te 7 trilyon 947,3 milyar, Sahil Güvenlik 1992'de 157 milyar, 1993'de 268.9 milyar. Ve de 1993'de MİT müsteşarlığına ayrılan para 1 trilyon 287 milyardır.** Kontrgerilla ve özel timlere ayrılan para bunlara dahil değildir. Bununla da bitmiyor, bu miktarlar muhtemel duruma göre ayrılanlar. İhtiyaç duyulduğunda -ki şüphemiz yok çokça duyulacaktır bu yıl- ek ödenek istenebilecek. "Savunma" ve güvenlik giderlerindeki bu büyük oranın ekonomide yaratacağı şeyler bir başka yazının konusudur. Ama şunu önemle belirtelim ki; özellikle ekonomik konularda -enflasyon oranı vb.- hükümeti. köşeye sıkıştırmaya çalışan (!) sağlı, sollu burjuva muhalefet, ekonomi ne olursa olsun, enflasyon ne yazarsa yazsın ulusal mutabakat içindedirler: "Bayrak ekonominin önüne geçmiştir." Yine başta ortadoğu olmak üzere Balkanlar ve Türki Cumhuriyetlerde emperyalizmin başbekçiliğine soyunmuş bu "en kritik halka"ya başta ABD olmak üzere, batıların askeri yardım ve kredilerini eklersek meydana gelen tablo korkunçtur. Yani 1993 Türk işçi sınıfı ve halkına daha fazla işsizlik, daha az özgürlük, daha az ekmek, daha fazla kötek, Kürdistan halkına da "en kritik halka"nın en zorlu kırıncısı olarak daha fazla savaş vaadediyor.

Kürdistan'daki uygulamaları rakamlarla biraz daha izah edecek olursak, maaşları Şubat itibarıyla 2 milyon 116 bine çıkarılan koruculara 1992'de ödenen maaşın tutarı 777 milyar lira. Sayıları 36 binden 40 bine çıkarılacak olan koruculara 1985'den 1992'ye kadar harcanan para 2.5 trilyon liraya ulaşmış bulunuyor. Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odaları Başkanı'na göre "koruculara verilen para doğuya yatırıma gitseydi 150 fabrika kurulur 45 bin kişi iş bulurdu." Geçtiğimiz yıl Güney'e yapılan saldırıda harcanan miktar -muhtemel dışı ödenekten- 13 trilyona neler yapılmazdı. Yaklaşık bir ayda harcanan bu para bu yılki Savunma Bakanlığı bütçesinin yaklaşık üçte biri. Buna karşılık "hiç bir şey verme herşeyi al" tipik sömürgeci mantığıyla talan edilen Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginliklerinden elde edilenler korkunçtur. Örneğin, Kürdistan'da çıkarılan petrolün günlük geliri 12 milyar liradır. Ama gelir dağılımında Marmara ve Ege bölgelerine ayrılan oran 51,82 iken Kuzey Kürdistan'a ayrılan oran yüzde 7,9'dur. Örneğin kişi başına düşen gelir Mersin'de 3 bin 211, İzmirde 1737 dolarken, petrol üretiminin yapıldığı Garzan bölgesinde Kürde düşen 415 dolardır. Bölgenin kamu yatırımlarından aldığı pay yüzde 2,8, özel sektörün bölgeye yatırım payı yüzde 1,3'dür. Tablo açıktır, soyabildiğin kadar soy. Ya da bir başka ifadeyle, Kürde sopa parasını Kürtten çıkar.

Gelelim bizim gerçeğimize, şurası açıktır ki Ortadoğu'daki gelişmeler devrimci ve marksistlere önemli görevler yüklüyor. Emperyalist cephe zincirinin en zayıf halkası Ortadoğu'dur. Ve bölgede de öne çıkmış, mücadelesi gelişmiş ve kendi savunma ve saldırı mekanizmalarını yaratmış Kürt halkının devrimci mücadelesinin başarıları bölgedeki ve en başta da Türkiye'deki mücadele dalgasını daha da geliştirecektir. Ortadoğu'da ortaya çıkan devrimci imkânları ve Kürt devrimci dalgasının açtığı kanalları, bu önemli tarihsel fırsatları değerlendiremeyen, taktiklerini bu somut gerçeğe göre ayarlayamayan, bu gerçeği yakalayamayan devrimci ve Marksist akımların söylemleri ne olursa olsun başarı, gelişme ve tayin edici devrimci adımlar atma şansı yoktur. Şu bir özlem değil gerçektir: Ortadoğu yeni Ekim 17 dalgalarının odağıdır. Ortadoğu, Kürdistan ve Türkiye'de devrim geleceğe ait bir özlem değil çözmek üzere ele almamız gereken bir sorundur. Bahar geldi. Bu "bahar" sadece çok şeylere değil, güzel şeylere de gebe-dir.

REVİZYONİZM YENİLCİYE, ML ZAFERE GÖTÜRÜR

H.CAN

"Leninizmin, her çeşit oportünizme karşı Batının merkezçiliğine (Kautsky) ve bizdeki merkezçiliğe (Troçki ve ötekiler) karşı amansız bir mücadeleden doğduğunu ve bu mücadeleyle büyüyüp güçlendiğini herkes bilir. Bolşevizmin en açık düşmanları bile, bunu yadsıyamazlar. bu, bir aksiyondur. Oysa siz bizi geri geri çekiyorsunuz, bu aksiyonu "yeni bir inceleme konusu" olmak zoruunda bir sorun haline getirmeye çalışıyorsunuz...
STALİN

Devrim ve sosyalizm mücadelesine çok yönlü saldırıların yoğunlaştığı bir dönemde yaşıyoruz. Dünya karşı-devriminin sosyalizme-komünizme çilginca saldırdığı bir dönem. Proletaryanın-komünizmin değerlerine sınır tanımaz bir tecavüzün olduğu şu sıralar, bu mirasa sahip çıkanlara, dahası bu mirası ileriye, altın çağa taşımak isteyenlere çok büyük işler, sorumluluklar düşmektedir.

Günümüzde komünistleri ciddi görevler bekliyor. Bir yandan karşı devrimin her tür saldırısına karşı koymak, devrimi örgütlemek ve geliştirmek ve dahası bütün bunları yaparken ilkeli hareket etmek ve zaferi yakalamak dururken, yanısıra proletaryanın ideolojisine ters düşen ve bu anlamda devrimin sosyalizm için başarıya gitmesini arzulamayan her türden burjuva ideolojisi ile hesaplaşma görevi bulunmaktadır. Bu iki görev birbirinden ayrılmaz, birbirinin önüne koyulamaz. Biri ertelenemez. Hafife alınmaz. Ciddiyetten uzak tutulamaz. İkcirikli bir pozisyona koyulamaz. Dahası uzlaşamaz ve tavizkar davranılamaz. Bugün için durum tastamam böyledir.

İdeolojide ve politikada esnemelerin, taviz ve uzlaşmaların, hatta kamp değiştirmelerin yaşandığı bu koşullarda, her zamankinden daha çok ML ideolojide ve siyasette direktmenin, sebat etmenin zamanıdır. bu istikrar kimilerine göre 'İlkel', 'zamanı geçmiş' v.b. tarzında değerlendirmelere tabi tutulabilir, nitekim oluyorda. Ancak böylesine seslenmeler, burjuvazi ile girilen savaşta sızlanmaların ve zorlukları göğüslememenin dışavurumudur. Bu uğursuz ama isminin önüne bilimsellik eklenmiş ideolojik bozukluklar yalnızca reddedilmelidir. Başkaca bir kıymeti

harbiyeside yoktur zaten.

İçinden geçilen döneme ideolojik planda bir geçiş anı demek doğru olacaktır. Bu ülkemiz özgülünden hareketle varılan bir sonuç olmayıp, yaşanan koşulların genel dünya görüngüsüne kazandırdığı biçimdir. Dünyada ideolojik planda bir arayışın belli kesimler için varolduğu aşikardır. Son dönemlerdeki gelişmeler bu koşulları yarattı. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinin bayraklarında orak ve yıldızları çıkarmalarıyla, kızıl rengi maviye çalmasıyla birlikte kafayı kuma gömenler 'uyanmaya', 'görmeye' koyuldular. Milyonlarla 'uyanmaları' neticesinde doğal olarak gürlütüsude çok oldu, oluyor.

Bu kesimin dışında 'orta yolcu' diye tabir edilen önemli bir kesimde aslında arayış içerisinde bulunmaktadır. Öteden beri yalpalayan, zorluklarını aşamayanların günümüzde yeniden arayışçılar konumunda bulunmaları doğal durumlarına uygunluk arz ediyor. Hatta kimileri ideolojik yön bulma noktasında çoktan vazifelerini büyük edalarla tamamlamış havasında yaşıyorlar.

Yukarıdakilere eklenmesi gereken diğer bir kesim ise, doğruyu savunduğunu iddia etmekle birlikte, yanlışlıkların içinde olması yanısıra küçük burjuva ideolojik dünyası gereği son olaylar karşısında belli bir şaşkınlığa düşenler olarak gösterilebilir. Kapitalizme karşı mücadelede her zaman için proletaryanın saflarında, yakın ittifak güçlerinin saflarında ideolojik problemlerin çıkması sözkonusu olagelmıştır. Özü itibarıyla bugünkü durumda farklı değildir. Bu anlamda bugünü özel olarak fetiştimenin doğru olmadığını düşünüyorum. Şüphesiz bire-bir önceki dönemlere benzemiyor. Ama çözümü noktasına geldiğinde söylenecekler yeni kılıfından çekilecek sözler de değildir.

Yaşanılan anda sosyalizm bağlamındaki tartışma eleştiri ve saldırıları ülkemiz boyutunda ciddiyetle gözönünde tutmak gerekir. Sosyalizme, ML'e, O'nun ustalarına ve geçmiş sosyalist mirasa yaklaşımda çok çeşitli yorum ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Başka türlüde olamazdı Farklı sınıf ve tabakaların olduğu bir ülkede, temsilcilerinde bu kollarında kendilerini bu şekilde ifade etmelerinden doğal ne olabilir... Hatta bu doğal kanun Kürdistan'da komünistlerin işlerini bir anlamda kolaylaştırmıştırdı.

Sosyalizm adına nelerin savunulduğuna hepimiz tanık oluyoruz. ML'i 'savunuyorum' adına yanından dahi geçilmediğini birlikte görüyoruz. Geride kalan sosyalist mirasa sosyalist adına nasıl küfredildiğini hergün yaşayarak görüyoruz. Sosyalizm denince O'nun nasıl küçük burjuva anlayışıyla iğdiş edildiğini okuyoruz. Ve hatta pek çoğunun yalnızca ajitasyon düzeyinde ele aldığı malumdur. 'Ben savunuyorum' demek çözüm değildir. "Nasıl savunuyorsun?" sorusuna gerçekten ML yanıt verebilirse 'ben savunuyorum' iddiası bir anlam ifade edebilir.

Bütün saldırı karalama ve küfretme kampanyalarına rağmen ML sosyalizm geçerliliğinden alternatif ve kurtarıcı olduğu özelliklerinden hiç bir şey kaybetmedi-kaybetmiyor, dahası çözüm olduğu daha rahat anlaşılıyor, çözüm olduğu görüldüğünden ve bildiğinden ötürü dünyanın 'efendileri' ilk iş sosyalizm ile uğraşıyorlar. bundan sonrada uğraşmayı çok önemli bir görev olarak kabulleniyorlar. İşte bu sırın(!) keşfeden küçük-burjuvazi bu silahı terketmek istemiyor. Ama yalnızca sosyalizm kavramını programın bir köşesine saklayarak, bazen adını anarak, bazen küfrederek ve tabi bazende eleştiri adına karşısına burjuva planı çıkararak vb. bu söylemin etrafında durmaktadır. Diktatörlerin, işgalcilerin, emperyalistlerin dahi kendilerini bir dönem için 'sosyalist' gördükleri bir dünyada, yukarıdakilerin kendilerine 'sosyalizmi savunuyoruz' payesi vermeleri anlaşılırdır. İşin bu tarafına ilişkin olarak problemin karmaşık olmadığı açıktır. Yeterki ML savunularak ideolojik mücadelede kararlı olunsun.

İdeolojik mücadelede kararlı ve ilkeli olmak vazgeçilmez olanıdır. Burjuva ideolojinin her tonunun, çeşidinin vb. açığa çıkarılması, eleştirilmesi, mahkum edilmesi zorunludur. Bu konuda mûsamaha duraklama, orta yol bulma sözkonusu değildir. Çok kesin sınırlarına sahip olmak, rengimizin farklılığını ortaya koymak ve geleceğe aday olduğumuzu net ve anlaşılır olarak belirlemek; bugünü yakalama, devrimi başarma ve ülkeyi sosyalizme götürmede olağanüstü muazzam öneme sahiptir. Hiç bir gerekçeyle bu görev ertelenemez. Devrimin düşüş-yenilgi veya yükseliş-zafer dönemlerinde dahil olmak üzere proletarya, komünistler ideolojik mücadelede tereddüte düşmezler, önemini küçümsemez, aksine kadrolarını ve örgütsel çeperi ve hatta geniş bir kesimi ideolojik etkileri altına almak için aktif ve sürekli olarak bu konuda yoğunlaşır, sonuçlarını almaya koyulurlar.

Bu durum ülkemizde şu an içinde gereklidir. Bütün koşullar gözönüne getirildiğinde ideolojik mücadelenin ne denli önem taşıdığı anlaşılacaktır. Burjuva, küçük-burjuva denizinde komünistlere böyleleriyle ideolojik mücadele yürütme görevi düşer. Her türden burjuva çözümün devrim adına, ulusalcılık adına savunulduğu günümüzde mücadelenin geldiği boyutta dikkate katılınca, bugün başta reformizm olmak üzere burjuva dünya ideolojisine saldırmanın

zorunluluğu anlaşılır. Daha önemlisi burjuva çözümler ülkemize istenilen anlamda özgürlük getirmeyeceklerinden ötürüde bunların yanlışlıklarıyla savaşmak şarttır. Devrim değil, reform ve işbirliğinin öne çıkarıldığı bir coğrafyada, komünistlerin önderliğinde devrimin örgütlenebilmesinin ve bu anlamda sosyalizm perspektifinin zedelenmemesinin yolu da yine ML temellerde sürdürülecek mücadelededir. Bu görevi bugün başarıyla yerine getirdiğimiz oranda yarını kucaklama şansımız olacaktır.

* * *

İdeolojik ve siyasi mücadele belgeli olduğu oranda bir anlam ifade eder. Bunun ilk koşulu; muhatap olanın eserlerine, yazı ve çeşitli beyanlarına başvurmak olmalıdır. Bu yöntemin uygulanması esas alınmak zorundadır. Bunun dışında kalan yöntemlerle herhangi birini(lerini) mahkum etmek veya yüceltmek-olumlamak olanaklı değildir.

Peki bu yöntemle bağlı kalınmakta mıdır?

Bu soruya hayır cevabı vermek doğru olanıdır. Hakim olanın gözü kapalı yaklaşım olduğu tartışmasız orta yerdedir. Duyumlarla, hikaye ve anılarla müthiş 'yeti' ve 'sezi' sahibi olanlar, aşırı subjektivizm diyebileceğimiz Marksist olmayan bu yollarla işlerin götürülmeye çalışıldığı, "en doğru eleştiri"nin böylece yapıldığı gerçeği abartma değildir. Bu durum kendini bir dizi yanlış kaynak, materyal ve "tanık"la tamamlamaktadır. Dahası var; emperyalist medyaların ürettikleri de 'değerli' kaynak rolünü görebilmektedir. Evet manzara-i umumiye genel olarak böyledir. Geriye çok az bir kesim kalıyor ki, bunlarda eleştirilerini direkt kaynaklardan hareketle, yaşanılanı veri olarak yapmaktadırlar ve fakat kendilerini bir bütün olarak birincilerden ayırmakla bazen zorlanmaktadır. Bu noktada işlerin karıştırıldığına tanık olunuyor. Fakat en azından tartışmanın ikincilerle bir anlam ve değerinin olacağı-olduğu muhakkaktır. Bu gerçek hasıraltı edilmemelidir.

Bütün bu anlatımların sonucunda, konunun kapsamı içine girdiğinden ötürü de Dozdar Polesar arkadaşın yöntemi ve genel yaklaşımı üzerine kısaca durmak istiyorum. Bu zorunludur. Gözardı edilmelidir ve hatta açıkça bu yöntem tartışılıp reddedilmelidir. Bu yöntem ML'i ve proletaryayı doğrularla kucaklamaya götürmez. Herşeyden önce olağanüstü oranda aşırı bir subjektivizm ile hareket etmektedir. Görüleceği gibi koyduğu sonuçlarla da aşırı derecede gerçeğin yerine kendi niyetini koyduğu belirgin olarak dikkati çekmektedir. Bu anlayış bir diğer tanımlama ile "Biz/ben söylüyorum, doğrudur?" anti-materyalist tarzında tezahürüdür. Yazıya damgasını vuran yön bu yöndür. Ancak hepten dıştalama tavrına da düşmemek gerekiyor. Arkadaşın zaman zaman vurgu olarak 'bilimsel yaklaşımdan' bahsettiğini de belirtmek gerekir... Bu, yazı incelendiğinde daha kolayca anlaşılabilir.

Yazıda bilimsel olma adına nelerin savunulduğu-

nu yakından görmek gerekiyor. Ve yine bilimselliğe varmada hangi yöntemin savunusu pozisyonunuda bilmekte yarar var. Anlayış, kendini, aşağıya alacağım aktarmada olduğu gibi gösteriyor. Şöyleki;

"O halde yapılması gereken, hiç bir şeyi kutsallaştırılmadan, bilimsel bir metotla sorgulamak, Marksizme-Leninizme yabancı ne varsa, onu izlediği iddiasında da olsa ayıklayıp atmak, Marksizm-Leninizme katkı olarak alınabilecek **ne varsa** (bir dönemin şefleri tarafından karşı-devrimci, bilim-dışı vs. ilan edilmişse olsa) almak ve hala hangi katkılara ihtiyacımız varsa o konuda ciddi bir üretime girişmek... Eklektizm, farklı felsefi-ideolojik kaynaklardan gelme kavramları, aynı potada eritme çabasıdır. Fakat bizim sözünü ettiğimiz şey, **aynı felsefi-ideolojik kaynaklardan süzülüş** ve bir dönemin bloklaşması içerisinde **yeterince kavranmadan reddedilmiş katkıları**, aynı potada eriyebilecek katkıları bir potada eritmektir, yoksa amacımız elmalarla armutları toplamak değil." (Newroz Ateşi Sayı: 8, sf: 49)

Tartışma gerektirmeyecek kadar açık bir dil. Acaba burada kast edilen nedir veya benzeri soruları yöneltmeye imkan sunmayan bir netlik.

Yukarıdaki mantıkta ML'in saflığını koruma diye bir amaç yoktur. Sorunların çözümünde ML'e ve O'nun ustalarının tümüne ve yanısıra komünist şahsiyet ve değerlere sarılma, savunma, ilham alma ve öğrenme tutumu yoktur. Ne kadar kabullenmesede asıl amacın, ML ile revizyonizmin ve hatta ML'lerle bir zaman için karşı-devrimci pozisyonda duranların ortak paydaya ve tek ortak çözümleyici sonuca varmaya çalışmak olduğu ortadadır. 'Geçmişte yanlış yapılmıştır', 'katkılar görülmemiştir', 'bugün görmeyen zamanıdır' vb. türünden iddialar gerçeğe alakalı şeyler değildir. Çözümün yöntemi bu ise eğer, bu kanımca çözmemenin adı olmalıdır. Çünkü bu yöntemle hareket edenler zaten eskiden de vardılar ve dediklerinin genel kabulünü bekliyorlardı. Biliniyor, bu noktada asıl iki yaklaşım arasında değişik farklılıklara sahip olan kesimlerde vardı. Bir yaklaşım; ML'in saflığını, netliğini O'nun revizyondan geçirilmesini reddeden ve gerçekten bilimsel davranan ancak eksikliklerini görmeye çalışan taraf, ikinci yaklaşım ise; ML'in en genel-geçer ilkelerini dahi tartışan, ML'i bir dizi noktada revizyondan geçiren, sosyalizm adına burjuva dünya görüşünü savunan ve bu doğrultuda hareket edenlerdi. Ki, ikincilerin olduğu yer resmi sosyal-demokrasi vb. hattıdır. Dolayısıyla eski yaklaşımları ve gerçekten, revizyonist olan eski çözüm önerilerini şimdi 'bilimseldirler' diye lanse etmenin bir anlamı yok. Eğer bu öneri safça yapılmıyorsa (ki öyle olduğu anlaşılıyor) o zaman durup hepten dikkatle ele alınmak zorundadır.

Eğer bugün ML'e ve sosyalizme çok çeşitli saldırılarda epeyce yol alınmışsa, bunun önemli bir nede-nide, ismi sosyalist-komünist-ML olup kendilerini anti-Marksist konuda olan güçlerin varlığının etkili

olması gerçeğidir. Bilimsellik adına eğer 1930'lardan sonra SB'nin sosyalist olmadığını ama ve fakat yine bilimsellik adına 1930'larla beraber SB'i proletarya diktatörlüğünün değil, "bürokrat şeflerin", "peygamberlerin", "despotların", despot devletin" ve "1930... bu tarihten itibaren ML'den kopanların vb. şeklinde değerlendireceksiniz ve tabii bu arada SB'de karşı-devrimi örgütleyenleri de "Bolşevik" mertebesine çıkaracaksınız ve sonuçta bu "bilimsel" yaklaşımınıza onay ve destek isteyeceksiniz! Buna verilebilecek bir tek yanıt vardır; bu çağrı önceleri de yapıldı ve ancak gerçek ML'den çok kararlı bir ses yükseldi ve bu koroya ortak olunmadı. Bu çağrıya olumlu yanıt verilebilmesi için ML'i savunanların her tür iddialarını bırakmaları gerekir. Revizyonizme entegrasyonu reddetmek zorunluluktur. Yukarıdaki anlayışla ancak sosyalizmin reddi üzerine ittifak yapılabilir. Ondan öteye de gidilemez.

Eleştiri ve değerlendirmelerde gerçekçi hareket etmek şarttır. Yazar bunu maalesef yapmıyor. Yapmadığı gibi daha da ileri gidiyor ve kendince yeni keşifler yapıyor. "Bolşevik" önderliğin 1920-30 arası dönem içinde tasfiye edildiğini yazabiliyor. Rollerini değiştiriyor. Bolşevikler revizyonist-bürokrat oluyorlar, hatta 'despot' oluyorlar; despotlar, revizyonistler ve kapitalist yolcular da "Bolşevik" oluveriyorlar. Doğrusunu isterseniz bunları duymakla pek de yeni, yepyeni şeylerle karşılaşmış olmuyoruz. Tam da o bloklaşma(!) döneminde görülmeyen "katkılardan" birinin de SB tarihine ilişkin değerlendirmede (ki bu sosyalizm ve ML ile direkt ilintilidir, bu anlamda 'tarihi' çıplak bir tarih olarak değil, teorinin karşımızda durduğu bir tarih vardır) kötü ünlü Kruşçev revizyonizminin kişilerin yerini değiştirmesi, böylece rol ve niteliklerini de yeniden düzenlemesi acaba unutuluyor mu? Yaklaşımın yöntem ve içerik bakımından savunulacak zerre kadar bir yanı yoktur. Buraya kadar ulaşabilmek ML'e değil, revizyonizme yararlı olabilir. Dahası eleştiri değil, karalama olduğu için de bir kazanım niteliği taşıyor. Ki somut olarak bu yazıda karalama, iddia subjektivizm, gerçek dışılık, anti-Stalin ruh ve davranış hali, yanısıra bir dönemin SB'de karşı-devrimi örgütleyenlere (en azından aşırı revizyonist oldukları...) arka çıkma tavrı vb. sorunlara yaklaşımda da ortaya objektif bir durum sergileniyor. Bu tavır varolan sorunların çözümünde anahtar olarak ya da dayanılacak bir öge şeklinde ele alınamaz. Çünkü bu anlayış revizyonizmi "zafere" götürür. Ama bizim hergünkünden daha çok ML'i, sosyalizmi, Kürdistan devrimini zafere götürme acil görevimiz olduğundan ötürü, bizi bekleyen; ML'i savunmaktır, bu noktada ısrarlı olmaktadır, ve her renkten oportünizm ve revizyonizme karşı ideolojik mücadelede sebat etmektir. Ülkemizde devrim proletarya öncülüğünde gerçek hedefine varacaksa, bu, daha bugünden her türden burjuva ideolojiye tavır almaktan geçer.

Proletarya ve ezilen halkların büyük Marksist-Leninist Önderi

Stalin yoldaşın ölümünün 40. yıldönümünü üzerine

H.Canik

Stalın ve O'nun şahsında sosyalizme, komünizme karşı her türden saldırının, iftira ve karalamanın yoğunlaştığı koşullarda yaşıyoruz. Burjuvazinin bütün akıl hocalarının 'sosyalizm bitti', 'artık komünizm heyulasından korkmaya gerek yok' vb. biçiminde demagojik propagandayı hızlandırdıkları bir ortamda bulunuyoruz. Bürokratik burjuva kapitalist ülkelerin peşpeşe devrilmesi ile bu kampanya giderek çığınca ve şuursuzca

yaygınlaştırdı. Ve bu kampanyanın kimi ürünlerini de şu anda almış bulunmaktadır. Özellikle revizyonistlerin yönetiminde uzun yıllar idare edilen ülkelerin halkları kapitalizme koşmakta, onu bir çözüm olarak görmeye yönelmektedirler. Öte yandan mevcut durumda bir dizi revizyonist güçte, burjuvazi ile kolkola sosyalizme-komünizme saldırılarını giderek yoğunlaştırmaktadır.

Marksizm-Leninizmin kararlı ve yılmaz savunucusu, Lenin'in dava arkadaşı ve mirasının sürdürücüsü, Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşunun ölümsüz adı STALİN yoldaşa, burjuvazinin yönelttiği bu saldırılar yeni değildir. Keza revizyonizmin saldırıları da yeni değildir ve bütün bu saldırıların uzun yıllar öncesinin revizyonistlerinden alınan ilham/mirasla sürdürüldüğü aşikardır.

Tarihin bütün dönemlerinde egemenlerle girilen savaşta haklıyı ve doğruyu temsil edenlere karşı azgınca bir karalama ve yoketme kampanyası sürdürüle gelmiştir. Egemenlerin aynı tutumu süreç içinde bir dizi değişikliğe uğrayarak devam etmiş ve emperyalizm ve proleter devrimleri çağında da bu saldırılar esas olarak proleter devrimlere yönelmiş, proletarya önderlikli devrimler saldırısının ana merkezleri haline gelmiştir. Yaşanılan tarihin en tipik örneği, bu

Marksizm-Leninizmin kararlı ve yılmaz savunucusu, Lenin'in dava arkadaşı ve mirasının sürdürücüsü, Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşunun ölümsüz adı STALİN yoldaşa, burjuvazinin yönelttiği bu saldırılar yeni değildir. Keza revizyonizmin saldırıları da yeni değildir ve bütün bu saldırıların uzun yıllar öncesinin revizyonistlerinden alınan ilham/mirasla sürdürüldüğü aşikardır.

bağlamda sosyalist Sovyetler Birliği'ne yönelen karşı-devrimci, revizyonist saldırı dalgasıdır. Ekim devriminin öncesinden başlamak üzere Sovyet bolşeviklerine her zaman için en azgın saldırıların ardi arkası kesilmemiştir.

Daha Lenin yoldaş hayatta iken, burjuvazinin içte ve dışta ne tür yoğun saldırılara giriştiği apaçık bilinmektedir. Emperyalizm bir yandan dış müdahale ile saldırırken, öte yandan içte kendine bağlı organize güçlerle yıkım faaliyetini hızlı sürdürmüş, bu çaba-

sını sürekli olarak geliştirmeye koyulmuştur. Her türden kargaşalığı çıkarmanın, sosyalizmi inşa faaliyetini baltalamanın mübah görüldüğü bir ortamda, dünya burjuvazisi bu konuda geçici hareket etmediğini, sürekli bir politikaya sahip olduğunu ve sosyalizme karşı her zaman için benzer karşı-devrimci saldırı ve kampanyaları yürüteceğini binlerce defa açıklamış-kanıtlamıştır. Nihayet saldırı dalgası Lenin yoldaşın ölümünden sonra daha da hızlanarak sürdürülmüştür.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşa faaliyeti bütün hızıyla sürdüğü koşullarda, karşı-devrim boş durmamış, karşı faaliyeti her adımda geliştirmeyi ihmal etmemiştir. SB'de varolan sorunların çözümünü sabote etmek, ülkenin gelişmesini ve kalkınmasını engelleylemek, Sovyet halklarının özgürce kaynaşmasını baltalamak, SB'nin güçlü bir ülke olmasının önüne geçmek ve esas olarak SB'nin Stalin'in önderliğinde ve Sovyet Bolşeviklerinin komünizme gidişini önleyebilmek için adım adım ve her defasında olağanüstü geniş ve aktif bir çabanın içine girmiştir. Yalnızca dış müdahale ile yetinmenin eksikliğini, içerde revizyonist burjuva yolcularla ittifak ile tamamlamaya çalışmış, bütün bunlardan da sonuç alamayınca bilindiği üzere burjuvazi faşizmi sosyalist

Sovyetler Birliğinin üzerine saldırmış, sosyalizm çabası böylesine korkunç bir savaşla yokedilmek istenmiştir. Yanısıra bir dizi sabotaj, provakasyon ve saldırıda gerçekleşmiş ancak bir türlü SB, Sovyet halkı ve proletarya diktatörlüğü teslim alınamamıştır.

Burjuvazi Stalin'in önderlik ettiği, Lenin'in sadık dava arkadaşlarının önderlik ettiği Sovyetler Birliğini neden teslim alamadı? Bunun nedenleri çok net olarak ve hiç bir tartışmaya gerek bırakılmayacak kadar ortadadır. Lenin'in ölümünden sonra Sovyet Bolşevikleri yüzyüze oldukları görevin çok ağır ve zor olduğunu ve ancak çözülebilmesinin de mümkün olduğu gerçeğinden hareket ettikleri için ve yine eğer Lenin'in izinden kararlı olarak gittikleri taktirde yenilemeyeceklerini bildikleri için, ayrıca Marksizm-Leninizme sonuna kadar sadık oldukları ve ML'i Sovyetler Birliği gerçeğine muazzam bir ustalikle uygulayabildikleri için yenilmediler. Stalin yoldaşın defalarca belirttiği gibi eğer Lenin'in yolundan uzaklaşmazsa ve görevlere layıkıyla sarılırsa başarı kaçınılmazdır, yok eğer Lenin'in sadık izleyicileri olunamazsa doğal olarak yenilgide kaçınılmaz olacaktır... derken, Leninizme bağlı olmanın, Leninist tarzda hareket etmenin geleceği yakalamak için biricik silah olduğunu mükemmel kavrayarak hareket etmesi neticesinde SB yıllar süren bir sosyalizm pratiği yaşayabilmiştir.

Stalin bütün yaşamı boyunca dünya halklarının özgürlüğü ve refahı için eşine az rastlanır bir proleter enternasyonalist tutum içinde olmuş, proletaryanın komünizm mücadelesinde başarısı için olağanüstü çabalar sarfetmiş, burjuvazinin ve faşizmin dünyayı teslim almasına tarihte eşi görülmemiş bir irade ve ustalikle karşı koyarak yenilgiye uğratmış olması itibarıyla burjuvazinin saldırılarına uğramaktadır.

Uluslararası planda ve SB'de revizyonizme karşı kararlı ve ilkeli mücadele yürütmüş olması, revizyonizmin gerçek kimliğini ortaya koyması ve SB'deki revizyonistlerin özü itibarıyla sosyalizmin kuruluşunu engellemek olduğu doğru yaklaşımıyla da dünün ve günümüzün revizyonistleri tarafından saldırıya uğramaktadır.

Günümüzde Stalin'i savunmak her günden daha da önem taşımaktadır. Emperyalizmin ideolojik saldırılarını arttırdığı, burjuvazinin devrimci sosyalizme-komünizme karşı her tür iğrenç faaliyeti mübah

gördüğü ve bütün bunlara karşı koyacak gerçek Marksist-Leninist güçlerin de oldukça az olduğu koşullarda, görev; ML'i kararlıca savunmak ve Stalin'e gelen saldırıları geri püskürtmektir. Stalin'den öğrenmenin ve Stalin yol göstericiliğinde sosyalizmi, komünizmi savunmanın zamanıdır. Dahası bir dizi devrimci gücün Stalin'i gerçek anlamda savunmadığı koşullarda Stalin'e pek çok haksız ve doğru olmayan "eleştiri"nin yöneltildiği bir ortamda, Stalin'i savunmak, O'nun öğretilerine sahip çıkmak ve büyük bir sorumluluk ve sebatla O'nun yolunda ilerlemek kaçınılmaz ve zorunlu bir görevdir. Eğer Lenin'in kararlı ve ilkeli savunucusu ve takipçisi olunacaksa, bu durum aynı şekilde Stalin içinde geçerlidir. Çünkü Stalin yoldaş ML ilkelerinde, ana prensiplerinde ve stratejisinde Lenin ile tam bir uyum içerisinde.

Stalin yoldaşın 40. ölüm yıldönümünde, dünya proletaryasının sosyalizm-komünizm yolunda çok ciddi ağır görevlerle yüzyüze olması, proletarya önderliğinde muzaffer devrimlerin gerçekleşmesi görevi, kapitalizme karşı savaşın yükseltilmesi ve halkların özgürlük ve sosyalizm için başarıya koşmaları yönünde çalışmanın komünistler tarafından sürdürülmesi zorunluluğu kendini bütün yakıcılığıyla dayatmaktadır. Bu çabanın başarıya gidebilmesi aynı zamanda günümüzde Stalin'e getirilen bütün saldırıların boşa çıkarılmasıyla mümkün olacağı bilince çıkarılmak zorundadır.

Şüphesiz eksiklikler ve kimi olumsuzlukların olduğu bir gerçektir. Yalnızca başarılı ve mükemmel yanları görüp, eksiklikleri ve olumsuzlukları görme tavrı Stalin'in bakış açısıyla soruna yaklaşıldığında reddetmemiz gereken bir yaklaşımdır. Çünkü Stalin'in önemli ve kendi şahsında öne çıkan bir diğer özelliği; hatalara, eksikliklere karşı amansız mücadeleye edışıdır. Olumsuzlukları gizleme tutumunu reddetmesidir. Adı geçen yetmezliklerin Lenin-Stalin öğretileri ışığında ortaya konulması, bunun çalışmasının bilimsel olarak yapılması günün görevleri arasındadır.

**STALİN SAVUNULMADAN
MARKSİZM-LENİNİZM SAVUNULAMAZ!**

'Enternasyonal Konferans' gerçekeleşti

H. ALICAN

Peru Komünist Partisi'nin önderi Dr. Abimael Guzman'ın hayatını korumak, O'nu öldürmeye yönelik girişimleri engelleme, faşist Peru rejiminin katliamcı ve barbar yüzünü ortaya koyup teşhir etmek ve Peru devrimi ile dayanışmak amacıyla 27-28 Şubat 1993 tarihlerinde Almanya'nın Duisburg kentinde 'Enternasyonal Konferans' gerçekeleşti.

Dr. Guzman'ın 12 Şubat'tan bu yankılar yarattı. Çok çeşitli kesimlerden değişik tepkiler geldi. Hemen herkes bu yakalanmanın karşısında fikir belirtme ihtiyacı duydu. Bu fikir belirtmede burjuvazi kendi arasında yarışa girdi. Değişik ülkelerin gerici ve barbar yöneticilerinin iğrenç sevinç çığlıkları ile birlikte bütün ilerici, devrimci kadro ve önderlere karşı intikamcı yoketme histerileri pratik olarak bu dönemde daha da azgınlaştı, pervasızlaştı. Kapitalizmin has kalemleri, sermayenin sözcüleri ve karşı-devrimci katiller sürüsü hep bir ağızdan GONZALO'nun hemen ortadan kaldırılmasını, idam cezası verilmesini, dünyanın öteki bölgelerinde halk önderlerinin de aynı akıbete uğratılması fetvaları vermeye koyuldular.

Emperyalist medyalar Gonzalo ve yoldaşlarının yürüttüğü haklı devrimci mücadeleyi karalamak için ellerinden geleni yaptılar. Hala bu iğrenç kampanyayı azgınca sürdürmektedirler. Böylece dünyanın ilerici insanları, halkları ve devrimcileri üzerinde baskıyı yoğunlaştırmaktadırlar. İlerici ve devrimci bir kampanyanın gelişmesini, somut olarak Dr. Guzman'ın hayatının korunması için devrimcilerin önderlik ettiği bir kampanyadan ciddi rahatsızlıklar duymaktadırlar.

Gelinen yerde dünya karşı devrimi Peru devrimini boğmak için bütün yolları mübah görmekte-

dir. Ezilenlerin yürüttüğü haklı savaşımı "terörist" damgası vurarak küçük düşürmeye çalışmaktadır. Devrimin zaferi için mücadele eden devrimcileri ve ezilenleri yüzlerle katleden faşist Fujimori rejimine her tür destek verilmektedir. Guzman'ın yakalanması için Amerikan CIA'nın ne denli aktif davrandığı şimdi belgelerle kanıtlanmıştır. Amerikan bakanın Guzman'ın yok edilmesi için yürüttüğü aktif faaliyet gözler önündedir.

Efendilerinin sözünden dışarı çıkmayan gerici Fujimori rejimi, başta Gonzalo ve Peru devriminin önder kadroları olmak üzere, Peru zindanlarında bulunan devrimciler üzerinde korkunç bir terör estirmektedir. Bütün bilgiler Peru'da terör ve vahşetin kol gezdiğini kanıtlamaktadır. Hiç bir demokratik hakkın kullanılmadığı bir ortam söz konusudur. İşkence ve katliam günlük uygulamalar halinde olanca hızıyla sürmektedir. Bir diğer ifade ile, bugünün Peru'su, Latin Amerika'da Kürdistan'dır.

Dr. Guzman'ın yakalanmasının hemen ardından İngiltere (Londra)'da O'nun yaşamını korumak amacıyla Acil Enternasyonal Komite oluşturuldu. Değişik ülkelerden ilericilerin ve devrimcilerin çabasıyla bu komite faaliyetlerini geliştirmeye, yaygınlaştırmaya gayret etti. Bir dizi ülkede kampanyalar yürütüldü. Değişik ülkelerde Acil Enternasyonal Komiteye bağlı olarak çalışan yerel komiteler oluşturuldu.

Gonzalo'nun hayatının tehlikede olması, Peru zindanlarındaki devrimcilerin sürekli olarak katledilme ile yüzyüze bulunmaları, ve yanısıra Peru'da azgın bir karşı-devrimin ezilenlere, devrime olanca gücüyle saldırması, yeni bir takım faaliyetlerin gündeme getirilmesini zorunlu kıldı.

Merkezi Londra'da bulunan Acil Enternasyonal Komite, faaliyetlerinin yaygınlaşması, yaptırım gücünün artması, daha çok güçlenmesi için 'Enternasyonal Konferans' gerçekeleştirme kararı al-

mişti. Bu konferansın örgütlenmesi için, Londra'daki Merkezi Komite ile bağlantı içinde bulunan ve Almanya'da konferansı örgütlemekle yükümlü 'Konferans Örgütleme Komitesi' oluşturuldu.

Konferansa 30'a yakın ülkeden delegasyonlar katıldı.

Latin Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa'dan bir dizi delege konferansa katıldı.

Konferansın ilk gününde, divan; konferansın önemi üzerine açıklamalarda bulunarak, asıl görevin Gonzalo'nun hayatını korumak olduğunu vb. öne çıkararak, gelen delegelerin yürüttüğü faaliyet üzerine konferansı bilgilendirmeleri istendi. Çeşitli ülkelerden gelen aydınlar, insan hakları savunucuları Gonzalo'nun hayatının korunması için hangi faaliyetleri yürüttüklerini neler yapılabileceğini açıkladılar.

Konferansın ikinci günü, esas olarak delegelerin çalışma grupları biçiminde örgütlenmesi faaliyeti üzerinde duruldu. Bugüne kadar sürdürülen kampanyanın daha da aktifleşmesi, yaygınlaştırılması vb. sonuçlarına varıldı. Kampanyayı sürdürmekle görevli yeni bir komite seçildi.

Bütün bunların yanı sıra, konferansın önemli hata ve eksikliklerinin olduğunu da belirtmek gerekiyor. İlk dikkatimizi çeken şey; konferans salonunda bulunan delegelerin iradesinin yeterince yansımamış olmasıydı. Üstten dayatmacı-sonuç alıcı bir tutum içine girilmesi; hem demokratik işlemlerini zora soktu ve hem de kimi sorunların doğmasına neden oldu. Bu tutum doğal olarak konferansın bileşiminin tartışılır olmasına yol açtı. Her ne kadar düzeltilmeye çalışıldıysa da, bu konuda sergilenen tablo iç açıcı değildi. Bir diğer önemli sorun; konferansı Dr. Guzman'ın hayatını korumak ile sınırlandırmak, (böylesi bir geniş platform düşünülürken) doğru değildi. Yapılması gereken, bir yandan emperyalizmin devrimlere, halklara ve devrimci-ilerici, komünistlere saldırdığı diğer yandan; her tür başkaldırıyı terörle-işgalle yoketmek istediği koşullarda, öncelikle ve esas olarak **Anti-emperyalist Devrimci Birlik** temelinde soruna yaklaşmak gerekiyordu. Bu ana nokta yakalanmadan, belli bir ideolojik yakınlaşma içinde bulunanların birlikte hareketi olarak, doğaldır ki bu konferans dünya devrimcilerini temsil etme ve esas görevlerde yoğunlaşmayı başaramadı. Bu yargımız; konferansı yapanların mevcut planlarıyla başarısız oldukları anlamına gelmediğinin bilinmesi gerekir.

Çıkarılması gereken bir diğer sonuç; bu kam-

panyanın istenilen anlamda uluslararası boyutunun güçlenmesi için, değişik ülkelerden devrimcilerin yeterince duyarlı davranmadığıdır. Sorun birkaç yazı makale ile çözülecek türden değildir. Aksine merkezileşmiş yapılanma ihtiyacının görülmesi gerekmektedir. Halkların ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine aktif enternasyonalist desteğin sağlanabilmesinin yolu da, yine; bugün için bir zorunluluk haline gelen dünyalı devrimci, ilerici, anti-faşist güçlerinin anti-emperyalist devrimci birliğini kurmalarından geçiyor.

AVRUPA'DA NEWROZ KUTLAMALARI

Halkımızın özgürlük ve direniş bayramı NEWROZ bu yıl Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bir dizi etkinliklerle kutlanıyor.

Proleter devrimci geleneğimiz bu yıl NEWROZ kutlamalarına ilişkin çıkardığı afiş ve bildiri ile, Kürdistanlı ve Avrupa ilerici ve devrimci kamuoyunu yaygın olarak propaganda ve ajitasyon faaliyeti ile bilgilendiriyor.

Bu yıl NEWROZ gecelerinin iki Almanya'nın München kentinde 6 Mart 1993 tarihinde gerçekleşti. Geceye 500 civarında katılım sağlandı. Gecede, Kürdistanlı sanatçılar halkımızın özgürlük ve bağımsızlık türkülerini büyük bir coşkuyla okudular. Gece baştan sona halkımızın birlik, bağımsızlık ve devrim etkinliklerine sahne oldu. Almanca, Kurmanci ve Soranice yapılan konuşmalar büyük bir ilgiyle takip edildi.

NEWROZ 1993 kutlamaları, daha bir dizi etkinlikle kutlanmaya devam ediliyor. Avrupa'da proleter devrimciler önderliğinde NEWROZ geceleri hazırlıkları büyük bir kararlılıkla sürdürülüyor. Daha şimdiden gecelere büyük ilgi gözlemleniyor.

NEWROZ bu yıl şu yerlerde yapılacak gecelerle kutlanacaktır. NEWROZ gecelerine halkımızın aktif katılımını bekliyoruz.

NEWROZA WE PİROZ BE!

Newroz yaklaşıırken, Kontrgerilla cinayetleri

Sıdk AĞIZ

TC'nin tarihi hep karanlık olmuştur. Muhalifler yaşıatılmamış, "trafik kazası", "faili meçhul" denilerek, bir yolu bulunup ortadan kaldırılmıştır.

Son yıllarda ise Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesi önlenemez bir boyuta ulaşınca, sömürgeciler Kürt halkının sevilen aydınlarını, sanatçıları, siyaset adamlarını kalles ve namert cinayetlerle ortadan kaldırmaya çalışıyorlar. Kontrgerilla cinayetlerinin işareti Vedat Aydın'ın şehit edilmesi ile başlamıştı. Buna şimdilik en son diyebileceğimiz İnsan Hakları Derneği Elazığ Şube Başkanı Avukat Metin Can ve Dr. Hasan Kaya ilave edildi.

21 Şubat'ta evlerinden kaçırılan, 27 Şubat'ta Dersim yakınlarında işkence edilmiş ve kurşunlanmış olarak cenazeleri bulunan Metin Can ve Hasan Kaya'nın, bir kontrgerilla cinayetine kurban gittikleri kesinlik kazanmıştır. Kaçırıldıktan sonra, Türkiye ve Kürdistan çapında kamuoyu oluşturulmasına rağmen öldürülmeleri engellenememiştir.

Rejimin sözcüleri iç ve dış kamuoyunun baskısı sonucu güya "faili meçhul" cinayetlerin üzerine gideceklerini açıkladılar. Ne var ki tam da bu konu ile ilgili olarak yaptıkları açıklamalar, Kürdistan'daki katliam ve cinayetlerine devam edeceklerini gösterdi. Diyarbakır cezaevindeki tutuklulara yapılan saldırı ve işkencelerle ilgili yöneltilen bir soruya İçişleri Bakanı İsmet Sezgin verdiği cevapta, "istese bin kişiyi öldürür, sonrada intihar etti deriz" demiştir. Bu herşeyden önce sömürgecilerin ne yapmak istediklerinin, gerçek niyetlerinin itiraf edilmesidir. Sadece son yıllarda, gözaltına alınıp işkencede öldürülen yüzlerce devrimciye "intihar ettiler" denilmesi gerçeği, İsmet Sezgin'in açıklamasına yeterli açıklığı getiriyor.

"Faili meçhul" maskesi altında bugüne kadar sadece HEP'in 40'ın üzerinde yönetici ve üyesi öldürülmüştür. Aynı şekilde onlarca gazeteci, İnsan Hakları Derneği yönetici ve üyesi öldürülmüştür. "Faili meçhul" cinayet diye açıklaması yapılan yüzlerce Kürt aydını, politikacısı öldürülmüştür. Yalnızca Batman'da yüzlerce yurtsever devrimci, aydın Hizbi-kontra ve kontrgerilla tarafından katledilmiştir. Benzer cinayetler Silvan, Diyarbakır, Viranşehir, Urfa, Nusaybin gibi merkezlerde de acımasızca sürdürülmüştür. Bu cinayetler serisine, Kürdistan halkının sevilen evladı devrimci yoldaşımız Dr. Mehmet Emin Ayhan'da Silvan'da

hedef olmuştur.

Tüm bunlar olurken, Uğur Mumcu'nun öldürülmesi dolayısıyla bir açıklama yapan Demirel'in, "Üç cinayetin dışındaki tüm faili meçhul cinayetler aydınlatılmıştır" demesi ne anlama gelir? Her şey bir yana bu açıklama, Kürdistan'daki tüm cinayetlerin "faili meçhul" olmadığı, rejimin bilgisi, kontrolü ve yönlendirmesi doğrultusunda gerçekleştirildiklerinin kabul edilmesidir. Bu anlamda hepsinin faili bellidir. Ülkemizde yürütülen özel kirlı savaşın bir sonucudur bunlar. Sömürgeci, hiç bir kural ve kaide tanımadan, her türlü cinayeti ve barbarlığı işlemektedirler.

Avukat Metin Can ve Dr. Hasan Kaya'yı da sömürgeciler planlı bir cinayetin sonucu ortadan kaldırmışlardır. Suçluluk psikolojisi ve kitlelerin devrimci öfkesinden korktukları için, cenazeleri alel-acele kaldırmışlardır. Buna rağmen binlerce insan yürümüş, kontrgerilla, faşist rejim lanetlenmiştir.

Halkımız yeni bir Newroz'a hazırlanırken, sömürgecilerin böylesi cinayetlerine aralıksız devam etmeleri, katliama ve barbar geleneklerini devam ettireceklerini gösteriyor. Yanısıra Elazığ gibi merkezlerde gelişme gösteren devrimci uyanışın, kabarışın önü alınmak isteniyor. Genel olarak baskı, pasifikasyon, korku ortamı yaratılarak, Newroz eylemlilikleri her yıl daha da gelişen Serhildan'lar engellenmek istenmektedir.

Benzer cinayetlerinden bir diğerini Özgür Gündem Urfa Muhabiri Kemal Kılıç katledilerek gündeme koymuşlardır. Bugüne kadar gerçekleştirilen cinayetlerde olduğu gibi, son cinayetlerdeki tüm bulgu ve kanıtlar rejimi adres göstermektedir.

Ülkemizdeki sistemli "faili belli" cinayetler, yanısıra Türkiye devrimci hareketine karşı işlenen seri imha hareketleri, bugünkü TC rejiminin bir kontrgerilla devleti haline geldiğini göstermektedir. Özellikle ülkemizde, terör, baskı ve barbarlık öyle bir noktaya ulaşmıştır ki, günlük yaşam felç olmuştur. Halkımız, resmi işgal kuvvetlerinin yanında, Hizbi-kontra, korucu ve "karanlıktaki"(!) kontrgerilla terörü ile sindirilmek istenmekte, Kürdistan halkı göçe zorlanmaktadır.

Böylesi bir ortamda, sömürgeci teröre karşı durabilmek, var olan ulusal kurtuluşçu birikimi daha da ileriye çekmek için, her yerde, ama öncelikle de saldırılara yoğun olduğu yerlerde, halkımızın savunma birlikleri kurulmalıdır. Gerillanın yanında, halk savunma birlikleri kurularak var olan saldırılar göğüslenmeli ve püskürtülmelidir.

KÜRDİSTAN SORUNU VE BAKIŞ AÇILARI

Cotkar Hemdemi

Evrende, gelişmenin, yürümenin ve ayrıca değişimin nedeni çelişki ve zıtlığa neden olan nesnelere ve olguların çatışmasıdır. Bu yasa, doğasal olarak öyle olduğu gibi canlı insan açısından da öyledir. Konu Kürdistan olduğu için bizim açımızdan önemli olan insanlar arasındaki çelişkidir. İnsanlar arasındaki temel antagonizma çıkarıcıdır; ve bunun sonucunda yani üst yapısı olan egemenlik olgusudur. İnsanlar toplumsal formasyona tekabül ettiğinden bu yana her toplum kesitinde önemli ve belirleyicisi olan o dönemdeki sınıfsal yapılanma olmuştur. Birey her ne kadar yer yer önemli bir etkileyici faktör olmuş isede genel olarak o bireyin tabii olduğu kategori kaderi tayin etmiştir. Bir dönemde belirli bir yerdeki ve bölgedeki sorun yüzlerce yıl sonra diğer bölgelerde yaşayan insanlar tarafından ancak kitap ve halkın dilinden söylenti şeklinde duyulurken; içinde yaşadığımız dönemde bir kıtada var olan bir sorun bütün diğer bölgeleri etkiliyor, ilgilendiriyor ve bunun sonucunda etkilenip bir çok dış etkenlerin müdahalesiyle de çözümlenmeye çalışılıyor. Buna neden olan elbette en büyük etken teknolojik gelişme ve kominikasyon olgusunun hayli ilerleme göstermesi ve bunun yanısıra Emperyalist sistemin özellikle hegemonyasıdır. Burda demek istenilen bir sorunu yalnız o bölgenin içinde boğarak kendi iradece anlayışıyla ele alma tutumunun sakıncalı olduğudur. Kabataslaksal olan bu değerlendirmeye Kürdistan somutunda indirgeme yapmak gerekiyor.

Sözü edilen sorun Kürt sorunu değil Kürdistan sorunudur. Teşhisi bu şekilde koyma-

nın bir çok açıdan sakıncası vardır. Yanlış olan bu teşhis kimi çevrelerce kasıtlı kimilerince önemsememe anlayışıyla ortaya atılıyor. Oysa yadırganacak iki yanı vardır. Birincisi sorunu milliyetçi yani yalnız Kürt etnik kökenle lanse etmek, ikincisi bir devlet içindeki azınlık bir milliyet olarak dar bir çerçeveye alıp boğmaktır. Her ikiside son derece yanlış ve sakat anlayışlardır. Sorunun en doğru teşhisi sömürgeci dört devletçe ve dolayısıyla Emperyalist ülkelerin direkt veya endirekt yardımıyla bölüşülen, çeşitli etnik, dini ve sınıf gerçeğiyle olan Kürdistan sorunudur. Kürdistan sorunu yalnız bölge sorununda değil bölgelerarası yani dünyanın bir sorunudur. Eğer BM bütün devletleri bağlıyorsa (sanayileşmiş- ki bunlar yeni dünya düzenini ilan etmişler) dünyadaki bütün sorunlara kendi emelleri doğrultusunda müdahale ediyorlarsa ve Kürdistan'da sömürgeci ülkeleri şu veya bu şekilde destekliyorlarsa soruna uluslararası sömürge-Kürdistan teşhisi abartılı değildir, tamda yerindedir.

Genel olarak Kürdistan'a bakışların çoğunluğu kendi çıkarlarınınca hazırlanan gözlüklerdendir. Halihazırda hiç bir ülke Kürdistan probleminin adil bir şekilde ve Kürt halkının hakları doğrultusunda çözümlenmesini istememektedir. Bu ülkeler açısından öyle olduğu gibi bu yabancı gruplar, şahıslar, partiler açısından da tamamıyla olmasada öyledir. Elbette bu konuda Kürt halkının kendi devletini kurmasını kayıtsız şartsız destekleyenler azda olsa var olduğunu tespit etmek gerekiyor. Söz konusu sorun üzerinde Türk solu çok tipik ve örnek alınacak bir harekettir. Türk solundan kimin gerçekten Kemalist ideolojinin sınırlarını aşmış, Kürt ulusunun sorununda Le-

ninist-uluslararası bir anlayışla yaklaşım; kiminde sahte dostluklar adı altında nasıl Kürt örgütlerini birbirine düşürme ve kışkırtma cürretini göttükleri biliniyor. Bizce Türk solunun genel olarak Kürdistan sorunu hakkındaki düşüncesi Misak-i Milli sınırlarını aşmamakta ve nihayetinde üniter devlet Kuramını başka bir varyantla gerçekleştirmiş olmaktadır. Kürdistan'da gelişen her ulusal uyanışa ve her türlü örgütlenmelere milliyetçi etiketi yapıştırmayı adet edinmiş olan Türk solu, Devletin bazen yapamadığı ve kışkırtıcılıkta başarılı olmadığı yerde O görev kendisine yüklenmiş gibi büyük bir cesaret göstererek zevkli bir şekilde Kürt Örgütleri arasındaki kavga ve konfliktlere taraf olmaktadır. Niyet ne olursa olsun objektif olarak sömürgeciliğin ekmeğine yağ sürmekten ve dolaylı olarak Emperyalizme bir nevi destek sunmak anlamına gelmekten başka hiç bir şey değildir. Bu iş güzarlığı özellikle soyunan ve büyük bir şevkle bu görevi yerine getirmek isteyen sayın Yalçın Küçük'tür. Bu zat eskiden Kürdistan sorununa en duyarsız davranan ilgi duymayan ve her Kürdistanlı örgüte milliyetçi damgayı yapıştıran ve dolayısıyla siyasal kimliği tutarsızlık ve oportünistlikle dolu olan son derece kibirli bir şahsiyettir. Şu anda kendisine yüklemiş olduğu misyon, bir yandan Türk solu içinde hiç itibar ve nüfuz sahibi olmayan Yalçın Küçük'ü Kürt kitlesi içinde sürekli "Apo kardeşim" sözcüğünü telafuz ederek popüler etmek öte yandan ise "Apo kardeşi"ne binlerce övgü yağdırarak, o temelde Kürt örgütlerini kışkırtmak. Sayın Yalçın Küçük'ün dostluğu işte bundan ibaret. Her yazısında, yazının yüzde yetmişini kendisine diğerinide "Apo kardeşine" ayırıyor. Bununla Kürt halkını kandıracağını zannediyorsa sayın Y. Küçük yanılıyor. Elbette hiç başarılı olmadı demek mümkün değildir. Köln Sport Halle'de Kürt kitlesi kendisini ayakta alkışladılar. Kendisinin de buna çok sevindiğini ve bunu büyük bir başarı saydığını varsayıyoruz

Aynı taktiği bir dönem Doğu Perinçek'te denemiş oldu. Ve halende Türk solundan bazı örgütler PKK'yı, Güneydeki Kürdistanlı Örgütlerle çatışmasında göklere çıkarıp övmekte ve diğerlerini ise Emperyalizmin uşakları ve hain işbirlikçi olarak nitelendirmekteler. Oysa Türk solu genel olarak PKK 'yi milliyetçi gör-

mektedir. Burda anlaşılıyor ki Türk solu PKK'nın diğer Kürdistanlı örgütlere saldırı ve dışlatıcı yönünü destekliyor. Ne yazık ki PKK'de yer yer bu hareketlerin oyununa gelmektedir. Bu konuda onları kendi açmazların da başarılı kılmaktadır. Nitekim PKK'nın önderi diğer Kürt örgütlere yönelik aynen şöyle demektedir. Yalçın Küçük'ün sorusu üzerine "Evet bunlara dayalı Özgürlük Yolu da günümüzde kendisine sosyalist parti diyor. Ekolu O güçlendirdi. Sömürgecilik, Rızgari, Ala-Rızgari, KDP, KUK, KAWA v.b. adlar altında etkili olmak istedi. Ama bunların esas kökü feodal-aşiretçi güçlerdi. Ve bunlar birde Türk milliyetçiliği ile irtibatlıydılar. Ve özellikle Türk MİT'i ile irtibatlıydı." (Berxwedan, Tarih 15 Şubat 1993 sayı 156 sayfa 17) Evet pasajdan sonra denilecek hiç bir şey yok gayet açık ve seçikki oyuna geliniyor. Bu MİT ile irtibatlı denilen örgütlerin birkaçı her şeye rağmen PKK'nın ulusal Kurtuluş mücadelesine destek kararı çıkaran hareketlerdir. Ve Güney-Kuzey çatışmasında PKK'yı savunan örgütlerdir. Böylesi yanlış tutum ve anlayışlar gelecekteki çatışmalara zemin hazırlamaktadır. Kürdistanlı örgütler son derece bu konuda duyarlı olmalıdırlar. Ve her türlü bozucu anlayışların üstesinden gelebilmelidirler.

Kısacası Kürdistan sorununa bakışlar bizce şöyle dir;

- 1) Emperyalizmin bakışı ve kendi çıkarları doğrultusunda sorunun çözülme anlayışı
- 2) Sömürgecilerin her türden başkaldırışı boğma, idame etme ve kendi sömürü statülerine devam etme anlayışı;
- 3) Çeşitli dostane maskeler altında sömürgeciliğin etkin olamadığı yer ve zamanlarda kendilerinin bu konuda başarılı olabileceği düşüncesi ve bu temelde bir bakış;
- 4) Amacı, Kürdistan'ın bağımsızlığı, Kürt ulusunun kurtuluşu olan bütün örgütlerin bakışı ve bu temelde sözkonusu bütün örgütlerin içinde yer alabileceği ulusal Konsey'in oluşturulmasıdır.

Bizce tercih dördüncüsüdür. Onu tercih etmemek amacı ne olursa olsun diğer şıklardan bir tanesine alet olmak demektir. Bütün örgütler üzerine düşen görevi yapmalıdırlar. Zira sömürgeciler hiç bir zaman boş durmamaktadırlar.

Biji Yekiti

Resmi kutlamaların merasimi değil, günlük hayatın, toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası olmalıdır

8 Mart

Halil İbrahim AKYOL

işin doğrusu bu konuda yazı yazmaya pek istekli değildim. Bu, kadın sorununu küçümselediğimden değil, aksine sorunun derinliğinin bilincinde olarak o anlamda hassasiyetini de dikkate alarak biraz çekingen davranmaya başladım. Bunda, karşı cinse ait olmamın getirdiği bir etkininde rol oynadığını belirtmeliyim.

Bilinen halk sözünde ifade edildiği gibi, "sütün ağzı yanan yoğurdu üfliyerek yer. Gerçi biz erkek egemen cinsinin ağzı bilmem kaç kez yansa da, yine bildiğimizi okumaya devam ederiz. Uf bile demeyiz!

İsterdim ki hiç değilse böyle bir günde kadının sesi daha etkili duyulmalıydı. Ve bizzat kendi sorununa kendisinin sahip çıktığı örneğini sergilemeliydi. Kendi özel örgütsel yapılanmaları içinde olduğu gibi, demokratik ve siyasi yapılanmalar içinde de kadının insiyatifi kendisini açık olarak hissettirmeliydi. Genelde olduğu gibi, özelde de Kürdistanlı kadınlarımızdan beklentimiz buydu. En azından halkımızın ve ulusumuzun sosyalist sesi olan NEWROZ ATEŞİ'NİN sayfaları hiç değilse bu sayısında kadın yazarlarımızın sesiyle çınlamalıydı. Bununla kadın etkinliklerinin olmadığı olmayacağını ileri sürmüyorum. Ancak, Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesi içinde süregelen bir zaafa işaret ediyorum.

Çeşitli toplumsal katmanların kendi alanlarında ve kendi özgül sorunlarını ele alışı çok daha başarılı oldukları bilinen bir şey. Doğal olarak bu böyledir.

Kadın sorunu sorunların en önemlilerinden biridir belki. İnsanlık tarihi ve oluşumuyla eşdeğer bir evrimi ve derin toplumsal temelleri olan bir sorundur. Özel mülkiyet olgusu ve sınıflı toplumun orta-

ya çıkışına paralel olarak erkekte bu sistem içerisinde egemen cins olarak kadını hep ezip gelmiştir. Böylesine uzun tarihsel "cebelleşmesi" olan iki cinsin ve üstelik bu "cebelleşme" içerisinde egemen olan cinsten, yani erkek cinsinden birinin kâkıp bu sorun üzerinde rahat konuşmak öyle sanıldığı kadar kolay değildir.

Hele bizim gibi geri kalmış, birkılmış toplumların erkek çocuklarının bu alanda daha çok zorlandıkları, zorlanacakları muhakak.

Bırakalım halkımızın genel geriliği, cahiliği için ülkemizin gelenekçi feodal-burjuva ve sömürge koşulları ile bütünleşen erkek egemenliği sistemi ve bu sistem altında kadınlarımızın bin bir baskıya ve ezilmişliğe maruz kalmış hali; dahası, bu hal-kan ve toplumun içinden çıkmış, onu bütün yönleriyle değiştirme ve dönüştürme iddiasında olan aydın, devrimci ve sosyalistlerimizin, evet bizlerin bu konuda ne kadar doğru, tutarlı ve örnek davranıldığıdır. Sorun burda benim, senin ya da falanca örgütün bir başkasına oranla ya da genel toplumsal seviyeye göre daha ileri olup olmaması değil, önemli olan bu konuda işin gereklerine uygun örnek davranıp davranmamaktır.

Türkiye solu ile geçmişte yakın temaslarım oldu, bir Kürdistanlı olarak Kürdistan soluna da yabancı değilim. Ve fakat her iki kesim açısından da bu konuda yeterli ve işin doğasına uygun örnek bir tutumun sergilendiği de söylenemez. Bu örgütsel yapılanmalarda genelde ve özelde kendisini dışı vuran bir şeydi.

Kadın sorununda ne ahkam kesmek ne de bilinen genel doğruları yinelemek isterim. "Kadın dünyanın yarısıdır!", "Kadınsız devrim olmaz", "Devrimin başarısı kadınların katılmasının önemi-ne bağlıdır", "Kadının kurtuluşu kendi ellerindedir", "Bir toplumun ya da bireyin gelişmişlik dere-

cesinin temel kriterlerinden biri kadın ve kadın sorununa karşı takındığı tutuma göre ölçülür." Şeklinde söylenen ve buna benzer daha bir dizi genel doğruları sıralamak mümkün.

Her sorunda olduğu gibi, özellikle kendine has daha bir özgünlüğü olan kadın sorununda genel doğrulardan hareketle bu işin üstesinden gelinebileceği, ya da sorunun çözümü için köklü adımların atılacağını sanmak yanılığ olur.

Çok genel konuşmak istemiyorum ama Kürdistan ve Türkiye devrimci sol hareketleri açısından durum esas olarak böyledir.

En genel anlamda sorunları ele almak ama bunların özgül yanlarını, bu özgül yanların birbiriyile ilişki ve bağıntısını görmemek, buna uygun davranmamak kaba materyalizmin bakış tarzıdır ve sonuçta ideallizmdir.

Kadının kurtuluşu devrimledir! İyi, güzel ama bu nasıl olur? Marksist materyalist felsefe ve bilimsel sosyalist öğreti bir çok sorunda genel önermelerde bulunurken ancak, bunları tek yanlı ve düz bir mantıkla ele alınmasını benimsemez; tersine her sorunu içinde varolduğu genel durumla birlikte, kendi özgünlüğü içinde ve diğer sorunlarla olan bağıntısını ayrıca her tarihi kesitte işgal ettiği yeri dikkatte alarak davranmayı öngörür.

Devrim, başta proletarya olmak üzere, tüm halkın eserdir ve bu halk dediğimiz topluluğun yarıda kadınlardır. Kadınlar ezilenlerin en ezileni, yüzyılların yarattığı derin eşitsizliklerin, cinsel ezilmişlik ve önyargıların kurbanıdır. Toplumu devrimci bir tarzda değiştirme ve dönüştürme iddiasında olan bir siyasi önderlik böylesine derinliği ve çok yönlülüğü olan bir sorunda sadece genel yaklaşımlarla sınırlı kalmaz, onun özgünlüğünü yakalamaya, özüne inmeye çalışır.

Bu bağlamda baktığımızda toplumsal mücadelede siyasal öge belirleyici ve önde gelendir. Toplumsal devrim siyasal anlamda billurlaşmış bir parti aracılığıyla kendisini icra eder. Ama bu siyasi ögeyi de güçlü kılan ona kan ve can veren nedir? Bu, geniş işçi ve emekçi halk kitlelerinin yaratıcı, geliştirici gücü ve gerçek iradesinin ta kendisi değildir.

Tarihsel olarak proletaryanın ve ezilen halk kesimlerinin, bu ezilmişlik içinde bir kez daha ezilen kadının toplumsal belirleyici gücüyle birleşmeyen, onların arzu, istek ve çıkarlarına yanıt vermeyen ve bu nedenle onların yaratıcı rollerini açığa çıkarıp harekete geçirme yeteneğini göstermeyen bir siyasal önderlik, siyasal önderlik görevini kelime-

nin gerçek anlamıyla yerine getiremez.

Proletarya partisi ya da örgütü eğer rolünü gerçek anlamıyla oynamak istiyorsa, ezilen diğer toplumsal kesitlerin yanısıra, ezilen cins olarak kadın sorununda da genel siyasal politikalarının ötesinde, özel politikalar oluşturmak, buna uygun örgüt biçimleri yaratmak mücadele etmek zorundadır. "Devrim kadın sorununu çözecektir", "Özel örgütlenme ve politikalara gerek yoktur", veya "Acil değildir" biçiminde, hala etkisini sürdüren kaba, yüzeysel ve anlamda sorumsuz tavırlarla nereye kadar gidilebilir?

12 Eylül öncesi, Türkiye ve Kürdistan solunda çok daha belirgin olan ve bugünde devam eden bu eğilimin zararları pratikte görüldü ve görülüyor.

Temel örgütlenme biçimi olarak politik örgütlenmenin yanısıra; ekonomik, demokratik, mesleki, kültürel ya da bir toplumsal kesimin kendine has özelliklerinden kaynaklanan (kadın, gençlik) ve bu özelliklere tekabül eden özgül örgütlenmeler toplumsal devrim açısından mutlak gerekli ve vazgeçilmezdir. Proletaryanın politik partisi ancak bu örgütlenme ağı ve aracılığıyla mücadelede yaşam hakları bulur ve rolünü oynayabilir.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan da özellikle Türkiye devrimci sol hareketi bütün sığılıklarına rağmen sendikacılık ve sendika örgütlenmesinden, gençlik örgütlenmesinden hatta çok daha geri olabilecek örgütlülüklerden bahs eder ve bu doğrultuda uğraşlara girer. Ne varki kadın örgütlülüğü konusunda bu denli gayret sarf etmez ve çoğu kez sorunu geçiştirir.

Peki; gerçekten sorun bu kadar önemsiz midir? Sırası geldiğinde özellikle 8 Martlarda kadının öneminden, onun devrimdeki yerinden, hak ve özgürlüklerinden bahs edilir, kuru övgüler dizilir. Sıra işin özgünlüğüne, onun hak ve özgürlüklerinin somut ifadesine gelindiğinde tıkanıp kalınır. O zaman her ne kadar ben toplumun en ileri ögesiyim, partisiyim. Bütün sorunları çözmeye muktedirim, denilsede, gerçekte ise erkek egemen toplumun önyargılarından, onun bilinç altı yansımalarından henüz kesin bir kopuşun olmadığı da görülür.

İşte özgül o anlamda bağımsız kadın hareketi ve örgütlülüğüne önem vermeyişin, yardımcı olmayışın hatta karşı çıkışın asıl sırrı burda yatmaktadır.

Öte yandan kadının yeri her alanda; siyasi parti içinde, erkeklerle birlikte mücadele etmek olmalıdır, genellemesinden hareketle, özgül ve bağımsız örgütlenmeye karşı çıkan, dahası bunu "bölücülük

olarak gören anlayışlar; çokça sözünü ettikleri "birlikten", "eşit hak ve özgürlüklerden neyi" anladıkları ve bizzat siyasi yapılar içinde bunu nasıl uyguladıkları da bilinmektedir. Bu alandaki tutarsızlık, erkek şövenizmi eğilimleri kendisini ne kadar ince kılıflara, mükemmelliyetçi anlayışlara büründürsede, yinede sırtmadan edemez. Siyasal örgüt içinde kadın yine ikinci planda bırakılır. Yine tali, ev işine ve çocuk bakımına mahkûm olmaktan kendini kurtaramaz. Yine "fazla ileri" gitmesine pek olanak ve fırsat tanınmaz. Ve kadın kısır döngü içinde yine boğulur kalır. En büyük devrimci iddealleri kendisine erek edinmiş politik örgüt bu kez aynı zamanda kendi yapısı içinde yeni bir savaşa karşı karşıya kalır. Kadın bu savaşımın devrimci yönünü oluşturuyorsa, erkekte gerici, tutucu yönünü temsil eder.

Umutunu proletarya hareketine ve onun adına hareket eden politik örgüte bağlayan kadın bu kez yeni bir umutsuzluk ve hayal kırıklığıyla karşı karşıya kalır. Öfkesini içine dindiremeyen kadın düzene ve topluma olduğu gibi, "özgürlük" "eşitlik" "sosyalizm" ve insanlığın en yüce erdemleri adına hareket ettiğini söyleyen kesimlere karşı isyan eder. Bunu "normal"inde ötesine taşıyarak, belki de içinde yer aldığı toplumsal sınıf zeminini de kaybederek tepkiyle, kinle tüm erkeklere karşı düşmanca davranır, ya da derin bir güvensizlik duygusuyla hareket eder.

Ne olursa olsun, hangi ölçüleri taşırsa taşırsın kadının burdaki mücadelesi dayandığı temeller ve ileri sürdüğü talepler açısından haklıdır, gereklidir. Bütün mahsurlarına karşın, saygıya değer bir mücadeledir. Hele doğru kanal ve seçeneklerin olmadığı bir ortamda, bundan başka ne beklenilebilirki.

12 Eylül'den sonra Türkiye de kendi ölçüleri içinde kendiliğinden ögesi ağırlıklı olan kadın hareketi yükselmeye başladı. Aslında bu oldukça önemli ve dikkate değer bir gelişmeydi. Kadın kendi varlığını egemen toplumsal sisteme olduğu gibi, devrimci örgütler içinde öteden beri süregelen erkek egemenliğine ve şövenizmine karşıda bir başkaldırının ifadesiydi. Ciddi bir siyasi hareket bundan çok önemli dersler çıkarabilir. Ne yazık ki olmadı. Devrimci örgütler bir çok alanda bocalama gösterirken ancak, bu konuda pek bocalama göstermediler. Çoğu örgüt, devrimci kesimler hiç "tereddüt" etmeden bu "çarpık", "yolunu şaşırmış", "feminist" kadın hareketine karşı saldırıya geçti ve anında tavır alarak "mahkum" etmesini bildi.

Aslında bu biraz romansı gelse de, ancak, biz erkek ve "erkek örgütleri"nin bir trajedisidir. Bütün bu trajediler bahs ettiğim örgütler içinde çeşitli düzeyde yaşandı ve yaşadık. Doğrusu az günahla işlemedik.

Sorun günah çıkarıp çıkarmama sorunu değildir. Birazda bu olup bitenlerden ders çıkarıp çıkarmamaktır. Ben olaya böyle değer biçiyorum.

Belli iddialarla ortaya çıkmış örgütlerin ve biz erkeklerin işlerinin zor olduğunu da biliyorum. İşin noktası da bu değil midir?

Şuna kesin inanıyorum ki bütün sancılarına rağmen kadın, kendi gerçek kurtuluşunu yine proletarya hareketinde bulacaktır. Hem teorik hem pratik olarak kanıtlandığı gibi, kadın kendi öz benliğini ve kurtuluşunu ancak sosyalizmde bulur. Sosyalist bir toplumda ancak kadın, bütün yeteneklerini özgürce geliştirebilme, kendini gerçekleştirme olanağına sahip olur.

Eğer 17 Ekim Sovyet devrimi derinlemesine ve ciddi bir tarzda incelenmek istenirse bu olgu rahatlıkla görülür. Paris Komünü'nün kısa deneyimden sonra dünyada ilk kez kadın, sınıfsal ve toplumsal ezilmişlikten kurtuluşun yanı sıra, ezilen cins olarakta kurtuluşunun gerçek ortamını Ekim devriminde bulmuş, her zemin üzerinde toplumsal yaşamın her alanın da kendini gerçekleştirmenin fırsatını ve pratik tadını çıkarmıştır.

Varsınlar kapitalist-emperyalist dünya ve onların bütün varyantları bir koro halinde "sosyalizm öldü" tarenelerinden ve onun "kötülüklerinden" bahst etsinler. Varsın revizyonist ihanet ve çöküntü klasik kapitalizme teslim olsun ve tüm pisliklerini sosyalizme maletmeye çalışsın. Hayır, sosyalizm ve sosyalist toplum ülküsü insanlığın gerçek kurtuluş meşalesi olarak yandığı gibi, kadının da kurtuluş meşalesi olarak yanmaya devam edecektir.

Sovyetlerde ve diğer sosyalist ülkelerde sosyalizmin uygulanmasındaki önemli hata ve aksaklıklar özellikle revizyonist ihanetin devlet ve parti katında egemen oluşundan sonra bu ülkelerde sosyalizm adına bir bütün olarak burjuva revizyonizmi uygulandı. Değeri ve emeği üreten tüm toplum katmanlarından koparak onlardan büsbütün yabancılaşan ve onların üstünde bürokratik bir baskı aygıtı haline dönüşen revizyonist devlet giderek tıkanma ve tükenme durumuyla karşı karşıya kaldı. Son çöküntüleri, klasik emperyalist-kapitalist kampa iltihakı bu sürecin kaçınılmaz bir sonucu olarak görmek ve algılamak gerekir.

Sosyalist kampdaki sapmalar giderek bozulma çöküntüler sosyalizm için geçicide olsa ama önemli bir yenilgi ve kayıp olmuştur. Dünya işçi ve emekçi halkları bundan kaybederken, bu kayıpta hiç kuşkusuz en büyük payı yine dünya ve emekçi kadınlar almıştır.

Geçmişteki sosyalist toplumun özgür kadını buralarda tekrar kapitalist köleliğin ve cinsel ezilmeleşliğin girdabına takılmıştır. Açık ki bu revizyonist bozulma ve çöküntüden en çok acı çeken kadın olmuştur. Bırakalım onurlu yaşamı özellikle bu son gelişmelerle beraber "Doğu bloku" diye tabir edilen ülkelerdeki kadın korkunç boyutlarda, trajedik bir yaşama terk edilmiştir. O açıkça batının metropol kentlerinde ve kendi ülkesinde kapitalist tüccarlar tarafından alınıp satılan basit bir meta haline getirilmiştir. Bu ülkeler kapitalist-emperyalist dünyanın beyaz kadın ticaretinin fuhuşun "verimli" toprakları haline getirilmiştir. Yugoslavya'da devam eden savaş içinde ve kısa bir süre önce Sırp ların ırkçı militarist güçleri tarafından Bosna-Hersekli kadınlara yönelik cinsel tecavüz olayları, tam bir vahşet örneğidir. Bu sadece Sırp barbarlarının işlediği utanç verici suç değil, aynı zamanda kapitalist dünya içinde bir

utanç belgesidir. Bu olayları burada nefretle protesto ederken, TC devletinin olaya karşı çıkışını tam iki yüzlü bir politikanın ifadesi olduğunu da belirtmek isterim. TC bir yandan şöven ve ırkçı emellerle içinde bulunduğu açmazlardan kurtulmanın, bunların üstünü kapatmanın ve kendini güçlendirmenin aracı olarak bu olaylara karşı çıkarken ama aynı nitelikteki vahşet olaylarının Kürdistan'da bizzat kendisi tarafından yapıldığını da sahtekarca gizlemeye çalışıyor.

Bütün bu utanç verici ve onur dışı durumlar sosyalizm, sosyalist yaşam ve onun işleyiş tarzıyla en küçük bir yakınlığı olamaz. Aksine bu, burjuva revizyonist yapılanmaların ve kapitalist-emperyalist sistemin özünden kaynaklanan ve sistemi egemen savunucu güçler tarafından işlenen açık bir suçtur.

Bundan alınması ve çıkarılması gereken en önemli ders şu ki; özel mülkiyet dünyası ve kapi-

talist sistem içinde kadının kurtuluşunun olmayacağı ve olamayacağı gerçeğidir. Böylece bir kez daha görülüyor-ki, kadın umudunu geleceğini bir başka yerde değil, kapitalizmde değil, sosyalizmin özgür dünyasında onun içinde aramalıdır.

Bugün uluslararası sosyalist hareketin geçici yenilgisi ve dağınkılığına paralel olarak kadın hareketinin de geri dağınkı ve çelimsizliğinin temel nedenlerinden birini de burada görmek gerekir.

KÜRDİSTAN KADINI GENEL KADIN HAREKETİNİN NERESİNDEDİR VE BUGÜNKÜ ROLÜ NEDİR

Kuşkusuz genel kadın hareketinden onun hak ve özgürlüklerinden bahs ederken; bir Kürdistanlı ve kürt devrimcisi olarak Kürdistan kadınının durumundan bahs etmemek mümkün değildir. Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesinin boyutlandığı bu koşullarda ve Kürdistan kadını rolünü açıkça ortaya koyduğu bir sırada sorunun üzerinde durmanın ve bu konuda sağlıklı adımlar atmanın kesin zorunluluğu vardır. Bu yazı için sözkonusu soruna ilişkin yeterli ve doyurucu fikirler önermem, taleplerde bulun-

mam olanaklı değil. Kürdistan kadınının dününü, bugününü tarihsel alanda inceleyip ortaya koyacak, Kürdistan kadınının kendi has motiflerini bulup işleyecek, onun toplumsal yaşamımızdaki yeri ve rolünü açıkça kesin hatlarıyla tespit edip ortaya koyacak detaylı bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Aslında bu, özellikle bugün yükselen mücadelemizin sağlığı ve başarısı içinde gereklidir.

Evet, bugün ulusal kurtuluş mücadelemizin şansı ve zaferi için savaştan ve savaşmak isteyen siyasal önderlik, bu konuyu ihmal etmeden, küçümsemeden ele almalı, doğru perspektifle sorunun üstüne gitmelidir. Yada bu alanda var olan ve atılan adımlara daha bir nitelik kazandırılarak ilerletilmelidir.

Sömürgeci devletler savaşı dört bir yandan boyutlandırırken, Kürdistanlı siyasal güçler mücadelenin her alanında olduğu gibi, kadın cephesinde de savaşa karşı savaşa karşılık vermek zorun-

dadırlar. Kadının özgür insiyatifini, yaratıcı gücünü ve direnme ruhunu en etkili bir şekilde harekete geçirmekle yükümlüdürler. Kürt ve Kürdistan kadını, devrimimiz ve ulusal kurtuluş mücadelemizin temel dinamiklerinden biri onun yapı harcı olduğunu mücadelenin sıcaklığı içinde bizzat kanıtlamıştır.

Bu muazzam ve büyük potansiyel Kürdistanlı siyasi güçler tarafından ya yeterince farkına varılmamış ya da harekete geçirilememiştir. Ne var ki, Kürdistan kadını bir yandan ve başta Türk, Fars, Arap sömürgeci güçlerine karşı mücadelede, ileri atılışıyla ne çetin bir güç olduğunu gösterirken, öte yandan Kürdistanlı devrimci siyasal güçlere "bizi dikkate almadan hiç bir ciddi adım atamazsınız dercesine açık bir mesaj vermiştir.

Kürdistan'da kadın sorununa ilişkin öngörü aldıkları, kadını mücadeleye ve örgütlülüğe çekmedeki zaaf ve yetmezlikler ortadayken, yinede kadınlarımızın serhıldanlarda ön plana çıkma ve gerilla savaşı içinde yer almaları oldukça anlamlıdır. Birde bu alandaki kanallar tam açılırsa, kadının devrimimizdeki rolü, yaratıcı gücü ve harikalar yaratan tutumu işte o zaman görülür.

Peki, bu kanallar nasıl açılmalı ve açılan kanallara hayatîyet nasıl kazandırılmalıdır?

Yukarıda da işaret ettiğim gibi, genel kadın sorunu, kadının kendine has dünyası, özgünlüğü ve bundan kaynaklanan özel politika ve örgütlülüğü gündeme getirmiştir. Bu çerçeve içinde dahi genellemelerle işin üstesinden gelinemez. Kadın sorununda genel bilimsel bir yaklaşım yanısıra, daha çok ve pratikte ifadesini bulan, bulacak olan Kürdistan ve Kürdistan kadınının içinde bulunduğu nesnel durum temel veri olarak kabul edilmelidir. Kürdistan'daki kadın mücadelesi bu nesnellikten hareketle ele alınmalı, somut politikalar ve bu politikayla uyum içinde özgün örgütlenmeler yaratılmalıdır.

Genelde cins olarak kadının ortak sorunlarından bahs edilsede (ki öyledir) fakat bunun yanında her tarihsel kesitte, her ülkede ve her ülkenin içinde bulunduğu tarihsel toplumsal seviye ve o ülkenin ulusal ya da halksal özelliğinden soyutlanarak kadın sorunu ele alınamaz.

Örneğin, kadının cins olarak ezilmişliği köleci

ve feodal toplumda olduğu gibi, kapitalist toplumda da mevcuttur. Bu toplumsal sistemlerde kadının ezilmişliği öz olarak bir değişikliğe uğramasada ancak, aralarında önemli farklılıkların olmadığı ileri sürülemez. Feodal toplumla kapitalist toplumu mukayese ettiğimizde nicelde olsa bu farklılık görülür. Kadın sorunu sosyalist toplumda da vardı ve var olacaktır. Ama bu kendisini daha önceki toplumsal sistemlerden (köleci, feodal) temelden farklı sınıfsal olduğu gibi cinsel olarakta sömürü ve baskının olmadığı; sadece tarihsel olarak var olan eşitsizlikleri gidermeye yönelik bir sorundur. Ve nihayet komünist toplumdur ki; her türlü eşitsizliği olduğu gibi cinsler arasındaki eşitsizliği bir daha geri gelmemek üzere ortadan kaldırabilme yeteneğinde olan biricik toplumdur.

Fakat biz böyle bir toplumun çok gerisinde olduğumuza göre, birakalım böyle bir toplumu mevcut dünyanın en geri ülkelerinden biri isek, öyleyse biz tekrar içinde bulunduğumuz toplumsal gerçeğimize, Kürdistanımıza dönelim. Evet Kürdistan ve Kürdistan kadınına.

Kürdistanın nasıl bir ülke olduğunu burada anlatmama gerek yok. Nasıllı Kürdistan ve Kürt ulusu dünya ülkeleri ve ulusları içinde klasik sömürgeciliğin barbarlığı altında inim inim inleyen bir ülke ve ulus ise,

Kürt ve Kürdistan kadını da böyle bir ülkenin ve orada yaşanan acıların en büyüğüne katılanıdır.

Dolayısıyla Kürdistan'daki kadın sorununu daha değişik bir yerdeki, bir başka ülkedeki kadın sorunuyla karıştırmamak gerekir. Ve burda çok önemli farklılıklar olduğu gibi, ayrıca Kürt ulusunun bir mensubu olarakta kendi ulusal özelliklerinden ileri gelen farklılıklarının olduğunu da unutmamak gerekir.

İşte Kürdistan'da ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelemizde, kadının kendi rolünü oynamasını istiyorsak, ezilen kadın ve kadın cinsinin sahip olduğu ortak özelliklerin yanında Kürdistan kadınının, Kürdistanlı oluşunun getirdiği kendine özgü özelliklerini mutlaka dikkate alarak hareket etmeliyiz.

Bu özellikler başlı başına ayrı bir yazının konusunu teşkil ettiğinden geçiyorum ve şu gerçeği de vurguluyorum. Bugün Kürdistan bağımsız birleşik, demokratik bir kadın hareketi oluşturulmasının

gerekliliğine inanıyorum. Doğru anlayışlar ışığında bu adımlar atılmalıdır.

Elbette bu alanda yeterli ve doğru bir perspektife sahip olunmasada atılan adımlar vardır. Ancak yeni ve daha olumlu adımların atıldığını ya da atılacağını da devrimci kamuoyundan öğreniyoruz.

Sevindirici ve çarpıcı örnek olması açısından kamuoyuna dağıtılan bu vesileyle elime geçen **"KAWA SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ"**nin sonuç ve karar bildirgesinde kadın sorununa ilişkin şu satırlara rastlamaktayız:

- "Hareketimiz örgütlenme, yönetim ve kadro politikasında kadın erkek ayrımı yapmaz."

- "Devlet örgütü ya da partinin demokratiği kadının haklarına karşı tavrı ile ölçülür."

- **"Hareketimiz programsal olarak bağımsız, birleşik kadın hareketinin yaratılmasını benimser. Bu çalışmayı geleceğe ertelenemez bir görev olarak bilince çıkarır."**

- "KAWA hareketi kadro ve taraftarlarını kadına karşı baskıcı, medeni ve demokratik olmayan davranışlara tavır alır, müeyyideler uygular."

- "Kadının sömürülmesine karşı çıkar ve kendi kaderi üzerinde söz sahibi olmasını ister."

- "Kadın erkek evli yoldaşlar kendi eşine karşı davranışlarını ve ilişkilerini içeren bir raporu MK'ye sunar."

- "KAWA, Kürdistan'da başlık parası başta olmak üzere, kadını meta olarak gören her anlayış ve faaliyeti engellemeye çalışır ve teşhir eder." (KAWA SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİNİN TEZ KARAR ÖNERİLERİ, S, 6-7, abç)

Kadın sorununa ilişkin alınan kararların önemli bir bölümünü aktardım. KAWA'nın kadın sorununa ilişkin aldığı bu kararları ilerici ve cesur kararlar olarak görmek gerekir. Daha önemlisi ve en zoru bu kararların hayata geçirilmesi ve maddi bir güce dönüştürülüp, dönüştürülmemesidir. Özellikle dikkati çeken, bağımsız-birleşik kadın hareketinin Kürdistan'da yaratılması yönündeki karardır.

Kuşkusuz bu kararların hayata geçirilmesinde asıl görev sözkonusu kararları alan ve öneriler yapan siyasi hareketlerin kendisindedir. Ve özellikle bu siyasi yapılanmalar içinde yer alan bilinçli kadınlar bunda daha belirleyici ve itici rol oynayabilirler ve oynarlar.

Kürdistan'da bağımsız-birleşik bir kadın hareketi gerçekten yaratılmak isteniyorsa, bunun siyasi odaklar tarafından üstten dayatmacı ve yapay bir şekilde değil, kadın hareketinin doğal zemini

üzerinde olmalıdır. Bilinçli, kararlı, doğru perspektifle saygın tutumlarla kendiliğinden ve doğal kadın hareketi etkilenecek gerçek hedefine kanalize edilebilir.

Yükselen kadın hareketi içinde ne kadar çok kadın sığrama yapıp politik mücadele alanına yükselirse bu, özel olarak kadın hareketini daha nitelikli ve güçlü kıldığı gibi, genel olarak politik mücadeleye daha nitelikli ve güçlü kılacaktır. Falan sayıda devrimci kadın kadronun çıkması esas olarak devrimci siyasi örgütün örgütlenme çalışma tarzı ve bu politikanın örgütsel yaşam içinde etekleme bürünmesine bağlıdır.

Kürdistanlı siyasi akım ve hareketlerin özellikleriyle kendisine proleter derimciyim diyenlerin neden içlerinde sınırlı sayıda önder kadın kadroların çıktığı üzerinde ciddi düşünceleri gerekir.

Toplumumuzun geriliği, özel olarak kadının geriliği ve kadının gerici bağlarla bağlanmış hali, bu alandaki zaafın asıl nedeni olamaz. Kürdistan'da en ileri konumda olduğunu iddia eden siyasi mekanizmalar bunu öncelikle kendilerinden sormaları gerekir.

Kürdistan kadını başta sömürgeci esarete, kendini ve ülkesini bağlayan diğer tüm gerici engelleri yıkmanın bunlara meydan okumanın sürecine girmiştir. Kadın özgürlük hareketimizin geniş kitlesel boyutuna rağmen, ama buna denk düşmeyen hatta bununla tezat teşkil eden bir durumu vardır. Yani kadın hareketimizin de ulaşmak istediği, ama henüz bunun gerçekte de olduğu bir önderlik sancısı çekmektedir. Halbuki ulusal kurtuluş mücadelemizin sağlamlığı ve başarısı açısından önder kadın kadrolara da büyük gereksinim vardır. Son yıllarda Leyla Zana'nın bir kadın olarak ön plana çıkması mücadeleye daha bir renk ve çekicilik katmıştır.

İnanıyorum ki, Kürdistan devrimci ve ulusal kurtuluş mücadelesi hem nitel hem nicel olarak daha çok kadın önderler çıkaracaktır. Ancak bunun hızlandırılması gerekir. Bunun gerek ortam ve olanaklarının yaratılmasını sağlayacak olan devrimci siyasi önderliklerin ta kendisidir.

Öyleyse genel mücadele ve özel olarakta siyasi mücadele içinde kadınlara sorumluluk ve insiyatif verilmelidir. Çeşitli nedenlerle daha çokta kadının "geriliği" bahane edilerek bu alanda atılacak adımlar savsaklanmamalıdır.

Devrimci siyasi parti ve örgütler dünya görüşleriyle ileriye ve geleceği temsil eden ve bunun için savaştan oluşumlardır. O nedenle kurulu düze-

nin bugün Kürdistan'da egemen sömürgeci feodal yapılanmanın, bunun özellikle kadına yönelen saldırıları karşısında mücadele eden ve etmesi gereken sözkonusu siyasi partiler ve örgütler, aynı zamanda bunların kendi saflarında yarattığı etki ve zehirlenmelere karşıda mücadele etmelidirler. Birincinin başarısı, ikincinin başarısıyla yan yana gider.

Çok açıktır ki bugün Kürdistan gibi bir ülkede mücadele eden bir siyasi örgüt, doğal olarak kadrolarını oradan devşirecektir. Ne kadar ileri olursa olsun o geri toplumsal yapımızdan çıkan kadrolar ve sonuçta bu tip kadrolarda oluşan siyasal organizma yinede içinden geldiği toplum ve toplumda egemen olan zararlı, gerici yoz ideolojik, kültürel vb. eğilimlerin etkilerini taşıyacaktır. Örneğin sömürgeciler ülkemizdeki feodal gerici ve dini yobazlıkla bütünleşerek Kürdistan kadını toplumsal yaşamın her alanından izole etmeye çalışıyorlar. Çünkü kadın toplumsal yaşamın her alanında yer aldığı zaman öncelikle kendilerine yöneleceğini bilirler. Kadın konusuna köklü önyargıların olduğu Kürdistan'da, yurtsever devrimci, hatta proleter devrimci hareketler içinde bu ön yargıların ciddi etkisinin olduğunu belirtmeliyim. Bunlar değişik ton ve biçimlerde yansıyor ama özü budur.

Erkeğe ya da erkek eğilimi ağır örgütlere kalırsa, "kadın siyasal mücadelede pek etkili olmaz", ya da "az olur", "kadın kendi başına hareket etme yeteneğine sahip değildir", erkeğin yardımına muhtaçtır." sonra ne kadar devrimci olsakta "bizim kendi kültürümüz vardır." ve de "aynı şeyler vardır." "birlikte ortak mücadele varken şu kadın örgütlenmesinde nerden çıktı", "birde şu kadın hak ve özgürlükleri başımızdan eksikti", "ve kadın evin direğidir, doğal yaratılışı gereği ev içinde ve çocuk bakımında yetenekli ve uyumludur." Bu ve bunlara benzer, düşünce, eğilim ve anlayışlar devrimci saflarda etkisini hiçte küçümsemeyecek boyutlarda göstermektedir. Bütün bu düşünce ve eğilimler dolaşır gelir ve bazende doğrudan kadını tekrar sıkıştırır, onun gelişimi ve mücadelesinin önünde engel olur. Sonuçta kadın yine toplumsal ve onun en üst biçimi olan siyasal yaşamdan önemli oranda soyutlanarak asıl rolünü oynama fırsatını bulmaz. Kuşkusuz bunda salt kadın değil, toplumsal ve siyasal mücadelemizin kendisinde büyük zarar görür. Bunun aşılması için siyasal yapılanmalar içinde kadın ama daha çokta erkek ciddi bir eğitimden geçerek dönüşüme uğramaları gerekir.

Bugün Kürdistan kadını bağrında taşıdığı bazı zaafalarına ve altında yaşadığı muazzam baskıya rağmen, kendi özgürlüğü, Kürdistanın birliği, bağımsızlığı ve özgürlüğü için mücadele bayrağını yükseltmekten geri kalmıyor. Kürdistan kadını yükselttiği bu mücadelesiyle sadece kendisi ve kendi ülkesi için değil, dünya kadınlarının genel özgürlük mücadelesine de katkı sunmaktadır.

Bu tarihi gün yaklaşırken, uluslararası işçi ve emekçi kadınların özgürlük mücadelesinde, genel olarak ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde şehit düşen tüm kadınları ve özel olarak Kürdistanın özgürlüğü, bağımsızlığı için şehit düşen tüm kadınlarımızı saygıyla anıyorum.

8 mart uluslararası proleter kadınlar günü nedeniyle;

ÖZGÜRLÜĞÜN SON SINIRI SEN

*8 Mart senin günün
Benim günüm
Eğer gözlerim seninle
İlk günüme açıldıysa*

*Ve yaşama merhaba dedimse
Senin her günün
Benimde günüm*

*Toprak anam
Yaşam ağacım
Bilincim onurum gururum
Sosyal fırtınanın proleter kadını
Ben senden doğdumsa
Sonra senin üstünde buyruk*

oldumsa

*Bu şansızlığım
Özgür yaşamın son sınırı sen
Sen yüceysen
Ben seninle yücelirim
Ve sen özgür olmadıkça
Benim özgürlüğüm neye yarar.*

- Halil İbrahim Akyol

Kadın

Berfi SURUÇ

**Anam benim,
Dertlerime ciğerinden
Yanan benim
Gerçek tanrım,
Yaradanım
Kaalı-Bela'dan beri
Kölem benim**

Süt veriyorlar diye inek'e tapıyor-
larda diri diri gömüyorlar şairi doğu-
ranı.

"Komünist" olmak kadar tehlike-
li(!) kadın olmak. Bu tehlikenin "gri-
zu" noktasını ise, "dul kadın" aşā-
ması oluşturuyor ne yazıkki...

Arı'nın gülden soluduğu bal, buğ-
dayda başak tanesi, kadın; tek başı-
na "hak" kavramının temel taşıdır
oysa!

"Dili çatal kıvılcımlanan engerek'i
bir atımda vurandı" doğurdu kadın;
attığı her adımda dizlerine kadar
toprağa gömülen efsanevi güç sem-
bolü Zaloğlu Rüstem'i doğurdu ka-
dın...

Kendine mülk sayıp, namus adı-
na(!) ana rahmini kendi elleri ile dik-
meye kalkışan namussuzlar ordusu,
insan var oldukça, "kara bir leke"
olarak kalacaklardır belleklerde.

Halen, "kızlık" kavramına göre dü-
rüstlük kategorisine girebilen, erke-
ğine, sahibine sadık kaldığı müddet-
çe saygıdeğerliği okey'lenen bir or-
tamda; kadından ve haklarından ne
derece söz edilebilir!...

"Kadın Hakkı", "kadına hak" de-

nildiğinde akla ilk gelen şey, cinsel
olgu oluyor!... Böylesi bir durumda;
kadının dizginlerinden boşalırcasına,
dört nala ortalığa salınacağı, ortada
"ırz-namus" adına hiç bir değerini
kalmayacağı korkusu(!) büyük bir
kuşkuyla kaplıyor ortalığı.

Irz-namus, hatta "erkek şerefi"
kadınla ölçülüyor.

İnsan beyin demekse; namus, be-
yin demektir! Yaşam yükünün en
ağır yarısı altında kıvranan kadının
da bir beyin taşıdığı unutulmuş olsa
gerek(!)...

Bir ana olmaktan çok; çekik göz-
lü, kara derili, esmer ya da "sarışın
bomba" olarak sex sembolü haline
getirilmeye çalışılan kadın, bilinçli
engellemeler karşısında en aşağılayıcı
olumsuzluklara rağmen, toplum-
daki onurlu seviyesine, yine kendi
beyin gücü ile erişebileceğinden hiç
kimsenin kuşkuğu olmasın...

**Dünya Emekçi
Kadınlar Günü
Kutlu Olsun**

**Siyah-beyaz,
Sarı-melez,
Rengi olmaz ana'nın....
Evlat acılı,
Ağır ateşli yüreği,
En büyük sabrı ile
Dengi olmaz ana'nın**

8 Mart Uluslararası Proleter Kadınlar Gününe ve bugünü mücadelesinde yaşatan

KÜRDİSTAN KADININA ŞAN OLSUN!

8 Mart 1808'de Amerika'nın Newyork kentinde Tekstil iş kolunda kadın işçilerin iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi amacıyla ölümleri pahasına yükselttikleri mücadele ülke ve ülke sınırları dışında yankılanmaya başladı. Bu tarihi mücadele giderek uluslararası bir niteliğe büründü. 1910'da Danimarka'nın Kopenhag kentinde ikinci uluslararası Kadınlar Konferansında Komünist kadın önder Klara Zetkin'in önerisiyle her yılın 8 Mart'ı uluslararası kadınların mücadele günü olarak kabul edildi.

O günden bugüne bu anlamlı gün uluslararası boyutlarda çeşitli biçim ve düzeylerde kutlanarak süre geldi.

Bu tarihi gün, hiç kuşku yok ki 17 Ekim Sovyet devrimiyle anlamını daha bir buldu. Tarihten gelen bütün eşitsizliklere rağmen ve ezilen cins olarak kadın, ilk kez bu devrimle kendini toplumsal yaşamın her alanında gerçekleştirme, kendi öz benliği ve özgürlüğüne sahip çıkmanın olanağını bulmuştur.

Kadının Kurtuluşu insanlığın kurtuluşu ve gerçek anlamıyla erkeğin de kurtuluşudur. Bu kurtuluş ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesiyle iç içe ve yanyanadır. Proleter ve emekçi kadın sınıfsal ve diğer tüm baskıların yanı sıra cinsel baskıdan da kurtulmak istiyorsa, özel mülkiyet dünyasına, kapitalist-emperyalist sistemin temellerine saldırmak zorundadır. Dünyada genel olarak ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin yükselme ya da düşme grafiğine bağlı olarak, kadın hareketi de düşme veya yükselme eğrisi göstermiştir.

Sovyetlerdeki revizyonist bozulma ve bugünkü çöküntü kadın hak ve özgürlüklerini de derinden yaralamıştır. Bugün uluslararası kadın hareketinin geriye düşmesi ve dağınıklığının başlıca temel nedenlerinden biri budur. Dünya proletaryası ve ezilen halkları kapitalist-emperyalist sisteme karşı yükselen ve yükselecek mücadelesiyle beraber, özel olarak kadınların erkek egemenliğine karşı mücadelesi de gelişip güçlenecektir.

Kürdistan kadını daha şimdiden bu mücadelede onurlu yerini almıştır. Faşist-sömürgeci devletlerin saldırı ve katliamlarına karşı kahraman direnişiyle Kürdistan kadını sadece kendi özgürlüğü ve ülkesinin kurtuluşu için değil, bu mücadelesiyle insanlığın kurtuluşu ve

dünya kadınlarının özgürlük hareketine de katkı sunmaktadır.

Kürdistan'ın direniş tarihinde Kürt kadını'nın büyük yeri ve rolü olmuştur. Bêsê, Perixan Xanım özellikle ulusal kurtuluş mücadelemizin ateşi içinde ön plana çıkan komutan Margret, 1975 yılında Irak Baas sömürgecileri tarafından idam edilen Leyla Kasım, sonrasında bu mücadeleye proleter bir renk katarak yine şehitler mertebesine yükselen Necla Baksı yoldaş ve Zekiye Alkan'lar hafızalarda önder kadın simaları olarak daima yaşayacaklardır.

Ulusal Kurtuluş Mücadelemizin yükseldiği ve bu mücadele içinde özellikle Serhildanlarda kadınlarımızın rolünün ön plana çıkması sebepsiz değildir. Tarihsel dinamiği ve derinliğiyle kadınlarımız, başta sömürgeci barbarlık olmak üzere, kendilerini ortaçağ karanlık delizlerine mahkum kılan tüm köhne zincirleri kırmak istiyorlar. Bütün acılara rağmen bu uğurda ön saflarda mücadeleye atılıyorlar.

Hareketimiz KAWA, kuruluşundan beri Kürdistan kadınının mücadele içindeki yerine, toplumsal fonksiyonuna derinden inanmış, güç ve olanakları dahilinde bu bilinçle hareket etmiştir.

Şimdiden bu tarihi günde Kürdistan Kadını'na müjdelemek isteriz ki; hareketimiz KAWA, Savaş ve Parti İnşa Kongresi'nde kadın sorununa ilişkin aldığı yeni ve önemli kararlarla onlara layık olmanın ciddi tutumu ve çabası içerisinde olduğunu göstermiştir.

Uluslararası İşçi ve Emekçi Kadınlar Günü 8 Mart'ı kutlarken, bu tarihi günde Kürdistan kadını, Kürdistan da yükselen topyekün mücadeleye daha etkili ve bilinçli bir şekilde katılmaya çağırır, onların kendi özgül sorunları ve erkek egemen sistemine karşı yürüttükleri mücadelede yalnız olmadıklarını belirtiyor ve kendileriyle omuz omuza olduğumuzu bildiriyoruz.

YAŞASIN ULUSLARARASI İŞÇİ VE EMEKÇİ KADINLARIN BİRLİK, DAYANIŞMA VE MÜCADELE GÜNÜ 8 MART!

YAŞASIN KÜRDİSTAN KADINININ ÖZGÜR, BAĞIMSIZ, SOSYALİST KÜRDİSTAN İÇİN VE KENDİ HAKLARINA SAHİP ÇIKMA MÜCADELESİ

**KAWA—Avrupa Komitesi
1.3.1993**

Uluslararası emekçi kadınlar günü kutlamalarından...

Baskının olduğu her yerde mücadelede vardır. Ayrımcılığın bütün çıplaklığıyla uygulandığı bir ortamda, ayrımcılığa uğrayanların haklı ve meşru başkaldırısı vardır ve olacaktır. Sermayenin egemenliğinde yaşama koşulları taki son buluncaya kadar, bundan kaynaklanan her tür haksızlığın, egemenliğin, zorun ve baskının yok edilmesi, yerine yaşanabilir eşit ve özgür bir dünyanın kurulmasına değin bu mücadele sürecektir.

Ayrımcılığa ve baskıya karşı kadınların mücadelesi yüzyıllardan bu yana devam etmektedir. Proleter ve emekçi kadınların sürdürdüğü mücadele gün geçtikçe yükselmekte ve gelişmektedir. Ezilen halklar ve uluslara mensup kadınlar ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde yerlerini almakta, devrimci savaşıma aktif olarak katılmaktadırlar. Dünyada ezilenlerin içinde en çok ezilen, en çok baskıya uğrayan bir dizi meşru haklarından yoksun yaşayan ve yasalarla sabit ayrımcılığa uğrayan kadınlar, kendi kurtuluşlarının bu egemen kapitalist sistemden kurtulmak olduğu bilincine gün geçtikçe daha çok yakınlaşmakta, devrim ve sosyalizm mücadelesinin önemini kavramaya yönelmektedirler.

Bu yıl 8 Mart 1993 kadınlar açısından pekçok açıdan önem taşımaktadır. Dünyanın bir dizi bölgesinde kadınlar üzerinde baskının ve zorun şiddetin yoğunlaştığı, özellikle devrimci ve emekçi kadınların, önder konumundaki kadınların her tür baskıya maruz kaldığı koşullarda, yarınsıra dünyanın pek çok yerinde kadınlara toplu tecavüzlerin yapıldığı, katledildikleri, zindanlara atıldıkları, kapitalizmin kadınları en berbat koşullarda en ucuz çalıştırdıkları vb. vb. koşullarında bu yıl 8 Mart mücadelenin ileri bir aşamaya çekilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

1993 yılı emekçi kadınların mücadelelerini yükseltecekleri bir yıl olmaya adaydır. Baskının, zorun, ayrımcılığın ve erkek egemen düzenin bütün hızıyla sürdürdüğü koşullarda, emekçi ve ezilen kadınların kendi haklı ve meşru savaşımalarını geliştirmeleri kadar doğal bir şey olabilir mi? Önemli olan; bu mücade-

lede emekçi kadınları aktif olarak destekleyecek, birlikte çalışacak erkek emekçi kardeşlerindeki olanca güçleriyle bu insanın kurtuluşu mücadelesi olan kadınların kurtuluşu mücadelesine aynı safta yerini alabilmesidir. Kadın ve erkek bütün insanlığın kurtuluşunun devrim ve sosyalizmde-komünizmde olduğu gerçeği ile hareket edebilmeli ve fakat kadın sorununun kendine özgü bütün yanlarının zorunlu özel bir mücadeleyi gerektirdiği ve bu mücadelede kadınların bağımsız hareketinin kabulü de bir o kadar önem taşımaktadır.

Bu yıl 8 Mart etkinlikleri çeşitli biçimlerde sürdürüldü ve hala devam ediyor. Paneller, seminerler, geceler, yürüyüş ve toplantılar şeklinde bir dizi çalışmaya sürüyor. Eksiklikleri ve hataları olmasına karşın, genel olarak kadın sorununda belli bir duyarlılığın giderek geliştiği, bunun yurtdışında nispeten görülebildiğini belirtmeliyiz.

Almanya'nın Duisburg kentinde 6 Mart 1993 tarihinde Bolşevik Partizan Yurtdışı Kadın Grupları ve bir Alman kadın grubu tarafından ortaklaşa düzenlenen bir yürüyüş gerçekleşti. Yürüyüşe 300 civarında Alman, Türkiyeli ve Kürdistanlı katıldı. Yapılan konuşmalarda kadınlar üzerinde süren baskılara vb. değinildi. Kürdistan'da, Bosna-Herksek'te ve dünyanın diğer bölgelerinde kadınlara yönelik toplu tecavüzlere karşı ortak mücadelenin yükseltilmesi, zindanlardaki kadın tutsaklarla dayanışma içinde olunması, sıcak savaş içindeki kadının mücadelesinin haklılığının görülmesi gerektiği vb. yarınsıra, kadının kurtuluşunun devrim ve sosyalizmde olduğu üzerinde de duruldu.

Yürüyüş Alman halkının tepkileri genelde olumlu yansıyordu. Yürüyüşte Türkiye ve Kürdistan solumundan çevrelerin istenilen ilgiyi göstermemeleri olumsuzdu. Biz Newroz Ateşi okuyucuları yürüyüşe katıldık. Kendi dergimizi ve geleneğimizin çıkardığı 8 Mart ile ilgili bildirimizi dağıttık.

8 Mart 1993
G.DEMİR

KAWA Basın Sözcüsü

Kerim Adar ile röportaj

Xelil ÇAVREŞ

Köln'den bildiriyor

Geçen yılın sonuna doğru, Kürdistan'da özellikle kuzey parçasındaki bazı siyasi hareketler kongrelerini gerçekleştirdiler. KAWA'da kongresini gerçekleştiren hareketlerden biridir. Basına ve kamuoyuna bu kongre duyuruldu. Hatta Avrupa'nın birçok alanında kongre tanıtım toplantıları da gerçekleşti. Newroz Ateşi olarak bu tanıtım toplantılarını yakından izlemeye çalıştık. Kongrenin karar ve sonuçları birçok bakımdan bize ilginç geldi ve Kürdistan'da mücadelenin geleceği açısından bazı önemli sinyaller verdi.

Önemli gördüğümüz bu olayı daha yakından irdelemek ve bu konuda bizzat bilgisi olan yetkililerle görüşme çabasına girdik. KAWA MK üyesi ve basın sözcüsü Kerim Adar ile 24.2.1993 tarihinde Köln'de buluşma fırsatını bulduk ve sorularımızı yönelttik.

Xelil Çavreş: Önce Newroz ateşi adına görüşme talebimizi kabul ettiğiniz için size teşekkür ediyoruz. Bildiğiniz gibi Newroz Ateşi basın-yayın alanında Kürdistan'daki mücadeleye katkıda bulunan sosyalist bir yayın organıdır. Önce Newroz Ateşi adına KAWA Savaş ve Parti İnşa Kongresini kutluyor, başarılar diliyoruz. Dergimiz kongrenizi ilgiyle izliyor ve kamuoyuna da aktarmak istiyor. İlk sorum şudur: Kongrenizin anlam ve önemi hakkında bize neler söyleyebilirsiniz.

Kerim Adar: Kongrenin önemi, aldığı kararlar, önüne koyduğu görevler, yüklendiği misyon ve içinde gerçekleştiği tarihi şartlardan ileri geliyor.

Bilindiği gibi KAWA'nın stratejik şiarı; bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan'dır. KAWA bu şiarına uygun olarak, Kürdistan'ın dört parçasında yıllardır, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için mücadele ediyor. 16 yıllık tarihinde KAWA ilk olarak Kürdistan'ın dört parçasını temsil eden, dört parça adına söz ve karar sahibi, merkezi bir kongre gerçekleştiriyor. Dolayısı ile Kongrenin önemli olmasının bir etmeni de dört parçayı temsil etmesidir. Ama her şeyden önce, kongrenin önemi aldığı kararlar ve önüne koyduğu görevlerdir. Kongre, 14 gün boyunca

ca önemli sorunları, önerileri tez ve tesbitleri tartıştı sonuçlandırdı. 26 Gündem maddesini tartıştı, sonuçlandırdı. 64 karar aldı. Bana göre aldığı 64 kararın her biri ayrı ayrı öneme sahiptir. Bu kararları tek tek burada açıklamam mümkün değildir. Savaş ve Parti İnşa Kongresinin kararları belgeleri kitap halinde kamuoyuna sunulmuştur. Bu kararlar arasında, Kongre, ülkenin kuzey parçasında süren KUK savaşına askeri alanda da katılma ve Kürdistanlı tüm sosyalistleri kapsıyan bir partinin kurulması konusunda aldığı kararları öne çıkarmış ve bu nedenle kongreyi "Savaş ve Parti İnşa Kongresi" olarak isimlendirmiştir. Fakat bu, diğer kararların, örneğin, uluslararası durum ve sosyalizm, ittifaklar örgütlenme vs. konulardaki kararların daha az önemli olduğu anlamına gelmez.

Kongreyi önemli kılan etmenlerden biri de, gerçekleştiği dönemdeki, ulusal ve uluslararası gelişmelerdir. Bilindiği gibi ulusal çaptaki gelişmeler, Kürdistan'ın, Kürdistan'ın dört parçasındaki KUKM aldığı mesafe, düşmanın yeni politikaları ve saldırıları, ulusal kurtuluş güçlerinin her parçadaki güçlenmesi, Güney Kürdistan'da iktidar olmasıdır. Uluslararası gelişmeler ise, Varşova paktının dağılması, Rusya Doğu Avrupa ve Balkanlarda revizyonist iktidarların yıkılması ile birlikte, sosyalist iktidarların da kaybedildiği, sosyalizmin kapitalizm karşısında geçici yenilgiler aldığı, emperyalistlerin ve gericilerin zafer çığıllıkları ile "yeni dünya düzeni" dedikleri gerici hakiyeti dünya halklarına dayattıkları vb. bir dizi gelişmelerdir.

KAWA kongresi, Dünya'da sosyalist iktidarların yıkıldığı, sosyalizmin itibar kaybettiği bir dönemde, Kürdistan'da sosyalizmin bayrağını yükseltmiştir, sosyalizmi Kürdistan'da ulusal kurtuluş ile özdeşleştirmiştir. Emperyalistlerin ve bölge gericilerinin "yeni dünya düzeni" içinde Kürdistan halkına uygun gördükleri, ama Kürdistan halkının iradesini hiçe sayan çözümlerini reddederek, işçilerin köylülerin çıkarlarını ve istemlerini esas alan çözüm şeklini benimsemiştir. Kürdistan emperyalist-sistemin dünyadaki zayıf hallerinden biridir ve kongre bu halkı kıracak, sistemin dışına çıkacak, Demokratik Birleşik ve Sosyalist

bir Kürdistan'ı benimsemiştir. Kürdistanlı bir çok sol grup yeni arayışlar içinde iken KAWA, bu kongre ile daha da netleşmiştir. Kürdistan'lı bir çok sol grup aynı dönemde kongre yaptı ve kongrelerinde bölündüler. KAWA "savaş ve parti inşa kongresi" ile birliğini pekiştirdi. 1978 ve 1980'de yaşanan ayrışmalar bugün birliğe dönüştürüldü, birlik sağlam ideolojik ve siyasal zemine oturtuldu. Sadece bu da değil, Kürdistan'da KAWA'nın dışında bulunan sosyalist güçleri de biraraya getiren bir zemin sundu, sosyalist bir çekim merkezi yarattı. Sadece tek parçadaki değil, dört parçadaki sosyalistleri birleştiren zemin ve imkanları yarattı. "Savaş ve parti inşa kongresi" KAWA, sosyalist güçleri ve kürdistan halkı için önemli önümüzdeki dönemde daha açık, net olarak görülecektir. Kongre, sosyalist güçlerin atıl durumuna son vererek devrimci bir coşku ve kararlılıkla tespit ettiği görevleri omuzlama ruhu yaratmıştır. Bu görevler başarılı olduğu oranda kongrenin anlam ve önemi daha net görülecektir. Kongre beklentilerimizin de ötesinde başarılı bir şekilde sonuçlanmıştır.

Xelil Çavreş: Kongrenizin, Kürdistan'daki mücadelenin çok tarihi ve önemli bir evresinde gerçekleştiğini belirttiniz. Kürdistan'daki mücadelenin bu tarihi önemi ve bu dönemin kendine has özelliklerini biraz daha açabilir misiniz?

Kerim Adar: Evet, KAWA kongresi, KUKM'nin çok önemli bir evresinde gerçekleşti. Kürdistan'ın dört parçasında sömürgeciler, emperyalistlerin desteği ile Kürdistan halkının direnişini kırmak için bütün militarist güçleri ile kitle katliamlarına girişmişlerdir. İşkence, tutuklama, kurşunlama, sürgün, köy ve kasabaları halkı ile birlikte imha etme günlük yaşamın bir parçası olmuştur. Kürdistan halkı, düşmanların beklentileri aksine ulusal kurtuluş savaşına daha çok sarılıyor. Kürdistan'ın kuzeyinde doğusunda ve güneyinde ulusal kurtuluş güçleri ile sömürgeciler arasında yaygın ve yoğun bir savaş var. Kürdistan halkı, sömürgeci hakimiyeti yıkma kararını vermiş ve bu uğurda hiç bir fedakarlıktan kaçınmıyor. Ulusal kurtuluş savaşı kitleleşmiş, önemli mevziler kazanmıştır. Güney Kürdistan'da iktidar olmuş, sömürgeci BAAS rejimini yıkmış, özgür ve demokratik bir ortama kavuşmuştur. Fakat bu parçada da savaş henüz bitmemiştir. KUKM dört parçada vardığı aşama şunu kesin gösteriyor ki, sömürgeciler artık Kürdistan halkını eski statü içinde tutamayacaktır. KUK güçleri, bölgede en azından Kürdistan'da söz sahibidirler. Bu güçleri, Kürt halkının gücünü dışlayan bütün bölge ve Kürdistan politikaları başarısız olacağı kesindir. KUKM tarihinde ilk defa bu kadar enine ve boyuna gelişmiş, kitleleşmiş, tarihsel rolüne uygun bir misyon üstlenmiş ve dünya devrimci demok-

rasi güçleri içinde yerini almıştır. Emperyalist güçler, Kürdistanı eski statü içinde tutmanın imkansızlığını anlamış, kendi çıkarlarına uygun bir statüyü Kürdistan halkına dayatmak istemektedirler. Bazı kültürel haklarla bağımsız gelişmenin önünü tıkamak istemektedirler. Mücadelenin bu evresinde, sömürgeci güçler arasındaki kutsal ittifak zayıflamış, Kürdistan halkının dostluğunu kazanmak için en azından düşmanlığını kazanmamak için, sömürgeciler eskisi gibi KUKM karşısında istedikleri gibi ittifaklar yapamamaktadırlar. Yine mücadelenin bu evresinde emperyalistler, KUKM karşısında geri adım atmakta, katliamlarla Kürdistan halkının sindirilemeyeceğini kavramış, yeni arayışlar içine girmişlerdir. KUK güçleri, dört parçayı da kapsayan birlik ve dayanışma yaratma çabasındadırlar. 1992 sonbaharındaki Kürdistan cephe ile PKK arasındaki savaş, bu çabayı zedelemesine rağmen, gelişme birlik ve dayanışma doğrultusundadır. Kürdistan'da sosyalizmin dünyadaki gelişmelerin tersine, gelişip güçlenmekte olması bu evrenin ayrı bir özelliğidir. Ulusal kurtuluş mücadelesi sadece sömürgecilere karşı yani sadece işgalci güçlere karşı sürmüyor, aynı zamanda kendi içinde de sosyalist güçlerle burjuva milliyetçileri arasında da sürmektedir. Mücadelenin bu yönü her gün biraz daha öne çıkmakta, ulusal kurtuluş sınıfsal boyutu ile de derinleşmektedir. Ulusal kurtuluş savaşı geliştikçe, işçi sınıfı öncülüğündeki hareket de gelişiyor güçleniyor ama burjuva milliyetçi hareket de gelişiyor. Mücadelenin bu evresinde bu iki cephe arasındaki saflaşma daha da netleşmiştir. Bir taraftan sömürgecilerle savaş sürerken, diğer taraftan onların Kürdistan'daki dayanakları, eski geleneksel yapının günümüzdeki kalıntıları olan kesimle, feodal ağalarla sömürgecilerle bütünleşen islami akımlarla, başka bir deyimle korucular-çahşlar ve islami kontralarla Kürdistan'ın doğusunda Kuzey-batısında ve güneyinde ciddi bir hesaplaşma yaşanıyor. Bunlar ulusal kurtuluş cephesi içinde değil, karşı devrim içinde ve ulusal kurtuluşa saldıran güçlerdir. Diğer taraftan ulusal kurtuluş cephesi içinde de sınıf mücadelesi ideolojik alanda giderek derinleşiyor.

Gelişim Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan yönündedir, ama, mücadelenin bu evresinde sonucun kesin nereye varacağını söylemek henüz erkendir. kesin olan şudur ki, sömürgeci politika ve yapı iflas etmiş, siyasal olarak kaybetmiş ve militarist güçlerine dayanarak Kürdistan'da varlığını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Süreç ulusal kurtuluş lehine gelişmektedir ancak bu sürece hangi sınıfın damgasını vuracağı, içerde ve dışardaki güç dengesine ve kürdistan halkının kendi çıkarlarına ne oranda kararlıca sahip çıkacağı ve işçi sınıfı hareketinin ulusal kurtu-

luşa ne oranda damgasını vuracağına, yani başarılarına bağlıdır.

Sömürgeciler Kürdistan'da siyasi olarak kaybetmişlerdir, ancak nihai söz askeri güçlere verilmiş ve savaş bu alanda bütün şiddetiyle sürüyor. Kürdistan halkının askeri zaferi nihai bir çözüm getirir, ancak sömürgecilerin askeri zaferi çözümsüzlüğü getirir, mücadelenin uzamasına, ızdırapların katliamların artmasına yol açar. Yakın tarihte de görüldüğü gibi, kuzey-batı ve güneyde sömürgecilerin askeri zaferi, ardında daha büyük savaşları getirmiştir. Bugün KUKM vardı boyut gözönünde tutulursa sömürgeci orduların Kürdistan'da eskiden olduğu gibi kesin bir askeri zafer elde etmeleri olanaksızdır.

Evet KUKM önemli bir tarihi aşamaya girmiştir. Hem askeri hem siyasi olarak KUKM bugün emperyalistlerin tahakkümüne karşı bölgemizde direniş merkezidir. KUKM, bölgedeki sömürgeci faşist militarist hükümetlere karşı demokrasi ve sosyalizm misyonunu yüklenmiştir. Bugün hiç kimse, dün olduğu gibi, KUK savaşını, "devrimci yönetimlere karşı feodallerin, dincilerin gerici direnişi" olarak lanse edemez. Mücadelenin bu evresinde KUK savaşını faşist ırkçı gerici diktatörlüklere karşı, demokrasi, sosyalizm, devrim, halkların devrimci birliği rolünü üstlenmiş, dünya devrim ve demokrasi cephesinin önemli bir kalesi olmuştur.

Xelil Çavreş: Kongrenizin beklentinizde ötesinde bir başarıyla gerçekleştiğini belirttiniz. Kamuoyuna bu yansıyor ve bizde gözlemlerimizle bu intibayı edindik. Sizce kongrenizi başarılı kılan temel etmenler nelerdi. Ayrıca yapılan bazı kongreler başarılı bir grafik izlemekten, sizi onlardan farklı kılan ve başarınızı sağlayan şey neydi?

Kerim Adar: Kongremizi başarılı kılan bir çok etmen var. Hiç şüphesiz KAWA'nın militan geleneği ve siyasi çizgisinin bu başarıdaki payı büyüktür. KAWA Kürdistan işçi sınıfının temsilcisidir ve ulusal kurtuluşun bağımsız sesidir. Hiç bir sömürgeci devletle ilişkisi yoktur, hiç bir gücün baskısı altında tavır belirlemez. İdeolojik hattı ve siyasi çizgisi nettir. KAWA geçmişte de eksikliklerine rağmen, revizyonizme modern revizyonizme karşı tavırda doğru zeminde idi. Eleştirilerimiz eksikti ama doğrudur. Kongre bu eksikliklerimizi gidermede önemli rol oynamıştır. KAWA milliyetçiliğe karşı tavır alırken, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarını dile getirmekte ve doğru hattadır. KAWA sömürgecilere ve emperyalistlere karşı militan ve tavizsiz bir tavır geliştirmiştir, militan bir geleneğe sahiptir. 1980'de aldığı darbeler ve bazı zaafarla nedeniyle mücadeleyi geride takip etmesi KAWA çevresini ve sosyalist güçleri rahatsız etmiş ve bu olumsuzlukları gidermek için ciddi ve ısrarlı bir

çaba içine girilmiştir. 1988 Birlik Konferansı bu anlamda önemli bir adım olmuş ve KAWA kadroları toplanıp mücadele içindeki yerlerini almışlardır. KAWA çevresi hareketlenip aktiflenmiştir. 1980'de başlıyan ve dört parçaya yayılan örgütlülük merkezileştirilmiştir. KAWA'nın sosyalist demokratik ve birlikçi politikası ikna edici ve siyasi yaklaşımı, sosyalist güçlerin sosyalist partide, diğer devrimci güçlerin ulusal demokratik zeminde kendilerini ifade edebilme olanağını yaratması bu başarının bir diğer nedeni olarak sayabiliriz. KAWA'nın bu yapısı ve politikası sonucudur ki, 1978 ve 1980 bölünmesinin yaraları sarılmış, tartışma, mücadele ikna sürecinde bu ayrışmalar birliğe dönüştürülmüştür. Savaş ve parti inşa kongresi bir anlamıyla bütün bu çabaların toplamıdır. Bugün KAWA önemli bir güce, imkana ve örgütlülüğe sahiptir. Kısaca KAWA kongresinin başarısını, kadroların, sempatanların taraftarlarının kararlı militan çabası, ideolojik kimlik ve politik hattın doğru ve net olmasında aramak gerekir.

Diğer bazı güçlerde, 1992'de kongrelerini yaptılar ve hemen hepsi kongrelerinde başarıyla ve güçlenerek çıktıklarını açıkladılar. Biz, başarısız ve zayıflayan kongreden çıktıklarını söylemek istemiyoruz. Kendi açıklamalarını doğru kabul ediyoruz. Ancak anlamadığımız şu ki, her bölünmeden sonra "güçlendik", "kamburu sırtımızdan attık" demek, realiteyle çelişiyor. Bunu söyleyenler, belki çalışma konusunda kendilerini daha rahat hissedebilirler, ama, bölünme güç kaybıdır, güçlenme değil zayıflamadır. Ayrılan her grup belki daha aktif olabilir, inançlı olabilir, ama inanç ve hislerimizi, arzularımızı realitenin yerine koymamalıyız.

Kaldı ki, tartışma ve ayrılma konusu yapılan noktaların bölünmeye neden olmaması gereken noktalar olduğu kanaatindeyiz. Mücadelenin genel perspektifini, genel çıkarlarını gözönünde tutmayan günlük politika yapılırsa neyin ilkel neyin ilkesiz ayrılığın olduğunu da kavrayamayız.

Xelil Çavreş: Kongrenizin en önemli karar ya da kararları neydi? Bunlardan kısaca bahsedermisiniz?

Kerim Adar: Kongre 64 kararının yanında sayısız tez ve önerileri tartıştı ve sonuçlandırdı. Bunları burada saymam mümkün değildir.

Kongre, uluslararası durumu değerlendirdi, revizyonist iktidarların çöküşünün yarattığı sonuçları, "yeni dünya düzeni"nin gerici dünya statükosunu koruma çabalarına işaret etti, bölgemizi ve körfez savaşını değerlendirdi, merkezinde Kürdistan'ın bulunduğu Ortadoğu devrim cephesini değerlendirdi.

Kongre, sosyalizm konusunda uluslararası çaptaki tartışmalar karşısında tavrımızı netleştirdi ve

burjuvazinin zafer çılgınlıklarına sağdan sosyalizme karşı yapılan saldırılara karşı ideolojik savaş açılmasına karar verdi. Sosyalizm konusundaki eksikliklerimize işaret etti. Sosyalist sistem ile kapitalist sistem arasındaki çelişkinin ortadan kalkmasının sonuçlarına işaret etti. Bugüne kadar uygulanan sosyalizmdeki eksikliklere, örneğin, parti-devlet ilişkisi, sosyalist demokrasi, sosyalist devletlerin dünya politikasının merkezine kendi devlet çıkarlarını koyma vb. gibi hatalara değindi.

Kongre ulusal soruna ML bakış açısına değindi. Dünyanın bugünkü siyasal haritasını veri olarak, Lenin ve Stalin'in bakış açısını derinleştirdi. 1917 Ekim Devriminin ulusal sorun açısından yarattığı sonuçları ve bugünde sosyalist iktidarın yıkılışının ulusal sorun açısından yarattığı sonuçları ortaya çıkardı. Kongre Kürdistan'daki azınlıklar sorununu tek tek ele alıp karara bağladı ve azınlıkların ayrı örgütlenme ve KUKM içinde mücadele ederek kendi satülerinin kendileri tarafından belirlenmesi gerektiğine işaret etti.

Kongre, Kürdistan'ın her parçasındaki durumu ayrı ayrı ele aldı. Güney Kürdistan açısından "Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan" şiarına uygun düşen tüm siyasal kazanımlara sahip çıkar, bu bağlamda Güney Kürdistan'daki seçimleri, hükümetin kurulmasını, federasyon ilanını meşru ve doğru görür, ulusal ve demokratik zeminde destekler, federasyon çözümünü yeterli görmez, bağımsızlık şiarının ısrarlı takipçisidir" şeklinde karar aldı.

Kongre, ittifaklar sorununda, savaş için birlik, cephe ve siyasal birlik konularında kararlar aldı ve birlik her parçanın kendi özgülünde ve tüm kürdistan'da ve ezen ulus devrimci güçleri açısından tek tek ele alıp tavır ve görevleri belirledi. Ulusal konsey, kuzey batı Kürdistan'da ulusal demokratik cephe Türkiye devrimci güçleriyle demokratik cephe için MK'ne görevler verdi.

Kongre, mücadele anlayışımızı gözden geçirdi ve bazı kararlar aldı. Silahlı mücadelenin sömürgecilerin dayatmaları sonucu zorunlu olduğunu, belirtti ve halk savaşı anlayışını benimsedi, savaşın zorunlu kıldığı teorik ve pratik alana ilişkin bir dizi kararlar aldı.

Kongre, kadın sorununda, kültür ve sanat, din konusunda, kitle örgütleri ve legal çalışma alanında gençlik konusunda, partileşme ve sosyalist güçlerin birliği konusunda bir dizi kararlar aldı. Kongrenin ikinci bölümünde, örgüt sorunları ve örgütlenme konusunda kararlar aldı.

Xelil Çavreş: Sizde işaret ettiğiniz gibi ve kongrenizin isminden de anlaşılacağı gibi, savaşma ve parti inşa görevini önünüze koşmuşsunuz.

Parti sorunundaki soruma geçmeden önce savaşla ilişkin bir şeyler sormak istiyorum. Savaştan anladığınız nedir? Örneğin, Kürdistan'ın her parçasında ve Kuzey-batı bölümünde de devam eden bir savaş var. Öyleyse kongrenizin aldığı savaş kararıyla devam etmekte olan savaş arasında nasıl bir bağlantı olabilir? Ya da sizin örgüt özgülünde bu nasıl bir anlam taşır?

Kerim Adar: Kürdistan'ın her parçasında ulusal kurtuluş savaşı hayatın her alanında sürüyor. Sadece silahlı savaş değil, siyasal, kültürel ekonomik vs. alanlarda da savaş sürüyor. Ancak KAWA kongresinin savaş kararının anlamı, askeri savaştır ve Kuzey Batı Kürdistan'da süren savaşı enine boyuna geliştirme anlamı taşır, nitel ve nicel olarak büyütme anlamı taşır. Çünkü savaşın diğer alanlarına KAWA çoktan girmiştir. Eksik olan, 1980'den bu yana, KAWA'nın silahlı savaş alanındaki zaafiydi. Kongrenin savaş kararı bu eksikliği gidermedir. 1980 öncesinde KAWA militan bir savaş yürüttü. Ancak 1980'de sonra gereken aktiviteyi gösteremedi, rolünü oynayamadı. Kongre bu pasif konuma son verdi. Mücadelenin diğer alanlarında olduğu gibi, askeri alanda da, üstüne düşeni yaparsa, sömürgecilerin askeri çıkmazı derinleştirecektir. Askeri alandaki mücadele, diğer alanlarda da atılım yaratacaktır, ivme kazandıracaktır. Bu kararın anlamı, Kuzey batı Kürdistan'da süren savaşa, yeni güçleri yeni alanları katma, savaşı geliştirme, ulusal devrimci cepheyi güçlendirme anlamı taşır.

Xelil Çavreş: Çok güzel. KAWA'nın Kürdistan'daki gelişmeler ve özel olarak devam etmekte olan savaş karşısında, özellikle Kuzey-Batı Kürdistan'da gereken aktiviteyi göstermediğini, rolünü oynamadığını söylüyorsunuz. KAWA kongresinde aldığı savaş kararıyla bu atıl duruma son vermek istediğini belirtiyorsunuz. Ayrıca savaş cephesinde olduğu gibi, diğer cephelerde de bir atılım yapmaya hazırlandığınızı ifade ettiniz. Sorum şu: 1980'lerden sonra sizi atıl duruma düşüren ve rolonüzü gerektiği gibi oynamanıza engel olan neydi? Kongrenin bu konuda bir muhasebesi oldu mu? Kürdistan halkına kendi hata ve eksikliklerinize ilişkin neler söylediniz?

Kerim Adar: Esasında geçmişin değerlendirilmesi 1988 Birlik konferansında yapıldı. Savaş ve parti inşa kongresi, eksiklikleri giderdi. KAWA'nın atılımını, yeniden güçlenmesini bütünüyle bu kongreye bağlamak yanlıştır. KAWA 1988'den bu yana bir atılım içindedir. Bir çok alanda ciddi bir çalışması var. Eksik olan silahlı mücadele alanındaki atımdır. Bu da bu kongre ile sağlanmıştır. Kongre bu zemin üzerinde savaş kararı aldı ve silahlı savaş alanındaki

eksikliği giderdi.

Hata ve zaaflarımız 1988 konferansına sunulan "geçmişin değerlendirilmesi" adlı belgede belirtilmiştir. Bu konuda objektif, iradi olan ve olmayan hata ve zaaf lar sözkonusudur. Şu bir gerçektir, 1980'de büyük darbe aldık. Tabii her hata ve zaafın gerekçesi bu değil ama bunun rolü büyüktür.

Xelil Çavreş: Şimdi parti sorununa ilişkin soruma geçiyorum. Önce şunu öğrenmek istiyorum; parti sorunu acaba henüz Kürdistan'da çözülmeyen bir sorun mudur? Kürdistan'da ve her parçada bir çok parti var. Hatta bazı partiler kendilerini ML işçi sınıfının sosyalist partisi olarak görüyor. Buna karşın nasıl oluyorda parti sorunundan bahsedilebilir? KAWA, parti sorununu önümüzdeki kongreyle çözmeyi önüne koyduğuna göre, acaba bu soruna nasıl bakıyor? Kendisini bu görevin neresinde görüyor?

Kerim Adar: Kürdistan'da birçok partinin olduğu doğrudur. Kürdistan'da sınıflar olduğuna göre birçok partinin olması doğaldır. Ancak işçi sınıfı partisi yoktur. KAWA'nın önüne koyduğu görevlerden biride işçi sınıfı partisini kurmaktır. KAWA'nın dışında da sosyalistler vardır. KAWA bunlarla bir parti kumalılar ve bütün sosyalistler bir çatı altında toplanmalıdır. Kendisine ML diyen bütün partilerin veya grupların ML olmadığı açıktır. Eskiden kendilerine ML diyen bu gruplardan bazıları bugün bu isimden nasıl kurtulacakları uğraşısı verirken bunlara ML demek doğru değildir. Bazıları da ML olmadıklarını açıkça ilan ettiler. Eskiden Sovyetler Birliğine sosyalist diyenler, bugün burjuvazinin "sosyalizm iflas etti" narasına katılmıştır. Kapitalizmin sınırları içinde burjuva demokrasisi sınırları içinde, insan hakları çevre kirliliği vb. konuları programlarının temeline oturtmuşlardır. Bu ML program olamaz. Fakat gerçekten sosyalizme inanan, KUKM'ni sosyalist perspektifle ele alan grup ve çevreler bu partilerden kopmakta ve arayış içine girmektedirler. KAWA bu çevrelerle birlikte hareket etmelidir. Parti sorunu, sadece kadro ve program sorunu değildir. Parti kitlelerin temsilcisi, sesi ve beynidir. Hayatın her alanında uzmanlaşmış önderliktir. İşçi sınıfı partisi sınıfı ile bütünleşmiş, sınıf çıkarlarını savunan, siyasi temsilini yaratmış, örgütsel inşasını tamamlamış eylem ve irade birliğini oluşturmuş bir örgüttür. Sürecin başını ve sonunu karıştırmamak gerekir. Parti bu sürecin sonunda kurulmalıdır. Birkaç kadronun bir toplantı ile parti ilanı gayri ciddidir ve bu tür partiler sınıf mücadelesinin rüzgarı ile bir tarafa savrulurlar ve iddia ettikleri gibi bir sınıfı veya kitleyi temsil edemezler, belki kendi çevrelerini temsil edebilirler. KAWA bu tür parti anlayışını reddeder.

Xelil Çavreş: Peki dışınızda sosyalist güçler varsa, parti inşa faaliyetlerine bunları nasıl katmak istiyorsunuz? Bu konuda somut bir planınız veya pratik adımınız var mı?

Kerim Adar: Sorun, bizim onları parti inşa faaliyetine katma sorunu değildir, onların kendilerini bu faaliyete katma sorunudur. Onların kendilerini bu faaliyete katma sorunu, hangi zeminde ve nasıl parti inşa faaliyetlerini birlikte omuzlayacağımız sorunudur. Bu sadece KAWA'nın vereceği karara bağlı değildir, Sosyalist Parti inşasına katılacak bütün güçlerin ortak kararına bağlıdır. Örneğin: Bu konudaki tartışmalarımız bazı çevrelerle sürüyor ve yaklaşımları olumludur. Devrimci Partizan'ın Kürdistan kanadı KAWA ile sosyalist bir parti inşasına katılma kararı aldı. Bu bizim kararımız değil o arkadaşların kararıdır. KAWA kongresinde, sosyalizm ve parti anlayışını koydu, bu anlayışta olan bütün kişi ve gruplarla parti inşa faaliyetlerini yürütür. Bu çalışmada önemli ve olumlu adımlar atılmıştır, yakında ortak açıklamalar yapılabilir.

Elbette bu çalışmalar belli bir program dahilinde yürütülüyor. Şu an parti inşa komitesinin kuruluşu sözkonusudur. Bu komite Kürdistan'lı sosyalist güçleri temsil edecektir. KAWA dışındaki sosyalist güçlerde bu oluşumda yer almalıdır.

Esasında KAWA'nın 1988 Birlik Konferansında "1991 kongresi parti kuruluş kongresi olmalıdır" şeklinde bir kararı vardı. 1988'den bu yana dünyada ve Kürdistan'da çok büyük gelişmeler oldu. Bir çok örgüt dağıldı veya yeni arayışlara girdi. Sosyalist iktidarlar yıkıldı. Sosyalizmi yeniden değişik açılarda tartıştılar. Kürdistan'da 1988'de örneğin bir Güney Kürdistan tam bir soykırım yaşarken, bugün özgür bir vatan parçası oldu. KAWA'nın gücü değişik sosyalist çevrelerle ilişkisi, sosyalist güçler arasında birlik istemi değişti.

Bu tablo karşısında, savaş ve parti inşa kongresi, 1988 kararını gözden geçirdi ve kararı bir en çok iki yıla yaymayı uygun gördü. Gerekçesi dışımızdaki sosyalist güçleri parti ilanı ile emirvaki karşısında bırakmamak, bu süreçte onların katılmasını da sağlamak. Parti inşasını bu kısa bir sürece yaymak isabetlidir. Bir kararla ne parti kurulur, ne birleşme olur, ne de kaynaşma. O halde ortak çalışma programı temelinde ortak mücadele içinde birleşme ve kaynaşma süreci yaşanmalı ve bu süreç parti inşa süreci olmalıdır, parti kuruluş kongresi ile sonuçlanmalıdır. Bu süreç hem mücadeleyi yükseltme, hem tartışma süreci olmalıdır. Yani eylem ve irade birliğinin sağlandığı süreç olmalıdır. Salt tartışma Kürdistanlı sosyalistlerin işi olmamalıdır. Buna zamanları da olmamalıdır. Teori ve pratik birlikte yürütülmelidir. Te-

ori pratikte başarı sağlamak içindir.

Xelil Çavreş: Kongrenizin anlam ve önemi üzerinde dururken, sadece Kürdistan'da değil, uluslararası boyutta önemli gelişmeler ve değişimlerin olduğu bir dönemde kongrenizin gerçekleştiğini belirttiniz. Uluslararası plandaki bu yeni gelişme ve değişimler sizi nasıl etkiledi? Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesi açısından ve özel olarak hareketiniz açısından nasıl bir sonuç çıkardınız? Kongrenizde ve siyasal tespitlerinizde yeni değişiklikler oldu mu?

Kerim Adar: Bu sorunuza doyurucu bir cevap bu röportajın ve derginizin sınırlarını aşar. Newroz Ateşi gerekli görürse Kongre belgelerinde bu sorunun cevabını alır yayınlar. Ancak bu sorunun cevabını özetliyerek, kısaca vermek istiyorum. Uluslararası yeni gelişmeler bizi elbetteki etkiledi. Bundan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi açısından bazı dersler çıkardık, yeni bazı perspektifler koyduk, yeni siyasal açılımlar yaptık. Fakat bütün bunlar, KAWA çizgisinin değiştiği anlamına gelmez. Daha önceki bir sorunuza verdiğim cevapta da belirttiğim gibi, çizgimizin değişmesi sözkonusu değil, bazı önemli eksikliklerimizi giderdik, bazı hatalarımızın farkına vardık. Ancak bu hatalar, KAWA kimliğini, ruhunu oluşturan ilkelerdeki hatalar değil. Sosyalizmin bazı teorik sorunlarını derinlemesine tartışmak, 1920'lerin teorik belirlemelerini günümüz dünyasının somut durumuyla birleştirip geliştirmek sadece KAWA'nın değil, uluslararası komünist hareketin de görevidir. KAWA bu alanda da üstüne düşeni yaptı, yapıyor. Ancak bunlar hemen bir kongre ile çözülecek sorunlar değil. Ne var ki, bilim sonsuzdur, onun için bu sorunları bitirelim ondan sonra mücadele ederiz, diyen anlayışı sakat ve yanlış buluyoruz, bir taraftan eksikliklerimizi tespit edip gidermeye çalışırken, diğer taraftan sınıf mücadelesinin emredici gereklerini yerine getirmek zorundayız.

Sosyalist iktidarların çöküş nedenleri henüz tartışma konusudur. Bu bizim açımızdan da böyledir. Revizyonist iktidarın hakim olduğu ülkelerde de gelişim sosyalizm doğrultusunda olmadı, kapitalizme entegre olmak için kitleler ayağa kalktı. Bu sorunların cevapları hala doyurucu bir şekilde verilmiş değildir.

Xelil Çavreş: Değişik ama önemli bir başka soruya geçiyorum. Sizde bilirsiniz ki, birlik sorunu Kürdistan'da en temel sorunlardan biri olarak sürüp gelmiştir. Bu aynı zamanda halkımızın ve ulusal kurtuluş mücadelemizin en temel zaaflarından biri olarak da durmuştur. Ulusal güçler arasında, ayrılık, parçalanmışlık hatta düşmanlık mücadelesinde oldukça olumsuz rol oynamıştır.

KAWA Kürdistan halkı ve ulusal kurtuluş güç-

leri arasında daima birliği savunan ve pratikte bu konuda hassas olan bir harekettir. Öyle biliyoruz ve Kürdistan'da böyle bir kanı vardır. Kongreniz mücadelenin gelişmişlik seviyesini de dikkate alarak bu alanda yeni bir yol sunmuş mudur? Eski politikanızı bugünde yürütme kararında mısınız? Ek olarak Güney Kürdistanlı güçlere ve PKK'ya karşı nasıl bir politika izlemek istiyorsunuz?

Kerim Adar: İşaret ettiğiniz nokta, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin zaafıdır. Bölünmüşlük, parçalanmışlıktan Kürdistan toplumu çok zarar gördü ve görüyor. Ülkesi parçalanmış, toplumu parçalanmış, dinsel parçalanmışlık, aşiretçilik bölgesel parçalanmışlık vs. bütün bunları giderme misyonu yüklenen devrimci ulusal güçler arasındaki düşmanlıklar. Devrimci güçler bu toplumsal zaafa dayanmalı, aksine bu zaafı karşı mücadele etmelidirler. Bakış açısı şu olmalıdır. Bütün güçler sömürgecilerle Kürt ulusu arasındaki çelişkiyi çözmeye yönelmelidir. Bu baş çelişki çözülmedikçe hiç bir siyasal toplumsal ekonomik gelişme sağlanamaz. Halk içindeki çelişkileri doğru ele almalıyız. Şiddet sadece düşmana yönelmelidir. Bütün gücümüzü imkanlarımızı davranışlarımızı düşmana karşı ayarlamalıyız.

Bakış perspektifi bu olunca, çelişkileride doğru ele alır ve halk demokrasisini de inşa ederiz. Bu mücadelede, bilim adamı, sanatçı politikacı, savaşçı her kesin bir misyonu vardır. Biri diğerini dışlayamaz.

KAWA dün de bugünde, Kürdistan ulusal devrimci güçlerin bir çatı altında, kendi siyasal ayrılıklarını bağımsız siyasal çalışmalarını koruyarak bir cephede birleşmeleri gerektiğini savunduk ve savunuyoruz. Siyasi güçler arasında çelişkinin olması doğaldır. Aksi takdirde ayrı siyasi yapılanmaların anlamı kalmaz. Burada önem arz eden nokta, çelişkileri doğru ele almak, demokrasinin gereklerine uymak, eleştirileri doğru ve içeriği doldurularak yöneltmek ve eleştirilere tahammül etmektir.

Bizim PKK'ya karşı da, kuzeyli diğer güçlere karşı da, Güneyli güçlere karşı da tavrımız budur. Kuzeyli bütün güçlerle cephe dahil günün gereklerine uygun eylem birliklerine hazırız. Eleştirilerimizde bu birlik içinde sürmelidir. Bugün Kuzey Kürdistan'da ulusal cephe zorunludur. PKK'yı da Güneyli güçleri de dost güçler olarak görüyoruz, bu güçlerle ittifak ve dayanışmayı gerekli görüyoruz.

Xelil Çavreş: Bilindiği gibi güney Kürdistanlı güçlerle (Kürdistanli cephe) PKK arasında bir çatışma yaşandı. KAWA'nın basın ve kamuyunda bu çatışmaya karşı tavrını ana hatlarıyla izledik. Genelde bizde doğru gelen bu tutumunuz, PKK ve özellikle Türkiye Sol'u tarafından eleştirildi.

Güneyli güçleri desteklemekle onların suçlarını örtbas etmekle itham edildiniz. Sormak istiyorum, gerçekten bu çatışmada tutumunuz neydi? Siz PKK'ya karşı güneyli güçleri desteklediniz mi?

Kerim Adar: KAWA'nın PKK ile Kürdistanı Cephe arasındaki savaşa karşı tavrı çarpıtılmaya mahal vermeyecek kadar açık ve nettir. KAWA, savaştan önce savaştan çıkmaması için, savaş çıktıktan sonra da savaştan derhal durdurulması için çaba göstermiştir. Güney Kürdistan'da MK imzası ile üç bildiri çıkmıştır. Biri savaştan önce, ikisi savaştan sonra, savaş devam ederken çıkmıştır. Güney örgütler nezdinde savaştan derhal durdurulması için girişimlerde bulunmuştur. Savaşı, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine zarar veren, TC'ye hizmet eden, onu güçlendiren bir savaş olarak görmüştür. KAWA, savaşın tarafları olarak ne PKK'ya ne de federe Kürdistan hükümetine destek vermemiştir. Her iki tarafı da eleştirmiş her iki tarafında hataları vardır. Fakat önemli olan ve bizim tavrımızı belirleyen nokta, hata ve sorumluluk ne olursa olsun sorunları savaşa yol açmadan çözmektir. Devrimci güçler düşmana hizmet eden bir savaşta haklı olamazlar. Bizim tavrımızın doğru olduğu bugün daha iyi anlaşılacaktır. Esasında, savaşa karşı tavrımızda her iki tarafı eleştirdik, ama eleştirilerimizin ana yönü Güneyli güçlere yönelikti. Çünkü savaş kararı alan onlardı ve inisiyatif onlarda idi ve savaşa son verip barış yapma inisiyatifi de onlarda olduğu için esas olarak onları eleştirdik. Bizim bu tavrımız kitleler tarafından benimsenmiştir. Güneyli güçler bizim bu tavrımızdan rahatsızlık da duymuşlardır. Savaşın tarafları karşı "kimin ne kadar hatası var" noktasından hareketle yaklaşmadık. Tarafların hata ve sorumlulukları ancak ateş-kes sağlandıktan sonra gündeme gelebilecek konu idi. Hata ne olursa olsun düşmana hizmet eden bir savaşın tarafları haklı olamaz, karşı tarafın hatası kendisine haklılık kazandıramaz, düşmana hizmetin hiç bir haklı gerekçesi olamaz. Öncelikle savaşı durdurmak gerekirdi ve bizim çabamızda bu yönde olmuştur.

Evet, o savaşın haklı tarafı yoktu. Çünkü savaşta herhalükarda kaybeden Kürdistan halkı, kazanan TC olacaktır. KAWA bir tarafı desteklese de savaşın bu yönü değişmeyecekti. O halde bu savaşı derhal durdurmak gerekirdi ve bu savaşa yol açan her iki taraf da haksızdı. Savaşın her iki taraf, yurtsever ve devrimci güçlerdi. İttifak yapması gereken bu güçlerin, karşı karşıya gelmesi bir talihsizlikti, Kürdistan açısından. Biri devrimci biri karşı-devrimci olsaydı, Türkiye solunun tavrı doğru olurdu, ama savaşın tarafları yurtsever güçlerdi.

PKK veya Güneyli güçlerin KAWA'nın tavrını

eleştirmeleri yanlıştır. Ama anlayışla karşıyoruz. Çünkü savaşın taraf olarak destek görmek istemeleri doğaldır. Fakat Türkiye Sol'u bu konuda savaşı kışkırtıcı bir tavır takındı. Onlar bu savaşı, devrim ile karşı-devrim, Kürt ulusu ile sömürgeciler arasında bir savaş olarak yansıttılar. Dikkatimi çeken bir nokta, Güney savaşında bu güçlerin PKK'ya sözde verdikleri desteği, PKK'nın TC'ye karşı verdiği savaşta vermiyor, aynı heyecan coşku ve kararlılıkla desteklemiyor. İçinde Komünistlerinde yer aldığı, sömürgecilerle karşı hala savaşın halkın desteğini henüz yitirmeyen Güney Kürdistan hükümeti, TC'ye göre daha mı gerici, Ortadoğu ve Türkiye halkı için daha mı çok tehlikeli ve karşı devrimci bir konumdadır. Onların tavrı, Türkiye solunun tavrı buna evet diyor ama buna hiç kimseyi inandıramazlar. Bu güçler eğer Kürdistan ulusal kurtuluşuna düşmanca yaklaşmıyorlarsa, Kürdistan hakkında çok az bilgileri var demektir ve tavrıları bu bilgisizliklerinden ileri geliyor demektir.

Güneyli güçleri en çok eleştiren KAWA'dır. Ayaklanma döneminde, ayaklanmadan sonra, hükümetin kuruluş döneminde, anlayışlarını uygulamalarını iç ve dış siyasetlerini ekonomi askeri politikalarını, alternatiflerini sunarak eleştiriyoruz. ML'ler Merihte yaşayarak reçete yazmazlar. Oysa Türkiye Solu Kürdistan hakkında ki tavrın Merih'te belirliyor ve Güneydeki durum hakkında hiç bir bilgileri yok. Türk burjuva medyasının yanlış bilgiyle donanmak zorunda kalıyorlar. Evvela güneyin güçlerini mahkum etmeden önce, sorunları, çözüm yolları hakkında bilgi sahibi olalım. Türkiye solu bu konuda eksiktir.

PKK-Güney Kürdistan hükümeti arasında savaşın olduğu aylarda durum şuydu: Güneyde, Süleymaniye yöresinde-Klfri Xaneqinin kuzeyinde, islamcılar İran ve Suudilerin verdiği beyüz milyon dolarla islami ordu ve islami hükümeti kurmak için, kendi aralarında birleştirel ve harekete geçtiler. Güney Kürdistan hükümetinin günlük gelirinin üçyüz bin dolar olduğu gözönünde tutulursa islamcıların aldığı yardımın büyüklüğü ve tehlike kolaylıkla anlaşılır. Federe hükümetin bütün uyarılarına rağmen Süleymaniye'nin güneyinde ordularını kurdular. Aynı dönemde Ağalar, toprak kanununu meclisten çıkararak hükümete, özellikle de bu kanunu her ne pahasına olursa olsun çıkartan sosyalist bir parti olan Zahmetkeşan'ların başkanı ziraat bakanı'na karşı harekete geçtiler. Güney sınırını boyunca, Kifri ve Musul başta olmak üzere, Saddam'ın ordusu yığınak yapmış ve küçük çaplı mevzi çatışmalar başlamıştı. İran sınırı kapatmış, Suriye, Irak muhalefet güçlerinin Selahaddin'deki toplantısından rahatsızlığını açıkça belirterek sınırı kapatmış, Türkiye Federe hükümeti bir aylık süre tanımış, PKK güneye giriş çıkışın tek yolu olan Habur

yolunu kapatmış, güneye ambargo uyguluyor ve Badianan Botan hükümeti kuracağını ilan ediyordu. Bu durumda, Güney Kürdistan hükümeti islamcı ayaklanmayı ezdi, ağaları sindirdi bir kısmı Musul'a kaçtı, Saddam'ın tehditlerine de boyun eğmedi. Saddam'a karşı, ağalara karşı ve islamcılara karşı federe hükümet doğru tavırda idi. PKK bu şartlarda güneye ambargo uygulamakla yanlış bir tavırda idi. Federe hükümetin PKK'ya savaş açması yanlış bir tavırdı. Bu tablo karşısında PKK-Kürdistan hükümeti arasında savaş değil, dayanışma gerekli idi. PKK'nin de Güney Kürdistan hükümetinde, Kürdistan halkının çıkarları da, bu karşı devrimi koalisyon birliklerinin saldırısı karşısında ittifak yapmaktı. Bu mümkün değilse en azından çatışmamaktı. Bugün, bu savaştan TC'nin ve Saddam'ın kazançlı çıktığı açıktır. Bu savaş PKK'ya da Güneyli güçlere de darbe vurmuş, sömürgecilere karşı zayıf düşürmüş, düşmana muhtaç ettirmiştir. Şunu da belirtelim, Güney Kürdistan, Celal Talabani veya Mesut Barzani demek değildir. KAWA bunların ilişkilerini uygulamalarını politikalarını herkesten çok eleştirmiştir, sorun bu değildir. Sorun Güney Kürdistan'da halkın ayaklanması sonucu elde edilen kazanımlardır, anti-sömürgeci savaşın sürmesidir, demokrasidir, sosyalist güçlerin ve halkın güneydeki kazanımları, kısaca devrimin elde ettiği mevzileridir. Türkiye solu bunların hepsini Celal Talabani, Mesut Barzani şahsında mahkum ediyor veya görmemezlikten geliyor. Bugün, Somali konusunda ABD ve diğer emperyalistlerle birlikte tavır takınan, kapılarını batıya açan Etiyopya hükümetini veya cephesini alkışlayanlar neden Güney Kürdistan'a saldırıyorlar, anlamaktan zorluk çekiyorum. Kaldı ki Güney Kürdistan, sosyalist bir devrim sürecini yaşamıyor, demokratik ve ulusal bir devrim sürecini yaşıyor, eksiklikler zaafı elbette vardır. Eleştiri ayrı saldırı ve düşman ilan etmek ayrıdır. Galiba biz sosyalistler herşeye muhalefet ede ede gerçeklere de muhalefet etmeye başladık. Oysa muhalefetimiz de gerçekçi olmalıdır. Biz olsaydık bu verili durumda ne yapardık diye kendimize sormalıyız. Etiyopya'daki verili durumu bilmeden, onları mahkum etmek çok kolaydır ama sorumsuz bir tavırdır. Oysa politika sorumluluk gerektirir. Güney Kürdistan'daki Mart ayaklanması KOMALA'nın önderliğinde yapıldı. Ayaklanmadan sonra yönetim ağırlıklı KOMALA'nındı. ABD ve diğer emperyalist güçler bu ayaklanmaya Saddam'la birlikte saldırdı veya göz yumdu ne zamanki önderlik ezildi müdahale etti. Biz sosyalistler ne yaptık, Türkiye Solu olarak. Bu sosyalist önderlikli ayaklanmayı, önderlik üzerindeki ve ayaklanma içindeki etkileri sınırlı olan Mesut Barzani ve Celal Talabani şahsında mahkum ettik. İçerde Talabani ve Barzani ayaklan-

manın ve yenilginin faturasını sosyalistlere çıkarırken Türkiye solu onlara yardım etti. Bugün ayaklanmanın faturasını Komala ödemektedir, ama Türkiye solu halâ onlara yardım edeceğine köstek olmaktadır. Emperyalistler, Talabani-Barzani hainlerini kullanarak Kürt halkını ayaklandırdı ve kendisine muhtaç hale getirdi vb. vs. Oysa Barzani ayaklanmanın zamansız olduğunu söylüyor ve Komalayı eleştiriyordu, ayaklanma başlayınca da savaşmadan ayaklanmanın içinde yer almaya çalışıyordu. ayaklanma Talabani-Barzani önderliğinde olsa idi belki de emperyalistler destekliyeceklerdi, bağımsız devrimci sosyalist önderlik olduğu için desteklemediler ve aksine Saddam'a destek verdiler. İran ve Türkiye solunun da yardımıyla ayaklanmanın faturasını Komala'ya çıkarttılar, ama kazanımlarının üzerine oturdular. Olumlu ve olumsuzluklarıyla birlikte bugün Güney Kürdistan devrimci bir odaktır, geliştirilmesi gerekir, imha edilmesi değil, devrimci bir kale haline getirilmesi gerekir. Ortadoğu sosyalist güçleri bugün bu bölgede bir mevzi tutmazlarsa, büyük bir fırsatı kaçırmış olacaklar veballeri de büyük olacaktır. Bunun bugün imkanları da vardır. Ancak sosyalist güçlerin bu imkanları ve fırsatı kullanma konusunda basiretsizliği var. Bu fırsatları kullanma yerine, sorumluluktan kaçmak için, bu imkanları burjuvaziye vermiş ve saldırmaktadırlar, baltayı kendi ayağına vurucasına.

Xelil Çavreş: Ulusal Kongre ya da Koneş Kürdistan'da hep tartışılmıştır. Bu alanda zaman zaman pratik adımlarda atılmıştır. Biliyorsunuz, Güney Kürdistan da şimdi bir meclis ve hükümet var. PKK'da özellikle Kuzey-Batı Kürdistan'da ve Avrupa'da seçimlere gitti. Kürdistan'ı temsil eden bir meclisen bahsetmektedir. Siz bütün bu gelişmelere nasıl yaklaşıyorsunuz. Ulusal koney kongre ya da Meclis konusunda somut ve bütünlüklü bir politikanız var mı?

Kerim Adar: Bizim ulusal koney konusundaki tavrımız biliniyor ve KAWA bu konuda önemli ve sürekli bir çabanın sahibidir ve bu çabasıyla takdir de görmüştür. Güney ve Kuzeydeki meclislerin oluşması belki tüm Kürdistanı temsil edecek bir koneyin oluşumunda olumlu etkileri olacaktır. Fakat bu meclislerin kendilerini ulusal koneyin yerine koymaları sözkonusu olamaz ve bu meclislerin her biri tüm Kürdistan'ı temsil edemez. esasında seçimler yoluyla meclis oluşturup ondan sonra ulusal koneyi kurmak, işi yokuşa sürmektir. Bugün, Güney hariç, Kürdistanın hiç bir parçasında seçim yapma olanağı yoktur. Ama her parçada mutlaka bir meclis zorunlu görülürse, bu kaçınılmaz olarak atama şeklinde olacaktır.

Güneydeki meclis de, PKK'nin oluşturduğu

meclis de kendi başlarına tüm Kürdistan'ı temsil edemiyor. Bu konuda en doğru yol, her parçadaki siyasi örgütlerin mutabakatıyla ve katılımıyla, halkı temsil yeteneği olan üyelerden oluşan bir meclis ve her parçadaki bu meclislerden seçilenlerden bir ulusal konsey oluşturulabilir. Veya her parçada kurulan ulusal cephelerin belirlediği temsilcilerin birleşimiyle ulusal bir temsil yaratılır. Seçim elbette en ideal olanıdır, ancak bugün işgal altındaki Kürdistan'da demokratik bir seçime gitmek olanaksızdır.

Fakat şunu da belirtmek istiyorum ki, ulusal meclis veya ulusal kongre önündeki en büyük engel, Kürdistanlı güçlerin sömürgecilerle olan ilişkileridir. Bir parçadaki güç, diğer parçadaki Kürdistanlı güçle ilişki kuramıyor, çünkü, o parçayı işgal eden sömürgeci devletle ilişkisi var, en azından o devletin düşmanlığını kazanmamak için, o parçadaki Kürdistanlı gücün dostluğundan vazgeçiyor. KAWA bu konuda özgürdür ve sömürgeci devletlerle her türlü ilişkiyi ilkesel temelde reddediyor. Bu Kürdistan devrimine her zaman zarar veren bir ilişkidir.

Xelil Çavreş: Genel olarak kadının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi içindeki yeri ve öneminden bahsediliyor. Pratikte bunun gereklerine yeterince uygun davranılmıyor. Kürdistan kadını sözkonusu olunca, bugünkü mücadelede rolü ve etkinliği açık olarak hissediliyor. Siz önemli bir kongre yaptınız, bu konuda yeni politikalar sundunuz mu? Ayrıca 8 Mart uluslararası işçi ve emekçi kadınlar günü yaklaşırken bu sorum özel bir anlam taşıyor.

Kerim Adar: Kadının ulusal ve sosyal kurtuluş içindeki yeri çok önemlidir. "Kadını köle olan bir toplum köledir", "Kadinsız devrim olmaz" ifadelerini derinden kavramak, bilince çıkarmak pratikte gereğini yapmak gerekir. Güney Kürdistan'da kadının devrimdeki rolü çok açık bir şekilde görüldü. Ayaklanmadan sonraki yenilginin nedenlerinden biri kadının toplumdaki konumundan kaynaklanıyordu. Cephedeki peşmergeler, "zavallı, korunmaya muhtaç"(!) olarak görülen kadınları "namusu" korumak için cepheyi bırakıp evlerine döndüler, ama, kadınları da evlerini de, vatanlarını da koruyamadan çevresindeki sömürgeci devletlere sığınmak zorunda kaldılar. Yine serhildanlarda, Filistin İntifada'sında kadının mücadele içindeki rolü açıkça görülmektedir. Kadının katılmadığı bir devrimde, devrimci potansiyelin yarısını atıl duruma getirmekle kalmaz, geri kalan yarısını da işlevsiz etkisiz kılar. Bu açık ve nettir. Kongre, gerek devrimin zaferinde gerek sosyal devrimde, üretken modern demokratik bir toplum hedefine varmak için kadının rolünü açığa çıkarmıştır. Kongre, eğilimini "Kürdistan devrimi ve kadın" adlı yazıda ortaya

koymuş, ayrıca 18 karar ve tez tartışmış sonuçlandırmıştır. Bu tezlerde kadın erkek eşitliği, bu konuda erkek yoldaşların yükümlülükleri görevleri, kadın haklarına yanlış yaklaşım gösterenlerin demokrat olamayacağını, bağımsız kadın hareketinin yaratılması, hareketimiz içinde kadın kadroların çoğaltılması, hareket içinde kadın hakları konusunda eğitim yapılması, bu konuda işlenecek hatalara karşı müeyyide uygulanması, kadın örgütlerinin ve medyasının yaratılması gibi bir dizi karar alındı ve politika belirlendi.

Xelil Çavreş: Kongreler, özellikle bazı kongreler, toplumların ve ulusların mücadelelerinde önemli hatta belirleyici roller oynamıştır. Kongre kararları önemli ama kararların hayata geçirilmesinin çok daha önemli olduğunu siz de takdir edersiniz. Kongrenizle, Kürdistan halkında ve devrimci demokratik kesimlerde bir umut yarattınız. Bu kesimlerin sizden daha ileri bir atılım yapma beklentisi var. Siz, halkımızın ve devrimci demokrat yurtsever kesimlerin bu beklentisine yanıt vermede kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Kerim Adar: Kongre kararlarının hayata geçirilmesi konusunda iddialıyız, kararlıyız. bu kararlılığı kongre delegelerinde ve KAWA kadrolarında görüyorum. Zaten başka seçenekte yoktur. Bu konuda fazla birşey söylemek istemiyorum, sözü pratiğe bırakıyorum ve hep birlikte göreceğiz.

Xelil Çavreş: Kongrenizde böylesine tarihi kararlar almakla ve atılım yapmayı önünüze koymakla, büyük sorumlulukların altına girdiğiniz açık. Bu konuda sizin Kürdistan halkından ve tüm devrimci demokratik kurum, kuruluş ve kişilerden istem ve beklentiniz nelerdir.

Kerim Adar: Kürdistan halkından, devrimci kurum, kuruluş ve kişilerden beklentimiz, dostluk, dayanışma ve mücadeledir. Aynılar aynı bayrak altında, ayrılar ayrı bayrak altında toplanmalı, örgütlenmeli, dayanışma içinde emperyalizme sömürgecilere karşı mücadeleyi yükseltmektir. Sosyalist güçler birleşerek bir parti kurmalıdırlar ve bu çabada KAWA üstüne düşeni yapacaktır. Ulusal devrimci güçler, cephe, blok gibi birlikler oluşturmalıdır. KAWA bu konuda da üstüne düşeni yapacaktır. Gün birlik ve mücadele günüdür. Doğru kararlar almak şart ama yetmez. Doğru kararları hayata geçirmek için herkes görevine sarılmalıdır. KAWA bu konuda da üstüne düşeni yapacaktır.

Xelil Çavreş: Açıklamalarınız için teşekkür eder başarılar dilerim.

Kerim Adar: Asıl ben teşekkür ederim, görüşlerimizi kamuoyuna sunduğunuz için.

Xelil ÇAVREŞ
Köln'den bildiriyor

Kürdistan'da yükselen ulusal kurtuluş mücadelesi ve her parçanın kendine has özelliklerine de bürünerek devam etmekte olan savaş ve gelişmeler dünya kamuoyunun ilgi alanı olmaya devam ediyor. Olağanüstü koşulların yaşandığı bu ülke sık sık yeni olaylara ve değişikliklere sahne oluyor.

Ben burada, sömürgeci güçleri Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri arasında devam etmekte olan savaş ve bu savaşta yaşanan herhangi bir olaydan bahsetmiyorum. Sözünü edeceğim durum bu olguyu yakinen ilgilendirirse de, ancak, daha çok Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin iç bünyesini doğrudan ilgilendiren bir olaydan bahsetmek istiyorum.

Belkide kamuoyunun ilgisini yeterince çekmedi. Ama, bence ilgiye değer ve üzerinde durulması gereken bu "küçük" olay, **KAWA SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ**"ydi.

Yakın bir geçmişte Kürdistan'da gerçekleşen söz konusu kongrenin, doğrusu Avrupa'da pek ilgi görmediği söylenebilir.

Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesine inanan ve bu doğrultuda yayın faaliyetini sürdüren sosyalist bir dergi **NEWROZ ATEŞİ**'nin Avrupa muhabirlerinden olarak bu olayın özellikle Almanya'daki yankı ve etkisini ve bu konudaki izlenimlerimi Kürdistan ve Türkiye devrimci-demokratik kamuoyuna aktarmayı gerekli gördüm.

KAWA "SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ"nin tanıtım toplantılarının ilki 21.11.1992 tarihinde Almanya'nın Köln ve 9.2.1993 tarihinde de Stuttgart kentlerinde yapıldı. Ayrıca Avrupa'nın Fransa, İsviçre

Kawa "Savaş ve Parti İnşa Kongresi"

tanıtım toplantılarından izlenimler

ve Hollanda ülkelerinde de bu tanıtım toplantıları düzenlendi. Bu tanıtım toplantıları serisi Danimarka, İsveç ve Avusturya'da da devam ederek son bulacaktır.

Dergimizden diğer muhabir arkadaşlarım buldukları ülkelerden bu toplantılara ilişkin izlenimlerini aktaracaklardır. Ben Almanya'da ve son olarak Hollanda'nın Den Hag kentinde yapılan toplantıları izlediğimden bu

toplantılardaki izlenimlerimi aktarmakla sınırlı kalacağım.

Katıldığım her üç toplantıda işlenen tema aynıydı. Doğal olarak böyle olacaktı. Toplantıda işlenen konulara değinmeden önce, toplantıya duyulan ilgi ya da ilgisizlik üzerinde durmak isterim. Kürdistan da bugün yükselen mücadelenin boyutunu düşündüğümüzde aslında katılımın hiçte bu duruma uygun olmadığı; buna rağmen Almanyadaki katılımların normal olduğunu söyleyebilirim. Hollanda da bu yön daha zayıf oldu. Kuşkusuz işin bu yönü toplantıyı düzenleyenleri ilgilendirir. Bunun dışında daha değişik etmenlerin, örneğin Türkiye solu'nun bu toplantılara karşı tavrının burada rol oynadığını da belirtmem gerekir. Türkiye sol'undan örgütlerin (D.Partizan hariç) bu toplantılara özellikle katılmadıklarını gördüm. Toplantıyı düzenleyen ve sözcü arkadaşlar bu duruma dikkati çektiler. Toplantı tarihi önceden ilan edilmesine, hatta özel çağrılarının yapılmasına rağmen Türkiye solundan arkadaşların toplantıya katılmayışlarına anlam veremediklerini belirttiler. Tabii, bunların bazı nedenleri üzerinde de durdular.

Kürdistan'lı siyasi akım ve gruplar toplantılara merkezi ve yeterli düzeyde katılmamış olsalarda, ancak bu olayı ilgi ve ciddiyetle izlemeleri, bence olumlu bir yöndü. Genel olarak katılımın yetersizliğine rağmen

men, toplantıya katılan insanlar Kürdistan'daki olay ve gelişmeleri ciddiye alan, Kongreyi önemseyen ve her şeyden önce Kürdistan'da yeni ve değişik adımların atılmasına inanan, bu konuda beklentileri olan insanlardı. Örneğin toplantı süreleri uzundu. Ancak kitlenin sonuna kadar sabırla ve ilgiyle toplantıyı izlemeleri dahası bir çok insanın soru ve konuşmalarıyla toplantıya canlılık katmaları dikkat çekiciydi.

Bunun böyle olmasında toplantıların demokratik bir atmosferde geçmesinin rolü vardı. Toplantıya katılan gerek siyasi hareket ve grupların sözcüleri, gerekse de tek tek bireyler görüşlerini özgürce ifade etmenin ortamını buldular.

KAWA "SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ"nin dünyada ve Kürdistan'da önemli gelişme ve değişmelerinin olduğu bir ortamda gerçekleştiğini, bu yönüyle ve aldığı tarihi kararlarla kongrenin büyük önem taşıdığı sözleriyle konuşmasına başlayan sözcü, devamlı; böylesine önemli gelişmelere ve yüklü sorunlara rağmen kongrelerinin bütün bu sorunların altından çıkabilme yeteneğini ve olgunluğunu göstererek örgütsel birlikteliklerini daha ileri ve üst bir düzeyde pekiştirdiğini söylediğinde, bu sözler salonda coşku ve sevinçle karşılandı.

Kongrenin aldığı kararlar ve önüne koyduğu görevler üzerinde duran sözcü bu karar ve görevlere şöyle değindi;

"Kongremizin en belirgin özelliği Kürdistan'daki mücadele ve bu mücadeleye ilişkin olarak aldığı SAVAŞ kararıdır. KAWA bu kongresiyle bu alanda öteden beri süre gelen eksikliklerini gidermenin ve devam etmekte olan savaşa etkin bir şekilde katılarak ona daha bir ivme kazandırmanın derin inancı ve bilinciyle davranmıştır.

Kongremiz bu pratik kararı ve karar doğrultusunda atılması gereken adımlar üzerinde durduktan sonra konuşmacı, bir başka önemli karar **PARTİ İNŞA KURULUŞU**'na ilişkin alınan karar üzerinde durmaya başladı. Bu sorunda kongrelerinin, partiyi inşa ve daha sonraki bir kongreye kuruluşunu gerçekleştirme kararı aldığını, önüne koyduğu görevlerle şimdiden bu alanda adımlar atmaya başladığını, KAWA'nın dışında daha değişik sosyalist akım

ve grupların olduğunu, dolayısıyla Kürdistan Birleşik Devrimci İşçi Partisi'nin bu güçlerle birlikte ve bu güçlerinde partinin inşa ve kuruluş çalışmaları içine çekilmeleri gerektiğini ifade etti. Kürdistan'da yükselen mücadele ve bu mücadelede Kürdistan'ın her parçasında ve genelde var olan siyasi etkinlik ve önderliklerin hata ve yetmezliklerinin açık olarak ortaya çıktığını, bu mücadelenin dayatmasıyla Kürdistan'da Leninist esaslara dayalı bir partinin mücadelesinin geleceği ve bu günü açısından acil ve vazgeçilmez olduğunu sözlerine ekledi.

Sözcü, akabinde, gerek uluslararası, gerekse de ulusal ölçüde tartışılan ve kongrenin önemli gündem maddelerinden biri olan "sosyalizmin sorunları" konusuna geçti.

Bu sorunları görmemezlikten gelmedikleri ve gelemeyeceklerini, dünya üzerindeki bu son gelişmeler sosyalizm cephesinde var olan ve pratik çöküntülerle kendisini dışa vuran bunalım, Kürdistan devrimini onun ulusal kurtuluş mücadelesini ve Marksist-Leninist değerlere bağlı KAWA'yı etkilemeden edemezdi diyen sözcü, bu konuda da ön hazırlıkla kongreye gitmelerini ve bizzat kongre alanında bu sorunların yoğun tartışmalara neden olduğunu, kongre bu alanda özellikle sorunu ele alışta doğru bir perspektif sunduğunu belirtti. **Yerküre üzerinde "sosyalizm öldü" teranelerinin yükseldiği bir sırada kongrelerinin Marksizm-Leninizme, bilimsel sosyalist değerlere olan inancını kuvvetlice dile getirdiğini geçmişte olduğu gibi KAWA, insanlığın yüce ideali olan bu bilim ve onun yol göstericiliğinde mücadelesine yön vermeye kararlı olduğunu vurguladı.** Bu temel gerçeğin yanısıra geçmişte ve bugün ulusal özellikle uluslararası boyutlarda sosyalizm sorunlarının ele alış ve uygulanışında önemli hata ve eksikliklere düştüğü Kürdistanlı Marksist-Leninist bir örgüt olarak KAWA'nın da bu alanda bazı sıklıklar ve darlıklara düştüğünü, Sovyet, Çin ve Arnavutluk deneylerinin yeniden ele alınması bazı eksikliklerine rağmen Sovyet revizyonizmine karşı tutumlarının geçmişte temelde doğru olduğunu, ÇKP ve AEP ilişkilerinde ÇKP ve Mao'yu red ve AEP'ye yaklaşımda sözkonusu sıklıkların özellikle yöntem alanında nasıl yansıdığına örnek

lerle işaret etti. Ayrıca bu alanda tartışmanın sona ermediğini, kongrenin belirttiği perspektif doğrultusunda bu sorunların tartışılmasına devam edileceğini konuşmasına ekledi.

Kürdistan'da ulusal güçler arasındaki ilişki, ittifak ve cephe birliği üzerinde de duran sözcü, KAWA'nın bu alanda başından beri sürdürdüğü politikanın doğru olduğunu, kongrelerinin bu politikayı onayladığını, ne var ki bu politikanın Kürdistan'daki mevcut durum, somut siyasal gelişme ve değişimlere uygun olarak daha yaratıcı ve yapıcı bir şekilde hayata geçirilmesini öngördüğünü, Kürdistanlı güçler arasındaki ittifak ve birliğin Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesinin zaferi için temel bir öge olduğunu vurguladı. Bu birlik ve dayanışmayı engelleyen parçacı, grup ve güçlerin çıkarlarını her şeyin üstünde gören hatalı eğilimlerin özellikle düşmanlığı körükleyen sektör-yıkıcı tutumlara karşı mücadele etmek gerektiğini belirten konuşmacı arkadaş, KAWA'nın doğru politikasıyla mücadele içinde etkinliğini giderek güçlendirerek bu alandaki sorumluluğunu daha layık bir şekilde yerine getireceğini belirtti.

Güney Kürdistan'daki gelişmelere ve orada ortaya çıkan oluşuma iki yönüyle yaklaşmak gerektiğini her şeyden önce ordaki yapıyı Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin bir kazanımı olduğu, bu kazanıma sahip çıkarak güçlendirerek onu daha ileri mevizlere götürmenin, en azından bir Kürt yurtseverlik görevi olduğu, öte yandan ordaki mevcut önderliklerin ulusal kurtuluş mücadelemizin temel çözümünü sağlayan, nitelikte olmadıkları, sömürgeci devlet ve emperyalist ülkelere karşı uzlaşıcı yönleri ve teslimiyetçi tutumlarıyla elde edilen kazanımları dahi tehlikeye soktukları ve sokacakları da dile getirildi.

KAWA "SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ" tanıtım toplantısının sözcüsü konuşmasının son bölümünde halkların kardeşliği ve birliği temasına dikkati çekti. Kongrelerinin, Kürdistan devrimi ve ulusal kurtuluş mücadelesinin aynı zamanda bir ortadoğu devrimi olarak görülmesi gerektiğini ve gördüklerini Kürdistan devrimine, onun temel dinamiklerine ve kendi öz güçlerine güven duygusuyla hareket ettiklerini, bununla beraber özellikle sömürgeci ülke

halklarının Türk, Fars, Arap halklarının Kürdistan devrimi ve haklı ulusal kurtuluş mücadelesinin temel müttefikleri oldukları, halklar arasında kardeşlik ve birlik fikrini işlemenin, pratikte buna uygun davranmanın kendileri ve Kürdistan devrimi açısından vazgeçilmez enternasyonalist bir görev olduğunu, altını çizerek tekrar duyurdu.

Sömürgeci devletlerin şövenizm zehirini sürekli kusarak, düşmanlığı körükleyerek bu değerleri tahrip ettikleri, bir taraftan bunların oyunlarını bozmaya çalışırken, öte yandan Kürdistan'da milliyetçi kapıların arkasına sığınamayacaklarını, bütün ulusal değerlerine sahip çıkarken orada çakılıp kalamayacaklarını, dahası, devrimin kapılarını milliyetçiliğe kapatarak, onu daha ileri mevizlere, sosyalizmin hedefi doğrultusunda yönlendirmeye kararlı olduklarını belirterek, bu konuda söyleyeceklerini noktaladı.

Sözcü, son olarak kongrelerinin kadın sorununda yeni açılımlarda bulunarak somut kararlar aldığını, Kürdistan'da Birleşik ve Bağımsız kadın hareketinin yaratılması için, Kongrelerinin örgütlü KAWA'nın önüne görevler koyduğunu ve KAWA'nın şimdiden bu alanda adımlar atmaya başladığını belirterek, **"KAWA SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ"** adına sizleri, ülke içinde ve dışındaki tüm Kürdistan halkını, bütün devrimci-yurtsever güçleri ve Kürdistan davasının uluslararası dostlarını kongre kararlarını desteklemeye ve yapacağımız tarihi atılıma omuz vermeye çağırıyorum" sözleriyle konuşmasına son verdi.

Diğer yerlerde yapılan toplantılar ana tema olarak Köln'de yapılan ve yukarıda aktardığım tarzda olmuştur.

Yazıya son vermeden **KAWA, SAVAŞ VE PARTİ İNŞA KONGRESİ**'nin tanıtımına ilişkin bir başka etkinliğini kısa bir haber olarak duyurmak istiyorum.

12.12.1992 tarihinde Frankfurt'ta, "Kongreyi selamlama ve Kürdistan devrim şehitlerini anma" şeklinde bir gece etkinliği gerçekleşti. Yaklaşık bin kişinin katılımıyla KAWA tarafından yapılan gece, Kürdistan devrimi şehitlerini anmanın yanısıra, Kongreyi tanıtma, anlam ve önemini kitlelere yaymak açısından önemli bir gün oldu.

Yeniden ve daha güzel mücadele haberleriyle buluşmak üzere.

Seminerlerden izlenimler

AL ARENG ALXAS

1992.... tarihinde gerçekleşmiş, dergimiz Newroz Ateşi'nde de haber konusu olan ve bazı devrimci-demokrat çevrelerin sabırsızlıkla beklediği; Kürdistan Proleter Hareketi KAWA'nın gerçekleştirdiği son "Savaş ve Parti İnşa Kongre"si zamanla gün ışığına çıkıyor, bunun her geçen gün tartışma konusu olan ve hayli zamandır kendisini dayatan, gündemi bütün tazeliğiyle dolduran ulusal sorun tartışmalarına yeni teorik ve pratik düzeyde; Kürdistan'ın dört parçasında ve aynı zamanda avrupanın bir çok ülkesindeki Kürtlerinde, gün geçtikçe tartışma konusu olmakta ve yukarıda belirttiğim çevrelere, konuyla ilgili büyük oranda açıklık ve netlik kazandırmış bulunmaktadır.

Kongre söz konusu çevrelerin desteğini, ilgisini ve hatta dostane eleştirilerini kazanırken, öbür yandan kendilerini Kemalist ideolojinin zincirlerinden kurtaramayan, kendilerince doğru Kürt halkınca köhnemiş ve artık var olma yok olma derecesine gelmiş, bizce birbirinden özünde farksız, ama onlarca aralarında dağlar kadar fark olduğunu iddia eden Türkiye solu, olayı yine gelenekselleşmiş çürümekle yüzyüze kalmış olan, artık kimse tarafından umursanmayan, eğer deyim yerinde ise adeta kulaklarda paslanmaya yol açan eleştirilerine uğradı.

Konuyla ilgili tartışma seminerlerinin gerçekleştiği Avrupa'nın bir çok merkezi kentinden, tanık olduğum, İsviçre'nin iki büyük kentinde yapılan seminerlerden siz Newroz Ateşi okuyucularını bilgilendirmek ihtiyacı duydum.

Çünkü az öncede belirttiğim gibi, var olma yok olma derecesine gelmiş, gelişmelerin hızına ayak uyduramayan ve bir anlamda onlar için baş döndürücü olan KUKM'nin, Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan Şiarı bağlamında, son senelerde dört parçada kazandığı mevziler, onların var olma yok olma derecesine gelmesinde bir anlamıyla büyük bir neden teşkil etmektedir. Niye diyeceksiniz, çünkü büyük bir ezici çoğunluğunu Kürdistan'lıların teşkil ettiği bu gruplar, artık tabanlarını elde tutabilmek için her türlü anti devrimci uygulamalara başvurmaktadırlar. Özellikle Kürdistan'lı Marksist-Leninist kesimlerin buluşma merkezi durumuna gelen

ve büyük akımlarla katılımların yaşandığı Kürdistan Proletarya Hareketi KAWA, onların korkulu rüyası olmaya başlamıştır. Bu seminere resmi çağrı bildirileriyle davet edilen bu gruplar, bir çoğunun tamamıyla katılmamasıyla birlikte, bazılarının da çok cüzi bir derecede katılımları görülmüş ve onun yanında gelip katılmalarına rağmen, söz hakkı alıp konuşma zahmetinde bulunmayanlarında, bu konuda ilgisizliğin ürünü olarak görmekten başka çarem yok. Aralarında çok dar bir kesimin başını çektiği bu gruplar, artık ellerindeki sermayenin tükenmekle yüzyüze olduğunun belirtilerini hiç kuşkusuz göstermektedirler. Nedir bu sermaye, bir otuz milyonluk halkın tarihinin, kültürünün ve doğuşundan bugüne kadar büyük kahramanlık, adeta efsanelenmiş direnişleriyle dünya halklar tarihinde eşine az rastlanır bu gerçeği, kendilerinin sermayesi durumunda olan Kürt kökenli tabanlarından saklamak, inkar etmektir.

Günümüze bakıldığında ise bunun örneklerini hala görmekteyiz. Sizlere Güney Kürdistan örneğini vermek istiyorum. Siz Newroz Ateşi okuyucularının belki çok yakından izlediği, Güney Kürdistan'da bir dizi olaylar yaşandı. Şimdi birşeyleri eleştirmeden önce, o konu hakkında bilgi sahibi olmak gerektiğini hepimiz biliriz, ama eğer bunlara siyasi tavır almak düzeyinde bir eleştiri yapılıyorsa bunun geniş çaplı bir araştırma ve incelemenin gerektirdiğinden sanırım bilincindeyiz. Evet, bildiğiniz gibi Güney Kürdistan'da olanlar hakkında birçok şey yazıldı, çizildi, söylendi ve halada dönem dönem devam etmektedir. Bu konudaki Newroz Ateşi'nin çabaları gerçekten taktir edici düzeyde olmasına rağmen, görülen odurki kimse oturup okuma zahmetinde bulunmamış.

Sizlerinde çok iyi bildiği gibi, Türkiye solunun hemen hemen dünyadan haberdar olma diye bir konuları söz konusu, ha bu gerçektende dikkate alınır düzeydedir, tutun Afrikasından Güney Amerika'ya kadar, ama konu Kürdistan'a gelince gelişmelerden her nedense bi haberdirlir. Şimdi bilindiği gibi Güney Kürdistan'da Körfez Savaşından sonra, bir ayaklanma yaşandı bu aynı zamanda beklenilmeyen bir durumdu da. Çünkü, Güney Kürdistan'ın tanınmış burjuva milliyetçi önderlikleri faşist Baas rejiminin 1988 saldırısından büyük bir yenilgi alarak, artık sonlarının geldiğinin sonucuna

varmışlar ve her birinin kendi köşesine çekildiği görülmüştür. Evet ama bundan sonra neler oldu, işte bundan sonra önemli gelişmelerin yaşandığı Güney Kürdistan'da büyük bir boşluk yaşandı, hemen hemen halkla faşist Baas rejimini başbaşa bırakan liderlikler, kendi sınıfsal karakterleri doğrultusunda kendi köşelerine çekilmekten geri kalmadılar. Bundan sonra söz konusu siyasi boşluğu doldurma çabası içerisine giren KOMALA ki ML bir örgüttür, kısa dönemde büyük başarılar kaydederek örgütlülüğün de, Güney Kürdistan'ın bütün şehir ve kasabalarında, aynı zamanda sömürgeci Baas rejiminin söz konusu yenilgiden sonra, köyler ve küçük kasabalardan topladığı insanları doldurduğu toplama kamplarında, kayda değer oranda başarılar elde etti ve halkla içiçe girmenin coşkusunu yaşadı. Gelelim bundan sonra olanlara, bundan sonra ise Körfez Savaşı sonrasında gelindiğinde ise durum kendisini dayatmış ayaklanmanın bütün hazırlıkları yapılmıştı. Bu arada unutmadan şu hatırlatmayı yapmak gerekir, aslında hepimizin çok iyi bildiği düşmanın çelişkilerinden yararlanma diye bir metod söz konusu, ha bundan en iyi yararlanmasını en acımasızca yararlanmasını ML'ler bilmeli. O dönemde niye, o dönem derken Körfez Savaşı dönemini kast ediyorum, KOMALA ayaklanmayı başlatmadı, çünkü eğer ayaklanmayı başlatması söz konusu olsaydı ABD ve müttefiklerinin yanında yer almış gibi hava yaratacağı için ve gelişebilecek polemikleri önceden önlemek, yol vermemek için, ayaklanmayı başlatmadı. Şimdi bu konuda son derece titiz davranmak ML'ler dışında kimsenin işi olamaz. Çünkü eğer bu ayaklanmaya burjuva milliyetçi önderlikler, önderlik yapmış olsaydı, ben sanıyorum müttefiklerin yanında, onlar için yer alıp almama diye birşey söz konusu olmayacaktı, ki onun ötesinde ABD'nin bu ayaklanmayı özellikle I,KDP Barzani önderliğinde başlatma teklifleri açıkça yapılmaktaydı, bunu görmemek arkadaşlar kusura bakmasınlar ama, belki kör ve aynı zamanda sağır olanların işidir. Bunu derken kastım şudur, nedenleri kendilerine daha hala muğlak ama bizce çok açık ama gün gibi netleşmiş olan ve doğuşlarından beri izledikleri görmemezlik ve umursamazlık politikasının birer ürünüdür bunlar.

Ayaklanma KOMALA'nın önderliğinde başladı ve sonuç itibarıyla yenilgiye uğradı. Şunuda parantez içinde belirtiyim yüzde yüz bir yenilgi söz konusu değil, demekki kazanımlarda var, nedir bu kazanımlar, I-KDP ile YNK'nin yıllardır sömürgeci Baas rejimine karşı dönem dönem kesintilere uğramasına rağmen yürütmekte oldukları savaşın amaçları değil midir? Dikkat etmek lazım ML'ler

önderliğinde yapılan bu ayaklanma, gerçekten de dikkate alınması, teorik ve pratik dersler çıkarmamız gereken, yenilgiye uğramış bir devrimdir. Bu noktadan hareketle yola çıkarsak, ezen ulus devrimcileri olarak, iç ittifaklardan sonra, en ön planda gelen devrimimizin ittifak güçleri olarak gördüğümüz bu gruplar, acaba yeni alternatifler sunma konusunda ne kadar samimi davrandılar. Veyahutta oturup düşündüler mi, görülen odurki bu arkadaşlar hiçte meseleyle ilgili alternatifler sunmak bir yana dursun, her nedense olayı çekip çekirtmenin yollarını aramaktan başka bir şey yapmamışlar. Konuyla ilgili baştada belirttiğim gibi bir çok şey yazıldı, konuyu gerçekten irdeleyen, olayları gidip yerinde inceleyen, NEWROZ ATEŞİ muhabirlerinin çabaları vardı, bunların yeniden gözden geçirilmesinin bir zahmetinde bulunurlarsa bu arkadaşlar, beni gerçekten sevindirecek. Ama eğer daha hala bu konuda inatçı davranma niyetindeyse, kendilerinin eğer zahmet olmazsa Güney Kürdistan'a gidip bu konuyla ilgili araştırma ve inceleme yapımları tavsiyesinde bulunuyorum. Şimdi eğer yine de kabul edilmiyorsa, kendilerinden, TC basını ve ondan büyük bir farklılık gözetmeyen İKİBİNE DOĞRU'nun haberlerinden çıkardıkları sonuçlarla olaylara yaklaşım tarzlarını tamamiyle reddediyorum.

Bir başka konuda seminerlerde özellikle göze çarpan ve her haliyle bilinçli yapıldığı hiçte gözden kaçmayan, Türkiye solu örgütlerinin, ulusal sorun bağlamındaki umursamazlık ve boşvermişlik politikalarının ötesinde, Kürdistan'ı örgütler arasındaki çelişkileri körükleme yolundaki çabaları idi. (Örnek: PKK-KÜRDİSTAN'I CEPHE ÇATIŞMASI) Şimdi. Bu arkadaşlar Kürdistan'ın dört parçasında gelişen, her geçen gün' yeni mevziler kazanan mücadeleyi kendilerine sıçrama noktası olarak alacakları yerine, gelişen KUKM'nin, eğer yanlış anlamıyorsam, bu istemiyerekte olsa, ki ben bu konuda kuşkuluyum, önünde engel teşkil etme çabasına girmiş olmuyorlar mı? Bu tür tutumların nedenleri ne olursa olsun tek kelimeyle açıklamak gerekirse "ŞÖVENİZM"dir. Ben yinede eğer aralarında varsa, bu arkadaşlara HALİL İBRAHİM AKYOL arkadaşın, NEWROZ ATEŞİN'de yayınlanan SEKSIYON ÖRGÜTLENMESİ ÜZERİNE adlı yazısında öne çıkarılan bir cümlesini ekliyerek bitiriyorum.

BUGÜN TÜRKİYE'DE TÜRK DEVRİMCİSİ, PROLETER DEVRİMCİSİ, GERÇEK DEMOKRAT, İLERİCİSİ NE VARSA ARTIK ÖNE ÇIKMALI VE ŞU KENDİ ŞOVENLERİNE KARŞI BİR GÜZEL MÜCADELE ETMELİ. ENTERNASYONALİZM VE BİRLİĞİN O ZAMAN BİR ANLAMI OLABİLİR VE GİDEREK İÇERİĞİ DOLAR.

Bir Kürt Sosyalistinın Kaleminden, **"KALEMİMDEN SAYFALAR"**

Necmettin BÜYÜKKAYA

"Wa merdım camerd bo, wa rosê dınya dı bo"
Wa boxê dew rosi ba, ne gı manga se serri
bop"
Bıra merıu mêr be, bıra rojeki lı dinê be"
Bıra boxê yek rojibim, ne ko çêleka sedsalı
bım"
Kişı mertçe yaşasın, bir gün yaşasın"
100 yıllık inek olmaksın bir günlük boğa ol-
mayı isterim"

Dozdar Polesar

Kalemimden sayfalar, Necmettin Büyükkaya'nın notlarından, çeşitli tariılerde yazdığı mektuplardan, kardeşi Şerwan Büyükkaya tarafından titiz bir çalışmayla düzenlenmiş bayağı hacimli bir kitap.

Kitabı okurken kimi zaman kendimizin de yaşadığımız olayları tekrar yaşıyor, dönemin yeterince bilinmeyen olaylarının bir kısmının teferruatını öğreniyor, Kürdistan'ın son 20 yılını yeniden bir gözden geçiriyorsunuz.

Ama hepsi bu değil. Kitap basit bir anı kitabı değil, Necmettin büyükkayanın o gün söylediği bir çok şey bu günde Kürdistan devriminin önemli problemlerini ve açılımlarını teşkil ediyor.

Necmettin, 20 yıl boyunca gerek Türk Sol hareketinde gerekse Kürdistan sosyalist hareketinde çeşitli görevlerde bulundu, halkın ve ezilen sınıfların davasının adamı oldu ve ölünceye kadar da öyle yaşadı, direnerek öldü.

Kitabı buraya aktarmanın ne olanakları ne de gereği var. Örnek ve de ibret olsun diye buraya Necmettin'in boğuştuğu ve Kürdistan sosyalistlerinin hala boğuştuğu bazı paragraflar alacağım.

Diyarbakır'den bir arkadaşına yazdığı, 19.9.1975 tarihli mektupta şöyle diyor: "....e yazdığın mektuptan anlıyorum ki durumumuz seni epey üzüyor. Fakat mesele senin anladığın veya duyduğun gibi değil. Evet kitap okuyor ve ona göre kendince bir takım sonuçlar çıkararak tavır takınıyorsun. Fa-

kat bu senin çıkardığın neticelerin buradaki gerçeklere ne kadar uyduğunu veya daha doğrusu ne kadar ters düştüğünü sana nasıl anlatmalı bilmem ki? Orada iken dilimizin döndüğü kadar anlattık. Anlaşıyor ki çok çabuk unutuldu. Bu hata yalnız senin içine düştüğün hata değil. Diyebilirim ki tüm burjuva ve küçük burjuva aydınların içine düştüğü hatadır, hepimiz okuduğunuz kitaplardaki formülleri kalıp gibi alıp ülkemize uydurmaktan öte bir şey düşünmüyor ve düşünmek te istemiyorsunuz. O okuduğunuz kitapların hiç birinde de ülkemizin somut gerçeklerini görmek ise maalesef mümkün değil." (Kalemimden sayfalar, sayfa: 36)

Necmettin Büyükkayanın 20 yıl önce boğuştuğu bu sorun bu günde devam ediyor. Bu günde kafasını Marksizmin Türk versiyonuyla bozmuş bazı Kürt gençleri, ulusal kurtuluş mücadelesine sırtını dönmüş, hiç tanımadığı ülkesini ve onun sosyalist, devrimci ve yurtsever örgütlerini görmezlikten geliyor, Türk solcularının kronik hastalığına ortak oluyor, Yaser Arafat'a ve FKÖ'ye övgüler düzüyor onun daha solundaki "Kürdistan cephe" ve Kürt Federe Devlete ise küfrediyor ne yazık ki Uğur Mumcu'yla aynı dili kullandığının farkında bile olmuyor.

18.1.1976, Siverek, tarihini taşıyan bir mektupta ise şöyle diyor: "**Buralarda tarih ve diyalektik tekerleği uygun biçimde ileri doğru dönmesinde devam ediyor. Buralar eskinin yeniye karşı direnmesinin acı sancısını çekiyor. Çevre ve toplum tam bir geçiş dönemini yaşıyor. Her yer ve her hususta bu geçiş döneminin yozluğunu, deliliğini, yiğitliğini, pislliğini ve korkaklığı ile içtenliğini iç içe görmek mümkündür! Disiplin, sabır, bilim ve ciddiyet ise gün geçtikçe güçlenmektedir! Dönemin burdaki hakim güçlerinin devam etmekte olan üstünlüğü ise geçicidir. Geçen gün bir dostum yanında sohbet ederken o dostum şöyle demişti:**

-Herkes teneke çalıyor. Düzgün orkestra ne

yapabilir ki? Burdaki bugünkü durumu açıklamak için ne kadar da yerinde ve uygun bir söz. Peki sorulamaz mı? Neden herkes teneke çalıyor? Bunda rol oynayan sebepler nelerdir? Bunda düzgün orkestracıların hiç mi kabahati yok? (Kalemimden sayfalar, sayfa: 37)

28.6.1977, Şam, tarihli bir mektubunda ise şöyle diyor: "Biz Marksistiz de deseler hakim sınıf, hakim sınıftır. Köyler, mağazalar, yazıhaneler, kol-tuklu daireler ve yarın sıcak koynu ile cıvı cıvı çocuklardan vaz geçilmedikçe bir Marksist, Marksistlik görevini yerine getiremez. Hele böyle kimseler yönetici durumunda iseler bunda büyük bir terslik var demektir." (Kalemimden Sayfalar, sayfa: 54). Kürdistan'daki proletarya hareketi dışındaki bir çok harekette bu sorun daha hala sürmektedir. Proletarya hareketi ise genel sekreterlik kurumunun yerine kollektif önderlik ve devrevi sekreteryaya prensibini benimseyerek, hareketi kişilere değil, yeteneği ne olursa olsun kişileri harekete bağlamıştır ve hele hele hakim sınıftan kimselere sınıf intiharından vazgeçmediği sürece yönetici organları kapatmıştır aynı şekilde bürokratik yozlaşmanın önüne de büyük bir baraj koymuştur.

Yine KHKD, Dünya Devrimci süreci Proleter Enternasyonalizmi başlıklı yazı da da şöyle demektedir: "Halkımızın birliği, bağımsızlığı ve özgürlüğü sağlanmadan, halkımızın ve proletaryamızın dünya halkları ve uluslararası proletarya ile ülkelerimizin ortak amaçları uğrunda akıllı ve barışçı dayanışmaları da mümkün olmayacaktır." (sayfa: 410)

"Kendi ulusal birliğinden yana olmayan bir kimse ulusunun başka uluslarla eşitlik ve kardeşlik temelinde dayalı gönüllü birliğinin yürekten neferi olamaz." (Sayfa: 410)

"Kürdistan ulusal sorununun çözümünün somut BİRLEŞİK-BAĞIMSIZ-DEMOKRATİK-KÜRDİSTAN formülünün dışında aramak oyalanmak ve boşuna enerji tüketip vakit öldürmedir." (sayfa: 410)

"KHK içinde önemli yeri olan bazı ulusal güçlerimizin Avrupa sosyal demokrasisi ile geliştirmeye çalıştığı flörtler, "kapıdan kovulana, pencereden girmeye buyur!" misali emperyalizme yeniden, KHKH'yi, ile oynama fırsatı verebilir." (sayfa 411), KHKH'yi ortak yönetici bir organa kavuşturup, birliğini sağlamak tarihi sorumluluk ve görevi bu günkü koşullarda Kürdistan sosyalistlerindir." (sayfa: 411)

"Kürdistan sosyalistlerinin bu tarihi sorumluluk ve görevlerini yerine getirebilmeleri için; ilkeler etrafında, ideolojik birlik içinde tek bir örgütsel yapıda

birleşmeleri gerekir." (sayfa: 411)

Acaba diyorum, BÜYÜKKAYA, fizik olarak yaşasaydı neler olurdu. Düşündüklerimden çıkar-dığım sonuç şu oluyor: Sosyalist perspektifi diri tutan, onu yaratıcı bir şekilde ülke koşullarına uygulayan ve BAĞIMSIZ, BİRLEŞİK DEMOKRATİK ve SOSYALİST KÜRDİSTAN perspektifini savunan bir sınıf örgütünde, O'nun da hangisi olduğu çok açık.

TARİH TANIKTIR

Kanatır düşüncelerim
Dolarda, güler denizinde gözlerim
Dışardayım
ve
Üşüyorum...
Ne sıcaklığı uzanır.
Ne karanlığı sıyrır.
Alevlenmiş sevdamin
Kadınım....
ve tanıktır tarih
İt sürüleri dolmuş obama
Kıvrılmış kuyruğu
Korkak, ürkek
Aldırmaz görünen
ve
Satılmışlar çıkmış aramızda
Utaniyorum...
Yumak yumak yapmışlar acıları
İlmik, ilmik atmışlar bedenime.
Kadınım...
Sergilenmişim altmış ekranda
Ağıt değil
Yakmışım bedenimi, oğullarıma.
Kanatır düşüncelerim
Vurulmuşum çığlıklarında!
Işıksız geceler
Kamçılarmış bizi
Lo, lo, lo
Düşürmüş döl yatağımıza
Umutları

Delal

Bekir ya da işbirlikçi tipi

Ali BİÇER

Shakespeare gerek Romeo ve Julyet'de gerekse Hamlet, Macheth ve Kral Lear'da olsun kahramanlarını daima seçkin kesimden seçmiştir. Oyunlarındaki kahramanlar kraldır, beydir, komutandır, tüccardır, kadın kahramanlar ise bu "soylu" kişilerin eşleri ve kızlarıdır. Shakespeare sıradan insanlara (köylüler, işçiler, erlerle) pek uğraşmaz. Toplumun seçkin katmanlarından seçtiği tiplerle yaşadığı çağın panoramasını vermeye çalışır. Oyunlarında sıradan insanları başlı başına bir tiplere olarak seçmez. Onları çok dolaylı ve kıyıda katar. İzleyici doğru dürüst onu ayırdetmez. Çünkü bu kişilerin oyunda olayları etkileme, olayların yönünü değiştirme pozisyonu yoktur. Genel olarak silik ve düşünce üretmez tiplerdir. Hemen hemen konuları haber götürüp-getirme nöbet bekleme, hizmet görme vb. edimlerle sınırlıdır.

Burada Cervantes (1547-1616) ede değinmek gerekiyor. (24) Cervantes Avrupa'nın her yanında sone yazmanın egemen olduğu bir dönemde Don Quijote'u yazarak dönemin egemen sanatının dışına çıkmıştır. Ve Don Quijote ilk roman ürünlerinden biridir. Bir baş yapıttır. Konumuz gereği üzerinde durmak istediğimiz sıradan insan tiplemesi diyebileceğimiz Don Quijote'un seyisi Sancho'dur. Gerçi Sancho'dan da beklediğimizi göremiyoruz. Yazar yapıtında geniş yer vermesine karşın Sancho için psikolojik derinliği olan bir tiplere portresi çizememiştir. Don Quijote'un tersine Sancho sığdır. Sıradan bir uşağın efendisine gösterdiği bağlılık. Ve biraz da kaba güldürü öğeleriyle yüklüdür. "Yalnızca efendisi var oldukça var o."

Dünya halk masal ve söylencelerinden de genel olarak kahramanlar ya soylu kişiler ya da ölümsüz tanrı ve tanrıçalardır. Halkda kendi içinde, kendilerinden birinin sıradan bir köylünün, bir işçinin kahramanlık gösteremeyeceği kanısı yaygındır. Bunu egemen sınıfların, yüzyıllarca halkın belleğine kazdıkları açıktır. Halk kendi kendini kurtaramayacağı gibi için-

den her hangi biride çıkıp önderlik yapamaz; onların sorunlarına çare bulamaz. O halde halk sorunlarından bunaldığı an yeni bir beye, yeni bir sultana-krala umut bağlamalı. Onları o bunalımdan ancak bir bey, sultan-kral kurtarabilir. Bugün bile kapitalizm biçimde farklı farklı düzen partileri yaratarak iktidarda biri yıpranınca onun yerine öbür partiyi ikame ederek halkın umudunu ona bağlamayı başarmıyor mu?

Ortadoğu halklarında özellikle Kürtler ve Türklerde Kel Oğlan masalları yaygındır. Keloğlan halktan biridir, sıradandır, üstelik en sefil ve kimsesizlerden biridir. Olsa olsa bir annesi bir de eşiği vardır. Bu masallarda da onun, yiğitliği, mertliği ve onurlu davranışları değil kurnazlığı ve komikliği öne çıkarılır. Öyle ya beyler, krallar-sultanlar komik olacak değil ya, bu olsa olsa halktan biri hatta halkın bile en alt katlarından biri olabilir.

Sıradan insanların sanat ve edebiyatta kahramanlaşması ise her ne kadar Rönesans ve sonrasında eleştirel gerçekçiler tarafından işlenmişede asıl yaygınlık kazanması proletarya kültürünün gelişmesi, sınıf ve birey bilincinin oluşması sonucu toplumcu gerçekçilik akımı içinde işlenir. Bunun öncülerinden biri M.Gorki'dir. Gorki yapıtlarındaki bütün kahramanları halkın içinden seçmiştir.

Bilindiği gibi Kürt edebiyatında şimdilik toplumcu gerçekçi ürünler son derece sınırlıdır. Bunun nedeni ise herkesin bildiği gibi Kürdistan topraklarının sömürgeleştirilmesi ve sömürgeci güçlerin Kürt dili, sanatı, edebiyatı ve kültürü üzerinde baskı ve asimilasyon politikalarını yürütmesidir. Belkide bundan dolayı olsa gerek Kürt masal ve söylenceler diğer halklarınkinden biraz farklıdır. Sıradan insanların masal, destan, şiir ve türkülerde kahraman olarak seçilmesi küçümsenmeyecek düzeydedir. Bu özelliği Kürt halkının direnişçi geleneğinden ayrı tutmak olanaksızdır.

Keloğlan (guri) Kürt masallarında köşe taşlarından biridir. Arkasız mülksüz ve güçsüz kalmış insanın son çaresi olan kurnazlığı ve maskaralığı öne çıkarmasından başka nedir ki?

Keloğlan masallarında umut her zaman vardır. Keloğlan sürekli çözümler üretir. Ve adım adım sonuca varır. Güçlülerin gücü, hükümdarların hükmü ile sürekli alay eder. Kimi araştırmacılar Keloğlan masalları Kürtlerden diğer komşu halklara geçtiğini ileri sürer. Bizce de bu savın doğru olma olasılığı güçlüdür. "Siyabent û Xace" adlı aşk destanındaki Siyabent'te halkın içinden çıkan bir masal kahramanıdır. Siyabent çocukluğunda yoksuldur, kel ve kimsesizdir. Ezilir ve horlanır. Büyüdüğünde ise yazgısını kötü yazan feleğe başkaldırır. İnsanın yazgısına boyun bükmesi değil başkaldırısı, hesaplaşması işlenilir.

Meleye Batê (1417)'de ünlü eseri Zembil Firoş'da yoksul düşen bir sepetçinin aşk öyküsünü anlatır. Kava söylencesinde (mitolojisinde) zalim hükümdar Dehak'a karşı halkı örgütleyip başkaldıran Kava bir demirci ustasıdır. Bu, kahramanı bir emekçi olan dünyanın tek büyük söylencesidir. Bu söylencenin, ayrı ayrı anlatımları olsada, bütün anlatımların ortak yanı Kava'nın bir demirci ustası (emekçi) oluşu ve olağan üstü hiç bir yetisinin bulunmayışı, halkı örgütlemesi ve başkaldırıya önderlik yapmasıdır Bu masal ve söylenceler aklımıza ilk gelenler. Kuşkusuz, belleğimizi zorladığımızda aynı içerikte daha sayısız masal ve söylence sayabiliriz. Kürt türkülleri ise sıradan insanların acıları, aşkları, umutları ve direnişi ile doludur. Mem û Zin yapıtındaki asıl kahramanlar Mem ile Zin olarak kabul edilsede, Tacdin'i, Siti'i ve Bekir'i yan kişiler olarak düşünmek olanaksızdır. Bu beş kahramanda hemen hemen öykünün ağırlığını paylaşırlar. Bu kahramanların sınıf konumlarına gelince Zin ve Siti beyin kız kardeşleridir. Tacdin divan veziri, Mem'de divan katibinin oğludur. Bekir ise beyin kapıcısıdır. Bu açıdan bu tipten birer ayrıntısına girmekte fayda görüyoruz. çünkü A.Xani'nin Shakespeare, Cervantes vb. Rönesans edebiyat devlerinin farklılığını çizdiği Bekir tipteninde saklıdır.

A.Xani "Bekir Tacdin ve Memo'yu Beye Gamalmazıyor" adlı bölümde Bekir'in kişiliğini açmadan önce aşağıdaki önermesini kaleme alır.

"Allah yokluktan var edince,
Bu evreni yerleri yeni yaratınca,
Alemdeki bütün varlıkları,
Kısacası: İnsan cinsine varıncaya dek,
Varlıkları sıfat ve fiillerine göre,
Çeşitli hallerle yarattı.
Varlıkları birbirleri ile belli etti,
Zıtları zıtlarla açığa kavuşturdu,
Bu ağır yürüyüşlü ve yuvarlanan yerle gökler,
Bu topraklar, duran ve yürüyenler ve de melekler,
Bu aydınlık, karanlık, küfür ve iman,
Bu cennet, cehennem, bahçe ve ateş,

Bu soğuk, sıcak, yaş ve kurular,
Bu beyler, dilenciler, zengin ve yoksullar,
Bu toprak, hava, su ve ateş,
Bu gece, gündüz, gölge ve güneş,
Bu ayrılıklar, kavuşmalar, sevinç ve gamlar,
Bu ölüm, diriliş, şenlik ve matemler,
-Ki kimi nur gibidir, kimi ateş gibi,
Kimi uysaldır, kimide yaman-
Bu doğru olan, doğru söyleyen iyilik severler,
Bu yalancılar, eğrilere ve siyah yüzlüler,
Bu cehenneme ve azaba mustahak olanlar,
Bu cennet ve sevaba layık olanlar;
Görmüyormusun ki hepsi zıttır birbirine?
Hikmet nedir neden karşıdır birbirlerine?
Çünkü olmazsa eğer karşıtlık,
Ayırt etmek imkansızlaşır, hem de tanışmak."

(25)

Bütün kutsal kitaplarda cennet-cehennem, günah-sevap, şeytan-melek ikicilik (dualizm) vardır. Tek tanrılı dinlerde ikicilik geri plana itilmişse de çeşitlenerek varlığını sürdürmüştür. Eski Sümer, Çin ve Hint'de de ikicilik üzerine kurulan dinlere rastlanır. Keza Zerdüş öğretisi Zend Avesta adlı kutsal kitapta ise, iyi tanrı, Ahura Mazda ve kötü tanrı Anyra Mainyu başka bir adlandırmayla Hürmüz ile Ahriman biri iyilik biri kötülük cephesinde sürekli savaşırlar. Her şey karşıt ilişkiler içerisinde algılanır ve yorumlanır. En güçlü imge ise karanlık ve aydınlıktır. Zerdüş dine göre kötülüğün ve iyiliğin kaynakları ayrıdır. Kötülük ve iyilik aynı kaynaktan çıkmazlar. Yukarıdaki dizelerde A.Xani'den de ikicilik felsefesinin etkilerini bulmak olanaklı, özellikle Zerdüşizmin izlerini... A.Xani'de tıpkı Zerdüş gibi kötülük ve iyiliğin aynı kaynaktan çıkmayacağına, iyiliğin kaynağında daima güzelliğin, kötülüğün kaynağında ise daima çirkinliğin çıkacağına inanmaktadır. "Her Ot Kendi Kökü Üzerinde Yeşerir" (Her Giya'lı Ser Koka.Xe Şın Dı Be) adlı bölümde bu düşüncesine uygun olarak mem, Zin ve Bekir'in ölümlerinden sonraki durumlarını da şöyle belirler.

"Onlar yaradılış huylarını terketmediler,
Herbiri kendi yaradılışına göre yaratıldı.
Sonra Memo ve Zin'in mezarı üstünde,
Aşk ziraatından yeşerdi,
Ve yetiştirdi iki tane serkeş fidan,
Havaya kalktı ikisinde sarhoş.
Biri yüksek selvi, diğeri çam,
Yeşil uçlu, latif ve gölgeliydi.
Kolları ve birbirinin boynuna dolandı.
Boylarını birbiriyle birlikte yükselttiler.
O hayırdan uzak olanın mezarından da (Bekir'i Kastediyor. M.E.B.)
Ardıç kıyafetinden bir ağaç yeşerdi.
O ağaç rahat durmaktan uzaktı,
Sahibi gibi oda dikenliydi,

**Kalktı kendini iki ağaca yetiştirdi.
İki yarin kavuşmasına engel oldu." (26)**

Mem ile Zin ölümlerinden sonra biri selvi biride çam olarak yükselir. Ölümünden önceki durumlarına uygun olarak yine aşık, yine dal budak salıp birbirlerine kavuşma çabasındadırlar. Ama Zin ölmeden önce, Bekir'in kendilerine yakın gömülmesini ister, buna uygun gömülen Bekir'de bir ardıç ağacı olarak yeşerip Zin olarak yeşeren Çam ağacının ve Mem olarak yeşeren sevgilinin arasına girip ikisinin kavuşmasını önler. Böylece yine aşık olanlar aşık, kötü olanlarda kötü kalmış olur. A.Xani bu yargısını aşağıdaki dizelerle destekleyip genelleştirir.

**"Soyca kötü huylu olan yaratıklar,
O soy kendilerinden temizlenir mi hiç?
Kırk yıl Ebucehil Karpuzunu eksen,
Ona yüz kere bal suyu versen,
Gün ışığıyla da onu beslesen,
Her zaman ona gül suyu de serpsen,
Hergün damarlarını yarsan,
Boğumlarına şeker de doldursan,
Bir o kadar daha böyle hizmet etsen;
O sana karpuz olur mu hiç?
O meyvaya vereceği zaman sanmayasın ki,
Acıdan başka bir meyva verecek." (27)**

A.Xani'deki ikicilik etkilerine karşın onun yaşama felsefesini tamamiyle ikicilik (dualist) olduğunu söylemek zordur. A.Xani biryanı ile de tek tanrıdır, müslümandır. Diğer yanıylada idealizmle örtülmüş diyalektik bir yana sahiptir. A.Xani'de herşey zıtlarıyla vardır. Çünkü bu zıtlar olmasa ne nesnelere olur ne de nesnelere farkedilir. Bunun için canlı cansız herşeyin özüne zıtları yerleştirir. Duran-yürüyen, aydınlık-karanlık, küfür-iman, cennet-cehennem, bahçe (yeşillik)-ateş, soğuk-sıcak, yaş-kuru, beyler-dilenciler, zenginlik-yoksulluk, toprak-hava, su-ateş, gece-gündüz, gölge-güneş, ayrılıklar-kavuşmalar, sevinçler-gamlar, ölüm-dirilik, şenlik-matemler kısacası varlıkların "...hepsi zıttır birbirlerine.) onun felsefesinin dipsularının diyalektikle de beslendiği açıktır. Çünkü "diyalektik, karşıtların birliği teorisi olarak tanımlanabilir kısaca." (28)

Bekir kötülüğün temsilcisidir. Bekir, Mem ile Zin aşkının ve Tacdin ile Mem dostluğunun karşıtıdır. Bekir birliğin bozguna, uyumun fitnesi, direnişin kırıcısı, ulusal mücadelenin işbirlikçisidir. Bekir, bey kapısının kapıcısıdır. Beyin çıkarları halkın çıkarlarıyla zıttırlar. bekir'in çıkarı beyle örtüşür. Köpekler sahiplerine sadıktır, onun malını ve canını korur. Bunun kaynağı sevgi değil önüne atılacak bir kemiktir.

**"İyiliğe karşı iki yüzlü bir iblisti o,
Aldatıcı, söz götürücü ve şaşırtıcıydı o,
Şeytan onun uğursuzluğunun çömeziydi,
Botan onun sözünün mahçubuydu.
Kâbusdev gibi çirkin yüzlüydü,**

Çirkef işli, kavga körükleyici ve iki yüzlüydü."

(29) Yazar, soyca Botan'lı olmadığını da belirtir. Bu kadar aşağılık, bayağı, çirkef ve karanlık olan Bekir'i soyca Botan'lı yapmayı Botan'lılara haksızlık olacağını düşünmüş olmalı. A.Xani Botan toprağının aşkın, güzelliğinin, dostluğun ve yiğitliğin olduğu kadar, direnişin ve özgürlüğün de yüreği olduğunu iyi biliyordu. Bekir gibi soysuzu, soyca botanlı yapmaya gönlü razı gelmemiştir. Botan'ın bütün Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesindeki yeri göz önüne alındığında A.Xani'nin bu kutsal topraklara verdiği önemi anlamamak olanaklı mı? A.Xani Bekir'in kötülüklerini onun "yaratılışının gereğine" bağlasada, onun karakterini yaptığı işle bağlantısını da belirler. "Yaratılışın gereği"dir deyip Bekir karakterini içi boş bırakmaz. "Köpeklerle, kapıcılar kardeşler - ama köpeklerin çoğu sevimli ve vefalıdır." diyerek Bekir'in yaptığı işle karakteri arasındaki bağlantıyı koymaya çalışır. Böylece kapıcılık (hizmetçilik, kahyacılık, ispiyonculuk vb.) eden birinin karakteri olarakta bozulacağı ve köpeklerden beter soysuzlaşıp alçalacağını vurgular. İnsanın işi ile karakteri arasında önemli bağlantılar vardır. Marksizmde, insan karakterini belirleyen insanın sosyal yaşamı olduğunu ortaya koymakla bir anlamda insanla işi arasındaki bağlantıyı koymuş olur. Örneğin bir kereste tüccarında orman sevgisi aramak boşunadır. O bir ormanla yüz yüze geldiğinde ormanın güzelliğini değil ticari yanını görür. Bekir'in kötü kişiliğini beyde bilir ama vazgeçemez. Çünkü Bekir o kötü kişiliğiyle beye gereklidir. Ya da başka bir deyimle beyin çıkarları için mücadele ettiği için kötü kişiliği oluşmuştur.

"Tacdin, derdiki beye açıkça:

**'Beyim! kov bu kapıcıyı,
Bu senin kapına layık değildir.
Bu köpeğin dışı içindedir, kincidir o.**

/...../

Bey ise şöyle der Tacdin'e:

'Bekir'in yaptıklarını bilmiyor muyuz?

Biz beyler kısmı değirmene benzeriz,

Çok dönüşlü ve dolambaçlıyız, ileri ve geri-

yiz.

Zorunludur bizim için bir değirmenci,

Şarttır bizim için bir kapıcı.

Hükümet işlerini o kadar yönetiyoruz ki,

Bazen adalettir işimiz, bazende zulüm.

Gerçi Bekir zina çocuğudur,

Ama değirmenimiz onunla dönüp, yelleniyor,

Zulüm tahlilini öğütüyorlar.

Değirmenimiz, gerçi kamunun vakfidır,

Boğazı haram darıyla doludur.

O darıyı bir çiftçi ekiyor,

O çiftçi bizim için kaldıracak da onu,

/...../

Hülasa: Bey köpeğinden vazgeçemezdi.

Her zarurinin karşısına bir sebep çıkarırdı."
(30)

Mem û Zin öyküsünün kurgusu mükemmeldir. Boş ve temelsiz olan bir şey yoktur. Olaylar neden ve sonuç diyalektiği ile örülür. Bir çok okuyucunun aklına ister istemez şu soru gelecektir. Bekir neden Mem ile Zin'in kavuşmasını istemez ve elinden gelen her türlü kötülüğü yapar? Bekir kötü olduğu için mi kötülük yapar, yoksa çıkarı kötülük yapmayı gerektirdiği için mi? Yukarıda da belirttik, kötü olan insan yoktur. İnsanı kötü yapan onun sosyal yaşamıdır. Örneklendirecek olursak, doğayı en çok kirleten, doğanın anasını ağlatan sanayi patronlarıdır. Bu patronlar doğaya mı düşmandırlar? Tabii ki hayır. Nedeni sanayi artıklarını arıtmadan doğaya attıkları için. Eğer arıtma tesisleri kurup söz konusu artıkları zarsız hale getirirler kirlenmeyi asgari noktaya getirebilirler. Ama bunu yapmıyorlar. Çünkü bunu yaptıklarında kâr oranı düşecektir. Buda kapitalist sanayi patronunun ruhuna terstir. Bekir'de durup durduğu yerde ne aşk düşmanıdır, ne de Mem ve Zin'e. Tacdin, onurlu, yiğit ve savaşçı bir kişidir. Doğal olarak Bekir'i sevmemektedir. Hatta Beyin Bekir'i kapısından kovması için Bekir'in kötülüklerine Beyide inandırmaya çalışarak, Bekir'e karşı düşmanlığını ve kinini dile getirmiştir Tacdin Sıtı ile evlenince Beye daha çok yakın olmuştur. Bu durumda doğal olarak Tacdin'in Beye söz geçirme ve Beye düşüncelerini kabul ettirme olanağı artmış olur. Tacdin'in bu yakınlığı Bekir'i korkutmaktadır. Çünkü, Tacdin, bulunduğu ilk fırsatta kendisini kapı-dışı edeceğini bilmektedir. Ve bunun için Tacdin'in etkisini Beyin üzerinde azaltmak için Tacdin'i karalar. Mem Zin'le evlenirse Tacdin daha da güçlenecektir, bunu da engellemeye çalışır. Bu bir nevi saray entrikası, iktidar savaşısıdır. Bekir komploya şöyle başlar:

"Beyim sen Sıtı'yi çok telef verdin,
/...../

**Bey dedi ki, 'hiç değişir miyim, ey betbaht!
Tacdin ve Memo'yu Kayser'in Tahtına?
Cenk ve savaş olduğu gün,
Tacdin ve Memo, ikiyüz düşman,
Hepsinin zırhları, bilekleri ve kalkanlarıyla
Altlıkları ve kılıçlarıyla getirdiler dize." (31)**

Bekir bu fitnenin işe yaramadığını görünce iktidardaki hiç kimsenin duyarsız kalamayacağı yeni bir fitne ortaya atar. Bekir, beye,

**"Bu sevinç ve cefa karşılıklı olmalı,
o doğruluk ve vefa eşit olmalı,
Fakat boşa gider iyilik sahiplerinin himmeti,
Layık olmayan nankörlere yapılırsa,
/...../**

**Beyim! Görmedin mi sen İskender'in oğlunu
Sen ona yakınlık gösterdin, aştı haddini
Sen Sıtı'yi Tacdin'e verdiği gün,**

**O kendi yönünde Memo'ya vermiş Zin'i
Bey dedi ki: 'Neden bana sormadı acaba?
Yoksa benden kalmamış mı korkusu?'**

**Bekir dedi ki: 'Bilmiyor musun orası öyledir
Yiğittir o, gençtir, beyzadedir.**

**Meydan bulmuş, yuları kaçırmış o,
O ne yaparsa hep revadır.**

Korkarım ki, kin ve kibirle,

**Zin'in ötesine geçip isyan etsin,
Halid'in soyundan geldiğini iddia etsin.
Fazlasıyla asaletle gözünü diksin.'**

Bey dedi ki: 'Gönlümde vardı gerçekten,

**Ki, Zin'i Memo'yla şereflendireyim ben,
Halid Ceddime varıncaya kadar,
Pederin ve ataların ruhuna and içerim ki:
Adem soyunda olan erkek cinsine**

Zin'i karı olarak asla vermiyeceğim." (32) İşte

Mem ile Zin aşkına engel böylece başlamış olur.

Botan beyin ağzından söylenen yukarıdaki dize-ler egemen sınıfların (köle sahiplerinin, toprak beylerinin, sermayedarların) saltanatlarını ancak asker-polis yönetici kadro (beyinsel potansiyel) ve işbirlikçi takımıyla sürdüreceklerini ne güzel ifade ediyor. Mem ile Tacdin'de tıpkı Bekir gibi beyin hizmetindedirler. Hizmetleri daha çok dış düşmana karşı savaşmaktır. Yani sadece beyin değil herhangi bir saldırı baskın zamanında halkını da savunmuş olurlar. Seçkindirler ama halkla çıkarları birbirlerine zıt değildir. Büyük haksızlık ve adaletsizliklerle yüzyüze geldiğinde beye başkaldıracak devrimci bir öze sahiptirler. Bu özellik "Tacdin Beye Haber Gönderip Memo'nun bırakılmasını istiyor" adlı bölümde işlenmiştir. Bekir'e gelince onun konumu çok farklıdır. Bekir soyca seçkin değildir. Halktan biridir. Ama çıkarları halkın çıkarlarıyla tamamen çelişmektedir. Çünkü Bekir'in çıkarları Beyin çıkarlarıyla birebir örtüşmüştür. Ait olduğu sınıfa yabancılaşmıştır. Tipik bir işbirlikçi tipine dönüşmüştür. Bey için halkın içinde bilgi toplamakta, fitne yaratmakta, ispiyon yapmakta, zulüm ve işkence uygulamaktadır. Böylece beyin sömürü ve zulüm değirmeni Bekir'le dönüp yellenmektedir. Beyin Bekir gibi birisini kapısında tutmasının nedeni budur. İşbirlikçi tipi Kürdistan'da yaygın bir tiptir. Xani, bir anlamda Kürt ulusal bağımsızlık aşkının sonuç bulmamasını bunlara bağlamaktadır. Mem ile Zin'in birbirlerine kavuşmasını görünürde bey engellesede asıl yönlendirici Bekir'dir. Egemen güçler alt sınıflarda kendilerine yaltakçı, işbirlikçi, muhbirci yaratmazlarsa, sadece askeri güçle ayakta durmaları olanaksızdır. Sömürücü sınıflar bunu iyi bilir. Bugün gelişmiş kapitalist ülkeler bile belli bir işçi aristokrasisi yaratarak iç çelişkileri geçici de olsa zayıflatıp, silikleştirirler. Bilindiği gibi bir de istihbarat örgütleri vardır. Günümüz dünyasında en çok istihbarat örgütlerine dayanarak po-

litika belirlemeyen devlet yok gibidir. Ayrıca sömürgeci güçlerin sömürü saltanatını sürdürmek için sömürgelerinde yarattıkları işbirlikçi geleneği vardır. Bu geçmişte Hindistan'da, Cezayir'de, Vietnam'da vb. yaratılan, bugünse bütün çirkef ve yoz yönleriyle Kürdistan'da yaşatılan işbirlikçi geleneğidir. Kürdistan'daki bu işbirlikçi gelenek Bekir'in şahsında simgelenmiştir. "Beko Awane" adı Kürt halkının bilincinde hep fitneciliği, ispiyonu ve ihaneti çağrıştırmıştır. Bu açıdan Bekir tiplmesi A.Xani tarafından gelişmiş güzel çizilmiş bir tipleme değildir. Sadece Mem ile Zin aşkını engelleyen bir faktör olarak düşünmemek gerekir. Eğer gereksinim sadece bu olmuş olsaydı, Leyla ile Mecnun da olduğu gibi sorumluluğu tamamıyla bey kudretine, Kerem ile Aslı'da olduğu gibi sorumluluğu keşiş babaya (farklı dinlerde olmaya) ya da Romeo ile Julyet'de olduğu gibi düşman beyliklere (kan davasına)- ki bu sonuncusu Kürdistan'da oldukça yaygındır- bağılyabilirdi. Bu engellemeyi getirip bir kapıcıya dayandırması düşündürücüdür. Mem ü Zin'e esin kaynağı olan ve halk arasında anlatılan biçimiyle Memê Alan aşk öyküsünden de Bekir (Beko Awane) var. Orada da aşıkların kavuşmasını engelleyen odur. Ama nedenleri farklıdır. Birincisi, Memê Alan'da Bekir doğa üstü yetkilere sahiptir (büyücüdür). Üstelik beyin kızkardeşiyle evlenecek kadar toplumda belli bir kariyere sahiptir. İkincisi, Bekir'in o aşk. engellemesinin nedeni Memê Alan gibi yiğit, soylu mir oğlu olan Meme kendi kızını vermeyi tasarlamasıdır. (33) A.Xani Bekir'in Mem ü Zin'de Memê Alan'da olduğu biçimiyle de koymayı doğru bulmaz. Onu doğa üstü yetilerinden alıp sıradan bir insan yapar. Ve kötü kişiliğini getirip onun yaptığı işe bağlar. Böylece insanla iş arasındaki diyaletik bağlantıyı işler. Yoksa, bazılarının ileriye süreceği gibi, Kürtlerin ya da Xani'nin beyleri yaratılıştan soylu bulduğu ve beylerinin böylesine büyük bir aşkı engellemeyeceklerine inandıkları içindir, anlayışı olamaz. Kaldı ki, A.Xani'in Kürt beylerini ne derece keskin yerdiği açıktır. Bekir'i olağan üstü yetilerinden ayırıştırması ve sıradan bir insan konumuna indirmesi de rastlantı değildir. Kürt halkına, beylerden, paşalardan, yabancı istilalardan, "doğa üstü" güçlerden çok kendi içlerinde çıkan hainlerin, kendilerine daha çok zarar vereceği, güçlerini bölmeceği ve yenilgiye mahkum edeceği mesajını vermeye çalışır. Mem ile Beyin satranç oynadığı bölüm, Mem ile Bey arasındaki savaştır. Mem kazandığı taktirde Zin'e kavuşacak, Bey Kazanırsa Mem hem Zin'den hem de candan olacaktır. Savaşın aracı akıldır ve Mem üç kere üst üste beyi yener. Ama Bekir devreye giripte Mem'in Zin'i görecektir şekilde oyuna oturtunca, akli Zin'de kalan Mem oyunu kaybeder. Egemen sınıflara yengiyi kazandıran onların halktan daha akıllı olmasından dolayı değildir. Üretim aletlerini ellerinde

bulduklarını için, baskı aracı olan devleti kullanmaları, halkların arasında birliği bozucu yöntemler kullanmaları ve kendilerine işbirlikçi bir tabaka yaratmaları onlara yengiyi kazandıran başlıca etkenlerdir. Yoksa, aracı akıl olan bir savaş alanından da halk kazanır. Yeterki birliğini koruyabilsin. Çıkan hainlerin, işbirlikçilerin, komplocuların ve pravakatörlerin emellerini boşa çıkarabilsin. Yoksa, sömürücü sınıflar, zor, demagoji ve kısmi ekonomik ayrıcalıklar kullanarak insanların bazılarının kendi sınıfında, halkında ve ulusunda yabancılaştırıp saltanatlarını sürdürmeye devam ederler.

Kürdistan halkı yüzyıllar boyunca istilalardan sömürgecilerden ve beylerden (feodal beylerden) çektiğinin kat kat kendi içinde çıkan işbirlikçilerden, ispiyonculardan ve hainlerden daha çok çekmiştir.

Yavuz Sultan Selimle anlaşın Kürdistan kentlerinin önemli bir bölümünün Osmanlıların eline geçmesini sağlayan ve Kürdistan'ın sömürgeleşmesinin yolunun açılmasına neden olan Kürt emiri İdris-i Bitlisi'dir.

İçinde ilk kez ulusal motifler taşıyan Abdurrahman Paşa başkaldırısı (1806), Kürt Halit Paşanın oğullarının desteğiyle Türkler tarafından yenilgiye uğratıldı.

Yine ulusal dinamikleri güçlü olan (kimi araştırmacılara göre ise ilk ulusal hareket olan) Bedirhan Bey başkaldırısının (1842) başarısızlığa uğramasının en önemli nedenlerinden biri mücadelenin kızıştığı bir dönemde kimi beylerin savaş alanlarını terk etmeleri, Abdurrahman, Celadelt, Emin Ali, vb. gibi beylerin sömürgecilerle işbirliği içine girmeleri. Keza yine (1853) tarihindeki başkaldırıda Yezdan Şeriin saf değiştirerek Osmanlılara destek vermesi Bedirhan Beyin yenilgisinde önemli rol oynadı.

2. Abdülhamit'in 1890'da Kürtlerde oluşturduğu ve kendi adını verdiği "Hamidiye Alayları" ile Dersim ve Musul yöresindeki Kürt direnişlerini kırdı. Ve halkı uzun yıllar yıldırıp sindirdi.

1921 Koçgiri direnişinin vahşi bir şekilde bastırılmasında Ankara hükümetiyle işbirliğine giren Diyar Ağa, Meço Ağa, Kanyo Oğlu Ahmet Remzi ve binbaşı Hayri vb. Ankara hükümetinden daha mı az suçluydular?

Şeyh Sait isyanı sırasında Arap Deresinde büyük başarı gösteren direnişçiler, Kürt Hormak aşiretinin TC ordusuna verdiği destekle yenilgiye uğradılar.

TC. büyük bir yıkım ve kan dökücülükle bastırıldığı Zilan başkaldırısı Şikkanlı aşiret reisi Derviş Beyin üçyüz silahlı adamının, Kesko aşiretinin ihaneti ve diğer bir kısım işbirlikçi aşiretin silahlı güçleriyle harekete öldürücü darbeler vurdular.

Oramar Direnişi (1930) için hazırlıkların sürdüğü bir dönemde kendisinde bu hazırlığa katıldığı halde

sonradan TC'nin askeri birliklerine sığınarak direnişin planı hakkında bilgi veren ve direnişçilerin baskını sırasında askerlerin yanında çarpışmaya katılan Kaşım Ağanın bu ihaneti direnişin daha başta parçalanıp dağılmasına yetmişti.

Ihsan Nuri önderliğinde beşbuçuk yıl sürdükten sonra yenilgiye uğrayan Ağrı isyanında da (1930) Kor Hüseyin Paşanın bozgunculuğu ve hainliği unutulur gibi değildir.

Bilindiği gibi Dersim başkaldırısının (1938) en büyük kayıplarından biri Seyit Rıza'nın yakın akrabası olan Rehber'in hareketin önemli kurmaylarından biri olan Alişer'in evine konuk olup, bulduğu ilk fırsatta onu vurup kellesini TC'ye götürmesi olmuştur.

Mehabad Kürt Cumhuriyetinin yenilgiye uğramasının nedenlerinden biri de, başta cumhuriyetin kurulmasına katılmasına karşın, işler biraz sarp sarınca, güç olarak bölgenin önemli aşiretlerinden olan Şikkan aşireti (lideri Ömer Han Şerif), Batiyar ve Gaşkayların İran hükümetiyle anlaşmaları olmuştur.

Güney Kürdistan'da M.Barzani önderliğinde yıllarca süren mücadelenin bir türlü başarı elde etmemesinin nedenlerinden biri yine Irak hükümetinin her dönem Kürt aşiretleri arasında kendine işbirlikçi (çaş) bulmasıdır.

1984'te Kuzey Kürdistan'da PKK'nin başlattığı mücadele de sömürgeciler, yine geleneksel silahları olan, Kürtlerin kendi içindeki çelişkilerden yararlanarak "Kürdü kürde kırdırtmak" politikaların bir ürünü olan Koruculuk sistemini geliştirip, binlerce Kürt köylüsünü çıkarlarına yabancılaştırarak bir parça etmek karşılığında hainleştirdiler.

Tek tek kişi düzeyinde de olsa burada anımsatmakta yarar gördüğümüz, diğer bir noktaya, 12 Eylül faşist cuntasının devrimciler arasında yarattığı ihanet olgusudur. Göz altına alınan binlerce devrimci, yurtsever işkencede çözümlenip yoldaşlarını ve arkadaşlarını, hatta evinde yattığı suyunu-ekmeğini yediği sıradan yurtsever aileleri ele verdiler. Bu ele verme, kimi zaman ele verilenlerin ölümüyle sonuçlanıyordu. Daha sonraları TC'nin çıkardığı pişmanlık yasasıyla içerdeki insanlara hainliğini meşrulaştırmanın, belgelemenin ve bütün insani değerlerini yok saymanın karşılığı olarak saliverilmeyi gündeme getirdi. Sayıları çok azda olsa Kürt devrimci ve yurtseverleri arasından da hainleşenler çıktı.

Her dönem ekonomik, akademik ve dar sosyal konumlarını ulusal çıkarların önüne çıkaran sömürgeci güçlerin en sadık işbirlikçi hainlerini işadamları, ağaları, şihlari vb. Burada değinmeye gerek görmüyoruz.

Kürdistan tarihi bir anlamda direnişleri ile ihanetler tarihidir. Mem ile Zin'in aşkı ne kadar yüce ve

büyük ise, Bekir'in hainliği de o derece alçak ve bayağıdır. Bu bir nehrin iki ayrı kolu gibidir günümüze kadar akıp gelmiştir. Ve bir süre daha böyle gideceği benziyor.

Mem'in ölümünden sonra Tacdin Bekir'in kafasını kesip gövdesinden ayırır. Artık ortada iki ölü vardır. Bütün kent insanı Mem için yasa girip ağıt söyler. Ve Mem için;

**"Onlar mezarlığa gittikleri zaman,
İki direk üzerinde getirilen bir ölü gördüler,
Murdar gibi attılar onu yere,
Ağıtsız, sahipsiz ve gam ortaksız.
Sordular: Acaba bu hangi zavallıdır?
Dediler ki: Cezalı Bekir'dir." (34)**

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde şehit düşen gerillalar bir kahraman olarak sloganlar, ant içmeler ve marşlar eşliğinde onbinlerin, yüzbinlerin yüreğine gömülüp evrenselleşirken, cezalandırılan itirafçıların, korucuların, ihbarcılarının ortada kalan ya da en yakınları (bir kaç kişi) tarafından utanç içinde gömülen cesetleri Bekir'in ki ile ne kadar da örtüşüyor...

Zin Bekir'inde Mem'in gömüleceği mezara gömülmesini ister. Mem'le olan aşklarının büyümesini de Bekir'in de pay sahibi olduğunu belirterek,

**"Biz kırmızı gülleriz, o bizim için dikendir,
Biz hazinemiz, o bizim için yilandır.
Güller dikenlerin gagasıyla korunur,
Hazinelerde yılanlarla beslenir." der.**

Baytar Nuri, Dersim tarihi yapıtında, Dersim'lilere "Rehber adını bir daha çocuklarınıza vermeyin" diyerek, onun unutulmasını, imi-timinin belirsizleşmesini ister. A.Xani hayinlerin unutulmasını değil, hep anımsanmasından yanadır. Bir anlamda kahramanların yaşamasını, hainlerin yaşamasına bağlar. Hainlerin unutulduğu bir yerde kahramanlarda unutulur. A.Xani'de herşeyin karşılığıyla varolacağı diyalektik gerçeği birkez daha algılıyoruz. Örneğin, sosyalist sistemin çöküş sürecinde en çok öne çıkardıkları ve yaygınlaştırdıkları olgulardan biri kitlelerin bilincinde kapitalist üretim ilişkilerinin insan kişiliğinde yol açtığı yozlaşma, çürüme ve bayağılaşmanın unutulması oldu. Bunlar unutulunca doğal olarak sosyalist üretim ilişkilerinin yarattığı paylaşım, yardımlaşma, dayanışma, özveri, para (kâr) için değil insan için üretim ve benzeri nice evrensel ve erdemli değerlerde unutturuldu. Şu bir gerçek ki, toplumların belleğinde bireylerin belleği gibi çok güçlü değildir. Güçlenmesi için özel bir çabaya gereksinime vardır.

G.Dimitrov, Sovyet yazarlar birliğinde yaptığı konuşmasında "Van Der Lubbe'ye ele alan işçinin, nasıl sınıf düşmanının aleti haline gelebileceğini göstermeye çalışan lubbe örneği lubbe'un bu olumsuz kahramanı binlerce genç işçinin eğitiminde ve gençlik içinde, faşizme karşı yürütülen mücadelede yararlı olabilir(4) der. Evet, gerek ulusal, gerekse siyasal

mücadelede sadece olumlu tiplmelerle değil olumsuz tiplmelerden de çıkarılacak çok dersler vardır. Bekir sadece Kürdistan'ın değil dünya edebiyatında da bu derin ve kapsamlı çizilen sıradan insanda (halk arasında) seçilmiş ilk olumsuz tiplmedir. Mem û Zin'de önce hiç bir yazılı edebiyat ürününde bir hainin işbirlikçinin, fitnecinin karakteri bu kadar ayrıntılı canlı ve çarpıcı portreyle çizilmemiştir. Bu tiplemenin ilk kez bir Kürt şairi tarafından çizilmiş olması düşündürücüdür. Bekir tiplemesi Kürt edebiyatında daha çok yazılıp çizilecektir. Nitekim Ömer Polat Mahmudo ile Hazan romanında "Feyzo" Dilan'da ise "Kero"suyla Bekir tiplemesinin çeşitlemelerini yaratmayı denemiştir.

TACDİN İLE MEM VE DOSTLUK

**"Tacdin'in iki kardeşi vardı, ikisinde kurnaz.
Kuşları kapıp uçan şahinler gibi
Her zaman düşmanların gönlünü yakarlardı,
Birinin Arif, diğzerinin Çeko idi adı.
Fakat Tacdin herkesten ve bütün yakınlarından**

**O kadar kardeş, baba ve amcalarından,
Bir genci kendine kardeş yapmıştı,
Hayır.... Yanılmıyorum ben... Çıra yapmıştı kendine.**

**Kardeşini görmediği gün,
Çıra görmeyen geceye döner,
Dünya ona karanlık olurdu hepten,
Güneşti çünkü kardeşi, uzaklaşmıştı ondan.
O, Tacdin'in sevinç arkadaşı ve gam ortağı idi,**

**Başı dertli bir gençti, adı da Memo.
Memo'da ona tam tutkun,
Kardeş, baba ve amca gibi bile değildi.
Gerçi ahiret kardeşi idi ikisi,
Ama sanırdındaki dünya ve ahirettir ikisi.
/...../**

**O iki genç, fakat birbirine tutkun kardeş,
O iki kardeş ve birbirine bağlı dost,
/...../ (36)**

Mem û Zin yapıtının en önemli özelliklerinden biride Tacdin ile Mem'in dostluğudur. Tacdin için Mem, Mem için Tacdin'i ne ifade ettiği yukarıdaki dizelerde aktarılmıştır. Yapıtta dostluk için kan ve aşiret bağları değil evrensel insani bağlar ölçüt alınmıştır. Kan ve aşiret bağlarının yaygın olduğu, kapalı feodal ekonominin bir ürünü olan kardeş kardeşten, köylü köylüsünden, aşiretli aşiretlisinden başka kimseye güvenmediği bir dönemde dostluğu kardeş hatta baba değerinin üstüne çıkarması tesadüf değildir. O, sayısız parçalara bölünmüş, içine kapanık, dar, ölmekte olan feodal toplumun gerici değerlerini değil aile ve aşiret bağlarının yerini ulusal bağların-

birliğin sağlanmasının savunucusuydu. Bu birliğin yolu ise aile ve aşiret bağlarını aşan bir dostluktan geçiyordu. Zaten A.Xani'nin yapıtında Kürt toplumu örgütleniş biçiminde çok yaygın ve etkili olan aşiretçiliği hiç işlememiştir. Zaten Mem û Zin'de köyden çok bir kent yapıtıdır.

Dostluğun tarihi kuşkusuz insanlık tarihi kadar eskidir. İlk sosyal ilişkilerden biri dostluktur. Bu iç güdüsel olarak hayvanlarda da olabilir. Ama kelimenin tam anlamıyla dostluk insanlara özgüdür. İstisnalar olsada genel olarak dostluğunda üretimdeki yerleri ve çıkarları aynı olan insanlar arasında kurulduğu açıktır. Büyük halk hareketlerinin ve sınıf savaşlarının örgütlülük ögesinin en küçük hücresinin dostluk olduğunu düşünmekte yanlış olmasa gerek. Dostluk kavramının yoldaşlık kavramıyla örtüşüp içinin evrensel değerlerle dolması ise Marksist dünya görüşünün ortaya çıkmasıyla olmuştur. Bunun ilk ve en güzel örneği ise Marks ve Engels'in birlikteliğidir. Sosyalistlerin dostluğu sadece günlük yaşamdaki uyumu değil duygu ve düşüncelerin birliği ve paylaşımını da kapsar. Ve bu dostluk özel mülkiyet ve ben merkezci duygulardan uzaklaştıkça yücelir. sosyalist dostluğun edebiyata rastlayan ilk kapsamlı tiplemesi kuşkusuz Cernişevski'nin "Nasıl Yapmalı" adlı romanındaki Raametow'dur. Rahmetow, atılgan, yaratıcı, çalışkan, özverili, yürekli ve zorluklar karşısında yılmınlığa kapılmayan biridir, aldığı görevi harfiyen yerine getirir arkadaşları. Rahmetow'un verdiği bir söze yapılmış gözüyle bakarlar. Alışkanlıkları ona değil o alışkanlıklarına egemendir. Toplumsal çıkarlar için kullanamayacağı hiç bir maddi varlığı yoktur. Sadece topluluk içinde değil tek başına kaldığı durumlarda da yeti ve erdemlerini kullanma bilincine sahip biridir. Rahmetow, yeni insan tipidir. Dünya devrimcileri bu edebiyat kahramanından çok şey öğrenmişlerdir. Lenin ve G.Dimitrov gibi büyük devrim önderleri de Rahmetow'dan etkilendiklerini açıklamışlardır. Çünkü Rahmetow sadece evrensel değerlerle donatılmış dostluğun, yoldaşlığın değil devrimci tiplemeninde edebiyattaki ilk örneği idi.

Mem û Zin yapıtındaki Tacdin tipi kuşkusuz Rahmetow kadar yenilikçi ve evrensel değerlerle yüklü değildir. Ama en az Rahmetow kadar gerektiğinde dostu için bütün mülkiyetini ateşe atacak kadar özverili ve dostuna bağlıdır. Bey ve kent erkekleri ava gittikleri zaman Mem ile Zin buluşur. Bey avdan döndüğünde Mem ile Zin'in üstüne gelir. Bunu gören Zin Mem'in abasının altına saklanır. bey, adamlarıyla Mem'in bulunduğu yere oturup sohbet eder. Tacdin Mem'in abasının altında zin'in gizlendiğini anlayınca içerdekileri dışarıya çıkarıp, Mem ile zin'i o zor durumdan kurtarmak için;

"Kalktı çabukça ve koşarak eve yollandı.

Aniden hışımla kapıdan içeriye girince,
Srti durumunu anladı ve kendisiyle konuştu.
Dedi ki: 'Halin nedir senin, ey kahraman!
Nedir telaşın, kimdir sana düşman?'
Dedi ki 'Kalk Srti geç oldu benim için,
Bugün bu evle savaşım var benim.
Çocuğunu kurtar, ev gidecektir,
Ev benim olsun al sana çocuk.
Hayatımın, ömrümün sermayesi,
Yani Memo ile Zin, ağır bir durumda,
Belanın bataklığında kalmışlar,
Benim amacım onları kurtarmaktır.
Başkası ateşi suyla öldürür,
Ben ise ateşle suyu öldüreceğim.
Sonra, Zerdüş kavimi gibi evini,
Ateşe verdi ve yükseltti feryadını,
Ateş han-ü manları sarınca
O, da feryadı figana başladı.
Kabileler, aşiretler ve herkes,
Hepbirlikte ateşi söndürmeye koştular.
Bey ve hizmetçiler de haberdar olunca,
Boşalttılar o sarayı ve de bahçeyi" (37)

Dostu- nu zor durumdan kurtarmak için, biran bile duraksama- dan evini barkını ateşe veren bir kahraman mülkiyet düşkünlüğünden söz edilebilir mi? Yeni insan tipinin kişilik ölçütlerinden biri de özel mülkiyete sırt çevire-bilme olgunluğu ve yüreği değil mi? Tacdin'in kişilik erdemleri bununla da sınırlı değildir. Bey Mem'i zindana atınca,

"Tacdin ise Memo'nun derdinden deliye döndü.

Her an kardeşleriyle kavgalıydı.
Gönlümün maksadı şuydu:
'Kalkıp hışımla beyin huzurunaçıkalm,
Kusurlu olarak Memo'yu istiyelim,
Bir defa gidelim Memo'yu rica edelim.
Memo'nun suçu ve günahlarını affettirelim.
Bey sizin için kardeşi serbest bıraksın,
Yahut bu başı ve malı o yolda feda edelim.
Arif şöyle dedi: 'Hey Zaloğlu Rüstem!
Bu iş bence imkansızdır, hiç konuşmayalım.
Savaşız, mücadelesiz ve şahlanışsız,
Asla bu işi düşünmeyin siz.
Bu savaş divanla olmaz
Biz kaldık ve yarın savaş meydanı
En iyisi şudur ki yarın binelim,
Her üçümüz de silahlı, hazırlıklı olarak,
Yüzlükleri ve zırhları üstümüze giyelim,
Bilekleri takalım, mihferleri başımıza koyalım
Gürzleri sallıyalım, mızrakları oynatalım,
Bu şekilde Memo'yu beyden istiyelim.
Ya bir hamlede Memo'muzu bıraktırız,
Yahut ta hepimiz erkekçe başımızı verimiz."

(38)

Görüldüğü gibi Tacdin ve kardeşleri gerektiğin-

de başlarını dahi vermekten çekinmemektedirler. Yukarıdaki dizelerde çarpıcı olan diğer bir şey ise A.Xani'nin Arif'e söylättirdiği beylerin sözle değil ancak zorla dize geleceği olgusudur. O tür haksızlıkların ancak zorla giderileceğine inanmasıdır. Egemenler bir tek dilden anlarlar o da zordur. Bugün Kürdistan'ın özgürlük savaşçıları olan gerillalar, insanlık tarihinin en soylu savaşlarını verdikleri bu dönemde yiğitlikte, özveride, birbirlerine duydukları güvende bağlılıkta ve sevgide Tacdin tipinin payı yok mudur? Kürdistan'da hangi çocuk Tacdin öyküsünü dinlememiş olabilir ki... Devrimcilerin Tacdin tiplemesinden öğreneceği çok şey var. Rahmetow devrimci tipine giden yol biraz da Tacdin tipinin tanınmasından ve kavranmasından geçiyor.

12 Eylül faşist cunta öncesinde kendilerini devrim dağlarının üzerinde uçan yavuz kartallar sananlar, 12 Eylül faşizminin şokunu yedikten sonra kafalarını kümeslerinden çıkarmaya yüreği yetmiyen tavuklara dönenlerin sayısı hiç te az değildir. Arkadaşları, yoldaşları işkencede, zindanda insanlık onurunu çiğnetmemek ya da çiğnenen onurlarını yeniden kazanmak için ölümüne direnişler yaratırken ve o yolda şehit olurken bu baylar- bayanlar bir selam dahi göndermeye cesaret edemediler. Keza yine içeride (cezaevinde) beraber olan tutsak arkadaşlarla nice acılar, zorluklar paylaşmış, umut besleyip, geleceğe dair ortak düşler kurmuş, arkadaşlık, yoldaşlık gibi kavramlara sahip çıkıp hem de mangalda kül bırakmayanların, çıktıktan sonra devrimci geçmişini ve geride bıraktığı dostlarının üzerine bir kalem çizip kendilerini TC'nin 'şefkatli' ellerine ya da Avrupa'daki mülteci bürolarına bırakanları az mı gördük. A.Xani arkadaşlık, dostluk gibi yüce insanlık edimini biçimleştirmesi için insanlığı boşuna şu dizelerle uyarıyor.

"Dostluk, ahbablık ve kardeşlik,
İkiyüzlülük ve lafla olmaz,
Dostluk kolay değil, zordur,
Dostluktan maksatta vefadır.

Sonunda vefa göstermiyeceksen eğer,
Başlangıçta göze alma o cefalı işi." (39)

A.Xani Kürdistan'ın geleceğini aile ve aşiret bağlarının gücünde değil dostluğun gücünde görüyor. Çünkü evrensel ve en güçlü insan ilişkisi budur. büyük birlik ve güçler ancak böyle oluşmuştur.

KISA DEĞİNMELE

A.Xani çizdiği tiplerin psikolojik çözümlemelerini de yapar. Kuşkusuz psikolojik tip çözümlemeleri Dostoyevski'nin tiplmeleri ile kıyaslanamaz. A.Xani tiplmelerinde bu çözümlemeler oldukça sığdır. Yine de Bekir ve Tacdin tiplmelerindeki ruhsal çözümlemeleri küçümsenir gibi değildir. Burada önemli olan

tiplerdeki ruhsal çözümlerinin derinliği ya da sığılığı değildir. A.Xani'nin bunu yapıtında denemeye çalışıyor olmasıdır. A.Xani'den önce özellikle de şiirde ne tiplere ne de bu tiplerin ruhsal çözümleri denenmiştir. Bu açıdan Mem û Zin yapıtı bir şiir yapıtından çok şiirle yazılmış bir roman yapıtını çağırıştırıyor. Bir romanı oluşturan öğelerin büyük bölümü Mem û Zin'de vardır. Mem û Zin'de cin, peri, hayalet ve benzeri gerçek üstü güçler yoktur. Kimi gerçek üstü anlatımlar olsada bunlar öykü içinde hem çok sınırlı hem de öyküyü etkilemekte ve yön vermekten çok uzaktır. Bu gerçek üstü anlatımların en belirginini Zin'i de Mem'in mezarına gömecekleri sıra Bey Mem'e "Memo! al sana yar" demesine karşılık Mem'in cesedinde üç defa "Merhaba" diye sesin gelmesidir. Bu açıdan Shakespeare'in yapıtlarındaki cadılar, ruhlarla bir kıyaslama yapıldığında Mem û Zin'deki gerçek üstü öğeler çok masum kalır. Mem û Zin'deki gerçek üstü öğeler öyküde yönlendirici değil çeşnidirler. Mem û Zin yapıtı çağırışının en gerçekçi yapıtlarından biridir.

* * *

A.Xani özel mülkiyeti insanın üstüne çıkararak onları yüceltenleri eleştirir. A.Xani için her şeyden önce insan gelir. Mülkiyetin insani değerlerinin güçlendirilmesi için harcanması gerektiğini söyler. Mal-mülkün miras kalma sistemine de karşıdır.

**"Ey iyi isimli kimse! malı sevme,
Onun sevgisi insan kötü isimli yapar.
Sakın ha, mal için ihtiraslı olma,
Çünkü senin elinden alacak varisler.
Onu toplamak senin için zahmetli bir yükür.
Onu bırakmak senin için hasret ateşidir.**

/...../

**Malını bedavadan varislere verme,
Eğer canının rahatını istiyorsan,
Varisler sana kefen parasını da,
Henüz almadan hisseleri paylaşsınlar.
Henüz sağ iken malını harca,
Hepsini iyi işlerde harca.
Yada Tacdin gibi sarfet,
Onunla kendine ebedi bir isim al.
Yada onunla al iyi bir dost,
O senin için yüz hazineden iyidir." (40)**

A.Xani görüldüğü gibi aşk için, dostluk için ihtirası yüceltirken mülkiyet için yermektedir. Mülkiyet sevgisinin insanı kötülük yapmaya iteğeğine, adını lekeleyeğeğine inanmaktadır. Oysa islamiyet ticareti ve mülkiyeti yüceltir. Muhammet'in "imanlı zengini imanlı fakirden daha çok severim" sözü ünlüdür.

* * *

A.Xani, Mem û Zin'de en ağır sözlerini beyler ve beylerin yarıdakları için söylemiştir. Kimi durumlar-

da beylerin daha doğrusu, kimi beyleri övdüğü de olur. ama onun beylere dair asıl yargısı yergidir. Beyler için,

"Sakın ha, inanmayasın onlara sen!

Baba, evlat ve kardeş bile olsalar." diyerek yargısını bütün beyler, ağalar için genelleştirir.

* * *

A.Xani için sadece aşk dostluk değil, eğlencede insani ve güzeldir. Bunun için insan yaşamının zaman ile olan bağlantısını açar. İnsanı zaman olgusunun dışında almaz. Zamanın da insan yaşamının bir parçası olduğunu ve hiç kimseye ayırım yapmadan değişime uğrattığı, daha doğrusu zamanın değişimin kendisi olduğunu, insan yaşamının zamanla bir savaş yürüttüğünü, zaman bilinci edinmeden, zmandan doğru yararlanamayacağını ve tadının çıkarılmayacağını vurgular.

"Bulduğun vakit eğlence zamanını,

Elden kaçırmayasın fırsatı.

Çünkü zaman kılıç gibidir,

Demezki bu hocadır ya da beydir." (41)

* * *

Mem û Zin yapıtının önemli bir özelliği de 17 yüzyıl Kürdistan'ının gelenek, görenek, giyim, kuşam ve kültürel coğrafyasını bize çizmiş olmasıdır. Yapıtın bu yönü ayrı bir çalışma konusudur. Örneğin satranç oyununun eskiden Kürtler arasında yaygın olarak oynandığı halde neden sonradan bu oyunun Kürtler arasında etkisinin yitirilip unutulduğu, keza yine eskiden Newroz gününün aynı zaman da Kürt delikanlıları ve genç kızları için bir tanışma ve eş seçme günü olduğudur.

"Doğu şehsüvari olan güneş,

Mart ayında doğduğu vakit,

Yeni yılbaşı burcuna girdiği zaman,

Hiç kimse kalmazdı evlerinde, meskenlerinde

Hepsi çıkardı evlerinden dışarı,

Yaşlı erkek ve kadınlara varıncaya dek,

Bayram ve Newroz günü gelince,

Gönülleri aydınlatan o anın saygısı için,

Halk kırları ve çimenlikleri mesken edinir,

Ovalar ve tarlalar gülşene çevrilirdi.

Özellikle bekarlar ve bakire kızlar,

Kısacası o nadide cevherler,

Hepsi süslenmiş ve güzel giyinmişti,

Hepsi seyretmeye izinli olarak

Fakat töhmetle ve minnetle değil,

Din yolunda ve sünnete uygun olarak,

Çünkü, kıra çıkmakta maksatları,

Ovaya inmekte amaçları,

Şuydu ki: Gerek isteyen, gerekse istenenler,

Yani sevenler ve sevilenler,

Birbirini görsün,

Ve seçsin herbiri kendi dengini" (42)

Burada çok eski geleneklerde Kürtlerde görücü usulünün olmadığını çıkarıyoruz. Eş seçimi günün varlığı müslümanlar arasında sadece kürtlere özgü bir gelenek olsa gerek. Newroz'un aşklarda bir bağlantısı olduğu açık. İlk yazı doğanın kendini yeni baştan yarattığı, süslediği bir dönemde Kürtler gençlerin yüreklerindeki dizginlerini de serbest bırakıyorlar... Bilindiği gibi Siti ile Tacdin mem ile Zin'in de aşkı Newroz günündeki buluşmayla başlıyor. yine Kawa söyencesindeki kimi anlatımlar Kawa'nın isyanı başlatmasındaki zamanı birbirine aşık bir delikanlıyla genç kızın Dehak'a kurban götürüldüğü gün yani Newroz'da olmuştur.

* * *

Mem û Zin bilindiği gibi on hecelik ikilik beytlerde oluşmuş manzum bir yapıttır. A.Xani'nin şiir tekniği, imge gücü vb özellikleri araştırmanında ayrı bir çalışma konusu olduğu inancındayız. bu yönleriyle Ortaçağ geleneksel islam şiirinin bir türevi mi yoksa başlı başına bir ekol mü (ki biz bu kanıdayız) olduğu incelenmelidir. Söylevinde masalımsı öğelerin varlığı da Mem û Zin'in bir masal yapıtı olduğunu göstermez. Keza yine Mem û Zin yapıtının önüne bir ön ad olarak destan, söylence vb. nitelermeler koymayı da doğru bulmamaktayız. A.Xani masal, destan, söylence vb. den yararlanmıştı. Bunların etkisini yapıtta görmek olanaklıdır. Bundan yola çıkarak yazının bu dallarından biri ile nitelermek yanlış olur. A.Xani'nin yaşadığı dönem Avrupa'da roman yeni yeni geliyordu. Ortadoğu'da ise roman daha bilinmiyordu. Buna karşın Mem û Zin'de bir romanda bulunabilecek kurgular var. Bir anlamda ikilik beyit ve onluk hecelerden oluşan şiirle roman yazmayı deniyor: Belli bir yere dayanıyor. O yerdeki gelenekleri-görenekleri inceliyor. Ele aldığı aşk serüveni içinde belli tiplermeler çiziyor. Ve bunların duygu ve düşüncelerini çözümlüyor. Eğer Mem û Zin adının önüne mutlaka bir nitelermeler ad getirilecekse bu da "İnsanlık Tarihinin Manzumla Yazılmış İlk Romanı..." olmalıdır.

SONUÇ

Memû Zin Kürt Edebiyatı ve tarihi açısından son derece önemli bir kaynaktır. Ve onu tam olarak çözümlermek ve yorumlamak neredeyse olanaksızdır. O derin sosyolojik, politik, tarihin estetik yükünü koruduğu sürece de sosyologların, tarihçilerin, sanatçıların vb. ilgi alanı olmaya devam edecektir.

Bu sıcak mücadele sürecinde A.Xani'ye bu kadar zaman ve yer ayırmamıza karşı çıkanlar olabilir. Ama biz Kürt edebiyatının halen aşımayan baş yapıtı olan Mem û Zin'in devrimci damarlarını kısmen de olsa bulup çıkarmadan bunlardan yeterince ya-

rarlanmadan ulusal ve sosyalist sanatta ne derece başarılı olabiliriz ki. Sanat cephesi iyi donanmamış bir mücadelenin güdüklükten kolay kolay kurtulamayacağı açıktır.

A.Xani'nin Mem û Zin'i sadece Kürt edebiyatı açısından değil dünya edebiyatı açısından da önemli bir değerdir. A.Xani Kürtler için nasıl ki ilk ulusal şair ise dünya edebiyatının da ilk sıradan insan tipini çizen, şiirde tiplermeler yapan, yarattığı bu tiplermelerden ruhsal çözümlermelere giden, şiirle romanı bütünleştiren ilk edebiyatçıdır. Bir diğer önemli özelliği ise, kimi şair ya da yazarlar materyalist dünya görüşü adı altında vicık vicık idealizmi işlerler, okuyucunun bilinç altında idealizmi yüceltirler. Kimi şair ve yazarlarda idealist de olsalar yapıtlarında sağlam bir gerçekçiliği gizlerler, diyalektik bir yapı oluştururlar. Engels'in Balzak için belirttiği gibi "... bir gerçekçilik yazarın görüşlerine karşında sızabilir esere." İşte Mem û Zin böyle bir yapıttır. A.Xani'nin de ".... en büyük özelliği budur bence."

DİPNOTLAR

24- Bu iki örnekle amacımız, E.Xani ile Servantes'in, Shakespeare'in algılamalarını, duyarlılıklarını, düş güçlerini ve yaratıcılıklarını kıyaslamak değildir. Servantes'in ve Shakespeare'in dünya edebiyatlarındaki yerleri tartışılmazdır. Onların yerlerini tartışmak haddimiz değildir. Biz sadece A.Xani'nin onlardan farklı yönünün altını çizmeye çalışıyoruz. Çünkü, dolaylı olarak A.Xani'de Rönesans'ın devlerinden biridir. Eğer Mem û Zin'i Avrupa'da ve Avrupa dillerinden biri ile yazmış olsaydı adı da büyük bir olasılıkla bu, devlerle beraber anılacaktı...

25- Mem û Zin / A.Xani sf: 213, 225

26- Mem û Zin / A.Xani sf: 447

27- Mem û Zin / A.Xani sf: 447

28- Felsefe Defterleri / Lenin sf: 181

29- Mem û Zin / A.Xani sf: 213, 225

30- Mem û Zin / A.Xani sf: 217

31- Mem û Zin / A.Xani sf: 219-221

32- Mem û Zin / A.Xani sf: 223

33- Deng Dergisi / Sayı: 12, Mem û Zin'in Kürt edebiyatındaki yeri, C.Taş

34- Mem û Zin / A.Xani sf: 425

35- Gençlik İçin Notlar / G. Dimitrov, sf: 46

36- Mem û Zin / A.Xani sf: 99

37- Mem û Zin / A.Xani sf: 311

38- Mem û Zin / A.Xani sf: 355

39- Mem û Zin / A.Xani sf: 99

40- Mem û Zin / A.Xani sf: 313

41- Mem û Zin / A.Xani sf: 175

42- Mem û Zin / A.Xani sf: 105

İç Anadolu'da Unutulmuş Bir Kürt Kolonisi

Ali PALE

Kürtlerin ülkesi daha doğrusu Kürtlerin üzerinde yaşadığı coğrafya ile ilgili Nikitin "Kürtler" adlı yapıtında "Kürtler, yüzyıllar boyunca Medya'daki ilk yurtlarından ufkun her doğrultusuna doğru küme küme dağılmışlardır, öyle ki şimdi batıda Antakya ve Halep yöreleridir; doğu da ise Kürtler Afganistan sınırındaki Horasan'da bulunmaktadır." der. Şerephan da "şerefname"de, "Kürtlerin memleketinin sınırları, okyanus'tan ayrılan Hürmüz Denizi kıyısından başlar; bir doğru çizgi üzerinden oradan Malatya ve Maraş illerinin nihayetine kadar uzanır. Böylece bu çizginin kuzey tarafını Fars, Acem Irak'ı (Güneybatı İran'daki Huzistan eyaleti./M.E.Bozarslan) Azarbaycan, Küçük Ermenistan ve Büyük Ermenistan teşkil eder. Güneyine ise Arap Irak'ı Musul ve Diyarbakır illeri düşer. Bununla birlikte, bu insanların soyundan birçok halk ve kabile, doğudan batıya kadar birçok ülkeye de yayılmışlardır" belirlemesinde bulunur. Bu belirlemeler olsa da, Kürtler savaşçı bir millet olmalarına karşın istila ve talan için ülkelerinden pek uzaklaşmamışlardır. Kürdistan'ın dışında bulunan Kürtler (Horasan gibi birkaç istisna bölge hariç) buldukları yere ya sürgün edilmişler ya da bir kıyım ve felaketten kurtulmak için yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. Cumhuriyet dönemindeki isyanlardan sonra sürgün edilen aşiret ve ailelerin hemen tümü yakaladıkları ilk fırsatta yurtlarına dönmüşlerdir. Oysa yerleştirildikleri topraklar eski topraklarından daha verimli ve olanakları da daha geniştir. Kürtlerin bu derli toplu oluşu; fazla yayılmamaları durumu Türkler ve Araplarla kıyaslandığında bu çarpıcılık daha iyi gözükür. Kürtlerin bu özelliği onların barış sever ve yurtseverliğinden çok toplumsal örgütlenmelerinde yani alt ve üst yapı ilişkilerinde ve

Kürdistan coğrafyasının özelliklerinde aramak daha isabetli olacaktır. Bugün nasıl ki Kürdistan'da Türk, Arap, Acem ve Azeri koloni ve köylerine rastlanıyorsa, Kürtlerde komşu halkların ülkelerinde irili ufaklı koloniler ve köyler şeklinde bulunmaktadır.

Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi ivme kazandığı bu dönemde, Kürt tarihinin de yavaş yavaş gün ışığına çıkması bu dağılmış olan Kürt kolonilerin tarihinde incelenmesini gündeme getirmiş oldu. Özellikle İç Anadolu'daki Kürt kolonilerine dair çeşitli yayın organlarında araştırmalar yayınlandı. Bu araştırmalar daha çok Konya, Ankara ve Kırşehir Kürtleri üzerinde yoğunlaştı. Bu araştırmacıların birçoğu Yozgat, Çorum ve Tokat gibi il sınırları içinde de Kürt kolonilerinin varlığını belirtmelerine karşın, çok az bilgi verdiler. Bizim gözlemlerimize göre Yozgat, Çorum, Tokat ve Amasya'daki Kürtlerin tarihi ve sosyal yaşamları kısmen de olsa araştırılmadan Konya, Ankara ve Kırşehir gibi il sınırlarının içindeki Kürt kolonilerinin tarihini ve sosyal yaşamını belli bir düzeyde bile olsa çözümlenmek oldukça güçtür. Çünkü İç Anadolu'daki Kürt kolonilerinin tarihi sanıldığı kadar birbirlerinden kopuk değildir. Örneğin: bir Yozgat, Çorum ve Tokat'taki Alevi Canbeglerin tarihi incelenmeden Yunak ve Cihanbeyli sünni Canbeglerin tarihini kısmen de olsa çözümlenmek nasıl olanaklı olabilir? Ya da neden Konya, Ankara ve Kırşehir'de sünni Kürt kolonileri, Yozgat, Çorum, Tokat ve Amasya'da ise daha çok Alevi Kürt kolonileri bulunmaktadır. Bunun belli bir planın parçası olduğu açık. İşte bu yeterince bilinmediği zaman İç Anadolu Kürtlerinin varlığı "17. yüzyılda Osmanlı İran arasında yapılan ve Kürdistan'ı ilk kez resmen parçalayan Kasrı şirin anlaşması sırasında Şiiler ile İran'daki Sünni Kürtler değişik tokuşa tabi"(1) tutulma yanılığını bağlanabilir.

Biz bu çalışmamızla sözkonusu bütünlüğü sağlayacağımız iddiasında değiliz. Herşeyden önce bu satırların yazarının içinde bulunduğu konum geniş bir araştırma yapmaya engeldir. Bizim yapmak istediğimiz ilerde bu konuya daha kapsamlı yaklaşacak olan araştırmacılara bir ön bilgi vermek ve bugüne kadar Kürtlerle ilgili hiç bir yazılı kaynaktan rastlamadığımız bir Kürt kolonisinin üzerindeki örtük perdeyi aralamaya çalışmaktır. (2)

Yozgat, Çorum, Tokat ve Amasya'da sayısını tam olarak bilemediğimiz birçok Kürt kolonisi vardır. Birbiriyle bağlantısı bulunan Kürt kolonileri bulunduğu gibi, başka bir Kürt kolonisiyle bağlantısı bulunmayan tek tek kolonilere ve köylere rastlamak olanaklıdır. Bu dört il sınırları içindeki Kürtlerin büyük bir çoğunluğu alevi Kürtlerden oluşmaktadır. Sünni Kürtlere tek ya da iki üç köy şeklinde rastlanıldığı halde alevi Kürtlere büyük koloniler şeklinde rastlanır. Bizim konumuz olan koloninin iç Anadolu'nun en büyük alevi Kürt kolonisi olduğu kanaatindeyiz. Bu kolonide kırkın üzerinde köy vardır. (3)

Bu koloni, Yozgat, Çorum ve Amasya il sınırlarının kesiştiği bölgededir. Bu bölgeye serpilmiş Kürt köyleri Çekerek, Zile, Alaca ve Ortaköy ilçelerine bağlılardır. Köylerin önemli bir kesimi Çekerek ırmağı kıyılarına yakın bir şekilde konumlanmıştır. Koloni yarı dağlık bir bölgeye sahiptir. 1950' yıllarına kadar bölge oldukça ormanlıktı. Bu kolonideki Kürtlerin son zamanlara kadar ilişkileri daha çok birbirleriyle olmakla beraber Türk köyleriyle de ilişkilerini geliştirmeye her zaman dikkat etmişlerdir. Türk köyleriyle olan ilişkileri genellikle ekonomik temelde olmuştur. Örneğin: birbirlerine kız alıp verme ya da birbirlerinden kız kaçırma bugüne kadar görülmemiştir. Bu katılık Kürt-Türk çelişkisinden çok dinsel nedenlerden kaynaklanmıştır. Sünni Kürt köyleri ile sünni Kürt köyleri arasında evlilik ilişkilerine rastlamak olanaklıdır. Alevi Kürtlerde prensip olarak alevi Türklerle evlilik ilişkisine karşı değillerdir. Alevi Kürtlerle sünni Kürtler arasında ise evlilik ilişkisine sıcak bakmakla beraber seyrek de olsa rastlanılır. Örneğin: Bu tür evliliklerden dolayı kolonilerdeki bazı ailelerin Haymana'daki sünni Kürtlerle akrabalık bağları vardır. Kolonideki Kürt köylerinin ezici çoğunluğu alevidir. Çevredeki Türk köyleri ise tamamıyla sünnidir. Kürt köylerinin arasına da Türk köyleri serpiştirilmiştir. Sınırlı da olsa kurulan dostluk ilişkileri oldukça güçlü sayılır. Gerekliğinde birbirlerine maddi ve manevi yardımları esirgemezler. Örneğin: Türk köylerinde kız kaçırma (ya da her hangi bir sığınma durumu) olduğu zaman bir başka Türk köyüne sığınmak yerine Kürt köylerine sığınmayı tercih ederler; Birbirlerinden çok Kürtlere güvenirlir. (4)

KÜRT KOLONİSİNİN KISA TARİHİ

İç Anadoluya Kürtlerin gelişini kimi tarihçilerin haklı olarak belirttiği gibi M.Ö.'ye dayandırmak olanaklıdır. Anadolu başka bir deyimle Küçük Asya yarımadası Kürdistan'a çok uzak bir bölge değildir. Hatta Anadolu diye adlandırılan coğrafi bölgenin sınırlarının Kürdistanla nereden başlayıp nerede bittiği de karışıktır. Kimi dönem bu sınırlar Kürdistan'a doğru genişlemiş kimi dönem de içe doğru daralmıştır. (5)

Kürtlerin ilk devletlerinden biri olarak bilinen Mitani devleti, Suriye Asur topraklarıyla beraber Hitit devletinin topraklarına (İç Anadolu'ya) yönelik saldırılarda da bulunmuştur. (6) Medlerin ise Lidyalılarla Kızılırmak kenarında tutuştukları savaş ünlüdür. (7) Her iki örnekte de görüldüğü gibi çok eskiden beri Kürtlerin zaman zaman İç Anadolu içlerine doğru yöneldikleri açıktır. Harun Reşit döneminde Selçuklulardan önce bazı Kürt aşiretleri İç Anadolu'ya yerleştirilmiştir. İç Anadolu'ya yerleştirilen bu aşiretler Horasan ve Zağros dağları dolaylarından getirilmiştir. (8) Keza VII-X yüzyılları arasında müslüman Arapların Kürdistan'a yönelik yoğun saldırıları sonucunda kimi Kürt beyleri (aşiretleri) Anadolu içlerine doğru kaçmak zorunda kalmışlardır. Bunların bazıları müslüman olduktan sonra geri dönmüşlerse de bazılarının Anadolu da kalmış olma olasılığı fazladır. (9) İslamiyetin Kürdistan, İran ve Azerbaycan bölgelerine yayılmasından sonra yani bölgenin islamlaşmasından sonra Kürt toplumu içinde bir türlü dinmeyen toplumsal ve dinsel olaylar Kürt nüfusu üzerinde büyük bir rol oynamıştır. Bölgede bitip tükenmeyen kıyım ve talanların yanı sıra günümüze kadar sürüp gelen göç (kaçış) ve sürgün olgusu yoğun olarak yaşanmıştır. Kürt toplumu gerek isyamiyetle ilk tanıştığı dönem gerekse de islamiyeti kabul ettikten sonra çıkan mezhep ve din ayrılıkları bölgenin üstünde hep kara bir bulut gibi dolanmıştır. Özellikle de, Şii İran ve sünni Osmanlı Hanedanı, Kürt toplumdaki din ve mezhep farklılıklarını çok iyi kullanarak Kürt toplumunun merkezileşmesini zorlaştırmıştır. Yumuşak bir kütle, hızla kendisinden çok daha sert bir nesneye çarptığı zaman nasıl ki sığlaşıp gövdesinde kimi parçacıkları etrafına saçmak zorunda kalırsa, Kürt toplumu da islamiyetle buluştuktan sonra böyle bir süreç yaşamıştır. İç Anadolu da, Azerbaycanda, Ermenistan da, İran da, Lübnan da vb. ülkelerde irili-ufaklı Kürt kolonileri oluşmuştur. Bugün Anadolu'nun birçok ilinde Kürt köyleri ya da kolonilerine rastlamak olanaklıdır. Bu koloniler ve köyler daha çok İç Anadolu da bulunsa da İstanbul

da bile, Kanuni Sultan Süleyman zamanında "Da- nişmentlu" (10) ve "Işıklı" (11) adlı iki Kürt köyü bu- lunduğu belgelenmiştir.

Konumuz olan Kürt kolonisinin tarihine gelince, bu Kürt kolonisinin ne zaman ve nasıl oluştuğunu kesin olarak yanıtlamak ne yazık ki, bugün sahip ol- duğumuz kaynakların yetersizliğinden dolayı nere- deyse olanaksız gibi gözükmemektedir. Çünkü, 1992'ye kadar genel olarak İç Anadolu Kürtlerine dair köklü bir araştırma yapılmamıştır. (12) 1992 yılı içindeki araştırmaların da hem bir bütünlük oluşturma- dığı hem de yeterince kapsamlı olmadığını konu- nun araştırmacıları da kabul etmiştir. (13) Ayrıca, bu araştırmacıların hiç biri konumuzu oluşturan koloni- ye değinmemişlerdir. Biz ulaşabildiğimiz kadarıyla sözlü ve yazılı kaynakları irdeleyerek, kısmen de ol- sa bir sonuca varıp yeni bir Kürt kolonisini gün ışığı- na çıkarmaya çalışacağız.

Bu koloninin yaşlılarının anlattığına göre ana- yurtları Horasan'dır. Göçe ilk Horasan'ın Maşhed kenti dolaylarından başlamışlar. Buradan hangi ne- denlerle göç ettiklerini tam bilmiyorlar. İkinci kez ise Erzurum'un Aşkale ilçesinin Karasu kıyılarından gö- çe başlayıp, gelip bugünkü yöreye yerleşmişlerdir. Keza, yine hangi nedenlerden dolayı ikinci göçe başladıklarına dair de sağlıklı bir bilgileri yoktur. Bunların bir bölümü Bingöl, Malatya, Maraş ve Sivas diğer bir bölümü de Anadolu'nun daha içlerine doğ- ru Yozgat, Çorum, Tokat ve Amasya'ya gelip yerle- şirler. Yalnız kendilerinden ayrılıp Bingöl, Malatya, Maraş, Sivas vb. yerlere yerleşenlerin Horasan'dan mı, Yoksa Aşkale'den mi kendilerinden ayrıldıklarını ayırt etmiyorlar. Bizim kanaatimize göre bu ayrışma- nın Horasan göçü sırasında gerçekleşme olasılığı daha fazladır. Aşkale'den bu bölgeye gelenler daha çok da Çekerek ırmağı boyunca kıyıya yakın bir şe- kilde yerleşerek sözü ettiğimiz Kürt kolonisini oluştururlar. Bu koloniyi oluşturan Kürtlerin hepsinin aynı zamanda mı yoksa parça parça mı geldiği ko- nusunda da net bir anlatım yoktur. Bu koloniye ilk gelip yerleşenin "Kaki Kalık" adında biri olduğu söy- lenir. (14) Göç maceralarını birbirini tutmayan öykü- ler şeklinde anlatırlar. Bölgeye gelir gelmez yerleşik düzene geçmemişler ve yerleşik düzene geçtikten sonra da zaman zaman köylerini bırakıp dağa çekil- diklerini belirtirler. En son birinci dünya savaşı hen- gamesi sonrasında topyekün dağa çıkmak zorunda kalırlar. (15) Cumhuriyet öncesi yönetime karşı hep temkinli ve belli bir güvensizlik içinde yaşadıkları açık. Yerleştikleri bölgenin dağlık ve ormanlık olması da, gerektiğinde izlerini kaybetme düşüncesinden kaynaklanmış olabilir. Keza bölgeye ilk geldiklerinde Zile'niñ Reşadiye yöresine yerleşirler. Reşadiye düz

ve verimli topraklara sahiptir. Ama orada rahat iba- det edemeyeceklerini düşünerek gruplara bölünüp şimdiki bölgeye gelir yerleşirler. Korku ve kaygıları ırksal kökenlerinden çok dinsel seçeneklerinden kaynaklanmıştır.

Her ne kadar sözlü kaynaklarla bilimsel bir tes- pit yapmak çok sağlıklı bir yöntem değilse de özel- likle kimi konular açısından sözlü kaynaklarda belli ipuçları ve gönderiler bulmak olanaklıdır. Sözü etti- ğimiz Kürt kolonisinin yazılı bir tarihi yoktur. Öyle sanıyorum ki bu koloni için Osmanlı ve Cumhuriyet tarihi belgelerinde de çok sağlıklı veriler elde etmek zordur. Durum bu olduğu için sözlü kaynakların önemi daha da artıyor. Böylece biz de sözlü kay- naklardan yazılı kaynaklara doğru gitme yöntemini denedik.

Horasan'ın çok eski bir büyük Kürt kolonisi ol- duğuna dair hemen hemen bütün ciddi tarih kay- naklarında rastlanır. Aynı zamanda, Horasan kimi dönem bazı Kürt aşiret ve aileleri için terk edilip ka- çılması, bazı Kürt aşiret ve aileleri için de gelip sığı- nılması gereken yer olmuştur. Horasan, Fars, Türk- men, Afgan vb. halklarıyla çevrili bir ada niteliğindedir. Doğu ticaretine (Ipek Yoluna) köprü olması, isla- miyetten sonra da politik bir arenaya dönüşmesi uzun yıllar hem ticaret hem de politik açıdan önemli bir merkez olma özelliği korumuştur.

Arap kaynakları içinde X. yüzyıl Kürt kabileleri ve aşiretleri ile ilgili bilgi veren (Bilinen tek yazar olduğu söylenen) al-Masudi, Kürt yerleşim merkezlerini sa- yarken ilk dördün içinde Horasan'ı da sayar. Şeref Han da Şerefname'de geçmişteki ünlü, kahraman ve tanınmış Kürt yiğitlerini sayarken Behram Çu- pin'inde Kürt olduğunu ve Acemistan Kralı Hüzmüz bin Nuşirvan döneminde "Türkistan ve Horasan'da yetişmiş ve buraların savaşlarında ün yapmıştı. Kür- diler ve islam dönemindeki Gûri sultanları (16) bu- nun soyundadır" demektedir. Ayrıca Curzon G.N. İran tarihini inceleyen büyük yapıtında Horasan Kürtlerine değinip ve dört aşiretin adını verir. Bilindi- ği gibi Eba Müslim Horasan'ın Kürt olduğunu ileri- ye süren tarihçiler az değildir. M.Emin Zeki, İbni Hâ- likan kitabında Arap ozanlardan Ebu Duleme'nin Eba Müslim ile ilgili şiirinde aşağıdaki üç dizeyi ve- rerek iddiayı pekiştirmeye çalışır.

"Sen Mansur'un saltanatını yıkan değil misin.

Lakin bu sana çok görülmez.

Zira senin ecdadın olan Kürtler de böyle insaf- sızdı." (17)

Eba Müslim'ün Horasan'daki kargaşayı önleme- si için görevlendirilmesi, daha sonra oraya vali ola- rak atanması ve Horasan halkıyla kolayca bütünleş- mesi bölgede yoğun bir Kürt nüfusun var olduğunu

gösteriyor.

"27 Eylül 1618 yılında İran ile Osmanlı devletleri arasında yapılan yeni bir barış anlaşmasıyla Şah Abbas'ın isteği üzerine İran topraklarına 10 bin Kürt geçirildi. Şah Abbas İran'ın kuzeydoğusunda İranlılar için sorun yaratan Türkmenlere karşı kullanmak için bu 10 bin Kürdü Horasan dolaylarına yerleştirdi." (18)

Konumuzu oluşturan Kürt kolonisi eğer gerçekte dedikleri gibi Horasan'dan Aşkale'ye gelmişlerse büyük bir olasılıkla Horasan'a da 1618 yılındaki anlaşma sonucu götürülmüşlerdi. Kolonideki nüfusun çoğunluğunu oluşturan Canbeglilerin asıl yurtlarının Doğu Anadolu bölgesi olduğunu Şerefname'den çıkarıyoruz. Şerefname'de Sultan Süleyman'ın Haydar Aka'yı "sancak göreviyle, Cihanbelku (Cihanbeyli) aşiretinin işlerini yönetmekle ve Palu vilayetinden ona ikta mülkiyeti yoluyla bir belde vermekle taltif etti." demektedir. (19)

Koloninin Horasan'dan göç etmesi ise kanımızca Nadir Şah döneminde gerçekleşmiştir. "Nadir Şah Ardalan'ın Kürt valisini görevden alarak yerine kardeşini atayınca buradaki Kürtlerin ayaklanmasına neden oldu. 1727 yılında Horasan'daki Çemizgezek ve Karaçorlu Kürt aşiretlerini Türkmenlerle çarpıştırarak, iki tarafında birçok zararlara uğramasına yol açtı. Bununla da yetinmeyip bu iki aşireti Meşhed'e zorla sürgün etti. Ayrıca Horasan'daki Kürtlerin pek çoğunu kılıçtan geçirdi. Bunun gibi daha birçok zulümlerde bulundu" (20) Koloninin bu dönemde Horasan'dan kaçıp Nadir Şah ile ilişkisi iyi olmayan Osmanlı egemenliğinde topraklara gelip sığınmıştır. Koloninin Aşkale bölgesinden gelip şimdiki yerlerine yerleşmeleri ise Osmanlı'nın toprak, reya ve kendisi için (dinsel, irksal nedenlerle) sakıncalı gördüğü kesime karşı takındığı politikanın bir sonucudur. Koloninin kendi isteğiyle gelip bölgeye yerleştiğini düşünmek oldukça zordur. Çünkü, Osmanlı İmparatorluğunda çiftçi, göçebe, hatta şehirli halk ve vergi verecek durumda olmayanlar da dahil devletin kendilerine göstereceği yerlerde görev almaya toprak üzerinde yerleşmeye ve toprağı terk etmemeye zorunludurlar. (21) Buna karşın Osmanlı'nın denetimi dışında da bölgeye kimi küçük göçlerin olabileceği ve gösterilen bölgede küçük değişiklikler yapılabileceği olanaklıdır. Ama bunun asıl göçü ve yerleşim yerini belirlemeyeceği gayet açık.

İç Anadolu'ya ne zaman gelip koloni oluşturduklarının kesin tarihi bilinmemekle beraber özellikle sözlü anlatımlarda (kuşak hesabıyla) bu tarihin 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başları olabileceğidir. İç Anadolu Bölgesine yerleştirilen diğer Kürt kolonileri ile ortak bir planın parçaları olduğu izlenimini

güçlendiriyor.

Koloni nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Canbeglileri de biraz irdeleyecek olursak: Sözlü kaynaklar Doğu Anadolu'dan Horasan'a gittiklerinden hiç söz etmiyorlar. Sadece ilk göçe başladıkları yerin horasan olduğunu söylüyorlar. Hemen belirtelim ki, Türk olsun Kürt olsun alevilerin önemli bir kesimi Horasan'dan geldiklerini söylüyorlar. Horasan'ın çok eski bir Kürt yurdu olduğunu belirtmiştik. Bu durum Türkmenler için de geçerlidir. Alevilerin Horasan'dan geldiklerini ileriye sürmesinin temel gerekçesi aleviliğin oradan yayılmaya başladığına inandıklarından dolayı olsa gerek. Kolonideki Canbeglerin gerçekten dedikleri gibi Horasan'dan geldikleri doğru ise bunun ancak yukarıda anlattığımız biçimde olabileceğini düşünüyoruz. Ama yurtlarının Horasan olduğuna dair önemli hiç bir yazılı kaynak yoktur. Bunlar hiç Horasan'a gitmemiş de olabilirler. Horasan'dan geliş öyküsü alevi kültürünün soyut bir değeri de olabilir. Anayurtlarının "Doğu Anadolu" olma olasılığı ise daha güçlüdür. Şeref Han'ın Sultan Süleyman döneminde Palu vilayetinin bir anlamda "Cihanbelku (Cihanbeyli)" aşiretinin elinde olduğunu belirttiğini vurgulamıştık. Keza bugün, Yunak, Cihanbeyli ve Haymana ilçelerindeki Kürt kolonilerindeki Canbeglerin de anavatanının Malatya dolayları olduğu kendileri tarafından belirtiliyor. Kanaatimize göre, Canbegler "Doğu Anadolu"da bir vilayeti oluşturacak kadar geniş bir aşiretti. Osmanlı politik kaygılarla ya da bu aşireti, her hangi bir başkaldırı durumunda dağıtmıştır. Bir kısmını güneye (Suriye'ye) doğru, diğer bölümünü ise İranla yapılan anlaşma sonucu Horasan'a sürdü. Daha sonra güneydekiler Yunak, Cihanbeyli ve Haymana dolaylarına, Horasan'dan geri kaçıp gelenler ise bir süre Aşkale dolaylarında kaldıktan sonra şimdi sözünü ettiğimiz bölgeye iskan ettirilmiştir. (22)

al Masudi, X. yüzyılda Kürt yerleşim yerleriyle beraber önemli Kürt kavimleri de sayar. Bu kavimlerden biri "al Cabarika (al Cabarkiya)"dir. Kanımızca "al Cabarika (al Cabarkiya)", "Cihanbelku", "Cihanbeyli" ve "Canbeg" aynı adlandırmalardır. Aradaki küçük farklılıklar ya zamanla oluşan etnolojik değişiklik ya da farklı dillerle söylenirken oluşan değişim farklarından başka bir şey değildir.

Birçok Kürt aşireti içinde hem sünni hem de alevi mezhebini kabul edenlerin hiçte az olmadığı bilinir. Bunların en önemlilerinden biri de Canbeglerdir. Bugün Kürdistan'da Canbeg aşiretinden olanların halen bulunup bulunmadığını bilmediğimiz için bunların alevi ve sünni olduğuna dair de bir bilgimiz yok. Ancak İç Anadolu'ya yerleşen Yunak, Haymana ve Cihanbeyli'deki Kürt kolonilerinde bulunan Can-

begler sünni, konumuzu oluşturan kolonideki Canbegler alevidir.

KOLONİNİN DİNİNİN, DİLİNİN, KÜLTÜRÜNÜN VE EKONOMİSİNİN KISA ÖZETİ

Koloninin içindeki bir kaç sünni Kürt köyünün dışındaki diğer Kürt köyleri alevidir. Alevi Kürt köylerinin hiç birinde cami yoktur. Hiç bir biçimde namaz kılmazlar (Cuma ve Bayram namazları da dahil). Muharrem ayında oniki imamlar için oniki gün oruç tutarlar. Bu oniki gün içinde canlı olan hiç bir şey öldürmez ve kesmezler; biti, pireyi dahi öldürmezler, saçlarını, tırnaklarını, kuru soğanı dahi kesmezler. Oruç tutanlar oniki gün yıkanmaz, tıraş olmaz ve eşleriyle cinsel ilişkiye girmezler. Oruç tuttıkları oniki gün boyunca su içmezler. Sadece akşamları oruçlarını bozunca ayran ya da buna benzer sıvı maddelerini oniki kaşığı geçmiyecek kadar içerek günlük su ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar. Gece boyunca bu ölçü birden fazla tekrarlanabilir.

Cem koşullara uygun olarak sonbahar ya da kışın iki üç kez kurulur. Yediden yetmişe herkes katılır; cinsiyet ve yaş ayrımı yapılmaz. Bazı alevi Türkler Cem'e çocukları almazlar. Bu alevi Kürt kolonisinde ise çocukların katılmadığı bir cem'in tanrı katında geçerliliği olmayacağına inanılır. Cem'e katılmak zorunlu değildir. Cem'de söyleşi yapılır, sorunlar, şikayetler dinlenilir, tartışılır. Çok eskiden suçluları da cezalandırılmış. Saz çalınır, deyişler söylenir, içki içilir (içkiyi pir-dede-, murşit ve saygınlığı olan ihtiyarlar içer), sema dönülür ve zikir çekilip cem bitirilir. Cem bitiminde etli pilav yenilir.

Bu kolonideki bazı aleviler de kendi içinde Maliki ve Momiki diye ikiye ayrılır. Malikiler: Ocakzade yani pirlar-dedeler ve onların soyundan olanlardır. Malikiler Eba Müslim Horasani ile aynı soydan olduklarını ileri sürerler. (23) Momikiler ise, dinsel açıdan daha sıradan ve iddiasızdırlar. Aslında kimin Maliki kimin Momiki olduğunu ayırt etmek oldukça zordur. Çünkü Malikilik ya da Momikilik birbirlerinden kız alıp vermeye engel değildir. Bunun için Malikilik ve Momikilik daha çok baba soy çekimine göre belirleniyor.

Kolonide musaiblik (yol kardeşliği), kirvelik en etkili sosyal kurumlardandır. Örneğin normalde kardeş çocukları birbirleriyle evlendikleri halde, ölen kardeşin eşinin nikahı erkeğin diğer kardeşlerine düştüğü halde musaib çocukları ve kirve çocukları birbirleriyle evlenemezler. Musaib ve kirve çocukları direkt birbirlerinin kardeşi sayılırlar. Keza musaib ve kirvelerden biri ölünce, ölen musaibin ve kirvenin eşi

diğer musaib ve kirveye nikahı düşmez; Eşleri de kardeşleri sayılırlar. Özellikle musaibler her konuda birbirlerine yardım etmek zorundadırlar.

Pazar günü hıristiyanların, cumartesi günü yahudilerin, cuma günü de müslümanların kutsal günü olduğu halde bu kolonideki alevi Kürtlerin kutsal günü perşembedir. Perşembeyi cumaya bağlayan her akşam her aile komşusuna ya da köyün en fakirine bir tabak yemek ve bir ekmek ikramında bulunur. Bu yemeğin öbür dünyada ölmüş yakınlarına ikram edileceğine ve bu ikram yapılmadığı durumda ölmüş yakınlarının bir hafta boyunca aç kalacağına inanırlar.

Dikkate değer diğer bir inanç ise ateşle ilgilidir. Ateşe su dökülmez, işenmez ve tükürülmez. Bunu yapan insanların çarpılacağına inanırlar. Güneş battıktan sonra evden dışarıya ateş çıkarılmasına izin verilmez. Ev dışında (yazıda) yanmış odun ve tezek kesinlikle eve sokulmaz. Hıdırellez'de sabaha karşı (şafak sökmeye az kala) her ev uyanıp evinin önünde yüksek ateşler yakıp yediden yetmişe herkes bu ateşlerin üzerinden atlar. Bu atlama sırasında boyundaki günahların ateşe dökülüp yanacağına ve günahlarından arınıp temizleneceklerine inanırlar.

70'lerden sonra bölgede kapitalist ilişkilerin hızla yoğunlaşması ve devrimci mücadelenin gelişmesi din faktörünün etkisini kırmış ve çözülme sürecini başlatmıştı. Özellikle genç kuşakta önemli gelişmeler ortaya çıkmıştı. Ancak 1984'ten sonra Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin ivme kazanması, devletin alevi toplum üzerinde oynadığı oyunların etkisi söz konusu koloniye de yansımıştır. Alevilik olgusunun yeniden canlanıp toparlanması açısından bölgede belli bir etkinlik göze çarpmaktadır.

Koloni bir bütün olarak Kürtçenin Kurmanç (Kurmançî) lehçesini konuşur. Tarihi kaynakları bilinmemekle birlikte, alevi Kurmançların kendilerine özgü bir konuşma ağızları vardır. Örneğin, Yozgatlı bir alevi Kürt Diyarbakırlının, Ağrınlının ve Vanlının kurmançısını anlamakta zorlanır. Ama aynı Yozgatlı Kürt, Erzurumlu, Tuncelili, Maraş ve Malatyalı alevi kurmançin dilini çok rahat anlar. Bunlar arasında kadın-erkek ad ve lakapları da birbirine çok benzer. Alevi ve sünni Canbegler arasında biraz ağız farklılığı olsa da birbirlerinin kurmançısını anlamakta çok zorlanmazlar. Alevi kurmançlar "anlamak" sözcüğü için "fehm kırın" yerine "zan kırın" sözcüğünü kullanırlar. "Nasılsın, iyi misin?" için ise "Çawayı, baş i?" yerine "çitoni, rınd i?" yi kullanırlar. Buna benzer örnekleri çoğaltmak olanaklıdır. Farklılığına neden olan sözcüklerin kökeninden çok söylem biçimi yani ağız ağır basar. İlk etapta ortaya çıkan anlaşmazlık biraz kulak alışkanlığı olunca büyük oranda ortadan kalkı-

yor. Kolonideki dil asimilasyonu ise özellikle 70'li yıllardan sonra hız kazanmaya başladı. Kolonideki köylerde ilk kez 1960'ta ilkokullar açılmaya başlamıştır. Buna karşın kolonide yüksek öğrenim yapmış insan sayısı yok denecek kadar azdır. İlk başlarda koloninin kendi içine kapanık olması bunda rol oynadıysa da, buna neden olan asıl etken koloninin son derece yoksul olmasıdır. 1960'tan önce ise köylerdeki "mıllalar" kendi olanaklarıyla Arap alfabesiyle Kürtçe eğitim yapıyorlardı. Bu eğitimin daha çok dini temelde olduğunu belirtmeye gerek yok. Ayrıca bu eğitim düzeyi son derece sınırlıydı. Koloninin kayda değer yazılı her hangi bir tarihi ve kültürü yoktur. Sözlü edebiyat ise Kürdistan'da olduğu gibi burada da gelişkindir. Özellikle deyişleri çok ünlüdür. Birçoğu Türkçeye çevrilmiştir. Ulusal bilinç yok denecek kadar azdır, alevi bilinci daha baskındır. "Ülke" denince kendi kolonilerinin sınırını anlamaktan öteye geçmiyorlar. Ama ulusal mücadelenin ivme kazanması özellikle son yıllarda gençler arasında bir ilginin uyandığını gözlemlemek de olanaklıdır.

Bugüne kadar kolonide çok zengin insan çıkmamakla beraber orta halli ailelerin sayısı da belli bir ölçüde vardır. Ekonomik durum köyden köye değişebileceği gibi aynı köyde farklı aileler arasında da değişebiliyor. Koloni nüfusunun % 90'nını yoksul köylülük (yarı-proleter) oluşturur. Üretim tarım ağırlıklıdır. Kolonide ağalık, beylik ve belirgin bir şekilde aşiret farklılıkları ve kan davaları hiç bir zaman oluşmamıştır. Nüfusun artması tarlaların hızla paylaşılıp küçülmesi, sürekli ve bilinçsiz ekimden dolayı verimin düşmesi ve de yeni üretim araçlarının edinilmesinin son derece zor olması koloni halkını yeni ekonomik arayış ve kavgasının içine sokmuştur. Özellikle 1975'ten sonra metropollere yoğun bir göç başlamıştır. Bu göçler daha çok İstanbul ve Ankara'ya yapılmaktadır. Bugün koloni'de aile sayısı üçte iki oranında azalmıştır.

SONUÇ:

Çeşitli nedenlerle Kürdistan'dan sürülmüş ya da göç etmiş Kürt kolonileri ivedi olmasa da bir sorun olarak Kürt tarihçi ve sosyologlarını bekleyen konulardan biri olduğu kuşkusuzdur. Yazımızın içinde belirttiğimiz gibi tek tek koloni ya da aşiret olarak ele alıp incelemek yerine konuya Kürdistan tarihinin bir parçası olarak ve Kürdistan tarihi bütünlüğü içinde ele alındığında daha sağlıklı sonuçlar elde edilecektir. Politik çözümleme de ise durum daha farklıdır.

İç Anadolu Kürt kolonilerindeki Kürtlerle Cumhuriyet'ten sonra daha çok da ekonomik (özellikle de 1950'li yıllardan sonra bu yön belirleyici olmuş-

tur) nedenlerle İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin vb. işgücünü satmaya elverişli metropollere yerleşen Kürt kitlesi ile karıştırmamak gerekiyor. Keza bu kesimler (ekonomik nedenlerle göç edenler) Kürdistanla tamamen bağlarını koparamamışlardır. Sadece dil kültür açısından değil, aile ve ekonomik bağları da bir biçimiyle devam etmektedir. Bu açıdan bu kesimler Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi içinde yerini alacaklardır. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini ve Kürdistan Demokratik Devrimini önüne koyan her örgüt ve parti doğal olarak bu kesimleri örgütleme ve bu kesimlerin gücünü Kürdistan'a aktarmaya çalışacaktır. Doğru olan da budur. İç Anadolu Kürt kolonilerinin durumu ise çok farklıdır. Bu kolonilerin Kürt halkıyla dil, kültür vb. özellikleri açısından ortak payda da buluşmalar da, toprak ve ekonomik birliği, kısmen ruhi şekillenme açısından Kürdistan halkıyla yeterli bir örtüşme sağladığını ileriye sürmek oldukça güçtür.

İç Anadolu Kürtlerinin (kolonilerinin) sorunu Kürdistan temel alınarak çözülemez. Kuşkusuz Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi ve Kürdistan Demokratik Devrimi İç Anadolu Kürtlerini dil, kültür ve politik canlanma olarak etkileyecektir. Bu açıdan Kürt ulusal kurtuluş ve Kürdistan Demokratik Devrimine omuz vermeleri soy ve gönül bağından öte bir sorumluluk olmaktadır. Ancak İç Anadolu Kürtlerinin yazgısını asıl belirleyecek olan Türkiye proletaryasının mücadelesi olduğu unutulmamalıdır. İç Anadolu Kürtlerinin sorunu ulus değil, azınlık sorunudur. Bu azınlık sorunu Türkiye'deki diğer azınlık sorunundan farklı bir perspektif sunmamaktadır. Bu açıdan Türkiye proletaryasının yanında yerlerini almalı. Türkiye'de ML önderliğinde gerçekleşecek sosyalist bir devrim (İçinde İç Anadolu Kürtlerinin de bulunduğu) azınlık sorunları için yeterli politik ve ekonomik çözümler üretecektir.

DİPNOTLAR

1- Çetin Taşçı, Azadi Gazetesi, sayı 17, 6. Eylül 1992)

2- M.Emin Zeki (Kürdistan Tarihi) adlı yapıtında, Yozgat'ın güneyinde oturan yarı göçebe Milli aşiretine bağlı dörtyüz aileye varan Hatunoğullarından ve Koreşli'lerin bir kolu olan ikiyüz aileye varan Yozgat yakınlarında oturan Badeli'lerden ve de dörtyüz aileye kadar çıkan aslen yörük-türkmen aşiretlerinden olduğu sanılan Amasya-Tokat arasında yaşayan Erukçili aşiretlerinden söz eder. Keza yine Özgür Gündem gazetesinin 13-14 ve 15 Kasım sayılarında "Anadolu'nun sürgünleri" adlı R.Batur ve R.Yıdır'ın dizi yazısında Çorum'daki bir Kürt kolonisine değin-

mişlerdir. Sözü ettiğimiz koloni ise bunların dışındadır.

3- Alevi kolonisindeki Kürt köylerle ve sünni Kürt köylerinin bazıları şunlardır: 1- Kırkdilim (Qırdilme) üç mahalleli, 2- Büyük Aköz (Oxoze Mezin,) 3- Küçük Aköz (Oxoze Kîçik) 4- Dođanođlu (Qırme), 5- Şehköy 6- Ciđerbađ 7- Gümüşkaş (Kürt Üngür), 8- Başalan (Kotike) üç mahalleli, 9- Alaca (Büyük oranda Türkleşen koloninin asimile olan tek köyü), 10- Cevzli, Kuyu, Fındık, 11- Kava Alan, 12- Büyük Kışla 13- Senemođlu, 14- İncesu 15- Dona (Birike), 16- Sakızlı, 17- Kürt Bakır, 18- Büyük Toraman, 19- Küçük Toraman, 20- Gül Alan (Kışle Gule), 21- Kışle Benli, 22- Kışle Soleđe, 23- Kıyıkışla, 24- Üzümlük, 25- Qırmoluk, 26- Badıllı, 27- Nallı, 28-Uzunöz, 29- Yücepinar, 30- Kuyme (Male Hasi Nerm), 31- Senemođlu, 32- Ağyara, 33- Çulpara, 34- Köyüncek, 35- Koriköyü, 36- Dirgenli, 37-Yaraş, 38- Kuzgun, 39- Malê İsmail, 40- Yapalak (Birbirine yakın üç köydür), 41- Zoğura (Zaxoro) ve Haremi (Bunlar dört-beş köydür. Kendi içlerinde ayrı bir koloni oluşturuyor denebilir. Zaxo-ro-lular diyebilmeleri bunların Zaxo taraflarından geldiği olasılığını güçlendiriyor.

4- Bu gözlemlere T.C.'nin son yıllarda bilinçli olarak yarattığı şövenist ve militarist propagandaların oluşturduğu atmosferin yansımaları dahil değildir.

5- X. ve XI.yy'larda Anadolu, bugünkü göller yöresindeki bir Bizans adıydı/1831 sayımındaki yönetsel bölünmeye göre Anadolu, Küçük Asya yarımadasında Teke ve Menteşe yörelerinden K.D.'ya doğru Sinop'a kadar uzanan ve bugünkü İç Ege'yi, İç Anadolu'nun batısını ve Batı Karadeniz bölümünü kaplayan yaklaşık 1,2 milyon nüfuslu bir eyaletin (Eyaleti Anadolu) adıydı. (Büyük Larousse)

6- Mitaniler ile Hititlerin M.Ö. 1350'de yaptıkları anlaşma kitabesi eski Hitit başkenti Boğazköy'de bulunmaktadır. (Kürtlerin Kökeni, İ.Nuri Paşa say. 36)

7- Bu savaşın iyice kızıştığı bir dönemde güneş tutulması olur. Her iki taraf da tanrıların bu savaşını onaylamadığı kanaatine vararak barış imzalarlar. Bu barışı daha da güçlendirmek için Lidya Kralı kızını Med Kralının oğluyla evlendirir. Herodot yapıtında bu savaşa geniş yer vermiştir.

8- Anadolu sürgünleri / Özgür Gündem Gazetesi, /R.Batur, R.Yıldız.

9- VII. ve -X. yüzyıllarda Kürtler/Arşak Poladyan.

10- "Danişmentlü (40 hanedir):"....Kürtlerdir. Anadolu'dan Dokurcan adlı Kasye sürgünleri imiş. Bunlar dahi ticaret idüb ellerinde mezarından nesne yoğmuş. Resmi arüsleri ve bad-i havâ'ları Hassa-i Şahiye tasarruf olur imiş. Bu köyün civarında Ođul

Beylu, Halaclu, Yarımcalu, Kırık Hacı, Yassı Viran, Uzuncalu, Musa Veledi Mustafa Cemaatleri yaşamaktadır." (Türkiye Toprak Meselesi, Toplu Eserler Cilt 1, say. 607, Ömer Lütfü Barkan)

11- Işıklı 41 hanedir "Kürtlerdir ab-i Sofya (?)dan sürülmüşlerdir. Bunlar dahi Salif-üz Zikr köyler makulesindedir." (Ömer Lütfü Barkan, age, say. 607)

12- 1992 yılı içinde İç Anadolu Kürtlerine dair Çetin Taşçı'nın, Azadi Gaçetesinin 17. sayısı, Nuh Ateş'in Deng Dergisinin 22. sayısında ve R.Batur-R.Yıldız'ın Özgür Gündem gazetesinde 14-15-16 Kasım 1992 sayılarında kısa araştırmalar yayınlanmıştır.

13- Her şeye karşın Nuh Ateş'inin araştırmaları bu konuda bir kilometre taşı niteliğinde olduğunu kabul etmek gerekiyor.

14- Kaki Kalık'ın ziyareti olan mezarı Kırkdilim köyünün arazisinin içinde, Çekerek ırmağının kıyısında, Kevri Hesin denilen yerdedir. Etrafında şimdi kullanılmayan eski bir mezarlık yeri de vardır.

15- 1920'de Yozgat, Boğazlıyan, Sorgun, Alaca ve Zile ayaklanmaları sırasında dağa çekilmişlerdir. Ayaklanan güçlerin sünni olması alevi Kürt kolonisinin korkmasına ve önlem olarak dağa çıkmasına neden olmuştur.

16- Afganistan'ın Gür bölgesinde yerleşmiş bir kabileden çıkan hanedan (M.E.Bozarıslan, Şerefname)

17- Kürdistan tarihi M.E.Zeki say. 60

18- Age. M.E. Zeki say. 101-102

19-Şerefname, Şeref Han, say. 416

20- Age, M.E.Zeki, Say. 113

21- Age, Ö.L. Barkan, say. 745

22- Koloninin en büyük köylerinden biri olan Kırkdilim aynı zamanda merkez köy niteliğindedir. Koloninin önemli dedeleri bu köyde bulunur. Kırkdilim'li olan Abidin Dede (Abidin Yıldız) Türkiye'deki alevi cemaatlerin önemli bir kesimi tarafından tanınır ve sevilir. Kırkdilim adı da bize belli ipuçları vermektedir. Kırkdilim'in Kürtçe adı Qır-dil-me'dir. Qır-dil-me adını inceleyecek olursak Qır'ın anlamı: harap olma, kırmak, yoketmektir. Dil'in ise, köle, esir, esaret ve tutsaklıktır. Me'de Qır-dil cümle içinde kullanıldığında aldığı ektir. Keza kolonide Qır-me ve Qırm Oluk adında iki Canbeg köyü daha vardır. Bu adlar ister istemez geçmişte koloni halkının bir kıyım ve esaretten geçtiği düşüncesini bizde uyandırmaktadır.

23- Buradaki Maliki adının İslam'da sünnet' ehli denilen dört mezhepten biri olan Maliki'likle bir ilgisi yoktur. İmamları İmam Maliki değil İmam Cafer'dir. Malikiilik, malik-aneli anlamında kullanılıyor olsa gerek.

Cezaevlerine "topyekün" saldırı

Bawer ZİREK

Cezaevleri sorunu Türkiye'nin siyasal gündeminden hiç bir zaman düşmedi. Sömürgeci faşist diktatörlük varoldukça cezaevleri Kürdistan ve Türkiye toplumlarının kapanmayan bir yarası olmaya da devam edecektir. Cezaevleri bir siyasal rejimin aynasıdır. Rejimin gerçek silueti oradan görülür. Bu, iktidarın halka karşı politik tutumunun cezaevlerine dolaysız biçimde yansıtacağı anlamına gelir.

Sömürgeci-faşist diktatörlük yükselen Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi karşısında Newroz 92'den itibaren "topyekün savaş" ya da "iç hareket" ifadeleriyle doğrudan özel bir savaşa girişti. Kürdistan'da köyler bombalanıyor, şehir ve kasabalar yerle bir ediliyor. Can ve mal güvenliği ortadan kalkmış durumda. Kürdistan'da "ilan edilmemiş" savaş yaşanıyor. Halk zorla göçettiriliyor. Kontrgerilla eliyle işlenen "faili meçhul" cinayetleri üç rakamdan dört rakama doğru tırmanıyor. Bir taraftan okun sivri ucunu Kürdistan'a yönelten TC sömürgecileri dizginsiz işkence, baskı, terör ve katliamları sürdürürken; diğer taraftan Türkiye kesiminde devrimci, demokrat ve kendisi gibi düşünmeyen herkesi de hedef alıyor. İşte sömürgeci TC devleti bu süreçte "topyekün savaşın" cezaevlerini hedef alan ayağı ya da bu politikanın tamamlayıcı bir parçası olarak cezaevlerine de genel bir saldırıya yönelmiş durumda.

Cezaevlerine yönelik "topyekün" saldırı planı firar olaylarından önce uygulamaya konuldu. Son dönemde gelişen firar olayları ise bu genel saldırının gerekçesi yapılmak isteniyor.

Uygulamaya firardan çok önce Diyarbakır cezaevinde başlandı. 3 Ocak, daha sonra 3 ve 9 Şubat tarihinde peşpeşe arama bahanesiyle siyasi tutsaklar içinde ağır yaralı olmak üzere toplu bir şekilde dayaktan geçirildi. Benzer uygulamalar Malatya, Batman vb. cezaevlerinde gündeme getirildi. Baskı ve fiziki işkenceyle birlikte devrimci tutsakların kamuoyu desteğiyle can bedeli direnişlerle alınan hakları gaspedildi.

Bu saldırı devlet yetkililerinin ağzından şöyle ifade ediliyordu. **Ünal Erkan**, cezaevlerinin okul haline getirildiği için güvenlik güçlerimiz müdahale etmiştir derken, Bölge Valisi'ni İçişleri Bakanı **İsmet Sezgin** şu sözleriyle teyit ediyordu: "Bunlar bölücüdür, içeride bölücü faaliyette bulunuyorlardı. Güvenlik güçlerinin müdahalesi gerekiyordu, yapıldı."

TC devleti 4. kuvveti olan güdümündeki basın aracılığıyla önce kamuoyunu hazırlıyor, psikolojik ortamı oluşturuyor, peşinden saldırıya geçiyor. Son dönemlerde boyalı basın ve TV kanalları aracılığıyla cezaevlerinde denetimin olmadığı, "neredeyse yönetimin tutukluların eline geçtiği", "teröristlerin eğitim yuvaları" haline geldiğini vb. işlediler. Nevşehir ve Sağmalcılar cezaevinde firar olayları da gerçekleşince bir anda tüm dikkatler cezaevleri üzerine çekildi.

Bir firar olayının haber değeri vardır. Bunun günlük medyada yer alması doğaldır. Ancak bu kez cezaevlerindeki firarlar politik amaçlara malzeme yapılmak isteniyor.

Bu maksatla son firar olayları günlük basın ve TV aracılığıyla öylesine büyütüldü ki haftalarca gazete manşetlerinden TV haber bültenlerinin ilk sırasından düşmedi. Hükümete muhalefet eden düzen partileri bu kaçış olaylarını neredeyse hükümeti düşürme, Adalet Bakanı'nın ayağını kaydırmaya kadar vardılar. Hükümetin devrimci tutsakları neden koşuhalde tuttuğunu, insani haklar tanıdığını, niçin bunlara cezaevinde

baskı ve işkence uygulamadığını, farklı bir dille ifade ederek hükümeti suçladılar.

Hükümet ise, yeni infaz yasasına gerekçe oluşturmak, kendinden önceki iktidarlar döneminde benzer kaçış olaylarının olduğunu ve önceki iktidardan kalan sorunların bir sonucu olduğunu söylemekle geçmiş iktidarlara suçladı. Bu arada oluşan sonuç, cezaevlerine "iç hareket" in bir parçası olarak bir saldırı zeminini önceden hazırlanmaya çalışılıyordu ki, firarlar bulunmaz bir fırsatla cezaevlerine saldırınınin gerekçesi haline getirildi.

Bu gerekçeden kalkılarak bütün siyasi cezaevlerinde hak gasplarına, çeşitli cezaevlerinde ise baskı ve fiziki işkence gündeme getirildi. Sağmalcılarda firar etmek isteyenler yüzündeki dayak izleriyle günlük gazetelerin birinci sayfasında yer alırken devlet eli kolu bağlı insanları nasıl dövdüğüyle övünüyordu! Nevşehir'de kadın tutsaklara baskı amacıyla zorla gebelik testi yaptırılıyordu. Bu tür utanç verici uygulamalar, günlerce basında yer aldı. Gaziantep özel tip cezaevinde bazı haklar kısıtlanıyordu. Bütün bu uygulamalar devletin cezaevlerine yönelik bir saldırı planını uygulamaya koyduğu açıktır.

Adalet bakanı yeni infaz yasasıyla hücre tipi uygulamalarını uzun vadeli bir "çözüm" olarak sunarken, kısa vadede cezaevlerine gönderdiği talimatlarla hak kısıtlamaları ve baskı uygulamalarına şimdiden girişti. Demirel ise şöyle demektedir:

"Hapishaneler sayılamıyor. Terör okulu haline gelmiş. Evet, Türkiye'nin hapishaneler sorunu vardır. 5-6 hapishanesi var ki, başlı başına olaydır. İslah etmenin, düzeltmenin yolunu bulacağız. Yeni infaz kanununu bu amaçla çıkaracağız." (24 Şubat tarihli gazeteler)

Siyasi tutsaklar doğası gereği siyasi amaçlarına uygun olarak davranır, politikasını dünyaya duyurmak ve pratiğe geçirmek ister. Bunun için burjuva düzenini, yasallığını meşru görmez. Meşruiyetini savunduğu düşüncelerin tarihsel haklılığından alır. Amaçlarına uygun gördüğü çeşitli mücadele yöntem ve

araçlara başvurmayı taşıdığı siyasi kimliğin gereği görür. Bu bakımdan "özgürleşme" eylemi de bir devrimci tutsağın doğal davranışı olarak görülmelidir.

Görülmesi gereken diğer bir husus şudur. Tarihsel haklılığı olan bir siyasi davayı zor yoluyla bastırmayı seçen gerici bir iktidar, hapishanelere doldurduğu binlerce insanı ister istemez karşısına alır.

Devrimci tutsakların hapishanelerde eğitilmesi ve sömürgeci-faşist düzene karşı bilinmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Bütün ülkelerin tarihi bu tür örneklerle doludur.

Kaçısı engelleme bahanesiyle cezaevlerini baskı ve zulüm merkezleri haline getirmek istiyor. TC yetkilileri cezaevleri "teröristlerin eğitim yuvaları haline geldiğini" söylerken, "disiplin ve denetim" adına baskı ve zulüm uyguluyor. 12 Eylül'le askeri cunta faşist bir mantıkla "askeri disiplin" ve "ıslah" programı önüne koymuştu. Cezaevlerinde insan cesetleri üzerinde yürüyerek bunu sağlamaya çalıştı. Başarısız sonuç ortada...

Duvarları "şeffaf karakol" vaadiyle iktidara gelen hükümet, işkence, kayıp ve "faili meçhul" cinayetlerinden başka bir şey vermedi. Şimdide "şeffaf cezaevi" disiplinli cezaevi adına benzer bir uygulamaya gidiliyor.

Hedef 12 Eylül döneminin cezaevlerine yeniden dönüş müdür? Siyasi tutsakların kamuoyu desteğinde can bedeli kazandığı cezaevlerindeki asgari yaşam koşullarını ortadan kaldırmak, devrimci tutsakların iradesini teslim almak, itirafçılaştırmak vs. olarak görünüyor. Bu devletin bugüne kadar başlattığı ilk saldırı değil, bir çok kez aynı amaç doğrultusunda saldırıya girişti. Her seferinde can bedeli direnişle iç ve dış kamuoyu desteğiyle bu saldırılar geri püs-kürtüldü.

Şimdiki "topyekün" saldırı maskelenmiş bir plan dahilinde hayata geçirilmeye çalışılıyor. Görev, "topyekün" saldırıya karşı topyekün direniştir. Tüm devrimci, demokrat, hümaniter güçler, iç ve dış kamuoyu bu konuda duyarlı davranmalı ve direniş destek vermelidir.

BASINA VE KAMUOYUNA

Devletin halklarımıza karşı yürüttüğü "topyekün savaş", "iç hareket" adı altında tam bir devlet terörü ve katliamlar boyutunda sürdürülmektedir. Köy-kasaba bombalamalar, insansızlaştırma, faili meşum cinayetler, işkence ile katletmeler, "gözaltında kaybolma"lar, sokak infazları, gıda ambargosuyla açlığa mahkum etmeler, aydın, yurtsever, demokrat ve gazeteci katletmeler, toplu tutuklamalar ve katliam girişimleri bu kirli savaşın büründüğü biçimlerdir.

"İç hareket"ın zindanlara yansımaları ise, "CMUK", "cezaevlerinde reform" demogojileri ile gizlemeye çalışılan vahşi bir terör olmaktadır. Biz devrimci tutsakları "pişmanlık yasası" ile pervasız saldırılar ve provakasyonlarla tüm siyasi ve insani değerlerimize ihanet ettirmek devletin temel politikasıdır.

Elazığ cezaevinden Diyarbakır DGM'ye götürülen tutsaklara yönelik katliam girişimi, Diyarbakır zindanlarındaki tutsaklara bir hafta içinde iki kez saldırılıp yüzlencesinin yaranlanması, Malatya, Buca, Urfa, Mardin, Muş, Amasya vb. birçok cezaevindeki tutsaklara saldırılıp onlarca yaralanarak hakları gaspedildiğinde, bu cezaevlerinin hiç birinde firar ya da açığa çıkmış bir firar girişimi yoktu.

Bugün, Nevşehir ve Bayrampaşa cezaevlerinde gerçekleşen firarları bahane eden hükümet, halklarımıza karşı yürütülen kirli savaşı, kontrgerilla cinayetleri ve yaşamın her alanındaki başarısızlıklarını gizlemek ve

gündemi saptırmak için bir kısım boyalı basını da arkasına alarak biz devrimci tutsakları kamu vicdanında mahkum etmek suretiyle bize yönelik saldırıları haklı göstermeye, yeni saldırı, işkence ve baskı uygulamalarına zemin hazırlamaya çalışmaktadır.

İşkence gören tutsakların basında çarşaf çarşaf çıkan fotoğrafları, bayan tutsakların "hamilelik testi"ne tabi tutulması, yeni cezaevlerine gönderilen yeni genelgelerle, hükümetin amacının biz devrimci tutsakları her türlü baskı, işkence, onur kırıcı uygulamalarla teslim almak olduğunu ve tüm bunların her cezaevini bir ESKİŞEHİR TABUTLUKLARI'na dönüştürmeyi hedeflediğini kanıtlar.

Biz Gaziantep özel tip cezaevindeki devrimci tutsaklar olarak, "topyekün savaş"ın bir parçası olan cezaevlerine yönelik genel saldırıya, siyasi ve insani kimliğimize yönelik her türlü saldırı, işkence, baskı ve hak gasplarına karşı ne pahasına olursa olsun sessiz kalmayacağımızı duyuruyor; tüm devrimci, demokrat, yurtsever kişi ve kuruluşları devletin devrimci tutsaklar üzerinde oynamak istediği oyunlara karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz!

23.2.1993

Gaziantep Özel Tip Cezaevindeki
PKK, TKP-ML/TIKKO, DS, KUK, PPK (Rızgari),
KAWA, TEKOŞIN davası tutsakları

KAMUOYUNA

Biz Gaziantep Özel Tip cezaevindeki devrimci tutsaklar olarak, rejimin halkımıza karşı yürüttüğü 'iç hareket'ı ve bunun bir parçası olarak Cezaevlerine yönelik genel saldırısını protesto ediyor; Diyarbakır, Buca, Mardin, Batman ve diğer cezaevlerindeki devrimci tutsakların haklı eylemlerini destekliyor ve rejimin biz devrimci tutsaklara yönelik provakasyon, saldırı, baskı ve hak

gaspsı uygulamalarına sessiz kalmayacağımızı duyuruyoruz. Bu amaçla, 27.2.1993 tarihinden itibaren dönüşümlü AG'ye başlıyoruz ve kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Siyasi tutsaklar adına; Yılmaz Dağlum, Nedim Baran, İbrahim İncesu, Mehmet Gül, İbrahim Göröz, Hayri Yeşil.

Cezaevlerinde neler oluyor?

Özel savaş rejimi son bir ay içinde cezaevleri sorununu halklarımız için yaşamsal olan tüm ekonomik, sosyal, siyasal sorunların önüne çıkarmak için elinden geleni yapmaktadır. İktidar ve muhalefet partileri, sağlı-"sol"lu basını, resmi ideolojinin borazanı resmi ve özel TV kanalları ve tüm kalemşörleriyle olağanüstü bir çaba sarfederek hayat pahalılığı, işten çıkarmalara, halkları-

mıza karşı yürütülen savaş ve katliamlardan da önemli gösterilen cezaevlerinde neler oluyor?

Rejimin halklarımıza karşı yürüttüğü "topyekün savaş"ın bir parçası olarak gerçekleştirdiği kitlesel tutuklamalar, yaşamın her anını ve her alanını etkisi altına alan devlet terörünün temel yöntemlerinden olan kitlesel işkenceler sonucunda zindanlar doldurulmuştur.

Cezaevlerine doldurulan binlerce siyasi tutsak üzerinde uygulanan yoğun işkence, provakasyon ve saldırılarla topluma tam bir teslimiyet; soygun, talan ve toplumsal kişiliksizleştirme politikalarına boyun eğen bir yapı ege-men kılınmak istenmektedir.

Halklarımıza karşı sokak infazları, işkenceyle katlet-me, gözaltında kaybetme, kontrgerilla cinayetleri köy-kasaba bombalamaları, insansızlaştırma, gıda ambar-gosuyla açlığa mahkum etme ve katliamlarla yürütülen "iç hareket", cezaevlerinde de en incinden en kaba-sına insanlık dışı uygulamalarla sürdürülmektedir.

Daha dün, Elazığ cezaevinden DGM'ye götürülen tutsaklar, kontrgerillanın katliam girişimine maruz kaldılar. Can güvenliği olmayan tutsaklar aylarca duruşma-lara katılmadıklarından savunma hakları bizzat devlet tarafından gaspedildi.

Bir hafta içinde iki kez Komando, özel tim, siyasi polis ve gardiyanların vahşi saldırılarına maruz kalan Di-yarbakır cezaevindeki tutsaklardan 200'ü yaralandı. Bu yaralıları tedavi edilmeyerek ölüme terk edilmişlerdir. Ve bu tutsaklar halen açlık grevindedir.

Mardin, Batman, Urfa, Malatya, Muş ve Amasya cezaevlerinde siyasi tutsaklar defalarca ve onlarca tut-sağın yaralanmasıyla sonuçlanan saldırılara maruz kal-dılar. En belirgin olanlarını sıraladığımız bu saldırılar gerçekleştiğinde, söz konusu cezaevlerinin hiç birinde bir firar ya da açığa çıkarılmış firar girişimi yoktu. Ve bu cezaevlerinin hepsinde ANAP hükümetleri döneminde alınmış haklar dahi gaspedilmiştir. Tutsaklara (tutsak diyoruz, çünkü haklarımıza karşı yürütülen kirli savaşın sonucu olarak tutsak edilmişlerdir.) Tehdit, şantaj ve yoğun işkencelerle itirafçılık dayatılmaktadır. Özellikle tutukevleri sözcüğün tam anlamı ile, resmi adı ÖHD olan kontrgerillanın yönetimi altındadır.

Nevşehir ve Bayrampaşa cezaevlerinde gerçekle-şen firarları ve Buca'daki firar girişimini olduğundan fazla abartan rejim, tüm psikolojik savaş yöntemlerini iç içe kullanarak tam bir (milli mutabakat) ruhu ile biz tut-sakları kamu vijdanında mahkum ederek bugüne kadarki baskı, provakasyon, işkence ve hak gaspı uygula-malarını haklı göstermeye ve bundan sonraki saldırıları-na zemin yaratmaya çalışmaktadır.

Bunlar için bir yanıdır. Diğer yanı ise; rejimin, özel savaşın iflasını halklarımızdan gizlemek, siyasi gündemi saptırmak ve yaklaşık NEWROZ için rejimin hummalı biçimde hazırlandığı katliamları sisperdesi ardında boğ-mak için cezaevleri sorunu siyasi gündemin birinci maddesi haline getirmektir.

Anamuhalefet partisi ANAP, özel savaş mimarı bir parti olarak özel savaş rejiminin bu gündem saptırma, biz tutsaklara yönelik kışkırtma ve faşist uygulamaları tırmandırma görevine dört elle sarıldı. Milletvekilleri Bü-lent Akarcalı, Halit Dumankaya, Mahmut Orhon, Bur-han Kara, H. İbrahim Özsoy ve Murat Başeskiöğlü'ndan oluşan iki heyetle cezaevlerini denetlemeye(!) başladı. Gezdikleri cezaevlerinde bir tek tutsakla görüşmeden, yalnızca kendi dönemlerinde atadıkları kadroları ile gö-rüşerek zehir-zemberek açıklamalar yapmaktadırlar. Koalisyon hükümetinin icraatlarını eleştirme adına ya-lan, karalama ve insanlık dışı uygulamaları arttırmayı hedefleyen demeçler patlatmaktadırlar. Cezaevlerinin "Bekaa eğitim kamplarına dönüştüğünü" iddia etmek-tedirler.

İnsanlıktan nasibini almamış bu baylara sormak ge-

rekir: Hamile kadınların rahmine namlu sokularak kar-nındaki bebe katledildiğinde, Nevşehir cezaevindeki bayan tutsaklar zorla "gebelik testi"ne tabi tutulduklarında; yüzlerce insan kontrgerilla cinayetlerinden can veriyorken, kendi hükümetlerinin de kabul ettiği haklar gaspediliyorken, insanlarımız "gözaltında kayboluyor-ken, işkence tezgahları hala harıl harıl çalışıyorken, köyler-kentler yakılıp-yıkılıyorken, onlarca gazeteci-in-san hakları savunucusu katlediliyorken neredeydiniz, neredesiniz? Ülkemizde bir avuç halk düşmanın için ne-den bir tek söz söylemiyorsunuz? Devletin kuşatması denetimi altında olan biz tutsaklara daha fazla işkence yapılmasını neden istiyorsunuz?

İnsan görünümü ve maalesef "milletvekili" yaftalı bu baylar sorduğumuz bu sorulara yanıt veremezler. Bu yüzden de kana susamış vampirlerin kan krizine tu-tulmaları gibi, "neden daha fazla baskı yapmıyorsunuz?", "neden daha fazla işkence yapmıyorsunuz?" ve sahibinin sesi olarak "neden hepsini öldürüp intihar et-tiler" demiyorsunuz?" diye hükümeti suçuyorlar. Özel savaş hükümetinin biz tutsaklara yönelik hak gaspı, baskı, provakasyon, işkence ve saldırılarını yetersiz gö-rüyorlar. **Eskişehir tabutluklarının kapatılmasını** sindirememektedirler. İnsanlıktan nasibini almamış bu baylar zindanlardan, 12 Eylül ve devami faşizme karşı onlarca şehidin kanı, binlerce tutsağın ölümcül hasta-lıklara yakalanmaları ve sakatlanmaları pahasına, tir-nakla kazararak yarattıkları insanca yaşam koşullarını sin-dirmeleri doğalarına aykırıdır.

Bab-ı Ali basını ve TV'ler ise özel savaş psikolojik savaş şubesi gibi çalışarak kampanyaya balıklama dal-dılar Haber, yorum, dizi vs. programlarıyla savaşın asıl unsurları olduklarını kanıtladılar, kanıtlamaktadırlar. Meslek onurunu, ahlakını, demokrasi ve insan hakları ve savunuculuğu gibi erdemleri "Mehmetçik gazeteci" payesiyle tırampa ederek bunun gereklerini yerine ge-tirmektedirler. Bu konumuyla da sürmekte olan kirli sa-vaşın, akan her damla kanın, insanlık dışı uygulamala-rın, işkencelerin katliamların her şeyden önce katledilen meslektaşlarının katlinin objektif olarak suç ortaklarıdır-lar. Toplumsal yozlaşma, fuhuş, kumar ve her türlü in-sani değerlerin ayaklar altına alınmasında da birinci de-recede sorumlular arasındadırlar.

Zindanlarda yeni ve öncekilerle kıyaslanmayacak bir devlet terörü estirilmiştir. İnsanca yaşamının as-gari koşulları bile yok edilmiştir. Ve biz tutsaklar için, in-sanların yaşayamayacağı anlaşıldığından gelişen top-lumsal muhalefet sonucu ABD'nin yüzyıl önce terkettiği tabutluklar hazırlanmaktadır.

Özel savaş rejimi, "muhalefet" partileri, Bab-ı Ali basını ile resmi ve özel TV kanallarının suç ortaklığıyla biz tutsakları katledebilirler. Ancak siyasi-insani değ-erlerimizden vazgeçemezler. İnsanlık onurunu ne paha-sına olursa olsun koruyacağız! İnsan olmanın getirdiği sorumlulukların bilincinde olan tüm kişi ve kuruluşları bedeli can da olsa yürütmekten bir an geri durmayaca-ğımız insanlık onurunu koruma mücadelemize güç ve destek vermeye çağırıyoruz.

4.3.1993

PKK, TKP-ML/TIKKO, DS, KUK, PPK (Rızgari), KAWA, TEKOŞİN davası tutsakları

İki Yüzlülüğe Bakın

Birileri vurulup öldürülüyor, onlar gazeteci değil MİLİTAN. Bir diğeri öldürülüyor. Adeta yas ilan ediliyor, demeç üzerine! demeç veriliyor. Olay kınanıyor, failerin yakalanması için büyük ödül-ler (paralar) konuluyor. Failerin yakalanmasını devlet onur meselesi yapıyor. Yürüyüşler düzenleniyor. Toplantılar düzenleniyor. Çifte standartlığa bakın. Hani devlet tüm vatandaşın devletiydi. Biri öldürülüyor militan gazeteci oluyor. Öldürülmesi gerekir tavrı takınılıyor. Bir diğeri gazeteci öldürülüyor, devlet onur meselesi yapıyor. Alçaklığa bakın peki bir Musa Anter neydi? Bir Kürt aydınıydı Kürt halkında kendi kimliğiyle özgürce ifade edebilme mücadelesini ka-lemiyle savunuyordu. Örgüt kurmamıştı, eline silah alıp dağa çıkmamıştı, soygun yapmıyordu, tek yaptığı şey yazısıyla bizlerin gözüne diken gibi batıyordu. Ve öldürülmesi gerekirdi. Eh Uğur Mumcu'da gazete-eci idi... Yazıları bazılarının hoşuna gitmiyordu. Öl-dürülmesi gerekirdi. Devlet sahip çıkmasın, ben bir Kürt aydını yurtseveri olarak diyorum ki, insanlara renk, cins ayrımı yapmadan insanlara insanca sahip çıkılması gerekir. Bu tavrı insan olmanın erdemidir. Her gün onlarca insan öldürülüyor, faileri yakalanmı-yor, peki bunlar insan değil mi? Bunların anaları, ba-baları çocukları, eşi, dostu yokmu? Var da fakat on-lar KÜRTTÜR değil mi? Bu faşistlik, ırkçılık değil mi? Hele hele demokrat geçinen aydın geçinen yazar çi-zer takımına bakın. Uğur Mumcu için göz yaşı dökü-yorsunuz. Tepki gösteriyorsunuz, yürüyüşler düzen-liyorsunuz. Bunun binde birisini Musa Amca için gösterseydiniz, hele hele bu tavrınızı sürdürdüğünüz sürece neo demokrat neo aydın olursunuz, bu isimle çağrışım yaparsınız. Her halkın tarihinde, gönlünde sevdiği, değer verdiği yargılar, şahsiyetler vardır. Bu-na herkesin saygılı olması gerekir. Bir Mumcu belki bir kesim için ne kadar değerli ise bir Musa'da Kürt halkı için bir değerdir. Bunları görmek, bilmek gere-kir. Bu alçaklığın, ihanetin çifte standartlığı Kürt hal-kını yaralıyor. Acaba bunu bir Demirel-Inönü-Alpas-lan Ecevit... biliyorlar mı? Demokrat aydın geçinen yazar, çizer takımı biliyorlar mı? Ben 12 Eylül faşist darbesinde devlet güvenlik mahkemesinde yargıla-nırken, mahkeme heyetine bana yapılan işkenceyi anlatmıştım, eğer bu gün bu işkence bize yapılıyor-sa, bir gün gelir size de çocuğunuza da torununuza da yapılabilir. Onları namuslu olmaya davet etmiş-

tim. İşte acı böyle bir anda içinizde hissettiğiniz acıyı yıllardır içinde taşıyor. O zaman ne yapmak gerekir. Namuslu olmak gerekir. İnsanlara insanca sahip çık-mak gerekir. Halkların, ulusların istemlerine saygılı olmak gerekir. Bir Mumcu "özgür kalem" için öldü-rüldü ise bir Musa Anter ne için öldürüldü?

En içten dileklerle selamlar.

Newroz Ateşi okuru Kah'ta

JİYANEKİ BRİNDAR

Jiyaneke brindarım ez
Jiyaneke zincir kiri
Rih û puncirên mın,
Xwe berdane çar haliyên dinyayê
Ez brineki bî Xwinım hevalo!
Lı kuçe yê Bosnayê
Û dî Şevên Somaliyê da,
Zarokeki bîrçime
Janeki kurine,
bîrçî bunamın
Jı bindestiye Efrıkayê
Jiyaneke brindarım ez
Lı metropolên Emperyal
Parsekerım
Parsekereki kurdım
parsekereki filistinî
Bengalî,
an jî Belucime
Lı bajarên emperyalan,
digerım, kuçe bî kuçe
û derî bî derî
Jı bo mın, Xewneki gedexeye,
Azadî û nan
Jiyaneke Jı welatên bindestim ez
Jiyaneke zincir kiri
Û Jiyaneke brindar
Ma tu nabîni hevalo!
Lı rojhilata navine,
Lı ser golincên mın digerın,
tangên emperyalan.

Salehê HESEN

NIVISAR

Û RASTI

Çend sal beré, dı rojname "Cumhuriyet"e de çavé mın lı nivisandineké ket. Ew nivisandin ji ali nivisaré Tirk Demirtaş Ceyhûn ve hatibû nivisandin.

Lı Korê ya Bakur ya sosyalist konferansa nivisaré cihané hatibû rastkırın. Demirtaş Ceyhûn ji lı ser navé Yekitiya Nivisaré Tırki ji ali komita konferansé ve tê dawet kırın. Ew ji diçe wê konferansê.

Gava konferans destpédike û péve hinek zaroké ji Koré ya Bakur, dı derheqa perçebûna Koré ya Bakur û ya Bâşûr û ji hev qetandina malbatên xwe, gılı û gazinén xwe lı hemû nivisarén cihané dıkın. Hinek ji wan zorako dibêjin: "ap û xalén me," hın dibêjin: "xaltik û mettikén me", hın dibêjin: "Kalikû pirkén me lı Koré ya Bâşûr mane." Dibêjin: "Em bériya wan dıkın, em dixwazın wan bibinın; belé tél û leşker xıstının nabéna me û ditına meni hevûdû qedexe kırine. Em dixwazın ev sinorê bi neheqi hatiya kışandin ji nabena me bé rakırın."

Demirtaş Ceyhûn dı nivisandina xwe de dibêje kû: "Wexta qu ew zarok hatın dı konferansé lı pêşberî me gılı û gazinén xwe kırın, ağır bı nava mın ket û jibo ez dı wê derheqé de hes û fikré xwe béjim derketim kursi yé û mın got: "Jibo ku dı şerê jihevqetandina Koré de dewleta me ji pédebûye, ez pır lı berxwe dikevım û lı ser navé gelé Tirk efwa xwe ji we dixwazım. Jibo kû ev qas mırovên hev bı daré zoré ji hev hatine qetandin ez pır xemginım."

Gava mın vé nivisandina hané xwend, ez gelek beicım û pır lı zora mın çû. Çıma qu hale welatê mın Kurdistan hat ber çavé mın! Gelo Ceyhûn bı van gotiné xwe re çıqas dıl-rast û dılsoz bû (?) Gelo çıqas bı rasti lı ber xwe diket(?) Lı gor qu metelok dibêje: "Şûjına dı çavé xwe de nabine, belé derziya dı çavé xelke de dibine(?) "Ma dibe qu bı rasti hayé Ceyhûn efendi ji halé Kurdistan'é nebe(?) Ma gelo dibe qu va risteyên Ahmet Arif nex-

wen dibe (?):

"Em kiribın, em bıranın, em bı xwiné grédayının

Gundén lı wi rexi, bı zomén xwe
Bı sedsalan me keç dane û stendine,
Em cıranın dı rex hev de
Tevli hev dibın mırışkén me
Ne ji nezani,
Jı feqiri,
Dilé me qayıl nebûye bı pasporté
Eve sûce me sebabe qetla me,
Xeyn ji bı eşqiyati derté navé me
Bı mışexti
Bı şélinvani
Bı xayıntı..."

Heger Demirtaş Ceyhûn ji dilé rast ve lı hemberî ji hev qetandina Koré û gelé koré ba, wé çaxé wé lı hember ji hev qetandina Kurdistan û gelé Kurd ji derketa. Em dizanın ku hemû nivisar û rewşenbırê Tırki, hayé wan jé heye ku Kurdistan dı sala 1639 bı Peymana Qesra Şérin ji ali Osmani'ya û Sefawi'yé Irané bû du perçe. Dı sala 1923 bı Peymana Lozan'é Kurdistan ji ali Tırki bı alikari û hevalbenttiya impıryali yé İngilis û Fransa bû çar perçe. Jı Lozan'é û virde ev rewşa Kurdistan'é didomine. Dewleta Tirk bı perçekırın û métingeh kırına Kurdistan ji nesekını, lı ser sinoré nabéna gelé Kurd téldırk kışandin, mayın vedan û qereqol û leşker danin. Lı seranserî sinor, bajar û gund, mal û malbat û tamamé gelé Kurd ji hev qetandının û hevditına wani hevûdû qedexe kırın. Gava mırovén Kurd xwestine hevûdû bıbıne ji, ya bı teqandina mayına, ya bı gulé leşkera hatine kuştın, yan ji dı dezgehê işkence re derbas bûne û hatını hefs kırın. Daxwaza dgırkera ne tené ku netewayaya Kurd ji hev bıqetıne, daxwaza wani bı rasti zıman, dirok û çanda gelé Kurd bıbişéve û dıvıre hebûna gelé Kurd bı temami ji holé rake. Gava gelé Kurd lı hember vé konevaniya şoven bıderket ji, ji ali her çar devletén métınkar ve ya hatın qır kırın, yan ji hatın nefi kırın.

Gotına mın ne ji kesé Kemalîst û çepel (şoven) reyî, gotına mın ji kesé ku bı rasti xwe rewşenbır, pêşverû û sosyalist dibının re ye. Kesé ku sinoré "Misak-i Milli" nas bıke û Kurdistan'é çar perçe nebıne û lı vé goré kone (siyaset) ya xwe xwané neke û yekbûna çar perçê Kurdistanê ne xwaze, ew ne demoqrát û sosyalist, ew tim û tim çepel û hevalbendê dagırkerê xwenın.

Hıdır Yiğit
E-Tipi Cezaevi/Aydın

Fransa **(Paris)**

**ELSC 144-146 AVENUE
DU PRESIDENT WILSON
93210 CA PLAIN ST
DENIS RER B-CA
PLEINE VOYAGES
Tarih: 28 Mart 1993
Saat: 13.30-20.00**

Almanya **(Dortmund)**

**SCHULE: GESAMTSCHULE
DO. SCHARNHORST
PADAGOGISCHES ZENTRUM
Tarih: 27 Mart 1993
Saat: 15.00**

Almanya **(Stuttgart)**

**TVS - HALLE
BRÜCKENBACHSTR 37
7250 LEONSBERG-ETLINGEN
Tarih: 4 Nisan 1993
Saat: 14.00**

**Gecelerde;
Tiyatro, Folklor
ve DİA gösterilerinin yanı sıra,
ŞIWAN, FIRAT BAŞKALE,
NİLÜFER AKBAL, BAWER,
ŞERWAN, NÜZAN,
FIRAT, ŞILAN
ve grup olarak; Grup KAMIŞLI,
Grup JİYAN,
Grup BERİVAN katılacaktır.**

21 adar
newroz do
jî zilma dehaq
rîzgari bû

newroz iro
lî himberê
mêjokdariyê şer e

lê sibê
dî sosyalizmê da
dê ew buhar e ew cejn e